

[2000/10/22 v3.01 Landscape Pages (DPC)]

[2016/05/21 v2.44 Cross-referencing by name of section]

తైత్తిరీయ
ఆరణ్యకమ్

Colophon

This document was typeset using X_YTEX, and uses the Siddhanta font extensively. It also uses several TEX macros designed by *H.~L.~Prasād*. Practically all the encoding was done with the help of Ajit Krishnan's mudgala IME (<http://www.aupasana.com/>).

Acknowledgements

The initial ITRANS encodings of some of these texts were obtained from <http://sanskritdocuments.org/> and <https://sa.wikisource.org/>. Thanks are also due to Ulrich Stiehl~ (<http://sanskritweb.de/>) ~for hosting a wonderful resource for Yajur Veda, and also generously sharing the original Kathaka texts edited by Subramania Sarma.

See also <http://stotrasamhita.github.io/about/>

Contents

తైత్తిరీయ ఆరణ్యకమ్	1
ప్రథమః ప్రశ్నః --- అరుణప్రశ్నః	2
ద్వితీయః ప్రశ్నః	37
తృతీయః ప్రశ్నః	49
చతుర్థః ప్రశ్నః	60
పంచమః ప్రశ్నః	79
షష్ఠః ప్రశ్నః	102
సప్తమః ప్రశ్నః --- శీషావల్లీ	113
అష్టమః ప్రశ్నః --- బ్రహ్మనన్దవల్లీ	118
నవమః ప్రశ్నః --- భృగువల్లీ	122
దశమః ప్రశ్నః --- మహానారాయణోపనిషత్	125
అమృతస్య పారే	125
గాయత్రీమంత్రాః	126
దూర్వాసూక్తమ్	127
మృత్తికాసూక్తమ్	127
శత్రుజయమంత్రాః	128
అఘమర్షణసూక్తమ్	129
దుర్గాసూక్తమ్	130
వ్యాహృతిహోమంత్రాః	131
జ్ఞానప్రాప్త్యర్థహోమమంత్రాః	131
వేదవిస్మరణాయ జపమంత్రాః	132
తపః ప్రశంసా	132
విహితాచరణప్రశంసా నిషిద్ధాచరణనిన్దా చ	132
దహరవిద్యా	133
నారాయణసూక్తమ్	134
ఆదిత్యమణ్డలే పరబ్రహ్మోపాసనమ్	135

ఆదిత్యపురుషస్య సర్వాత్మకత్వప్రదర్శనమ్	136
శివోపాసనమన్తాః	136
పశ్చిమవక్త్ర-ప్రతిపాదక-మన్తః	136
ఉత్తరవక్త్ర-ప్రతిపాదక-మన్తః	137
దక్షిణవక్త్ర-ప్రతిపాదక-మన్తః	137
ప్రాగ్వక్త్ర-ప్రతిపాదక-మన్తః	137
ఊర్ధ్వవక్త్ర-ప్రతిపాదక-మన్తః	137
నమస్కారమన్తాః	137
అగ్నిహోత్రహవణ్యాః ఉపయుక్తస్య వృక్షవిశేషస్యాభిధానమ్	138
భూదేవతాకమన్తః	138
సర్వదేవతా ఆపః	139
సన్ధ్యావందనమన్తాః	139
ప్రణవస్య ఋష్యాదివివరణమ్	140
గాయత్ర్యావాహనమన్తాః	140
గాయత్రీ ఉపస్థానమన్తాః	140
ఆదిత్యదేవతామన్తః	141
త్రిసుపర్ణమన్తాః	141
మేధాసూక్తమ్	142
మృత్యునివారణమన్తాః	143
ప్రజాపతిప్రార్థనామన్తః	144
ఇంద్రప్రార్థనామన్తః	144
మృత్యుఞ్జాయమన్తాః	145
పాపనివారక-మన్తాః	145
వసుప్రార్థనామన్తః	146
కామోఽకార్షిత్-మన్యరకార్షిత్ మన్తః	146
విరాజహోమమన్తాః	146
వైశ్వదేవమన్తాః	148
ప్రాణాహుతిమన్తాః	149
భుక్తాన్నాభిమన్త్రణమన్తాః	150
భోజనాంతే ఆత్మానుసన్ధానమన్తాః	150
అవయవస్వస్థతా-ప్రార్థనామన్తః	150
ఇంద్రసప్తర్షి-సంవాదమన్తః	151

హృదయాలంకారమునమస్త్రః	151
దేవతాప్రాణనిరూపణమస్త్రః	151
అగ్నిస్తుతిమస్త్రః	151
అభీష్టయాచనామస్త్రాః	151
పరతత్త్వ-నిరూపణమ్	152
జ్ఞానసాధన-నిరూపణమ్	152
జ్ఞానయజ్ఞః	155

కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ-కాఠకమ్ 157

ప్రథమః ప్రశ్నః	158
ద్వితీయః ప్రశ్నః	183
తృతీయః ప్రశ్నః	211

॥ తైత్తిరీయ ఆరణ్యకమ్ ॥

॥ ప్రథమః ప్రశ్నః --- అరుణప్రశ్నః ॥

ఓమ్ భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।

స్థిరైరజ్ఞేస్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ।

స్వస్తి న ఇన్దో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।

స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।

స్థిరైరజ్ఞేస్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ।

స్వస్తి న ఇన్దో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।

స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ।

ఆపమాపామపః సర్వాః । అస్మాదస్మాదితోఽముతః ॥ 1 ॥

అగ్నిర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ । సహ సఞ్చస్కరర్థియా ।

వాయ్వశ్వా రశ్మిపతయః । మరీచ్యాత్మానో అద్రుహః ।

దేవీర్భువనసూవరీః । పుత్రవత్వాయ మే సుత ।

మహానామ్నీర్మహామానాః । మహసో మహసః స్వః ।

దేవీః పర్జన్యసూవరీః । పుత్రవత్వాయ మే సుత ॥ 2 ॥

అపాశ్చ్యుష్ణిమపా రక్షః । అపాశ్చ్యుష్ణిమపారఘమ్ ।

అపాస్రూమప చావర్తిమ్ । అపదేవీరితో హిత ।

వజ్రం దేవీరజితాగ్గచ్ఛ । భువనం దేవసూవరీః ।

ఆదిత్యానదీతిం దేవీమ్ | యోనినోర్ధ్వముదీషత |
 శివా నః శస్తమా భవన్తు | దివ్యా ఆప ఓషధయః |
 సుమృదీకా సరస్వతి | మా తే వ్యోమ సన్దృశి || ౩ ||

[1]

స్మృతిః ప్రత్యక్షమైతిహ్యమ్ | అనుమానశ్చతుష్టయమ్ |
 ఏతైరాదీత్యమణ్డలమ్ | సర్వైరేవ విధాస్యతే |
 సూర్యో మరీచిమాదత్తే | సర్వస్మాద్భవనాదధి |
 తస్యాః పాకవిశేషేణ | స్మృతం కాలవిశేషేణమ్ |
 నదీవ ప్రభవత్కాచిత్ | అక్షయ్యాతస్యన్దతే యథా || ౪ ||

తాం నద్యోఽభి సమాయన్తి | సోరుః సతీ న నివర్తతే |
 ఏవం నానాసముత్థానాః | కాలాః సంవత్సరగ్ శ్రితాః |
 అణుశశ్చ మహాశశ్చ | సర్వే సమవయస్త్రితమ్ |
 సత్తేః సర్వైః సమావిష్టః | ఊరుః సన్న నివర్తతే |
 అధిసంవత్సరం విద్యాత్ | తదేవ లక్షణే || ౫ ||

అణుభిశ్చ మహద్భిశ్చ | సమారూఢః ప్రదృశ్యతే |
 సంవత్సరః ప్రత్యక్షేణ | నాధిసత్వః ప్రదృశ్యతే |
 పటరో విక్లిధః పిఙ్గః | ఏతద్వరుణలక్షణమ్ |
 యత్రైతదుప్రదృశ్యతే | సహస్రం తత్ర నీయతే |

ఏకగ్ం హి శిరో నానా ముఖే | కృతస్నం తదృతులక్షణమ్ || ౬ ||
 ఉభయతః సప్తేన్ద్రియాణి | జల్పితం త్వేవ దిహ్యతే |
 శుక్లకృష్ణే సంవత్సరస్య | దక్షిణవామయోః పార్శ్వయోః |

తస్యై॑షా భ॑వ॒తి॒ | శు॒క్రం తే॑ అ॒న్యద్య॑జ॒తం తే॑ అ॒న్యత్ |

వి॑షు॒రూపే॑ అ॒హనీ॑ ద్యౌరి॒వాసి॑ | వి॒శ్వా హి॑ మా॒యా అ॒వసి॑ స్వ॒ధావః॑ |

భ॒ద్రా తే॑ పూ॒షన్ని॒హ రా॒తిర॒న్వితీ॑ | నా॒త్ర భు॑వ॒నమ్ | న పూ॑షా |

న ప॒శవః॑ | నౌ౭౭ది॒త్యః సం॑వత్స॒ర ఏ॒వ ప్ర॑త్యక్షే॒ణ ప్రి॑యత॒మం వి॒ద్యాత్ |

ఏ॒తద్వై సం॑వత్స॒రస్య॑ ప్రి॒యత॑మగ్ం రూ॒పమ్ | యో౭స్య॑ మహా॒నర్థ॑ ఉత్ప॒త్స్యమా॑నో
భ॒వతి॑ |

ఇ॒దం పు॑ణ్యం కు॒రుష్వే॑తి | తమా॒హర॑ణం ద॒ద్యాత్ || ౭ ||

[2]

సా॒క॒జ్ఞానాగ్ం॑ స॒ప్తథ॑మాహురే॒కజ॑మ్ | ష॒డుద్య॑మా ఋ॒షయో॑ దే॒వజా॑ ఇ॒తి |

తే॒షామి॒ష్టాని॒ విహితా॑ని ధా॒మశః॑ | స్థాత్రే॑ రే॒జన్తే॒ వికృ॑తాని రూ॒పశః॑ |

కో ను॑ మ॒ర్యా అమి॑థితః | సఖా॑ సఖా॒యమ॑బ్రవీత్ |

జహా॑కో అ॒స్మదీ॑షతే | య॒స్తిత్యా॑జ సఖి॒విదగ్ం॑ సఖా॒యమ్ |

న తస్య॑ వా॒చ్యపి॑ భా॒గో అ॒స్తి | యదీగ్ం॑ శృ॒ణోత్య॑లకగ్ం॑ శృ॒ణోతి॑ || ౮ ||

న హి॑ ప్ర॒వేద॑ సు॒క్రత॑స్య ప॒న్థామి॑తి | ఋ॒తుర్ఋ॒తునా॑ ను॒ద్యమా॑నః |

వి॒సనా॑దాభి॒ధావః॑ | ష॒ష్టిశ్చ॑ త్రిగ్ంశ॒కా వ॒ల్గాః |

శు॒క్లకృ॑ష్ణౌ చ షా॒ష్టికౌ | సా॒రాగ॑వ॒స్త్రైర॒రద॑క్షః |

వ॒సన్తో॑ వసు॒భిః స॒హ | సం॑వత్స॒రస్య॑ స॒వితుః॑ |

ప్రై॒షకృ॑త్ప్రథ॒మః స్మృ॑తః | అ॒మూనా॑దయతే॒త్యన్యాన్॑ || ౯ ||

అ॒మూగ్గ్ం॑ పరి॒రక్ష॑తః | ఏ॒తా వా॒చః ప్ర॑యు॒జ్యన్తే॑ |

యత్రై॑తదుప॒దృశ్య॑తే | ఏ॒తదే॒వ వి॑జానీ॒యాత్ |

ప్ర॒మాణం॑ కా॒లప॑ర్యయే | వి॒శేష॑ణం తు వ॒క్ష్యామః॑ |

ఋ॒తూనాం॑ తన్ని॒బోధ॑త | శు॒క్లవా॑సా రు॒ద్రగ॑ణః |

గ్రీష్మే॑ణ॒౭౭వర్త॑తే స॒హ । ని॒జహన్ పృ॑థీ॒వీగ్ం స॒ర్వామ్ ॥ 10 ॥

జ్యోతి॑షా॒౭ప్రతి॑భ్యే॒న సః । వి॒శ్వరూ॒పాణీ॑ వా॒సాగ్ంసి॑ ।

ఆది॒త్యానాం॑ ని॒బోధ॑త । సం॒వత్స॑రీ॒ణం కర్మ॑ఫలమ్ ।

వర్షా॑భిర్ద॒దతా॑గ్ం స॒హ । అదుః॑ఖో దుఃఖచక్షు॑రివ ।

తద్మా॑౭౭పీత ఇ॒వ దృ॑శ్యతే । శీతే॑నా॒వ్యథ॑యన్ని॒వ ।

రురు॑దక్ష ఇ॒వ దృ॑శ్యతే । హ్లాద॑యతే జ్వల॑తశ్చై॒వ ।

శామ్య॑తశ్చాస్య చక్షు॑షీ । యా వై ప్ర॒జా భ్ర॑గ్గ్యన్తే ।

సం॒వత్స॑రా॒త్తా భ్ర॑గ్గ్యన్తే । యాః ప్రతి॑తిష్ఠన్తి ।

సం॒వత్స॑రే తాః ప్రతి॑తిష్ఠన్తి । వర్షా॑భ్య ఇ॒త్యర్థః ॥ 11 ॥

[3]

అక్షి॑దుఃఖోత్థితస్యై॒వ । విప్ర॑సన్నే క॒నీనీ॑కే ।

ఆజ్ఞే॑ చాద్గ॒ణం నా॒స్తి । ఋ॒భూణాం॑ తన్ని॒బోధ॑త ।

క॒నకా॑భాసి వా॒సాగ్ంసి॑ । అ॒హతా॑ని ని॒బోధ॑త ।

అన్న॑మశ్నీ॒త మృ॑జ్మిత । అ॒హం వో జీ॒వన॑ప్రదః ।

ఏ॒తా వా॒చః ప్ర॑యుజ్యన్తే । శ॒రద్య॑త్రోపదృ॑శ్యతే ॥ 12 ॥

అభి॑ధూ॒న్వన్తో॒౭భిఘ్న॑న్త ఇ॒వ । వా॒తవ॑న్తో మ॒రుద్గ॑ణాః ।

అము॑తో జేతుమి॒షుము॑ఖమి॒వ । సన్న॑ద్ధాః స॒హ ద॑దృశే॒ హ ।

అప॑థ్యస్తైర్వస్తి॒వర్జై॑రి॒వ । వి॒శిఖా॑సః క॒పర్దీ॑నః ।

అక్రు॑ద్ధస్య యో॒త్యమా॑నస్య । క్రు॒ద్ధస్యే॒వ లో॑హా॒నీ ।

హేమ॑తశ్చక్షు॑షీ వి॒ద్యాత్ । అ॒క్షయోః॑ ఊ॒పణో॑రి॒వ ॥ 13 ॥

దుర్భి॑క్షం దే॒వలో॑కే॒షు । మ॒నూనా॑ముద॒కం గృ॑హే ।

ఏ॒తా వా॒చః ప్ర॑వదన్తిః । వై॒ద్యుతో॑ యాన్తి॒శైశి॑రీః ।

తా అగ్నిః పవమనా అన్వైక్షత | ఇహ జీవికామపరిపశ్యన్ |
 తస్యైషా భవతి | ఇహాహవః స్వతపసః |
 మరుతః సూర్యత్వచః | శర్మ సప్రథా ఆవృణే || 14 ||

[4]

అతితామ్రాణి వాసాగ్ంసి | అష్టివజ్రిశతఘ్న చ |
 విశ్వే దేవా విప్రహరన్తి | అగ్నిజిహ్వో అసశ్చత |
 నైవ దేవో న మర్త్యః | న రాజా వరుణో విభుః |
 నాగ్నిర్నైన్ద్రో న పవమానః | మాతృక్కచ్ఛన విద్యతే |
 దివ్యస్యైకా ధనురార్తిః | పృథివ్యామపరా శ్రితా || 15 ||
 తస్యేన్ద్రో వప్రిరూపేణ | ధనుర్జ్యామభినత్స్వయమ్ |
 తదిన్ద్రధనురిత్యజ్యమ్ | అభవర్ణేషు చక్షతే |
 ఏతదేవ శంయోర్బార్హస్పత్యస్య | ఏతద్రుద్రస్య ధనుః |
 రుద్రస్య త్వేవ ధనురార్తిః | శిర ఉత్పిపేష |
 స ప్రవర్గ్యోఽభవత్ | తస్మాద్యః సప్రవర్గ్యేణ యజ్ఞేన యజతే |
 రుద్రస్య స శిరః ప్రతిదధాతి | వైనగ్ం రుద్ర ఆరుకో భవతి | య ఏవం వేద || 16 ||

[5]

అత్యూర్ధ్వకోఽతిరశ్చాత్ | శిశిరః ప్రదృశ్యతే |
 నైవ రూపం న వాసాగ్ంసి | న చక్షుః ప్రతిదృశ్యతే |
 అన్యోన్యం తు న హిగ్గాన్యతః | సతస్తద్దేవలక్షణమ్ |
 లోహితోఽక్షి శారశ్శిరిః | సూర్యస్యోదయనం ప్రతి |
 త్వం కరోషి న్యజ్జాలికామ్ | త్వం కరోషి నిజానుకామ్ || 17 ||
 నిజానుకా మే న్యజ్జాలికా | అమీ వాచముపాసతామితి |

తస్మై సర్వ ఋతవో నమస్తే । మర్యాదాకరత్వాత్ప్రపురోధామ్ ।
 బ్రాహ్మణ ఆప్నోతి । య ఏవం వేద । స ఖలు సంవత్సర ఏతైః సేనానీభిః సహ ।
 ఇన్ద్రాయ సర్వాన్కామానభివహతి । స ద్రష్నః । తస్యైషా భవతి ॥ 18 ॥
 అవద్రప్సో అగ్ంశుమతీమతిష్ఠత్ । ఇయానః కృష్ణో దశభిః సహస్రైః ।
 ఆవర్తమిన్ద్రః శచ్యా ధమన్తమ్ । ఉప్పుహి తం నృమణామథద్రామితి ।
 ఏతయైవేన్ద్రః సలావృక్యా సహ । అసురాన్ పరివృశ్చతి ।
 పృథీవ్యగ్ంశుమతీ । తామన్వవస్థితః సంవత్సరో దివం చ ।
 నైవం విదుషాఽఽచార్యాన్వేవాసినౌ । అన్యోన్యస్మై ద్రుహ్యతామ్ । యో ద్రుహ్యతి ।
 భశ్యతే స్వర్గాత్లోకాత్ । ఇత్యుతుమణ్డలాని ।
 సూర్యమణ్డలాన్యాఖ్యాయికాః । అత ఉర్ధ్వగ్ం సనిర్వచనాః ॥ 19 ॥

[6]

ఆరోగో బ్రాజః పటరః పతజః । స్వర్ణరో జ్యోతిషిమాన్ విభాసః ।
 తే అస్మై సర్వే దివమాతప్రన్తి । ఊర్జం దుహానా అనపస్ఫురన్త ఇతి ।
 కశ్యపాఽష్టమః । స మహామేరుం న జహతి ।
 తస్యైషా భవతి । యత్తే శిల్పం కశ్యప రోచనావత్ ।
 ఇన్ద్రియావత్పుష్కలం చిత్రభాను । యస్మిన్స్తూర్యా అర్పితాః సప్త సాకమ్ ॥ 20 ॥
 తస్మిన్ రాజానమధివిశ్రయేమమితి । తే అస్మై సర్వే కశ్యపాజ్యోతిర్లభన్తే ।
 తాన్తోమః కశ్యపాదధినిర్ధమతి । భ్రస్తాకర్మకృదివైవమ్ ।
 ప్రాణో జీవానీన్ద్రియజీవాని । సప్త శీర్షణ్యాః ప్రాణాః ।
 సూర్యా ఇత్యాచార్యాః । అపశ్యమహమేతాన్సప్త సూర్యానితి ।
 పఞ్చకర్ణో వాత్స్యాయనః । సప్తకర్ణశ్చ ప్లాక్షిః ॥ 21 ॥

అనుశ్రవిక ఏవ నౌ కశ్యప ఇతి॥ ఉభౌ వేదయితే॥

న హి శేకుమివ మహామేరుం గన్తుమ్॥ అపశ్యమహామేత్సూర్యమణ్డలం
పరివర్తమానమ్॥

గార్గ్యః ప్రాణత్రాతః॥ గచ్ఛన్త మహామేరుమ్॥ ఏకం చాజహతమ్॥

భ్రాజపటరపతఙ్గా నిహనే॥ తిష్ఠన్నాతపన్తి॥ తస్మాద్దిహ తప్తీతపాః॥ 22 ॥

అముత్రేతరే॥ తస్మాద్దిహతప్తీతపాః॥ తేషామేషా భవతి॥

సప్త సూర్యా దివమనుప్రవిష్టాః॥ తానన్వేతి పథిభిర్దక్షిణావాన్॥

తే అన్మై సర్వే ఘృతమాతపన్తి॥ ఊర్జం దుహానా అనపస్ఫురన్త ఇతి॥

సప్తర్విజః సూర్యా ఇత్యాచార్యాః॥ తేషామేషా భవతి॥ సప్త దిశో నానాసూర్యాః॥ 23 ॥

సప్త హోతార ఋత్విజః॥ దేవా ఆదిత్యా యే సప్త॥

తేభిః సోమాభీ రక్షణ ఇతి॥ తదప్యాయ్నామ్నః॥

దిగ్భ్రాజ ఋతూన్ కరోతి॥ ఏతయైవావృతా సహస్రసూర్యతాయా ఇతి
వైశమ్పాయనః॥

తస్యైషా భవతి॥ యద్ధ్యౌవ ఇన్ద్ర తే శతగ్ం శతం భూమీః॥

ఉతస్యః॥ నత్వా వజ్రిన్సహస్రగ్ం సూర్యాః॥ 24 ॥

అను న జాతమష్ట రోదసీ ఇతి॥ నానాలిక్లత్వాదృతూనాం నానాసూర్యత్వమ్॥

అష్టౌ తు వ్యవసీతా ఇతి॥ సూర్యమణ్డలాన్యష్టాత ఊర్ధ్వమ్॥

తేషామేషా భవతి॥ చిత్రం దేవానాముదగ్రాదసీకమ్॥

చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః॥ ఆఽప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షమ్॥

సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థిషశ్చైతి॥ 25 ॥

కేవదమభ్రం నివిశతే॥ క్వాయగ్ం సంవత్సరో మిథః॥

క్వాహః క్వేయం దేవ రాత్రి। క్వ మాసా ఋతవః శ్రితాః।

అర్థమాసా ముహూర్తాః। నిమేషాస్తుటిభిః సహ।

క్వేమా ఆపో నివిశన్తే। యదీతో యాన్తి సమ్ప్రతి।

కాలా అప్పు నివిశన్తే। ఆపః సూర్యే సమాహితాః॥ 26 ॥

అభ్రాణ్యపః ప్రపద్యన్తే। విద్యుత్సూర్యే సమాహితాః।

అనవర్ణే ఇమే భూమి। ఇయం చాఽసౌ చ రోదసీ।

కిగ్గిన్విదత్రాన్తరా భూతమ్। యేనేమే విధృతే ఉభే।

విష్ణునా విధృతే భూమి। ఇతి వత్సస్య వేదనా।

ఇరావతీ ధేనుమతీ హి భూతమ్। సూయవసినీ మనుషే దశన్యే॥ 27 ॥

వ్యష్టభాన్ద్రోదసీ విష్ణవేతే। దాధర్థ పృథివీమభితో మయాఘ్నేః।

కిం తద్విష్ణోర్బలమాహుః। కా దీప్తిః కిం పరాయణమ్।

ఏకో యద్ధారయద్దేవః। రేజతీ రోదసీ ఉభే।

వాతాద్విష్ణోర్బలమాహుః। అక్షరాద్దీప్తిరుచ్యతే।

త్రిపదాద్ధారయద్దేవః। యద్విష్ణోరేకముత్తమమ్॥ 28 ॥

అగ్నయో వాయవశ్చైవ। ఏతదస్య పరాయణమ్।

పృచ్ఛామి త్వా పరం మృత్యుమ్। అవమం మధ్యమశ్చాతుమ్।

లోకం చ పుణ్యపాపానామ్। ఏతత్ప్రచ్ఛామి సమ్ప్రతి।

అముమాహుః పరం మృత్యుమ్। పవమానం తు మధ్యమమ్।

అగ్నిరేవావమో మృత్యుః। చన్ద్రమాశ్చతురుచ్యతే॥ 29 ॥

అనాభోగాః పరం మృత్యుమ్। పాపాః సంయన్తి సర్వదా।

ఆభోగాస్త్యేవ సంయన్తి। యత్ర పుణ్యకృతో జనాః।

తతో మధ్యమమాయంతి। చతుమగ్నిం చ సమ్ప్రతి।
 పృచ్ఛామి త్వా పాపకృతః। యత్ర యాతయతే యమః।
 త్వం నస్తద్బ్రహ్మన్ ప్రబ్రూహి। యది వేత్థాఽసతో గృహాన్ ॥ 30 ॥
 కశ్యపాదుదీతాః సూర్యాః। పాపాన్నిర్ఘ్నంతి సర్వదా।
 రోదస్యోన్తర్దేశేషు। తత్ర న్యస్యన్తే వాసవైః।
 తేఽశరీరాః ప్రపద్యన్తే। యథాఽపుణ్యస్య కర్మణః।
 అపాణ్యపాదకేశాసః। తత్ర తేఽయోనిజా జనాః।
 మృత్వా పునర్మృత్యుమాపద్యన్తే। అద్యమానాః స్వకర్మభిః ॥ 31 ॥
 ఆశాతికాః క్రిమయ ఇవ। తతః పూయన్తే వాసవైః। అపైతం మృత్యుం జయతి।
 య ఏవం వేదః। స ఖల్యైవం విద్రాబ్ధిహ్మణః। దీర్ఘశ్రుత్తమో భవతి।
 కశ్యపస్యాతిథిః సిద్ధగమనః సిద్ధాగమనః। తస్యైషా భవతి।
 ఆయస్మిన్తప్త వాసవాః। రోహంతి పూర్వాస్య రుహాః ॥ 32 ॥
 ఋషిర్హ దీర్ఘశ్రుత్తమః। ఇన్ద్రస్య ఘర్మో అతిథిర్తితి।
 కశ్యపః పశ్యకో భవతి। యత్సర్వం పరిపశ్యతీతి సౌజ్ఞాత్యత్।
 అథాగ్నేరష్టపురుషస్య। తస్యైషా భవతి।
 అగ్నే నయ సుపథా రామే అస్మాన్। విశ్వాని దేవ వయసాని విద్వాన్।
 యుయోధ్యస్మజ్జహురాణమేనః। భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం ఏధేమేతి ॥ 33 ॥

[8]

అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చ। సహజా అజిరాప్రభుః। వైశ్వానరో నర్యాపాశ్చ।
 పక్షిరాధాశ్చ సప్తమః। విసర్పేవాఽష్టమోఽగ్నినామ్।
 ఏతేఽష్టౌ వసవః, క్షితా ఇతి। యథర్వేవాగ్నేరర్చిర్వర్ణవిశేషాః।
 నీలార్చిశ్చ పీతకార్చిశ్చేతి। అథ వాయోరేకాదశపురుషస్యైకాదశస్త్రీకస్య।

ప్రభ్రాజమానా వ్యవదాతాః ॥ 34 ॥

యాశ్చ వాసుకివైద్యుతాః। రజతాః పరుషాః శ్యామాః। కపిలా అతిరోహితాః।

ఊర్ధ్వా అవపతంతాశ్చ। వైద్యుత ఇత్యేకాదశ। నైనం వైద్యుతో హి నస్తి।

య ఏవం వేద। స హోవాచ వ్యాసః పారాశర్యః।

విద్యుద్వధమేవాహం మృత్యుమైచ్ఛమితి। న త్వకామగ్ం హన్తి ॥ 35 ॥

య ఏవం వేద। అథ గన్ధర్వగణాః। స్వానభ్రాట్।

అఙ్ఘ్రిరభిమూరిః। హస్తః సుహస్తః। కృశానుర్విశ్వావసుః।

మూర్ధన్వాస్తూర్యవరాచః। కృతిరిత్యేకాదశ గన్ధర్వగణాః।

దేవాశ్చ మహాదేవాః। రశ్మయశ్చ దేవా గరగిరః ॥ 36 ॥

నైనం గరో హి నస్తి। య ఏవం వేద।

గౌరీ మిమాయ సలిలాని తక్షతీ। ఏకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ।

అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ। సహస్రాక్షరా పరమే వ్యోమన్నితి।

వాచో విశేషణమ్। అథ నిగదవ్యాఖ్యాతాః।

తాననుక్రమిష్యామః। వరాహవః స్వతపసః ॥ 37 ॥

విద్యున్మహస్తో ధూపయః। శ్వాపయో గృహమేధాశ్చేత్యేతే।

యే చేమేఽశిమివిద్విషః। పర్జన్యాః సప్త పృథివీమభివర్షన్తి।

వృష్టిభిరితి। ఏతయైవ విభక్తివిపరీతాః। సప్తభిర్వా తైరుదీరితాః।

అమూర్త్యోకానభివర్షన్తి। తేషామేషా భవతి। సమానమేతదుదకమ్ ॥ 38 ॥

ఉచ్చైత్యవచాహభిః। భూమిం పర్జన్యా జిన్వన్తి। దివం జిన్వన్త్యగ్నయ ఇతి।

యదక్షరం భూతకృతమ్। విశ్వే దేవా ఉపాసతే। మహర్షిమస్య గోప్తారమ్।

జమదగ్నిమకుర్వతః। జమదగ్నిరాప్యాయతే।

ఛన్దోభిశ్చతురుత్తరైః। రాజ్ఞః సోమస్య తృప్తాసః ॥ 39 ॥

బ్రహ్మణా వీర్యావతా । శివా నః ప్రదిశో దిశః ।

తచ్ఛం యోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం యజ్ఞపతయే ।

దైవీః స్వస్తిరస్తు నః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్ ।

శం నో అస్తు ద్విపదే । శం చతుష్పదే ।

సోమపా (3) అసోమపా (3) ఇతి నిగదవ్యాఖ్యాతాః ॥ 40 ॥

[9]

సహస్రవృదీయం భూమిః । పరం వ్యోమ సహస్రవృత్ । అశ్వినా భుజ్యునాసత్యా ।

విశ్వస్య జగతస్పతీ । జాయా భూమిః పతిర్వ్యోమ । మిథునంతా అతుర్యధుః ।

పుత్రో బృహస్పతీ రుద్రః । సరమా ఇతి స్త్రీపుమమ్ ।

శుక్రం వామన్యద్యజతం వామన్యత్ । విషురూపే అహనీ ద్యౌరివ స్థః ॥ 41 ॥

విశ్వా హి మాయా అవథః స్వధావంతా ।

భద్రా వాం పూషణావిహ రాతిరస్తు । వాసాత్యై చిత్రై జగతో నిధానౌ ।

ద్యౌవాభూమీ చరథః సగ్ం సఖాయౌ । తావశ్వినా రాసభాశ్వా హవం మే ।

శుభస్పతీ ఆగతగ్ం సూర్యయా సహ । త్యుగ్రోహ భుజ్యమశ్వినోదమేఘే ।

రయిం న కశ్చిన్మమృవాం (2) అవాహః । తమూహధుర్నాభిరాత్మన్వతీభిః ।

అన్తరిక్షప్రస్థిరపోదకాభిః ॥ 42 ॥

తిస్రః, క్షప్స్త్రిరహతివ్రజద్భిః । నాసత్యా భుజ్యమూహధుః పతజ్జైః ।

సముద్రస్య ధన్వన్నార్ద్రస్య పారే । త్రిభీరథైః శతపద్భిః షడ్జైః ।

సవితారం వితన్వంతమ్ । అనుబధ్నాతి శామ్బరః । ఆపపూర్షమ్బరశ్చైవ ।

సవితారేపసోఽభవత్ । త్యగ్ం సుతృప్తం విదిత్వైవ । బహుసోమ గిరం వశీ ॥ 43 ॥

అన్వేతి త్యుగ్రో వక్రియాన్తమ్ । ఆయసూయాన్తోమతృపుషు । స

సజ్జామస్తమోద్యోఽత్యోతః ।

వాచో గాః పిపాతి తత్ | స తద్గోభిః స్తవాఽత్యేత్యనే | రక్షసానన్వితాశ్చ యే |
 అన్వేతి పరివృత్యాఽస్తః | ఏవమేతౌ స్థో అశ్వినా |
 తే ఏతే ద్యుః పృథివ్యోః | అహరహర్గర్భం దధాథే || 44 ||
 తయోరేతౌ వత్సావహోరాత్రే | పృథివ్యా అహః | దివో రాత్రీః |
 తా అవిస్సృష్టౌ | దమ్పతీ ఏవ భవతః | తయోరేతౌ వత్సా |
 అగ్నిశాచదిత్యశ్చ | రాత్రేర్వతనః | శ్వేత ఆదిత్యః | అహ్నోఽగ్నిః || 45 ||
 తామ్రో అరుణః | తా అవిస్సృష్టౌ | దమ్పతీ ఏవ భవతః |
 తయోరేతౌ వత్సా | వృత్రశ్చ వైద్యుతశ్చ | అగ్నేర్వృత్రః | వైద్యుత ఆదిత్యస్య |
 తా అవిస్సృష్టౌ | దమ్పతీ ఏవ భవతః | తయోరేతౌ వత్సా || 46 ||
 ఉష్మా చ నీహారశ్చ | వృత్రస్యోష్మా | వైద్యుతస్య నీహారః |
 తౌ తావేవ ప్రతిపద్యేతే | సేయగ్ం రాత్రీ గర్భిణీ పుత్రేణ సంవసతి |
 తస్య వా ఏతదుల్బణమ్ | యద్రాతౌ రశ్మయః |
 యథా గోర్గర్భిణ్యా ఉల్బణమ్ | ఏవమేతస్య ఉల్బణమ్ |
 ప్రజయిష్ణుః ప్రజయా చ పశుభిశ్చ భవతి |
 య ఏవం వేద | ఏతముద్యంతమపియంతం చేతి |
 ఆదిత్యః పుణ్యస్య వతనః | అథ పవిత్రాఙ్గిరసః || 47 ||

[10]

పవిత్రవస్త్రః పరివాజమాసతే | పితౄషాం ప్రతో అభిరక్షతి వ్రతమ్ |
 మహాః సముద్రం వరుణస్తిరోదధే | ధీరా ఇచ్ఛేక్కుర్ధరుణేష్వారభమ్ |
 పవిత్రం తే వితతం బ్రహ్మణస్పతే | ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషివిశ్వతః |
 అతస్తతనూర్న తదామో అశ్నుతే | శృతాస ఇద్యహన్తస్తతస్మాశత |

బ్రహ్మ దేవానామ్ । అసతః సద్యే తతక్షుః ॥ 48 ॥

ఋషయః సప్తాత్రిశ్చ యత్ । సర్వేత్రయో అగస్త్యశ్చ ।

నక్షత్రైః శక్జ్తోఽవసన్ । అథ సవితుః శ్యావాశ్వస్యాఽవర్తికామస్య ।

అమీ య ఋక్షా నిహితాస ఉచ్ఛా । నక్తం దదృశే కుహచిద్ధివేయుః ।

అదభాని వరుణస్య వ్రతాని । విచాకశచ్ఛన్ద్రమా నక్షత్రమేతి ।

తత్సవితుర్వరేణ్యమ్ । భర్గో దేవస్య ధీమహి ॥ 49 ॥

ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ । తత్సవితుర్వృణీమహే ।

వయం దేవస్య భోజనమ్ । శ్రేష్ఠగ్ం సర్వధాతమమ్ ।

తురం భగస్య ధీమహి । అపాగూహత సవితా తృభీన్ ।

సర్వాన్దివో అన్ధసః । నక్తం తాన్యభవన్దృశే ।

అస్థ్యస్థా సమృభిష్యామః । నామ నామైవ నామ మే ॥ 50 ॥

నపుగ్ంసక్తం పుమాగ్స్త్యస్మి । స్థావరోఽస్మ్యథ జగ్గమః ।

యజేఽయక్షి యష్టాహే చ । మయా భూతాన్యయక్షత ।

పశవో మమ భూతాని । అనూబన్ధ్యోఽస్మ్యహం విభుః ।

స్త్రియః సతీః । తా ఉమే పుగ్ంస ఆహుః ।

పశ్యదక్షణ్వాన్నవిచేతదన్ధః । కవిర్యః పుత్రః స ఇమా చికేత ॥ 51 ॥

యస్తా విజానాత్సవితుః పితాసత్ । అన్ధో మణిమవిన్దత్ ।

తమనఙ్గులిరావయత్ । అగ్రీవః ప్రత్యముఞ్చత్ ।

తమజిహ్వో అసశ్చత । ఊర్ధ్వమూలమవాక్చాఖమ్ ।

వృక్షం యో వేద సమ్ప్రతి । న స జాతు జనః శ్రద్ధధ్యాత్ ।

మృ॒త్యుర్మా॑ మా॒రయా॑ది॒తిః॑ । హ॒సిత॑గ్ం రుదీ॒తం గీ॑తమ్ ॥ 52 ॥

వీణా॑ప॒ణవ॒లాసి॑తమ్ । మృ॒తం జీ॒వం చ॑ యత్కి॒ఞ్చిత్ ।

అ॒జ్ఞాసి॑ న్నే॒వ విధీ॑ తత్ । అతృ॑ష్యగ్న్స్తృ॒ష్యధ్యా॑యత్ ।

అ॒స్మాజ్జా॑తా మే మి॒థూ చ॑రన్న్ । పు॒త్రో ని॑ర్ఋ॒త్యా వైదే॑హః ।

అ॒చేతా॑ యశ్చ॒ చేత॑నః । స॒ తం మ॑ణిమ॒విన్ద॑త్ ।

సోఽ॒న॒జులి॑రావ॒యత్ । సోఽ॒గ్ని॒వః ప్ర॑త్య॒ముఞ్చ॑త్ ॥ 53 ॥

సోఽ॒జిహ్వా॑ అ॒సశ్చ॑త । వై॒తమృ॑షిం విది॒త్వా న॑గరం ప్ర॒విశే॑త్ ।

యది॑ ప్ర॒విశే॑త్ । మి॒థౌ చ॑రి॒త్వా ప్ర॒విశే॑త్ ।

తత్స॑మ॒భవ॑స్య ప్ర॒తమ్ । ఆ॒తమ॑గ్నో ర॒థం తి॑ష్ఠ ।

ఏ॒కాశ్వ॑మే॒కయో॑జ॒నమ్ । ఏ॒కచ॑క్రమే॒కధు॑రమ్ ।

వా॒తధ్రా॑జిగ॒తిం ఏ॑భో । న రి॒ష్యతి॑ న వ్య॒థతే॑ ॥ 54 ॥

నా॒స్యాక్షో॑ యాతు స॒జ్జతి॑ । యచ్ఛే॒తాన్ రో॑హితాగ్నా॒చగ్నేః॑ ।

ర॒థే యు॑క్తాఽధి॒తిష్ఠ॑తి । ఏ॒కయా॑ చ దశ॒భిశ్చ॑ స్వ॒భూతే॑ ।

ద్వా॒భ్యామి॑ష్టయే విగ్ం॒శత్యా॑ చ । తి॒సృభి॑శ్చ వహ॒సే త్రి॑గ్ం॒శతా॑ చ ।

ని॒యుద్భి॑ర్వా॒యవి॑హ తా వి॒ముఞ్చ॑ ॥ 55 ॥

[11]

ఆ॒తను॑ష్వ ప్ర॒తను॑ష్వ । ఉ॒ద్ధమ్ఽఽధ॑మ॒ సన్ధ॑మ ।

ఆది॑త్యే చ॒న్ద్రవ॑ర్ణానామ్ । గ॒ర్భమా॑ధే॒హి యః పు॑మాన్ ।

ఇ॒తః సి॒క్తగ్ం సూ॑ర్యగ॒తమ్ । చ॒న్ద్రమ॑సే ర॒సం కృ॑ధి ।

వా॒రాదం॑ జన॒యాగ్తే॑గ్నిమ్ । య ఏ॒కో రు॒ద్ర ఉ॑చ్యతే ।

అ॒స॒జ్ఞ్యాతాః॑ స॒హస్రా॑ణి । స్మ॒ర్యతే॑ న చ దృ॒శ్యతే॑ ॥ 56 ॥

ఏ॒వ॒మే॒తం॑ నీ॒బో॒ధత॑ । ఆ॒మ॒న్త్రై॒రి॒న్ద్ర హ॑రి॒భిః ।

యా॒హి మ॒యూ॒ర॒రోమ॑భిః । మా త్వా కే॒చిన్ని॑యే॒మురి॑న్న పా॒శినః॑ ।

ద॒ధ॒న్వే॒వ తా॑ ఇ॒హి । మా మ॒న్త్రై॒రి॒న్ద్ర హ॑రి॒భిః ।

యా॒మి మ॒యూ॒ర॒రోమ॑భిః । మా మా కే॒చిన్ని॑యే॒మురి॑న్న పా॒శినః॑ ।

ని॒ధ॒న్వే॒వ తాం॑ (2) ఇ॒మి । అ॒ణు॒భి॒శ్చ మ॑హద్భి॒శ్చ ॥ 57 ॥

ని॒ఘృ॒ష్టై॒రస॒మాయు॑తైః । కా॒లైర్హ॑రి॒త్వమా॑ప్త॒నైః ।

ఇన్ద్రి॒ఽఽయా॑హి స॒హస్ర॑యుక్ । అ॒గ్ని॒ర్వి॒భ్రాష్టి॑వసనః ।

వా॒యుః శ్వే॑త॒సిక॑ద్రు॒కః । సం॒వ॒త్స॒రో వి॑షూ॒వరైః॑ ।

ని॒త్యాన్తే॒ఽను॑చ॒రాస్త॒వ । సు॒బ్ర॒హ్మ॒ణ్యోగ్ం సు॒బ్ర॒హ్మ॒ణ్యోగ్ం సు॒బ్ర॒హ్మ॒ణ్యోమ్ ।

ఇన్ద్రి॒ఽఽగ॑చ్ఛ హ॒రివ॑ ఆ॒గచ్ఛ॑ మే॒ధాతి॑థేః । మే॒ష వృ॑ష॒ణశ్వ॑స్య మే॒నే ॥ 58 ॥

గౌ॒రావ॑స్క॒న్దిన్న॑హ॒ల్యా॒యై జౌ॒ర । కౌ॑శి॒కబ్రా॑హ్మ॒ణ గౌ॑త॒మబ్రు॑వా॒ణ ।

అ॒రు॒ణాశ్వా॑ ఇ॒హాగ॑తాః । వ॒స॒వః పృ॑థి॒విక్షి॑తః ।

అ॒ష్టాది॒గావ॑స॒స్తోఽగ్న॑యః । అ॒గ్నిశ్చ॑ జా॒తవే॑దాశ్చే॒త్యేతే॑ ।

తా॒మ్రాశ్వా॑స్తా॒మ్రర॑థాః । తా॒మ్రవ॑ర్ణాస్త॒థాఽసి॑తాః ।

ద॒ణ్డహ॑స్తాః ఖా॒దగ్ధ॑తః । ఇ॒తో రు॒ద్రాః ప॒రాజ్ఞ॑తాః ॥ 59 ॥

ఉ॒క్తగ్ం స్థా॑నం ప్ర॒మాణం॑ చ పు॒ర ఇ॒త । బృ॒హ॒స్పతి॑శ్చ స॒వితా॑ చ ।

వి॒శ్వరూ॑పైరి॒హఽఽగ॑తామ్ । రథే॑నో॒దక॑వర్త॒నా ।

అ॒పు॒షా ఇ॒తి తద్ధ్వ॑యోః । ఉ॒క్తో వే॑షో వా॒సాగ్ం॒సి చ॑ ।

కా॒లావ॑య॒వానా॑మి॒తః ప్ర॑తీ॒జ్యా । వా॒సాత్యా॑ ఇ॒త్యశ్వి॑నోః ।

కోఽన్త॑రిక్షే శ॒బ్దం క॑రో॒తీతి॑ । వా॒సిష్ఠో॑ రా॒హిణో॑ మీ॒మాగ్ం॒సాం చ॒క్రే ।

త॒స్యైషా॑ భవ॒తి । వా॒శ్రేవ॑ వి॒ద్యుది॑తి ।

బ్రహ్మ॑ణ ఉ॒ద॒ర॒ణమ॑సి । బ్రహ్మ॑ణ ఉ॒దీ॒ర॒ణమ॑సి ।

బ్రహ్మ॑ణ ఆ॒స్త॒ర॒ణమ॑సి । బ్రహ్మ॑ణ ఉ॒ప॒స్త॒ర॒ణమ॑సి ॥ 60 ॥

[12]

[అప॑క్రామత గర్భి॑ణ్యః]

అ॒ష్టయో॑నీమ॒ష్టపు॑త్రామ్ । అ॒ష్టప॑త్నీమి॒మాం మహీ॑మ్ ।

అ॒హం వేద॑ న మే మృ॒త్యుః । న చా॑మృ॒త్యుర॒ఘాఽఽహ॑రత్ ।

అ॒ష్టయో॑న్య॒ష్టపు॑త్రమ్ । అ॒ష్టప॑ది॒దమ॒న్తరి॑క్షమ్ ।

అ॒హం వేద॑ న మే మృ॒త్యుః । న చా॑మృ॒త్యుర॒ఘాఽఽహ॑రత్ ।

అ॒ష్టయో॑నీమ॒ష్టపు॑త్రామ్ । అ॒ష్టప॑త్నీమి॒మాం ది॒వమ్ ॥ 61 ॥

అ॒హం వేద॑ న మే మృ॒త్యుః । న చా॑మృ॒త్యుర॒ఘాఽఽహ॑రత్ ।

సు॒త్రామా॑ణం మహీ॒మా షు॑ । అది॑తి॒ర్యోరది॑తిర॒న్తరి॑క్షమ్ ।

అది॑తి॒ర్మాతా॑ స పితా॑ స పుత్రః॑ । విశ్వే॑ దే॒వా అది॑తిః ప॒ఞ్చజ॑నాః ।

అది॑తిర్జాతమది॑తిర్జని॒త్యమ్ । అష్టౌ॑ పుత్రా॒సో అది॑తేః ।

యే జాతా॑న్త॒న్యః పరి॑ । దే॒వాం (2) ఉప॑ప్రైత॒న్తప్త॑భిః ॥ 62 ॥

ప॒రా మా॒ర్తాణ్ణమా॑స్యత్ । స॒ప్తభిః॑ పుత్రై॒రది॑తిః ।

ఉప॑ప్రైతూర్వ్యం యుగమ్ । ప్ర॒జాయే॑ మృ॒త్యవే తత్ ।

ప॒రా మా॒ర్తాణ్ణమా॑భ॒రది॑తి । తాననుక్రమి॒ష్యామః॑ ।

మిత్ర॑శ్చ వరు॑ణశ్చ । ధాతా॑ చార్త॒మా చ॑ ।

అగ్ం॑శ్శ్చ భగ॑శ్చ । ఇ॒న్ద్రశ్చ॑ వి॒వస్వాగ్గ్శే॑చ్ఛే॒త్యేతే॑ ।

హి॒ర॒ణ్యగ॑ర్భో హగ్ం॑సః శుచి॒షత్ ।

బ్రహ్మ॑జ॒జ్ఞానం॑ తది॒త్పద॑మితి । గ॒ర్భః ప్రా॑జాప॒త్యః ।

అథ॑ పురు॒షః స॒ప్త పురు॑షః ॥ 63 ॥

యోఽసౌ తపస్నుదేతి । స సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణానాదాయోదేతి ।
 మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణానాదాయోదగః ।
 అసౌ యోఽస్తమేతి । స సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణానాదాయాఽస్తమేతి ।
 మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణానాదాయాఽస్తగ్ధాః ।
 అసౌ య ఆపూర్యతి । స సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరాపూర్యతి ॥ 64 ॥
 మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరాపూరిష్ఠాః ।
 అసౌ యోఽపక్షీయతి । స సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపక్షీయతి ।
 మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరపక్షేష్ఠాః ।
 అమూని నక్షత్రాణి । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ ।
 మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరపప్రసృపత మోత్సృపత ॥ 65 ॥
 ఇమే మాసాశ్చార్థమాసాశ్చ । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ ।
 మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరపప్రసృపత మోత్సృపత ।
 ఇమ ఋతవః । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ ।
 మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరపప్రసృపత మోత్సృపత ।
 అయగ్ం సంవత్సరః । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ ॥ 66 ॥
 మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరపప్రసృప మోత్సృప ।
 ఇదమహః । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పన్తి చోత్సర్పన్తి చ ।

మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరపప్రసృప మోత్సృప ।
 ఇయగ్ం రాత్రిః । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పతి చోత్సర్పతి చ ।
 మా మే ప్రజాయా మా పశూనామ్ । మా మమ ప్రాణైరపప్రసృప మోత్సృప ।
 ఓమ్ భూర్భువః స్వః । ఏతద్వో మిథునం మా నో మిథునగ్ం రీధ్వమ్ ॥ 67 ॥

[14]

అథ౭౭దిత్యస్యాష్టపురుషస్య ।
 వసూనామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 రుద్రాణామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 ఆదిత్యానామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 సతాగ్ం సత్యానామ్ । ఆదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 అభిధూన్వతామభిఘ్నతామ్ । వాతవతాం మరుతామ్ ।
 ఆదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 ఋభూణామాదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 విశ్వేషాం దేవానామ్ । ఆదిత్యానాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 సంవత్సరస్య సవితుః । ఆదిత్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 ఓమ్ భూర్భువః స్వః । రశ్మయో వో మిథునం మా నో మిథునగ్ం రీధ్వమ్ ॥ 68 ॥

[15]

ఆరోగస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । భ్రాజస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 పటరస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । పతङ్గస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 స్వర్ణరస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । జ్యోతిషీమతస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 విభాసస్య స్థానే స్వతేజసా భాని । కశ్యపస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 ఓమ్ భూర్భువః స్వః । ఆపో వో మిథునం మా నో మిథునగ్ం రీధ్వమ్ ॥ 69 ॥

[16]

అథ వాయోరేకాదశపురుషస్యైకాదశస్త్రీకస్య ।
 ప్రభ్రాజమానానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 వ్యవదాతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 వాసుకివైద్యుతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 రజతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 పరుషాణాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 శ్యామానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 కపిలానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 అతిలోహితానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 ఊర్ధ్వనాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ॥ 70 ॥
 అవపతంతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 వైద్యుతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 ప్రభ్రాజమానీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 వ్యవదాతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 వాసుకివైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 రజతానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 పరుషాణాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 శ్యామానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 కపిలానాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 అతిలోహితీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 ఊర్ధ్వనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 అవపతంతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।
 వైద్యుతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ం స్థానే స్వతేజసా భాని ।

ఓమ్ భూర్భువః స్వః । రూపాణి వో మిథునం మా నో మిథునగ్ం రీధ్వమ్ ॥ 71 ॥

[17]

అథాగ్నేరష్టపురుషస్య ।

అగ్నేః పూర్వదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।

జాతవేదస ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।

సహోజసో దక్షిణదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।

అజిరాప్రభవ ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।

వైశ్వానరస్యాపరదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।

నర్యాపస ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।

పఙ్క్తిరాధస ఉదగ్దిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।

విసర్పిణ ఉపదిశ్యస్య స్థానే స్వతేజసా భాని ।

ఓమ్ భూర్భువః స్వః । దిశో వో మిథునం మా నో మిథునగ్ం రీధ్వమ్ ॥ 72 ॥

[18]

దక్షిణపూర్వస్యాం దిశి విసర్పి నరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి ।

దక్షిణాపరస్యాం దిశ్యవిసర్పి నరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి ।

ఉత్తరపూర్వస్యాం దిశి విషాదీ నరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి ।

ఉత్తరాపరస్యాం దిశ్యవిషాదీ నరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి ।

ఆ యస్మిన్స్తప్త వాసవా ఇన్ద్రియాణి శతక్రతవిత్యేతే ॥ 73 ॥

[19]

ఇన్ద్రఘోషా వో వసుభిః పురస్తాదుపదధతామ్ ।

మనోజవసో వః పితృభిర్దక్షిణత ఉపదధతామ్ ।

ప్రచేతా వో రుద్రైః పశ్చాదుపదధతామ్ ।

విశ్వకర్మా వ ఆదిత్యైరుత్తరత ఉపదధతామ్ ।

త॒వ్వి॒ష్టా వో॑ రూ॒పైరు॒పరి॒ష్టాదు॑పదధతామ్ ।

సం॒జ్ఞానం॑ వః ప॑శ్చాదితి । ఆది॒త్యః సర్వో॑ఽగ్నిః పృ॒థి॒వ్యామ్ ।

వా॒యుర॒న్తరి॑క్షే । సూ॒ర్యో ది॒వి । చ॒న్ద్రమా॑ ది॒క్షు ।

నక్ష॑త్రాణి స్వ॒లోకే॑ । ఏ॒వా హ్యే॑వ । ఏ॒వా హ్యగ్నే॑ ।

ఏ॒వా హి వా॑యో । ఏ॒వా హీ॑న్ద్ర । ఏ॒వా హి పూ॑షన్ । ఏ॒వా హి దే॑వాః ॥ 74 ॥

[20]

ఆప॑మాపామ॒పః సర్వాః॑ । అ॒స్మాద॒స్మాది॒తోఽము॑తః ।

అ॒గ్నిర్వా॒యశ్చ॑ సూ॒ర్యశ్చ॑ । స॒హ స॑శ్చాస్క॒రద్ధి॑యా ।

వా॒య్వశ్వా॑ రశ్మి॒పత॑యః । మరీ॒చ్యాత్మా॒నో అ॒ద్రు॑హః ।

దే॒వీర్భు॑వన॒సూవ॑రీః । పు॒త్రవ॒త్వాయ॑ మే సుత ।

మహా॑నామ్ని॒ర్మహా॑మా॒నాః । మ॒హసో॑ మ॒హసః॑ స్వః ॥ 75 ॥

దే॒వీః ప॑ర్జన్య॒సూవ॑రీః । పు॒త్రవ॒త్వాయ॑ మే సుత ।

అ॒పాశ్చ॑ష్ణిష్ణిమ॒పా రక్షః॑ । అ॒పాశ్చ॑ష్ణిష్ణిమ॒పార॑ఘమ్ ।

అ॒పాస్మా॑మప॒చావ॑ర్తిమ్ । అప॑దే॒వీర్నితో॑ హిత ।

వజ్రం॑ దే॒వీరజీ॑తాగ్గ్చ్ । భు॒వనం॑ దే॒వసూ॑వరీః ।

ఆది॒త్యాన॑ది॒తిం దే॒విమ్ । యోని॑నోర్ధ్వముదీ॒షత॑ ॥ 76 ॥

భ॒ద్రం క॑ర్ణే॒భిః శృ॒ణు॒యామ॑ దే॒వాః । భ॒ద్రం ప॑శ్యే॒మాక్ష॑భి॒ర్యజ॑త్రాః ।

స్థి॒రైర్జై॑స్త్తుష్ట॒వాగ్ం స॑స్త॒నూభిః॑ । వ్యశే॑మ దే॒వహి॑తం యదా॒యుః ।

స్వ॒స్తి న॒ ఇన్ద్రో॑ వృ॒ద్ధశ్ర॑వాః । స్వ॒స్తి నః॑ పూ॒షా వి॒శ్వవే॑దాః ।

స్వ॒స్తి నస్తా॑ర్క్ష్యో అరి॑ష్టనే॒మిః । స్వ॒స్తి నో॒ బృ॒హస్ప॑తి॒ర్దధా॑తు ।

కే॒తవో॑ అరు॒ణాస॑శ్చ । ఋ॒షయో॑ వాత॒రశ॑నాః ।

ప్రతిష్ఠాగ్ం శతధా హి। సమాహితాసో సహస్రధాయసమ్।

శివా నః శస్తమా భవన్తు। దివ్యా ఆప ఓషధయః।

సుమృద్ధీకా సరస్వతి। మా తే వ్యోమ సన్దృశి॥ 77 ॥

[21]

యోఽపాం పుష్పం వేదః। పుష్పవాన్ ప్రజావాన్ పశుమాన్ భవతి।

చన్ద్రమా వా అపాం పుష్పమ్। పుష్పవాన్ ప్రజావాన్ పశుమాన్ భవతి।

య ఏవం వేదః। యోఽపామాయతన్తం వేదః।

ఆయతనవాన్ భవతి। అగ్నిర్వా అపామాయతనమ్।

ఆయతనవాన్ భవతి। యోఽగ్నేరాయతన్తం వేదః॥ 78 ॥

ఆయతనవాన్ భవతి। ఆప్తో వా అగ్నేరాయతనమ్।

ఆయతనవాన్ భవతి। య ఏవం వేదః।

యోఽపామాయతన్తం వేదః। ఆయతనవాన్ భవతి।

వాయుర్వా అపామాయతనమ్। ఆయతనవాన్ భవతి।

యో వాయోరాయతన్తం వేదః। ఆయతనవాన్ భవతి॥ 79 ॥

ఆప్తో వై వాయోరాయతనమ్। ఆయతనవాన్ భవతి।

య ఏవం వేదః। యోఽపామాయతన్తం వేదః।

ఆయతనవాన్ భవతి। అసౌ వై తపన్నపామాయతనమ్।

ఆయతనవాన్ భవతి। యోఽముష్య తపత ఆయతన్తం వేదః।

ఆయతనవాన్ భవతి। ఆప్తో వా అముష్య తపత ఆయతనమ్॥ 80 ॥

ఆయతనవాన్ భవతి। య ఏవం వేదః।

యోఽపామాయతన్తం వేదః। ఆయతనవాన్ భవతి।

చన్ద్రమా వా అపామాయతనమ్। ఆయతనవాన్ భవతి।

యశ్చన్ద్రమస ఆయతన్తం వేదః। ఆయతనవాన్ భవతి।

ఆప్తో వై చన్ద్రమస ఆయతనమ్ | ఆయతనవాన్ భవతి || 81 ||

య ఏవం వేద | యోఽపామాయతనం వేద |

ఆయతనవాన్ భవతి | నక్షత్రాణి వా అపామాయతనమ్ |

ఆయతనవాన్ భవతి | యో నక్షత్రాణామాయతనం వేద |

ఆయతనవాన్ భవతి | ఆప్తో వై నక్షత్రాణామాయతనమ్ |

ఆయతనవాన్ భవతి | య ఏవం వేద || 82 ||

యోఽపామాయతనం వేద | ఆయతనవాన్ భవతి |

పర్జన్యో వా అపామాయతనమ్ | ఆయతనవాన్ భవతి |

యః పర్జన్యస్యఽఽయతనం వేద | ఆయతనవాన్ భవతి |

ఆప్తో వై పర్జన్యస్యఽఽయతనమ్ | ఆయతనవాన్ భవతి |

య ఏవం వేద | యోఽపామాయతనం వేద || 83 ||

ఆయతనవాన్ భవతి | సంవత్సరో వా అపామాయతనమ్ |

ఆయతనవాన్ భవతి | యః సంవత్సరస్యఽఽయతనం వేద |

ఆయతనవాన్ భవతి | ఆప్తో వై సంవత్సరస్యఽఽయతనమ్ |

ఆయతనవాన్ భవతి | య ఏవం వేద |

యోఽపు నావం ప్రతిష్ఠితాం వేద | ప్రత్యేవ తిష్ఠతి || 84 ||

ఇమే వై లోకా అపు ప్రతిష్ఠితాః | తదేషాఽభ్యసూక్తా |

అపాగ్ం రసముదయగ్ంసన్న | సూర్యే శుక్రగ్ం సమాభృతమ్ |

అపాగ్ం రసస్య యో రసః | తం వో గృహ్ణామ్యుత్తమమితి |

ఇమే వై లోకా అపాగ్ం రసః | తేఽముష్మిన్నాదిత్యే సమాభృతాః |

జానుదఘ్నిముత్తరవేదీం ఖాత్వా | అపాం పూరయిత్వా గుల్ఫదఘ్నమ్ || 85 ||

పుష్కరపరైః పుష్కరదణైః పుష్కరైశ్చ సర్వీర్య | తస్మిన్విహాయసే |

అ॒గ్నిం ప్ర॑ణీ॒యోప॑స॒మాధా॑య॒ | బ్ర॒హ్మ॑వా॒ది॒నో వ॑ద॒న్తి॒ |

క॒స్మాత్ప్ర॑ణీ॒తేఽయ॑మ॒గ్నిశ్చి॑య॒తే॒ | సాప్ర॑ణీ॒తేఽయ॑మ॒పు హ్య॑యం చీ॒యతే॒॑ |

అ॒సౌ భు॑వ॒నే॒ప్యసా॑హితా॒గ్నిరే॒తాః॒ | తమ॑భిత ఏ॒తా అ॒బీష్ట॑కా ఉప॑దధాతి॒ |

అ॒గ్నిహో॑త్రే ద॒ర్శపూ॑ర్ణమా॒సయోః॑ | ప॒శుబ॒ధ్నే చా॑తు॒ర్మాసే॑షు॒ || 86 ||

అథో॑ ఆ॒హుః॒ | స॒ర్వేషు॑ య॒జ్ఞక్ర॑తు॒షివీ॑తి॒ |

ఏ॒తద్ధ॑ స్మ॒ వా ఆ॒హుః శ॑ణ్డిలాః॒ | కమ॑గ్నిం చి॒నుతే॒॑ |

స॒త్రియ॑మ॒గ్నిం చి॑న్వా॒నః॒ | స॒ంవ॑త్స॒రం ప్ర॑త్యక్షే॒ణ॒ |

కమ॑గ్నిం చి॒నుతే॒॑ | సా॒వి॒త్రమ॑గ్నిం చి॒న్వానః॒॑ |

అ॒ముమా॑ది॒త్యం ప్ర॑త్యక్షే॒ణ॒ | కమ॑గ్నిం చి॒నుతే॒॑ || 87 ||

నాచి॑కే॒తమ॑గ్నిం చి॒న్వానః॒॑ |

ప్రా॒ణాన్ప్ర॑త్యక్షే॒ణ॒ | కమ॑గ్నిం చి॒నుతే॒॑ | చా॒తుర్హో॑త్రియమ॒గ్నిం చి॑న్వా॒నః॒ |

బ్ర॒హ్మ ప్ర॑త్యక్షే॒ణ॒ | కమ॑గ్నిం చి॒నుతే॒॑ | వై॒శ్వస్స॑జమ॒గ్నిం చి॑న్వా॒నః॒ |

శరీ॑రం ప్ర॒త్యక్షే॒ణ॒ | కమ॑గ్నిం చి॒నుతే॒॑ | ఉ॒పా॒ను॒వాక్య॑మాశుమ॒గ్నిం చి॑న్వా॒నః॒ || 88 ||

ఇ॒మాఽఘ్లో॑కాన్ప్ర॑త్యక్షే॒ణ॒ | కమ॑గ్నిం చి॒నుతే॒॑ |

ఇ॒మమా॑రుణకేతుకమ॒గ్నిం చి॑న్వా॒న ఇతి॒॑ | య ఏ॒వాసౌ॒॑ |

ఇ॒తశ్చా॑ఽమ॒తశ్చా॑ఽవ్యతీ॒ప్రాతీ॒॑ | తమి॑తి॒ |

యోఽగ్నే॑ర్మి॒థూయా॑ వేద॒ | మి॒థున॑వాన్భవతి॒ |

ఆ॒పో వా అ॒గ్నేర్మి॒థూయాః॒॑ | మి॒థున॑వాన్భవతి॒ | య ఏ॒వం వేద॒॑ || 89 ||

[22]

ఆ॒పో వా ఇ॒దమా॑సన్స॒ర్వలి॒లమే॒వ॒ | స ప్ర॒జాప॑తిరే॒కః పు॑ష్క॒రప॑ర్ణే సమ॑భవత్॒ |

తస్యా॑న్తర్మ॒నసి॑ కా॒మః స॑మవర్తత॒ | ఇ॒దగ్ం సృ॑జే॒యమి॑తి॒ |

తస్మా॑ద్యత్పు॑రుషో॒ మన॑సాఽభి॒గచ్ఛ॑తి । తద్వా॑చా వ॑దతి ।

తత్క॑ర్మ॒ణా క॑రోతి । తదే॒షాఽభ్య॑సూ॒క్తా ।

కామ॑స్తదగ్రే॒ సమ॑వర్త॒తాధి॑ । మన॑సో రే॒తః ప్ర॑థ॒మం యదా॑సీత్ ॥ 90 ॥

స॒తో బ॒న్ధుమ॑స॒తి నిర॑వి॒న్ధన్న్ । హృ॒ది ప్ర॒తీష్యా॑ క॒వయో॑ మనీ॒షేతి॑ ।

ఉ॒పై న॒న్తదు॑ప॒నమ॑తి । యత్కా॑మో భ॒వతి॑ । య ఏ॒వం వేద॑ ।

స తపో॑ఽత॒ప్యత॑ । స తప॑స్త॒ప్త్వా శరీ॑రమ॒ధాను॑త । తస్య॑ య॒న్మాగ్ం॒సమా॑సీత్ ।

తతో॑ఽరు॒ణాః కే॒తవో॑ వాత॑రశ॒నా ఋ॑ష॒య ఉద॑తిష్ఠన్న్ ॥ 91 ॥

యే నఖాః॑ । తే వైఖా॑న॒సాః । యే వా॒లాః । తే వా॑లఖి॒ల్యాః ।

యో ర॑సః । సోఽపా॑మ్ । అ॒న్తర్తః॑ కూ॒ర్మం భూ॑తగ్ం సర్ప॑న్తమ్ ।

తమ॑బ్ర॒వీత్ । మమ॑ వై॒త్వజ్మాగ్ం॒సా । సమ॑భూత్ ॥ 92 ॥

నేత్య॑బ్ర॒వీత్ । పూ॑ర్వమే॒వాహ॑మిహా॒సమి॑తి ।

తత్పు॑రుష॒స్య పు॑రుష॒త్వమ్ । స స॒హస్ర॑శీర్షా పు॒రుషః॑ ।

స॒హస్రా॑క్షః స॒హస్ర॑పాత్ । భూ॑తో॒ద్దతి॑ష్ఠత్ ।

తమ॑బ్ర॒వీత్ । త్వం వై పూ॑ర్వగ్ం సమ॑భూః ।

త్వమి॒దం పూ॑ర్వః కు॒రుష్యే॑తి । స ఇ॒త ఆ॒దాయా॑పః ॥ 93 ॥

అ॒జ్ఞాని॑నా పు॒రస్తా॑దు॒పాద॑ధాత్ । ఏ॒వాహ్యే॑వేతి ।

తత॑ ఆది॒త్య ఉద॑తిష్ఠత్ । సా ప్రా॒చీ దిక్ ।

అథా॑ఽరు॒ణః కే॒తుర్దక్షి॑ణ॒త ఉ॒పాద॑ధాత్ ।

ఏ॒వాహ్యగ్ం॒ ఇతి॑ । తతో॑ వా అ॒గ్నిరుద॑తిష్ఠత్ ।

సా దక్షి॑ణా దిక్ । అథా॑రు॒ణః కే॒తుః ప॒శ్చాదు॒పాద॑ధాత్ ।

ఏ॒వా హి వా॒యో ఇతి॑ ॥ 94 ॥

తతో వాయురుదతిష్ఠత్ | సా ప్రతీచీ దిక్ |

అథారుణః కేతురుత్తరత ఉపాదధాత్ | ఏవాహిన్ద్రేతి |

తతో వా ఇన్ద్ర ఉదతిష్ఠత్ | సోదీచీ దిక్ |

అథారుణః కేతుర్మధ్య ఉపాదధాత్ | ఏవా హి పూషన్నితి |

తతో వై పూషోదతిష్ఠత్ | సేయం దిక్ || 95 ||

అథారుణః కేతురుపరిష్టాదుపాదధాత్ | ఏవా హి దేవా ఇతి |

తతో దేవమనుష్యాః పితరః | గన్ధర్వాప్సరసశోచదతిష్ఠన్న్ |

సోర్ధ్వా దిక్ | యా విప్రుషో విపరాపతన్న్ |

తాభ్యోఽసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచాశోచదతిష్ఠన్న్ | తస్మాత్తే పరాభవన్న్ |

విప్రుఢ్భ్యో హి తే సమభవన్న్ | తదేషాఽభ్యసూక్తా || 96 ||

ఆపో హా యద్బృహతీర్గర్భమాయన్న్ | దక్షం దధానా జనయన్తిః స్వయమ్భుమ్ |

తత ఇమేధ్యసృజ్యన్త సర్గాః | అద్భ్యో వా ఇదగ్ం సమభూత్ |

తస్మాదిదగ్ం సర్వం బ్రహ్మ స్వయమ్భివతి |

తస్మాదిదగ్ం సర్వగ్ం శిథిలమివాఽధ్రువమివాభవత్ |

ప్రజాపతిర్వావ తత్ | ఆత్మనాఽఽత్మానం విధాయ |

తదేవానుప్రావిశత్ | తదేషాఽభ్యసూక్తా || 97 ||

విధాయ లోకాన్ విధాయ భూతాని | విధాయ సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్చ |

ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య | ఆత్మనాఽఽత్మానమభి సంవివేశేతి |

సర్వమేవేదమాప్తావ | సర్వమవరుద్ధ్య |

తదేవానుప్రవిశతి | య ఏవం వేద || 98 ||

[23]

చతుష్టయ్య ఆపో గృహ్ణాతి | చత్వారి వా అపాగ్ం రూపాణి |

మేఘా వి॒ద్యుత్ । స్త॒న॒యి॒త్ను॒ర్వృ॒ష్టిః । తా॒న్యే॒వావ॑రున్ధే ।

ఆ॒తప॑తి వర్షా॒ గృ॒హ్ణాతి । తాః పు॒రస్తా॑దుపదధాతి ।

ఏ॒తా వై బ్ర॑హ్మవర్చ॒స్యా ఆపః॑ । ము॒ఖత॑ ఏ॒వ బ్ర॑హ్మవర్చ॒సమ॑వరున్ధే ।

తస్మా॑న్ము॒ఖతో బ్ర॑హ్మవర్చ॒సిత॑రః ॥ 99 ॥

కూ॒ప్యా గృ॒హ్ణాతి । తా దక్షి॑ణత ఉపదధాతి ।

ఏ॒తా వై తే॒జ॒స్వి॒నీరా॑పః । తే॒జ ఏ॒వాస్య॑ దక్షి॒ణతో ద॑ధాతి ।

తస్మా॑ద్దక్షి॒ణోఽర్ధ॑స్తే॒జస్వి॒తరః॑ । స్థా॒వరా॑ గృ॒హ్ణాతి ।

తాః ప॒శ్చాదు॑పదధాతి । ప్రతి॑ష్ఠితా వై స్థా॒వరాః॑ ।

ప॒శ్చాదే॒వ ప్రతి॑తిష్ఠతి । వహ॑న్తిర్గృ॒హ్ణాతి ॥ 100 ॥

తా ఉత్త॑రత ఉపదధాతి । ఓ॒జ॒సా వా ఏ॒తా వహ॑న్తి॒రీవోద్ధ॑తి॒రివ ఆ॒కూ॒జతీ॒రివ ధా॑వన్తిః ।

ఓ॒జ ఏ॒వాస్యోత్త॑రతో దధాతి । తస్మా॑దుత్త॒రోఽర్ధ॑ ఓ॒జస్వి॒తరః॑ ।

స॒మా॒భ్యా గృ॒హ్ణాతి । తా మ॒ధ్య ఉప॑దధాతి ।

ఇ॒యం వై స॒మా॒భ్యాః । అ॒స్యామే॒వ ప్రతి॑తిష్ఠతి ।

ప॒ల్వ॒ల్యా గృ॒హ్ణాతి । తా ఉ॒పరి॑ష్టాదుపాదధాతి ॥ 101 ॥

అ॒సౌ వై ప॒ల్వ॒యాః । అ॒ముష్యామే॒వ ప్రతి॑తిష్ఠతి ।

ది॒క్షాప॑దధాతి । ది॒క్షు వా ఆపః॑ ।

అ॒న్నం వా ఆపః॑ । అ॒ద్భో వా అ॒న్నం జా॑యతే ।

యదే॒వాద్భోఽన్నం॑ జా॒యతే॑ । తద॑వరున్ధే ।

తం వా ఏ॒తమ॑రు॒ణాః కే॒తవో॑ వాత॒రశ॒నా ఋ॑ష॒యోఽచి॑న్వన్ ।

తస్మా॑దారు॒ణకే॒తుకః॑ ॥ 102 ॥

తదే॒షాఽభ్య॑నూక్తా । కే॒తవో॑ అ॒రుణా॑సశ్చ ।

ఋ॒ష॒యో వా॑త॒ర॒శ॒నాః॑ । ప్ర॒తి॒ష్ఠాగ్ం శ॒త॒ధా॑ హి ।

స॒మా॒హితా॑సో సహస్ర॒ధా॒య॒స॒మి॒తి॑ । శ॒తశ్శ॑చ్చై॒వ స॒హస్ర॑శ॒చ్చ ప్ర॒తి॒తిష్ఠ॑తి ।

య ఏ॒త॒మ॒గ్నిం చి॑ను॒తే । య ఉ॑చై॒నమే॒వం వేద॑ ॥ 103 ॥

[24]

జా॒నుద॒ఘ్ని॑ము॒త్తర॑వేదీం ఖా॒త్వా । అ॒పాం పూ॑రయతి ।

అ॒పాగ్ం స॑ర్వ॒త్వా॒య॑ । పు॒ష్క॒ర॒ప॒ర్ణగ్ం రు॒క్మం పు॑రు॒ష॒మి॒త్యుప॑దధాతి ।

తపో॑ వై పు॒ష్క॒ర॒ప॒ర్ణమ్ । స॒త్యగ్ం రు॒క్మః ।

అ॒మృ॒తం పు॑రు॒షః । ఏ॒తావ॑ద్వా వా॒ఽస్తి॑ ।

యావ॑దే॒తత్ । యావ॑దే॒వాస్తి॑ ॥ 104 ॥

తదవ॑రు॒న్ధే । కూ॒ర్మము॑పదధాతి ।

అ॒పామే॑వ మే॒ధ॒మవ॑రు॒న్ధే । అథో॑ స్వ॒ర్గస్య॑ లో॒కస్య॑ స॒మ॒ష్ట్యై॑ ।

ఆప॑మాపా॒మపః॑ స॒ర్వాః । అ॒స్మాద॒స్మాది॒తోఽము॑తః ।

అ॒గ్ని॒ర్వా॒యశ్చ॑ సూ॒ర్యశ్చ॑ । స॒హ స॑ఞ్చ॒స్కర॑ద్ధి॒యా ఇ॒తి॑ ।

వా॒య్వశ్వా॑ ర॒శ్మిప॑త॒యః । లో॒కం పృ॑ణ॒చ్ఛద్రం పృ॑ణ ॥ 105 ॥

యా॒స్తి॒స్రః ప॑ర॒మ॒జాః । ఇ॒న్ద్రఘ్నో॒షా వో వసు॑భిరే॒వాహ్యే॑వేతి ।

ప॒ఞ్చ॒చి॒తయ॑ ఉపదధాతి । పా॒జ్ఞోఽగ్నిః॑ ।

యా॒వానే॑వా॒గ్నిః । తం చి॑ను॒తే ।

లో॒కం పృ॑ణయా ద్వి॒తీయా॑ముపదధాతి । ప॒ఞ్చ ప॒దా వై వి॒రాట్ ।

తస్యా॑ వా ఇ॒యం పాదః॑ । అ॒న్తరి॑క్షం పాదః । ద్యౌః పాదః ।

ది॒శః పాదః॑ । ప॒రోర॑జాః పాదః । వి॒రాజ్యే॑వ ప్ర॒తి॒తిష్ఠ॑తి ।

య ఏ॒త॒మ॒గ్నిం చి॑ను॒తే । య ఉ॑చై॒నమే॒వం వేద॑ ॥ 106 ॥

[25]

అ॒గ్నిం ప్ర॑ణీ॒యోప॑స॒మాధా॑య । త॒మ॒భిత॑ ఏ॒తా అ॒బీష్ట॑కా ఉపదధాతి ।

అ॒గ్ని॒హో॒త్రే ద॑ర్శ॒పూ॒ర్ణ॒మా॒స॒యోః॑ । ప॒శు॒బ॒ధ్ధే చా॑తు॒ర్మా॒న్యేషు॑ ।

అథో॑ ఆ॒హుః॑ । స॒ర్వేషు॑ య॒జ్ఞక్ర॑తు॒షివీ॑తి ।

అథ॑ హ॒ స్మాహా॑రు॒ణః స్వా॑య॒ముభ॑వః । సా॒వి॒త్రః స॒ర్వోఽగ్ని॑రి॒త్యన॑నుష॒ఙ్గం మ॑న్యామహే ।

నా॒నా వా ఏ॒తేషాం॑ వీ॒ర్యా॑ణి । క॒మగ్నిం॑ చి॒నుతే॑ ॥ 107 ॥

స॒త్రియ॑మ॒గ్నిం చి॒న్వానః॑ । క॒మగ్నిం॑ చి॒నుతే॑ ।

సా॒వి॒త్రమ॒గ్నిం చి॒న్వానః॑ । క॒మగ్నిం॑ చి॒నుతే॑ ।

నా॒చి॒కేత॑మ॒గ్నిం చి॒న్వానః॑ । క॒మగ్నిం॑ చి॒నుతే॑ ।

చా॒తుర్హో॒త్రియ॑మ॒గ్నిం చి॒న్వానః॑ । క॒మగ్నిం॑ చి॒నుతే॑ ।

వై॒శ్వస్ర॑జమ॒గ్నిం చి॒న్వానః॑ । క॒మగ్నిం॑ చి॒నుతే॑ ॥ 108 ॥

ఉ॒పా॒ను॒వాక్య॑మాశుమ॒గ్నిం చి॒న్వానః॑ । క॒మగ్నిం॑ చి॒నుతే॑ ।

ఇ॒మమా॑రు॒ణకే॑తుక॒మగ్నిం॑ చి॒న్వాన॑ ఇతి । వృ॒షా వా అ॒గ్నిః ।

వృ॒షాణౌ స॒గ్గాస్ఫ॑ల॒యేత్ । హ॒న్యేతా॑స్య య॒జ్ఞః ।

తస్మా॑న్నానుష॒ఙ్గః । సోత్త॑ర॒వేది॑షు క్ర॒తుషు॑ చి॒న్వీత॑ ।

ఉత్త॑ర॒వేద్యాగ్గ్ హ్య॑గ్నిశ్చి॒యతే॑ । ప్ర॒జాకా॑మశ్చి॒న్వీత॑ ॥ 109 ॥

ప్రా॒జాప॑త్యో వా ఏ॒షోఽగ్నిః॑ । ప్రా॒జాప॑త్యాః ప్ర॒జాః ।

ప్ర॒జావాన్ భ॑వతి । య ఏ॒వం వేద॑ ।

ప॒శుకా॑మశ్చి॒న్వీత॑ । సం॒జ్ఞానం॑ వా ఏ॒తత్ ప॑శూ॒నామ్ ।

యదా॑పః । ప॒శూనా॑మే॒వ సం॒జ్ఞానే॑ఽగ్నిం చి॒నుతే॑ ।

ప॒శుమాన్ భ॑వతి । య ఏ॒వం వేద॑ ॥ 110 ॥

వృ॒ష్టికా॑మశ్చి॒న్వీత॑ । ఆ॒పో వై వృ॒ష్టిః ।

ప॒ర్జన్యో వర్ష॑కో భవతి । య ఏ॒వం వేద॑ ।

ఆమయావీ చిన్వితః | ఆప్తో వై భేషజమ్ |

భేషజమేవాస్మై కరోతి | సర్వమాయురేతి |

అభిచరగ్గ్ శిచ్ఛిన్వితః | వజ్రో వా ఆపః || 111 ||

వజ్రమేవ భ్రాతృవ్యేభ్యః ప్రహరతి | స్త్రుణుత ఏనమ్ |

తేజస్కామో యశస్కామః | బ్రహ్మవర్చసకామః స్వర్గకామశ్చిన్వితః |

ఏతావద్వా వాఽస్తి | యావదేతత్ |

యావదేవాస్తి | తదవరున్ధే |

తస్యైతద్వ్యతమ్ | వర్షతి న ధావేత్ || 112 ||

అమృతం వా ఆపః | అమృతస్యానన్తరిత్యై |

నాపు మూత్రపురీషం కుర్యాత్ | న నిష్ఠివేత్ |

న వివసనః స్నాయాత్ | గుహ్యో వా ఏషోఽగ్నిః |

ఏతస్యాగ్నేరనతిదాహాయ | న పుష్కరపర్ణాని హిరణ్యం వాఽధితిష్ఠేత్ |

ఏతస్యాగ్నేరనభ్యారోహాయ | న కూర్మస్యాశ్నియాత్ |

నోదకస్యాఘాతుక్రాన్యేనమోదకాని భవన్తి | అఘాతుక్రా ఆపః |

య ఏతమగ్నిం చిన్తుతే | య ఉచైనమేవం వేదః || 113 ||

[26]

ఇమానుక్తం భువనా సీషధేమ | ఇన్ద్రశ్చ విశ్వే చ దేవాః |

యజ్ఞం చ నస్తన్వం చ ప్రజాం చ | ఆదిత్యైరిన్ద్రః సహ సీషధాతు |

ఆదిత్యైరిన్ద్రః సగణో మరుద్భిః | అస్మాకం భూత్వవితా తనూనామ్ |

ఆప్లవస్వ ప్రప్లవస్వ | ఆణీభవజ మా ముహుః |

సుఖాదీన్ద్రఃఖనిధనామ్ | ప్రతిముఞ్చస్వ స్వాం పురమ్ || 114 ||

మరీచయః స్వామముభవాః | యే శరీరాణ్యకల్పయన్న్ |

తే తే దే॒హం క॑ల్ప॒యన్తు॑ । మా చ॑ తే ఖ్యా॒స్మ తీ॑రిషత్ ।

ఉత్తి॑ష్ఠత మా స్వ॒ప్త । అగ్ని॑మిచ్చ॒ధ్వం భా॑రతాః ।

రా॒జ్ఞః సోమ॑స్య తృప్తా॒సః । సూర్యే॑ణ స॒యుజో॑షసః ।

యు॒వా సు॒వాసాః॑ । అ॒ష్టాచ॑క్రా నవ॑ద్వారా ॥ 115 ॥

దే॒వానాం॑ పూ॒రయో॑ధ్యా । తస్యాగ్ం॑ హిర॒ణ్మయః॑ కో॒శః ।

స్వ॒ర్గో లోకో॑ జ్యోతి॒షాఽఽవృ॑తః । యో వై తాం బ్ర॒హ్మణో॑ వేద ।

అ॒మృతేన్ఽఽవృ॑తాం పు॒రీమ్ । తస్మై॑ బ్రహ్మ చ॑ బ్రహ్మ చ ।

ఆ॒యుః కీ॒ర్తిం ప్ర॒జాం ద॑దుః । వి॒భ్రాజ॑మానాగ్ం హరి॑ణీమ్ ।

య॒శసా॑ స॒మృరీ॑వృతామ్ । పు॒రగ్ం హిర॒ణ్మయాం॑ బ్రహ్మ ॥ 116 ॥

వి॒వేశా॑ఽప్ర॒రాజితా॑ । పరా॒జేత్య॑జ్యామ॒యీ ।

పరా॒జేత్య॑నాశ॒కీ । ఇ॒హ చా॑ముత్ర చాన్వే॒తి ।

వి॒ద్వాన్దే॑వాసు॒రాను॑భయాన్ । యత్కు॒మారీ॑ మ॒న్ద్రయ॑తే ।

యద్యో॒షిద్య॑త్ప॒తివ్ర॑తా । అరి॑ష్టం యత్కిం చ క్రి॒యతే॑ ।

అగ్ని॑స్తదనువేధతి । అ॒శృతా॑సః శృతాసశ్చ ॥ 117 ॥

య॒జ్వానో॑ యేఽప్య॒యజ్వ॑సః । స్వ॒ర్యన్తో॑ నాపేక్ష॒న్తే ।

ఇన్ద్ర॑మగ్నిం చ యే వి॒దుః । సి॒కతా॑ ఇవ స॒ంయన్తి॑ ।

ర॒శ్మిభిః॑ స॒ముదీ॑రితాః । అ॒స్మాల్లో॒కాద॑ముష్మాచ్చ ।

ఋ॒షిభి॑రదాతృ॒ష్ణిభిః॑ ।

అపే॑త వీ॒త వి చ॑ సర్ప॒తాతః॑ । యేఽత్ర॒స్థ పు॑రా॒ణా యే చ॑ నూత॑నాః ।

అ॒హోభి॑ర॒ద్భిర॑క్తుభి॒రవ్య॑క్తమ్ ॥ 118 ॥

య॒మో ద॑దాత్వవ॒సాన॑మస్మై । నృ॒ము॑ణన్తు నృ॒పాత్వ॑ర్యః ।

అ॒కృ॒ష్టా యే చ॒ కృ॒ష్టజాః॑ । కు॒మారీ॑షు క॒నీనీ॑షు ।
 జూరిణీ॑షు చ॒ యే హి॒తాః । రే॒తః పీ॒తా ఆ॒ణ్ణపీ॑తాః ।
 అ॒జ్ఞారే॑షు చ॒ యే హు॒తాః । ఉ॒భయా॑న్ పుత్ర॑పౌత్ర॑కాన్ ।
 యు॒వేఽహం॑ య॒మరా॑జగ్గాన్ । శ॒తమి॑న్న శ॒రదః॑ ॥ 119 ॥
 అదో॑ యద్బ్ర॑హ్మ వి॒లబ॑మ్ । పి॒తృణాం॑ చ॒ యమ॑స్య చ ।
 వరు॑ణస్యాశ్వి॑నోర॒గ్నేః । మ॒రుతాం॑ చ॒ విహా॑యసామ్ ।
 కా॒మప్ర॑యవ॑ణం మే అస్తు । స హే॑వాస్మి స॒నాత॑నః ।
 ఇతి॑ నాకో బ్ర॒హ్మశ్ర॑వో రా॒యో ధ॑నమ్ । పుత్రా॑నాపో దే॒వీరి॒హఽఽహి॑త ॥ 120 ॥

[27]

విశీ॑ర్ణిం గృ॒ధ్రశీ॑ర్ణిం చ । అపే॑తో నిర్బు॒తిగ్ం హ॑థః ।
 పరి॑బాధగ్ శ్వే॒తకు॒క్షమ్ । ని॒జజ్ఘగ్ం॑ శ॒బలో॑దరమ్ ।
 స తాన్ వా॒చ్యా॑యయా స॒హ । అగ్నే॑ నాశ॑య స॒న్దృశః॑ ।
 ఈ॒ర్వాసూ॒యే బు॒భుక్షా॑మ్ । మ॒న్యుం కృ॒త్యాం చ॑ దీధి॑రే ।
 రథే॑న కిగ్ంశు॒కావ॑తా । అగ్నే॑ నాశ॑య స॒న్దృశః॑ ॥ 121 ॥

[28]

ప॒ర్జన్యా॑య ప్ర॒గాయ॑త । ది॒వస్ప॒త్రాయ॑ మీ॒థుషే॑ ।
 స నో॑ య॒వస॑మిచ్ఛతు । ఇ॒దం వ॑చః ప॒ర్జన్యా॑య స్వ॒రాజే॑ ।
 హృ॒దో అ॒స్త్యస్త॑ర॒న్తద్యు॑యోత । మ॒యోభూ॑ర్వాతో వి॒శ్వకృ॑ష్టయః స॒న్త్యస్మే॑ ।
 సు॒పిప్ప॑లా ఓష॑ధీర్దే॒వగో॑పాః । యో గ॒ర్భమో॑షధీ॒నామ్ ।
 గ॒వాం కృ॒ణోత్య॑ర్వతామ్ । ప॒ర్జన్యః॑ పు॒రుషీ॑ణామ్ ॥ 122 ॥

[29]

పు॒నర్మా॑మైత్వి॒న్ద్రియ॑మ్ । పు॒నరాయుః॑ పు॒నర్భగః॑ ।

పున॒రా॒బ్ర॒హ్మ॑ణమై॒తు మా॑ । పున॒ర్ద్ర॒వి॑ణమై॒తు మా॑ ।

య॒న్మే॒ఽద్య॑ రే॒తః పృ॑థి॒వీమ॑స్కాన్ । యదోష॑ధీ॒ర॒ప్యస॑ర॒ద్యదాపః॑ ।

ఇ॒దం త॒త్పున॑రాద॒దే । దీ॒ర్ఘా॒యు॒త్వా॒య వ॑ర్చ॒సే ।

య॒న్మే రే॒తః ప్ర॑సి॒చ్యతే॑ । య॒న్మ ఆ॑జా॒యతే॑ పు॒నః ।

తేన॑ మా॒మమృ॑తం కురు । తేన॑ సుప్ర॒జసం॑ కురు ॥ 123 ॥

[30]

అ॒ద॒భ్యస్తి॑రో॒ఽధా॒ఽజా॒యత॑ । తవ॑ వైశ్ర॒వణః॑ స॒దా ।

తి॑రో॒ఽధే॒హి స॑ప్త॒త్నాన్నః॑ । యే అ॒ప్తో॒ఽశ్న॑న్తి కే॒చన॑ ।

త్వా॒ష్టిం మా॒యాం వై॑శ్ర॒వణః॑ । రథ॑గ్ం స॒హస్ర॑వ॒న్ధర॑మ్ ।

పు॒రు॒శ్చక్ర॑గ్ం స॒హస్రా॑శ్వమ్ । ఆ॒స్థాయా॑యా॒హి నో॑ బ॒లిమ్ ।

య॒స్మై భూ॑తాని బ॒లిమా॑వహ॒న్తి । ధ॒నం గా॒వో హ॒స్తి హి॑ర॒ణ్యమ॑శ్వాన్ ॥ 124 ॥

అసా॑మ సు॒మతౌ॑ య॒జ్ఞయ॑స్య । శ్రి॒యం బి॒భ్రతో॑ఽన్న॒ముఖీం॑ వి॒రాజ॑మ్ ।

సు॒ద॒ర్శ॒నే చ॑ క్రౌ॒ఞ్చే చ॑ । మై॒నాగే॑ చ మ॒హాగి॑రా ।

శ॒త॒ద్వా॒ష్టార॑గమ॒న్తా । స॒గ్ంహా॑ర్యం నగ॑రం తవ॑ ।

ఇతి॑ మ॒న్తాః । క॒ల్పో॒ఽత ఊ॑ర్ధ్వమ్ । యది॑ బ॒లిగ్ం హ॑రేత్ ।

హి॒ర॒ణ్యనా॑భయే వి॒తుద॑యే కౌ॒బేరా॒యాయం॑ బ॒లిః ॥ 125 ॥

సర్వ॑భూతాధిప॒తయే॑ న॒మ ఇ॒తి । అథ॑ బ॒లిగ్ం హృ॑త్వోప॒తిష్ఠే॑త ।

క్ష॒త్రం క్ష॒త్రం వై॑శ్ర॒వణః॑ । బ్రా॒హ్మణా॑ వ॒యగ్ స్మః॑ ।

నమ॑స్తే అ॒స్తు మా॑ మా హి॒గ్ంసీః॑ । అ॒స్మాత్ప్ర॑విశ్యాన్న॒మద్ధీ॑తి ।

అథ॑ తమ॒గ్నిమా॑దధీ॒త । య॒స్మిన్నే॒తత్క॑ర్మ ప్ర॒యజ్ఞే॑త ।

తి॑రో॒ఽధా భూః॑ । తి॑రో॒ఽధా భువః॑ ॥ 126 ॥

తి॒రో॒ఽధాః॑ స॒వ్యః॑ । తి॒రో॒ఽధా॑ భూ॒ర్భువః॑ స॒వ్యః॑ ।

స॒ర్వేషాం॑ లో॒కానా॑మాధిపత్యే॒ సిదే॑తి । అథ తమగ్నిమిన్ధిత ।

యస్మిన్నే॒తత్కర్మ॑ ప్ర॒యుజ్జీ॑త । తి॒రో॒ఽధా॑ భూః సా॒వహా॑ ।

తి॒రో॒ఽధా॑ భువః సా॒వహా॑ । తి॒రో॒ఽధాః॑ స॒వ్యః సా॒వహా॑ ।

తి॒రో॒ఽధా॑ భూ॒ర్భువః॑ స॒వ్యః సా॒వహా॑ ।

యస్మిన్న॒స్య కా॑లే స॒ర్వా ఆ॒హుతీ॑ర్హుతా భవే॒యుః॑ ॥ 127 ॥

అపి బ్రా॒హ్మణ॑ముఖీ॒నాః । తస్మిన్న॒హ్నః॑ కా॒లే ప్ర॒యుజ్జీ॑త ।

ప॒రః సు॒ప్తజ॑నాద్వే॒పి । మా॒స్మ ప్ర॒మాద్య॑న్తమా॒ధ్యాప॑యేత్ ।

స॒ర్వార్థాః॑ సిద్ధ్య॒న్తే । య ఏ॒వం వే॒ద ।

క్షు॒ధ్యన్ని॒దమ॑జానతామ్ । స॒ర్వార్థా॑ న సిద్ధ్య॒న్తే ।

యస్తే॑ వి॒ఘాతు॑కో బ్రా॒తా । మ॒మాన్త॑ర్హృదయే శ్రితః ॥ 128 ॥

తస్మా॑ ఇ॒మమ॑గ్ర॒పిణ్డం॑ జహోమి । స మే॑ఽర్థా॒న్మా వి॑వధీత్ ।

మ॒యి సా॒వహా॑ । రా॒జాధి॒రాజా॑య ప్రస॒హ్యసా॑హినే ।

నమో॑ వ॒యం వైశ్ర॑వ॒ణాయ॑ కుర్మహే । స మే॑ కా॒మాన్కా॒మకా॑మాయ మహ్యోమ్ ।

కా॒మేశ్వ॑రో వైశ్ర॒వణో॑ దదాతు । కు॒బేరా॑య వైశ్ర॒వణాయ॑ ।

మ॒హారా॑జాయ నమః । కే॒తవో॑ అరుణాసశ్చ ।

ఋ॒షయో॑ వాతరశ॒నాః । ప్ర॒తిష్ఠా॑గ్ం శత॒థా హి॑ ।

స॒మాహి॑తాసో సహస్ర॒ధాయ॑సమ్ । శి॒వా నః॑ శస్త॒మా భ॑వన్తు ।

ది॒వ్యా ఆ॒ప ఓ॒షధ॑యః । సు॒మృ॒డీకా॑ సర॒స్వతి॑ ।

మా తే॑ వ్యోమ స॒న్దృశి॑ ॥ 129 ॥

సం॒వత్స॑రమే॒తద్వృ॑తం చరేత్ । ద్వా॒ వా మా॒సౌ ।

నియమః సమాసేన । తస్మిన్నియమవిశేషాః ।

త్రిషవణముదకోపస్పర్శి । చతుర్థకాలపాసభక్తః స్యాత్ ।

అహరహర్వా భైక్షమశ్నియాత్ । ఔదుమ్బరీభిః సమిద్భిరగ్నిం పరిచరేత్ ।

పునర్మామైత్త్విన్ద్రియమిత్యేతేన్ నువాకేన । ఉద్భృతపరిపూతాభిరద్భిః కార్యం
కుర్వీత ॥ 130 ॥

అసశ్చాయవాన్ । అగ్నయే వాయవే సూర్యాయ ।

బ్రహ్మణే ప్రజాపతయే । చంద్రమసే నక్షత్రేభ్యః ।

ఋతుభ్యః సంవత్సరాయ । వరుణాయారుణాయేతి వ్రతహోమాః ।

ప్రవర్గ్యవదాదేశః । అరుణాః కాణ్డఋషయః ।

అరణ్యేఽధీయారన్న । భద్రం కర్ణేభిరితి ద్వే జప్తిత్వా ॥ 131 ॥

మహానామ్నిభిరుదకగ్ం సగ్గ్నర్భ్యః । తమాచార్యో దద్యాత్ ।

శివా నః శంతమేత్యోషధీరాలభతే । సుమృడికేతి భూమిమ్ ।

ఏవమపవర్గే । ధేనుర్దక్షిణా । కగ్ంసం వాసశ్చ క్షౌమమ్ ।

అన్యద్వా శుక్లమ్ । యథాశక్తి వా । ఏవగ్గ్నవధ్యాయధర్మేణ ।

అరణ్యేఽధీయాత్ । తపస్వి పుణ్యో భవతి తపస్వి పుణ్యో భవతి ॥ 132 ॥

[32]

భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజ్జత్రాః ।

స్థిరైరజ్జేస్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః ।

స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।

స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు ॥

॥ ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ ద్వితీయః ప్రశ్నః ॥

ఓమ్ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్యగ్నయే నమః పృథివ్యై నమః ఓషధీభ్యః । నమో వాచే
నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥

ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

సహ వై దేవానాం చాసురాణాం చ యజ్ఞౌ ప్రతతావాస్తాం వయగ్ స్వర్గం లోకమేష్యామో
వయమేష్యామ ఇతి తేఽసురాః సన్నహ్య సహసైవాచరన్ బ్రహ్మచర్యేణ తపసైవ
దేవాస్తేఽసురా అముహ్యగ్న్తే న ప్రాజానగ్న్తే పరాభవన్తే న స్వర్గం లోకమాయన్
ప్రసృతేన వై యజ్ఞేన దేవాః స్వర్గం లోకమాయన్న ప్రసృతేనాసురాన్ పరాభావయన్
ప్రసృతో హ వై యజ్ఞోపవీతినో యజ్ఞోఽప్రసృతోఽనుపవీతినో యత్కిం చ బ్రాహ్మణో
యజ్ఞోపవీత్యధీతే యజత ఏవ తత్తస్మాద్యజ్ఞోపవీత్యేవాధీయాత యాజయేద్యజేత వా
యజ్ఞస్య ప్రసృత్యా అజినం వాసో వా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహుముద్ధరతేఽవ
ధత్తే సవ్యమితి యజ్ఞోపవీతమేతదేవ విపరీతం ప్రాచీనావీతగ్ం సంవీతం మానుషమ్ ॥ 1 ॥

[1]

రక్షాగ్ంసి హ వా పురోఽనువాకే తపోగ్రమతిష్ఠన్త తాన్ ప్రజాపతిర్వరేణోపామన్తయత
తాని వరమవృణీత్ఽఽదిత్యో నో యోద్ధా ఇతి తాన్ ప్రజాపతిరబ్రవీద్యోధయధ్వమితి
తస్మాదుత్తిష్ఠన్తగ్ం హ వా తాని రక్షాగ్ంస్యాదిత్యం యోధయన్తి యావదస్తమన్వగ్రాత్తాని
హ వా ఏతాని రక్షాగ్ంసి గాయత్రియాఽభిమన్త్రితేనామ్భసా శామ్యన్తి తదు హ వా ఏతే
బ్రహ్మవాదినః పూర్వాభిముఖాః స్థన్ధాయాం గాయత్రియాఽభిమన్త్రితా ఆప ఊర్ధ్వం
విక్షిపన్తి తా ఏతా ఆపో వజ్రిభూత్వా తాని రక్షాగ్ంసి మన్దేహారుణే ద్వీపే ప్రక్షిపన్తి
యత్ప్రదక్షిణం ప్రక్రమన్తి తేన పాప్మానమ్ అవధూన్వన్త్యద్యన్తమన్తం యన్తమ్
ఆదిత్యమభిధ్యాయన్ కుర్వన్ బ్రాహ్మణో విద్వాన్త్యకలం భద్రమశ్నుతేఽసావాదిత్యో
బ్రహ్మతి బ్రహ్మైవ సన్ బ్రహ్మపేతి య ఏవం వేద ॥ 2 ॥

యదే॒వా దే॒వహే॑శ॒నం దే॒వాస॑శ్చ॒క్రమా॑ వ॒యమ్ । ఆది॑త్యాస్తస్మా॒న్మా ము॑ఞ్చ॒తర్త॑స్యరే॒న
మామి॑త । దే॒వా జీ॑వన॒క్రామ్యా॑ యద్వా॒చాఽనృ॑త॒మూది॑మ । తస్మా॒న్న ఇ॒హ ము॑ఞ్చ॒త
విశ్వే॑ దే॒వాః స॒జోష॑సః । ఋతే॑న ద్యా॒వాపృ॑థివీ ఋతే॑న త్వగ్ం స॒రస్వ॑తి । కృతా॑న్నః
పా॒హ్యేన॑స్తో యత్కిం చానృ॑త॒మూది॑మ । ఇన్ద్రాగ్ని॑ మిత్రావరుణౌ సోమో ధాతా
బృహ॑స్పతిః । తే నో ము॑ఞ్చ॒న్వేన॑స్తో యద॒న్యకృ॑త॒మారి॑మ । స॒జాత॑శగ్ంసాదు॒త
జామి॑శగ్ంసాజ్ఞా॒యసః॑ శగ్ంసాదు॒త వా క॑సీ॒యసః॑ । అనా॑ధృష్టం దే॒వకృ॑తం
యదే॒నస్తస్మాత్ త్వ॑మస్మా॒జ్ఞాత॑వేదో ముముగ్ధి ॥ ౩ ॥

యద్వా॒చా యన్మ॑నసా బా॒హుభ్యా॑మూరుభ్యా॒మష్టి॑వద్యాభ్యగ్ం శ్చి॒త్తైర్యద॑నృతం
చక్ర॑మా వ॒యమ్ । అగ్ని॒ర్మా తస్మాదే॑నస్తో గార్హ॒పత్యః॑ ప్రము॑ఞ్చతు చక్ర॑మ యాసి
దుష్కృ॑తా । యేన॑ త్రితో అ॒ర్ణవా॑న్నిర్బ॒భూవ॑ యేన॑ సూ॒ర్యం తమ॑సో నిర్ము॒మోచ॑ ।
యేనే॒న్ద్రో వి॒శ్వా అ॒జహా॑దరాతీస్తేనాహం జ్యోతి॒షా జ్యోతి॑రానశాన ఆక్షి ।
యత్కు॑సీదమప్రతీ॒తం మయే॑హ యేన॑ యమ॒స్య ని॒ధినా॑ చరామి । ఏ॒తత్తద॑గ్నే అన్త॒ణో
భవా॑మి జీ॒వన్నే॑వ ప్రతి తత్తే దధామి । యన్మ॑య మాతా యదా పిపేష యద॒న్తరి॑క్షం
యదా॑శసాతిక్రామామి త్రితే దే॒వా ది॒వి జాతా॑ యదాప ఇ॒మం మే వరు॑ణ తత్త్వా యామి
త్వం నో అగ్నే॑ స త్వం నో అగ్నే॑ త్వమగ్నే॑ అయాసి ॥ 4 ॥

యదదీ॒వ్యన్న॑ణమహం బ॒భూవాది॑త్సన్వా స॒జ్జగ॑ర జనే॒భ్యః । అగ్ని॒ర్మా తస్మాది॑న్ద్రశ్చ
సంవి॒దానౌ ప్ర॑ము॒ఞ్చతామ్ । యద్ధస్తా॑భ్యాం చ॒కర॑ కిల్బిషా॒ణ్యక్షాణాం॑
వ॒గ్నుము॑ప॒జిఘ్న॑మానః । ఉగ్రం ప॒శ్యా చ రా॑ష్ట్రభృచ్చ
తాన్య॑స్సరసావసుదత్తామృణాసి । ఉగ్రం ప॒శ్యే రా॑ష్ట్రభృత్కిల్బిషాణి
యదక్ష॑వృత్తమనుదత్తమేతత్ । నేన్న ఋణాన్ప॒ణవ॑ ఇత్సమానో యమ॒స్య లోకే॑
అధి॑రజ్జరాయ । అవ తే హే॒శ ఉదు॑త్తమమిమం మే వరు॑ణ తత్త్వా యామి త్వం నో అగ్నే॑

స త్వం నో అగ్నే॥ సఙ్కుసుక్తో వికుసుకో నిర్ఙుథో యశ్చ నిస్తవనః॥
 తే॒(1)స్మద్యక్షమనాగసో దూరాద్దూరమచీచతమ్॥ నిర్యక్షమచీచతే కృత్యాం
 నిర్ఙుతిం చ॥ తేన యో॒(1)స్మత్సమృచ్ఛాత్తై తమస్మై ప్రసువామసి॥
 దుఃశగ్ంసానుశగ్ంసాభ్యాం ఘణేనానుఘణేన చ॥ తేనాన్యో॒(1)స్మత్సమృచ్ఛాత్తై
 తమస్మై ప్రసువామసి॥ సం వర్చసా పయసా సంతనూభిరగన్మహి మనసా సగ్ం శివేన॥
 త్వష్టా నో అత్ర విదధాతు రా॒యో॒(1)నుమార్జు తన్వో(1) యద్విలిప్తమ్॥ 5 ॥

[4]

ఆయుష్టే విశ్వతో దధదయమగ్నిర్వరేణ్యః॥ పునస్తే ప్రాణ ఆయాతి పరాయక్షగ్ం
 సువామి తే॥ ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి॥ ఘృతం
 పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్రమభిరక్షతాదిమమ్॥ ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే
 కృధి తిగ్మమోజో వరుణ సగ్ంశిశాధి॥ మాతేవాస్మా అదితే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా
 జరదష్టిర్యథా॒సత్॥ అగ్న ఆయాగ్ంషి పవస ఆ సువోర్జ్జమిషం చ నః॥ ఆరే బాధస్వ
 దుచ్ఛునామ్॥ అగ్నే పవస్వ స్వపా అన్మై వర్చః సువీర్యమ్॥ దధద్రయం మయి
 పోషమ్॥ 6 ॥

అగ్నిర్ఙుషిః పవమానః పాశ్చజన్యః పురోహితః॥ తమీమహే మహాగయమ్॥ అగ్నే
 జాతాన్ప్రణుదా నః సపత్నాన్ప్రత్యజాతాజ్ఞాతవేదో నుదస్వ॥ అన్మై దీదిహి సుమనా
 అహేశశ్చర్మన్తే స్యామ త్రివరూథ ఉద్భా॥ సహసా జాతాన్ప్రణుదా నః
 సపత్నాన్ప్రత్యజాతాజ్ఞాతవేదో నుదస్వ॥ అధి నో బ్రూహి సుమనస్యమానో వయగ్
 స్యామ ప్రణుదా నః సపత్నాన్॥ అగ్నే యో నో॒భితో జనో వృకో వారో జిఘాగ్ంసతి॥
 తాగ్న్యం వృత్రహం జహి వస్వస్మభ్యమాభర॥ అగ్నే యో నో॒భిదాసతి సమానో
 యశ్చ నిష్ట్యః॥ తం వయగ్ం సమిధం కృత్వా తుభ్యమగ్నే॒పి దధ్మసి॥ 7 ॥

యో నః శపాదశపతో యశ్చ నః శపతః శపాత్॥ ఉషాశ్చ తస్మై నిమ్రుక్చ సర్వం
 పాపగ్ం సమూహతామ్॥ యో నః సపత్నో యో రణో మర్తో॒భిదాసతి దేవాః॥

ఇ॒థ్మసే॑వ ప్ర॒జ్ఞాయ॑తో మా త॒స్యోచ్ఛే॑షి కిం చ॒న | యో మాం దే॒వస్థి॑ జాతవేదో॒ యం
 చా॒హం దే॒వస్థి॑ యశ్చ॒ మామ్ | స॒ర్వాగ్గ్స్తా॑నగ్నై స॒న్దహ॑ యాగ్గ్సాహం దే॒వస్థి॑ యే చ
 మామ్ | యో అ॒స్మభ్య॑మరాతీయాద్యశ్చ॒ నో దే॒వష॑తే జనః | ని॒న్దాద్యో అ॒స్మాన్ది॑పాచ్ఛ
 స॒ర్వాగ్గ్స్తా॑న్మష్మషా కురు | సగ్ంశితం మే బ్రహ్మ సగ్ంశితం వీ॒ర్యా(1)॑మృలమ్ |
 సగ్ంశితం క్షత్రం మే జి॒ష్ణు య॒స్యాహ॑మస్మి పురోహితః | ఉదే॒షాం బా॒హూ
 అతి॒రము॑ద్వరోఽఽథో బలమ్ | క్షిణోమి బ్రహ్మణామిత్రానున్నయామి సా॒వా(1)మ్
 అహమ్ | పున॒ర్మనః॑ పున॒రాయు॑ర్మ ఆగ్రాత్పునశ్చక్షుః పునః శ్రోత్రం మ ఆగ్రాత్పునః
 ప్రా॒ణః పున॒రాకూ॑తం మ ఆగ్రాత్పునశ్చిత్తం పున॒రాధీ॑తం మ ఆగ్రాత్ | వై॒శ్వాన॑రో
 మేఽద॑బ్ధస్తనూపా అవబాధతాం దురితాని విశ్వా || ३ ||

[5]

వై॒శ్వాన॑రాయ ప్రతివేదయామో యదీ॒న్యణ్గం॑ స॒ంజ్గరో॑ దేవతాసు | స ఏ॒తాన్వా॑శాన్
 ప్ర॒ముచ॑న్ ప్రవేద స నో ము॒జ్ఞాతు॑ దురితాదవద్యాత్ | వై॒శ్వాన॑రః పవయాన్నః
 ప॒విత్రై॑ర్యత్స॒ంజ్గర॑మభిధావామ్యాశామ్ | అనా॒జాన॑న్మనసా యాచమానో యదత్రై॒నో అ॒వ
 తత్సు॑వామి | అ॒మి యే సు॒భగే॑ ది॒వి వి॒చృతౌ॑ నామ తారకే | ప్రే॒హమృ॑తస్య
 యచ్ఛతామేతద్బద్ధకమోచనమ్ | వి॒జిహీ॑ర్ష్య తోకాన్కృ॒ధి బ॒న్ధాన్ము॑జ్ఞాచ్ఛి బద్ధకమ్ |
 యోనేరి॒వ ప్ర॑చ్యుతో గర్భః సర్వాన్ పథో అనుష్య | స ప్ర॒జాన॑న్ప్రతిగృభ్ణీత
 వి॒ద్వాన్ప్ర॑జాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య | అ॒స్మాభి॑ర్దత్తం జ॒రసః॑ ప॒రస్తా॑దచ్ఛిన్నం
 తస్తు॑మనుసశ్చరేమ || ४ ||

తతం తస్తు॑మన్వేకే అను సశ్చరన్తి యేషాం దత్తం పితౄ॒మాయ॑నవత్ | అ॒బ॒ధ్ధ్యేకే॑ దదతః
 ప్ర॒యచ్ఛా॑ద్దాతుం చేచ్ఛక్న॒వాగ్ంసః॑ స్వర్గ ఏషామ్ | ఆర॑భేథామను సగ్ంర॒భేథాగ్ం
 సమా॑నం ప॒స్తామ॑వథో ఘృతేన | యదా॑వం పూ॒ర్తం పరి॑విష్టం యదగ్నో తస్మై
 గో॒త్రాయే॑హ జాయాపతి సగ్ంర॒భేథామ్ | యద॑న్తరిక్షం పృథి॒వీము॑త ద్యాం యన్మాతరం

పిత॑రం వా జిహి॑గ్ంసి॒మ | అగ్ని॑ర్మా తస్మాదే॑న॒స్సో గార్హ॑పత్య ఉ॒న్నో నేషద్ధు॑రి॒తా
 యా॑సి చక్ర॒మ | భూమి॑ర్మాతాఽదీ॒తిర్నో జ॒నిత్రం॑ భ్రాతాఽన్తరి॑క్షమ॒భిశ॑స్త ఏ॒నః |
 ద్యౌర్నః॑ పితా పితృ॑యాచ॒చం భ॑వాసి జామి మి॒త్వా మా వి॑విత్సి త్రోకాత్ | యత్ర
 సు॒హార్దః॑ సు॒కృతో మద॑న్తే వి॒హాయ॑ రోగం త॒న్వా(1)గ్ స్యా॒యామ్ |
 అశ్తోణాజైర॑ప్రతాః స్వ॒ర్గే తత్ర॑ పశ్యే॒మ పిత॑రం చ పుత్ర॑మ్ | యదన్న॑మద్యునృతే॑న దే॒వా
 దా॒స్యన్నదా॑స్యన్నుత వా క॒రిష్యన్ | యద్దే॒వానాం॑ చక్షుష్యాగ్ అస్తి యదే॒వ కిం చ
 ప్రతి॑జగ్రాహమగ్ని॒ర్మా తస్మాద॑న్త॒ణం కృ॑ణోతు | యదన్న॑మద్మి బహు॒ధా విరూ॑ప్తం
 వాసో॑ హిరణ్యముత గామ॒జామవి॑మ్ | యద్దే॒వానాం॑ చక్షుష్యాగ్ అస్తి యదే॒వ కిం చ
 ప్రతి॑జగ్రాహమగ్ని॒ర్మా తస్మాద॑న్త॒ణం కృ॑ణోతు | యన్మయా॑ మన॑సా వాచా కృత॒మేనః॑
 కదా॒చన | సర్వ॑స్మాత్తస్మాన్మే॒శితో మోగ్ధి॑ త్వగ్ం హి వే॒త్య యథా॑తథమ్ || 10 ||

[6]

వాత॑రశనా హ॒ వా ఋష॑యః శ్రమ॒ణా ఊర్ధ్వ॑మ॒న్ధినో
 బ॒భూవు॑స్తాన్ప॒షయోఽర్థ॑మాయగ్న్తే ని॒లాయ॑మచరగ్న్తే॒న్తను॑ప్రవిశుః కూ॒శ్మాణ్డాని
 తాగ్నే॑ష్వనృ॒వవి॑న్దజ్ఞాధ్యాయా చ తప॑సా చ తాన్ప॒షయోఽబ్రు॑వన్కథా ని॒లాయం॑ చర॒థేతి
 త ఋషీ॑నబ్రువన్నమో వోఽస్తు భగవ॑న్తోఽస్మిన్ధామ్ని కే॒న వః॑ సప॒ర్యామే॑తి
 తాన్ప॒షయోఽబ్రు॑వన్ప్రవి॒త్రం నో బ్రూ॑త యేనా॑రే॒పసః॑ స్యామే॒తి త ఏ॒తాసి
 సూక్తా॑న్యపశ్యన్ యద్దే॒వా దే॒వహే॑ళన్తం యదదీ॒వ్యన్న॑ణమహం బ॒భూవ్ఽఽయు॑ష్టే
 వి॒శ్వతో దధ॑దిత్యేతైరాజ్యం జహు॑త వైశ్వా॒నరాయ॑ ప్రతి॒వేదయా॑మ ఇ॒త్యుప॑తిష్ఠత
 యద॑ర్వాచీనమే॒నో భ్రూ॑ణహత్యా॒యాస్తస్మాన్మోక్ష్య॑ధ్వ ఇతి త
 ఏ॒తైర॑జహవుస్తే॒రేప॑సోఽభవన్క॒ర్మాది॑ష్వేతైర్బుహుయాత్పూతో
 దే॒వతో॑కాన్తమ॒శ్నుతే॑ || 11 ||

[7]

కూ॒శ్మాణ్డైర్బు॑హుయాద్యోఽపూత ఇ॒వ మ॑న్యే॒త యథా॑ స్తే॒నో యథా॑ భ్రూ॒ణహై॑వమే॒ష

భవతి యోఽయోనౌ రేతః సిఞ్చతి యదర్వాచినమేనో
 భూణహత్యాయాస్తస్మాన్మృచ్యతే యావదేనో దీక్షాముషైతి దీక్షిత ఏతైః సతతి జహోతి
 సంవత్సరం దీక్షితో భవతి సంవత్సరాదేవఽఽత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి యో
 మాసః స సంవత్సరః సంవత్సరాదేవఽఽత్మానం పునీతే చతుర్విగ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో
 భవతి చతుర్విగ్ంశతిరర్థమాసాః సంవత్సరః సంవత్సరాదేవఽఽత్మానం పునీతే ద్వాదశ
 రాత్రీర్దీక్షితో భవతి ద్వాదశ మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరాదేవఽఽత్మానం పునీతే
 షడ్రాత్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవః సంవత్సరః సంవత్సరాదేవఽఽత్మానం పునీతే
 తిస్తో రాత్రీర్దీక్షితో భవతి త్రిపదా గాయత్రీ గాయత్రియా ఏవఽఽత్మానం పునీతే న
 మాగ్ంసమశ్నియాన్న స్త్రియముపేయాన్సోపర్యాసీత జగుప్సేతాన్సృతాత్పయో
 బ్రాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూ రాజన్యస్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యేష్యధ్వర ఏతద్వృతం
 బ్రూయాద్యది మన్యేతోపదస్యామిత్యోదనం ధానాః సక్తుం
 ఘృతమిత్యనువ్రతయేదాత్మనోఽనుపదాసాయ || 12 ||

[8]

అజాన్ హ వై పృశ్నిగ్ంస్తపస్యమానాన్ బ్రహ్మ స్వయమభ్యభ్యాసన్షత
 ఋషయోఽభవన్తదృషిణామృషిత్వం తాం దేవతాముపాతిష్ఠన్త యజ్ఞకామాస్త ఏతం
 బ్రహ్మయజ్ఞమపశ్యన్తమాహరన్తేనాయజన్త యదృచోఽధ్యగీషత తాః పయఆహుతయో
 దేవానామభవన్ యద్యజాగ్ంషి ఘృతాహుతయో యత్సామాని సోమాహుతయో
 యదథర్వాజ్గిరస్తో మధ్వాహుతయో యద్బృహ్మణాసీతిహాసాన్ పురాణాని
 కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మేదాహుతయో దేవానామభవన్తాభిః క్షుధం
 పాపానమపాఘ్నున్నపహతపాపానో దేవాః స్వర్గం లోకమాయన్ బ్రహ్మణః
 సాయుజ్యమృషయోఽగచ్ఛన్ || 13 ||

[9]

పఞ్చ వా ఏతే మహాయజ్ఞాః సతతి ప్రతాయన్తే సతతి సన్తిష్ఠన్తే దేవయజ్ఞః పితృయజ్ఞో
 భూతయజ్ఞో మనుష్యయజ్ఞో బ్రహ్మయజ్ఞ ఇతి యదగ్నౌ జహోత్యపి సమిధం

తద్దే॒వ॒య॒జ్ఞః స॒న్తి॒ష్ఠ॒తే య॒త్ప్ర॒తృ॒భ్యః స్వ॒ధా క॒రో॒త్య॒ప్య॒ప॒స్త॒త్ప్ర॒తృ॒య॒జ్ఞః స॒న్తి॒ష్ఠ॒తే
 య॒ద్భూ॒తే॒భ్యో బ॒లిగ్ం హ॒రతి॒ తద్భూ॒త॒య॒జ్ఞః స॒న్తి॒ష్ఠ॒తే య॒ద్భూ॒తా॒హ్మణే॒భ్యోఽన్త॒ం
 దదా॒తి త॒స్మను॒ష్య॒య॒జ్ఞః స॒న్తి॒ష్ఠ॒తే య॒త్స్వా॒ధ్యాయ॒మధీ॒యితై॒కామ॒ప్య॒చం య॒జ్ఞః
 సామ॒ వా తద్భూ॒తా॒య॒జ్ఞః స॒న్తి॒ష్ఠ॒తే య॒ద్దృ॒చోఽధీ॒తే ప॒య॒సః కూ॒ల్యా అ॒స్య
 పిత॒వాన్త॒న్వధా॒ అభి॑వహ॒న్తి య॒ద్యజు॑గ్ంషి ఘృ॒త॒స్య కూ॒ల్యా య॒త్సామా॑ని సోమ॒ ఏభ్యః
 పవ॑తే య॒దధ॑ర్వాజ్గిర॒సో మధోః॑ కూ॒ల్యా య॒ద్భూ॒తా॒హ్మణా॑నీతిహాసాన్ పు॒రాణా॑ని
 కల్పా॒న్గాథా॑ నారాశ॒గ్ంసీ॒ర్మేద॑సః కూ॒ల్యా అ॒స్య పిత॒వాన్త॒న్వధా॒ అభి॑వహ॒న్తి
 య॒ద్దృ॒చోఽధీ॒తే ప॒య॒ఆహుతి॑భిరే॒వ తద్దే॒వాగ్న్య॑ర్ప॒యతి॒ య॒ద్యజు॑గ్ంషి
 ఘృ॒తాహుతి॑భిర్య॒త్సామా॑ని సోమా॒హుతి॑భిర్య॒దధ॑ర్వాజ్గిర॒సో
 మధ్వా॒హుతి॑భిర్య॒ద్భూ॒తా॒హ్మణా॑నీతిహాసాన్ పు॒రాణా॑ని కల్పా॒న్గాథా॑
 నారాశ॒గ్ంసీ॒ర్మేదా॒హుతి॑భిరే॒వ తద్దే॒వాగ్న్య॑ర్ప॒యతి॒ త ఏ॒నం తృ॒ప్తా ఆయు॑షా తే॒జసా॑
 వర్చ॑సా శ్రి॒యా యశ॑సా బ్ర॒హ్మవర్చ॑సే॒నానా॒ద్యేన॑ చ తర్ప॒యన్తి॑ ॥ 14 ॥

[10]

బ్ర॒హ్మ॒య॒జ్ఞేన॑ య॒క్ష్యమా॑ణః ప్రా॒చ్యం ది॒శి గ్రా॒మాద॑భదిర్ద॒ర్శ ఉదీ॑చ్యం ప్రా॒గుదీ॑చ్యం
 వోది॑త ఆది॒త్యే దక్షి॑ణత ఉ॒పవీ॑యోప॒విశ్య॑ హస్తా॒వవ॑ని॒జ్య త్రి॒రాచా॑మేద్ద్విః ప॒రిమృ॑జ్య
 స॒కృదు॑ప॒స్పృశ్య॑ శిర॒శ్చక్షు॑షి నా॒సీకే శ్రో॑త్రే హృద॑య॒మాల॑భ్య య॒త్త్రిరా॑చామ॒తి తేన॑
 ఋ॒చః ప్రి॑ణాతి య॒ద్ద్విః ప॒రిమృ॑జతి తేన॑ య॒జుగ్ం॑షి య॒త్సకృదు॑ప॒స్పృశతి॑ తేన॑
 సామా॑ని య॒త్సవ్యం॑ పా॒ణిం పాదౌ॑ ప్రోక్ష॒తి య॒చ్ఛిర॑శ్చక్షు॑షి నా॒సీకే శ్రో॑త్రే
 హృద॑య॒మాల॑భతే తేనా॒ధర్వా॑జ్గిర॒సో బ్రా॒హ్మణా॑నీతిహాసాన్ పు॒రాణా॑ని కల్పా॒న్గాథా॑
 నారాశ॒గ్ంసీః ప్రి॑ణాతి ద॒ర్భాణా॑ం మ॒హదు॑ప॒స్తీర్యోప॑స్థం కృ॒త్వా ప్రా॑జాసీ॒నః
 స్వా॒ధ్యాయ॒మధీ॒యితా॑పాం వా ఏ॒ష ఓ॒షధీ॑నాగ్ం ర॒సో య॒ద్ధర్భాః॑ స॒రస॑మే॒వ బ్ర॒హ్మ
 కు॒రుతే దక్షి॑ణోత్త॒రా పా॑ణీ పాదౌ కృ॒త్వా స॒ప్రవి॑త్రావోమితి ప్రతిప॒ద్యత॑ ఏ॒తద్వై

యజుస్త్రయీం విద్యాం ప్రత్యేషా వాగేతత్పరమమక్షరం తదేతద్భుచాఽభ్యుక్తమృచో
 అక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మిన్దేవా అధి విశ్వే నిషేదుర్యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి
 య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసత ఇతి త్రినేవ ప్రాయుజ్కు భూర్భువః స్వరిత్యాహైతద్వై
 వాచః సత్యం యదేవ వాచః సత్యం తత్ప్రాయుజ్కైథ సావిత్రీం గాయత్రీం త్రిరన్వాహ
 పఞ్చోఽర్ధర్చశోఽనవానగ్ం సవితా శ్రియః ప్రసవితా శ్రియమేవఽఽప్నోత్యథో
 ప్రజ్ఞాతయైవ ప్రతిపదా ఛన్దాగ్ంసి ప్రతిపద్యతే || 15 ||

[11]

గ్రామే మనసా స్వాధ్యాయమధీయాత దివా నక్తం వేతి హ స్మాఽఽహ శౌచ ఆహ్నయ
 ఉతారణ్యేఽబల ఉత వాచోత తిష్ఠన్నత వ్రజన్నతాఽఽసీన ఉత
 శయానోఽధీయాతైవ స్వాధ్యాయం తపస్వీ పుణ్యో భవతి య ఏవం
 విద్యాన్వాధ్యాయమధీతే నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్యగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ
 ఓషధీభ్యః | నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి || 16 ||

[12]

మధ్యస్థినే ప్రబలమధీయాతాసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యో యద్బ్రాహ్మణస్తస్మాత్తర్హి
 తేఽక్షిప్తం తపతి తదేషాఽభ్యుక్తా | చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మితస్య
 వరుణస్యాగ్నేః | ఆఽప్రా ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత్స్తస్థుషశ్చేతి స
 వా ఏష యజ్ఞః సద్యః ప్రతాయతే సద్యః సన్తిష్ఠతే తస్య ప్రాక్ సాయమవభృథో నమో
 బ్రహ్మణ ఇతి పరిధానీయాం త్రిరన్వాహప ఉపస్పృశ్య గృహనేతి తతో యత్కిం చ
 దదాతి సా దక్షిణా || 17 ||

[13]

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య మేఘా హవిర్ధానం విద్యుదగ్నిర్వర్షగ్ం హవిః
 స్తనయిత్నుర్వషట్కారో యదవసూర్జతి సోఽనువషట్కారో
 వాయురాత్మాఽమావాస్యా సిష్ఠకృద్య ఏవం విద్యాన్మేఘే వర్షతి విద్యోతమానే
 స్తనయత్యవసూర్జతి పవమానే వాయావమావాస్యాయాగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే తప ఏవ

తత్త॑ప్యతే॒ తపో॑ హి॒ స్వా॒ధ్యాయ॑ ఇ॒త్యుత్త॑మం నాక॑గ్ రో॒హత్యుత్త॑మః స॒మానా॑నాం
భవ॑తి యావ॑న్తగ్ం హ॒ వా ఇ॒మాం వి॒త్తస్య॑ పూ॒ర్ణాం దద॑త్స్వర్గం లో॒కం జ॑యతి తావ॑న్తం
లో॒కం జ॑యతి భూ॒యాగ్ంసం॑ చాక్ష॒య్యం చాప॑ పునర్మృ॒త్యుం జ॑యతి బ్ర॒హ్మణః॑
సా॒యుజ్యం॑ గచ్ఛతి॑ ॥ 18 ॥

[14]

తస్య॑ వా ఏ॒తస్య॑ య॒జ్ఞస్య॑ ద్వావ॑నధ్యాయౌ యదా॒త్మాఽశు॑చిర్యద్దేశః సమృద్ధి॑రైవతాని
య ఏ॒వం వి॒ద్వాన్మహా॑రాత్ర ఉ॒షస్య॑దితే వ్ర॒జగ్న్తిష్ఠ॑న్నాసీ॒నః శయా॑నోఽరణ్యే గ్రామే॒ వా
యావ॑త్తర॒సగ్ స్వా॒ధ్యాయ॑మధీ॒తే సర్వా॑ల్లోకా॒జ్ఞాయ॑తి
సర్వా॑ల్లోకానన్త॒ణోఽను॑సశ్చరతి తదే॒షాభ్యుక్తా॑ । అన్త॒ణా అస్మి॑న్నన్త॒ణాః
పర॑స్మిద్ధన్వ॒తీయే॑ లోకే అన్త॒ణాః స్యా॑మ । యే దే॒వయా॑నా ఉ॒త పి॑తృయా॒ణాః
సర్వా॑న్పథో అన్త॒ణా ఆక్షి॑యేమే॒త్యగ్నిం॑ వై జా॒తం పా॑పా జగ్రా॒హ తం దే॒వా
ఆహ॑తీభిః పా॒పాన॑మపా॒ఘ్నన్నాహ॑తీనాం య॒జ్ఞేన॑ య॒జ్ఞస్య॑ దక్షి॒ణాభి॑ర్దక్షి॒ణానాం
బ్రాహ్మ॑ణేన బ్రాహ్మ॒ణస్య॑ ఛన్దో॒భిశ్చన్ద॑సాగ్ స్వా॒ధ్యాయే॑నాపహతపా॒పా స్వా॒ధ్యాయో
దే॒వప॑విత్రం వా ఏ॒తత్తం॑ యోఽనూ॒త్స్సృజ॑త్యభాగో వాచి భవ॑త్యభాగో నాకే
తదే॒షాఽభ్యుక్తా॑ । యస్తి॒త్యాజ॑ సఖివిదగ్ం సఖా॒యం న తస్య॑ వాచ్యపి భాగో అస్తి ।
యదీ॒గ్ం శృ॒ణోత్య॑లకగ్ం శృ॒ణోతి॑ న హి ప్ర॒వేద॑ సుక్రతస్య ప॒న్థామి॑తి
తస్మా॑త్స్వా॒ధ్యాయోఽధ్యే॑తవ్యో యం యం క్ర॒తుమధీ॑తే తేన తేనాస్యే॒ష్టం
భవ॑త్యగ్నేర్వా॒యోరాది॑త్యస్య సా॒యుజ్యం॑ గచ్ఛతి తదే॒షాఽభ్యుక్తా॑ । యే అ॒ర్వాజు॒త
వా పు॒రాణే॑ వేదం వి॒ద్వాగ్ంస॑మభి॒తో వద॑న్త్యాది॒త్యమే॑వ తే పరి॑వదన్తి సర్వే అ॒గ్నిం
ద్వి॒తీయం॑ తృ॒తీయం॑ చ హ॒గ్ంస॑మితి యావ॑త్తి॒ర్వై దే॒వతా॑స్తాః సర్వా॑ వేదవిదీ బ్రాహ్మ॑ణే
వస॑న్తి తస్మాద్బ్రాహ్మ॑ణేభ్యో వేదవిదో॒భ్య ది॒వే ది॒వే నమ॑స్కు॒ర్యాన్నాశ్లి॑లం కీర్త॑యేదే॒తా
ఏ॒వ దే॒వతాః॑ ప్రీ॒ణాతి॑ ॥ 19 ॥

[15]

రిచ్యత ఇవ వా ఏష ప్రేవ రిచ్యతే యో యాజయతి ప్రతి వా గృహ్లాతి యాజయత్వా
ప్రతిగృహ్య వాఽనశ్నన్త్రిః స్వాధ్యాయం వేదమధీయాత త్రిరాత్రం వా సావిత్రిం
గాయత్రిమన్వాతిరేచయతి వరో దక్షిణా వరేణైవ వరగ్గ్ స్పృణోత్యాత్మా హి వరః ॥ 20 ॥

[16]

దుహే హ వా ఏష ఛన్దాగ్ంసి యో యాజయతి స యేన యజ్ఞక్రతునా
యాజయేత్సోఽరణ్యం పరేత్య శుచౌ దేశే స్వాధ్యాయమేవైనమధీయన్నాసీత
తస్యానశనం దీక్షా స్థానముపసద ఆసనగ్ం సుత్యా వాగ్జుహూర్మన ఉపభృద్ధృతిర్ధృవా
ప్రాణో హవిః సామోధ్వర్యుః స వా ఏష యజ్ఞః ప్రాణదక్షిణోఽనన్తదక్షిణః
సమృద్ధతరః ॥ 21 ॥

[17]

కతిధావకీర్ణీ ప్రవిశతి చతుర్థేత్యాహుర్బ్రహ్మవాదినో మరుతః ప్రాణైరిన్ద్రం బలేన
బృహస్పతిం బ్రహ్మవర్చసేనాగ్నిమేవేతరేణ సర్వేణ తస్యైతాం ప్రాయశ్చిత్తిం విదాం
చకార సుదేవః కాశ్యపో యో బ్రహ్మచార్యవకిరేదమావాస్యాయాగ్ం రాత్ర్యామగ్నిం
ప్రణీయోపసమాధాయ ద్విరాజ్యసోఽప్రఘాతం జహోతి కామావకీర్ణోఽస్మ్యవకీర్ణోఽస్మి
కామ కామాయ స్వాహా కామాభిద్రుగ్ధోఽస్మ్యభిద్రుగ్ధోఽస్మి కామ కామాయ
స్వాహేత్యమృతం వా ఆజ్యమమృతమేవఽతత్కన్ధత్తే హుత్వా ప్రయతాజ్ఞాలిః
కవారిర్యజ్ఞగ్నిమభిమన్త్రయేత సం మాఽఽసిశ్చన్తు మరుతః సమిన్ద్రః సం
బృహస్పతిః । సం మాఽయమగ్నిః సిశ్చత్వాయుషా చ బలేన చ్ఛేదయిష్మన్తం
కరోత మేతి ప్రతి హోస్మై మరుతః ప్రాణాన్దధతి ప్రతీన్ద్రో బలం ప్రతి
బృహస్పతిర్బ్రహ్మవర్చసం ప్రత్యగ్నిరితరత్సర్వగ్ం సర్వతనుర్భూత్వా
సర్వమాయురేతి త్రిరభిమన్త్రయేత త్రిషత్యా హి దేవా యోఽపూత ఇవ మన్యేత స ఇత్థం
జహుయాద్దిత్థమభిమన్త్రయేత పునీత ఏవఽఽత్మానమాయురేవఽతత్కన్ధత్తే వరో
దక్షిణా వరేణైవ వరగ్గ్ స్పృణోత్యాత్మా హి వరః ॥ 22 ॥

భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే స్వః ప్రపద్యే భూర్భువః స్వః ప్రపద్యే బ్రహ్మ ప్రపద్యే
 బ్రహ్మకోశం ప్రపద్యేమృతం ప్రపద్యేమృతకోశం ప్రపద్యే చతుర్జాలం బ్రహ్మకోశం
 యం మృత్యుర్నావపశ్యతి తం ప్రపద్యే దేవాన్ ప్రపద్యే దేవపురం ప్రపద్యే పరీవృతో
 వరీవృతో బ్రహ్మణా వర్మణాఽహం తేజసా కశ్యపస్య యస్మై నమస్తచ్చిరో ధర్మో
 మూర్ధానం బ్రహ్మోత్తరా హనుర్యజ్ఞోఽధరా విష్ణుర్హృదయగ్ం సంవత్సరః
 ప్రజననమశ్వినౌ పూర్వపాదావత్రిర్మధ్యం మిత్రావరుణావపరపాదావగ్నిః పుచ్ఛస్య
 ప్రథమం కాణ్డం తత ఇన్ద్రస్తతః ప్రజాపతిరభయం చతుర్థగ్ం స వా ఏష దివ్యః శాక్వరః
 శిశుమారస్తగ్ం హ య ఏవం వేదాప పునర్మృత్యుం జయతి జయతి స్వర్గం తోకం
 నాధ్వని ప్రమీయతే నాపు ప్రమీయతే నాగ్నా ప్రమీయతే నానపత్యః ప్రమీయతే
 లఘ్వానో భవతి ధ్రువస్తవమసి ధ్రువస్య క్షితమసి త్వం భూతానామధిపతిరసి త్వం
 భూతానాగ్ శ్రేష్ఠోఽసి త్వం భూతాన్యప పర్యావర్తన్తే నమస్తే నమః సర్వం తే నమో
 నమః శిశుకుమారాయ నమః ॥ 23 ॥

నమః ప్రాచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమో
 దక్షిణాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమః ప్రతీచ్యై దిశే
 యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ ఉదీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా
 ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ ఉర్ధ్వాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం
 ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమోఽధరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం
 ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమోఽవాన్తరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం
 ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమో గంగాయమునయోర్మధ్యే యే వస్తన్తి తే మే
 ప్రసన్నాత్మానశ్చిరం జీవితం వర్ధయన్తి నమో గంగాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమో
 నమో గంగాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమః ॥ 24 ॥

ఓమ్ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్యగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే
నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి॥
॥ ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః॥

॥ తృతీయః ప్రశ్నః ॥

ఓమ్ తచ్చం యోరావృణీమహే। గాతుం యజ్ఞాయ। గాతుం యజ్ఞపతయే।

దైవీః స్వస్తిరస్తు నః। స్వస్తిర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్।

శం నో అస్తు ద్విపదే। శం చతుష్పదే। ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః॥

చిత్తిః స్రుక్। చిత్తమాజ్యమ్। వాగ్వేదిః। ఆధీతం బర్హిః। కేతో అగ్నిః। విజ్ఞాతమగ్నిః।
వాక్పత్తిర్హోతా। మన ఉపవక్తా। ప్రాణో హవిః। సామాధ్వర్యుః। వాచస్పతే విధే
నామన్। విధేమ తే నామ। విధేస్త్యమస్మాక్తం నామ। వాచస్పతిః సోమం పిబతు।
ఆఽస్మాసు నృష్ణన్ధాత్వాహో॥₁॥

అధ్వర్యుః పఞ్చ చ॥ _____[1]

ప్రథివీ హోతా। ద్యౌరధ్వర్యుః। రుద్రోఽగ్నిత్। బృహస్పతిరుపవక్తా। వాచస్పతే
వాచో వీర్యేణ। సమృద్ధితతమేనాయక్ష్యనే। యజమానాయ వార్యమ్। ఆసువస్కరస్మై।
వాచస్పతిః సోమం పిబతు। జజనద్ద్విమన్ద్రియాయ స్వాహో॥₂॥

ప్రథివీ హోతా దశ॥ _____[2]

అగ్నిర్హోతా। అశ్వినాఽధ్వర్యుః। త్వష్టాఽగ్నిత్। మిత్ర ఉపవక్తా। సోమః సోమస్య
పురోగాః। శుక్రః శుక్రస్య పురోగాః। శ్రాతాస్త ఇన్ద్ర సోమాః। వాతాపేర్హవనశ్రుతః
స్వాహో॥₃॥

అగ్నిర్హోతాఽష్టా॥ _____[3]

సూర్యం తే చక్షుః। వాతం ప్రాణః। ద్యాం ప్రృష్ఠమ్। అన్తరిక్షమాత్మా। అజ్ఞేర్యజ్ఞమ్।
ప్రథివీగ్ం శరీరైః। వాచస్పతేఽచ్ఛద్రయా వాచా। అచ్ఛద్రయా జుహోవీ। దివి
దేవావృధగ్ం హోత్రా మేరయస్త్వ స్వాహో॥₄॥

సూర్యం తే నవ॥ _____[4]

మహాహవిర్హోతా। సత్యహవిరధ్వర్యుః। అచ్యుతపాజా అగ్నిత్। అచ్యుతమనా

ఉపవక్తా॥ అనాధృష్యశ్చప్రతిధృష్యశ్చ యజ్ఞస్యాభిగరౌ॥ అయాస్య ఉద్ధాతా॥
 వాచస్పతే హృద్విధే నామన్॥ విధేమ తే నామ॥ విధేస్త్వమస్మాకం నామ॥ వాచస్పతిః
 సోమమపాత్॥ మా దైవ్యస్తన్తుశ్చేది మా మనుష్యః॥ నమో దివే॥ నమః పృథివ్యై
 స్వాహా॥ 5 ॥

అపాత్రిణీ చ॥ _____[5]

వాగ్ధోతా॥ దీక్షా పత్నీ॥ వాతోఽధ్వర్యుః॥ ఆపోఽభిగరః॥ మనో హవిః॥ తపసి
 జహోమి॥ భూర్భువః సువః॥ బ్రహ్మ స్వయముభి॥ బ్రహ్మణే స్వయముభవే
 స్వాహా॥ 6 ॥

వాగ్ధోతా నవ॥ _____[6]

బ్రాహ్మణ ఏకహోతా॥ స యజ్ఞః॥ స మే దదాతు ప్రజాం ప్రశూన్పుష్టిం యశః॥ యజ్ఞశ్చ
 మే భూయాత్॥ అగ్నిర్ద్విహోతా॥ స భర్తా॥ స మే దదాతు ప్రజాం ప్రశూన్పుష్టిం
 యశః॥ భర్తా చ మే భూయాత్॥ పృథివీ త్రిహోతా॥ స ప్రతిష్ఠా॥ 7 ॥

స మే దదాతు ప్రజాం ప్రశూన్పుష్టిం యశః॥ ప్రతిష్ఠా చ మే భూయాత్॥ అన్తరీక్షం
 చతుర్హోతా॥ స విష్ఠాః॥ స మే దదాతు ప్రజాం ప్రశూన్పుష్టిం యశః॥ విష్ఠాశ్చ మే
 భూయాత్॥ వాయుః పంచహోతా॥ స ప్రాణః॥ స మే దదాతు ప్రజాం ప్రశూన్పుష్టిం
 యశః॥ ప్రాణశ్చ మే భూయాత్॥ 8 ॥

చంద్రమాః షడ్ధోతా॥ స ఋతూన్కల్పయాతి॥ స మే దదాతు ప్రజాం ప్రశూన్పుష్టిం
 యశః॥ ఋతవశ్చ మే కల్పంతామ్॥ అన్నగ్ం సప్తహోతా॥ స ప్రాణస్య ప్రాణః॥ స మే
 దదాతు ప్రజాం ప్రశూన్పుష్టిం యశః॥ ప్రాణస్య చ మే ప్రాణో భూయాత్॥

ద్యౌరష్టహోతా॥ సోఽనాధృష్యః॥ 9 ॥

స మే దదాతు ప్రజాం ప్రశూన్పుష్టిం యశః॥ అనాధృష్యశ్చ భూయాసమ్॥ ఆదిత్యో

నవహోతా॥ స తే॒జ॒స్వి॑॥ స మే॑ దదాతు ప్ర॒జాం ప॒శూను॑ష్టిం యశః॑॥ తే॒జ॒స్వి॑ చ
భూయా॑సమ్॥ ప్ర॒జాప॑తిర్ధ॒శహో॑తా॥ స ఇ॒దగ్ం సర్వ॑మ్॥ స మే॑ దదాతు ప్ర॒జాం
ప॒శూను॑ష్టిం యశః॑॥ సర్వం చ మే భూయాత్ ॥ 10 ॥

ప్రతిష్ఠా ప్రాణశ్చ మే భూయాదనాధృష్యః సర్వం చ మే భూయాత్ ॥ [7]

అ॒గ్ని॒ర్యజు॑ర్భిః॑॥ స॒వి॒తా స్తో॒మైః॑॥ ఇ॒న్ద్ర ఉ॒క్థామ॒దైః॑॥ మి॒త్రావ॑రుణా॒వాశి॑షా॥ అ॒జ్గీర॑స్తో
ధి॒ష్ణియై॑ర॒గ్నిభిః॑॥ మ॒రుతః॑ సదోహవి॒ర్ధానా॑భ్యమ్॥ ఆ॒పః ప్రో॑క్షణీభిః॑॥ ఓష॑ధయో
బ॒ర్హిషా॑॥ అ॒ది॒తి॒ర్వేద్యా॑॥ సో॒మో దీ॒క్షయా॑ ॥ 11 ॥

త్వష్టే॒ధేన॑॥ వి॒ష్ణుర్య॒జ్ఞేన॑॥ వస॑వ ఆ॒జ్యేన॑॥ ఆ॒ది॒త్యా దక్షి॑ణాభిః॑॥ విశ్వే॑ దే॒వా ఊర్జా॑॥
పూ॒షా స్వ॑గాకారేణ॑॥ బృ॒హస్ప॑తిః పు॒రోధ॑యా॥ ప్ర॒జాప॑తిరుద్గీ॒ధేన॑॥ అ॒న్తరి॑క్షం
ప॒విత్రే॑ణ॑॥ వా॒యః పా॒త్రైః॑॥ అ॒హగ్ శ్రద్ధ॑యా ॥ 12 ॥

దీక్షయా పాత్రైరేకం చ ॥ [8]

సేనే॒న్ద్రస్య॑॥ ధే॒నా బృ॒హస్ప॑తేః॑॥ ప॒త్యౌ పూ॒ష్టః॑॥ వా॒గ్వా॒యోః॑॥ దీ॒క్షా సోమ॑స్య॑॥
పృ॒థి॒వ్యగ్నేః॑॥ వసూ॑నాం గా॒యత్రీ॑॥ రు॒ద్రాణాం॑ త్రి॒ష్టుక్॑॥ ఆ॒ది॒త్యానాం॑ జగ॑తీ॥
వి॒ష్ణోరను॑ష్టుక్ ॥ 13 ॥

వ॒రుణ॑స్య వి॒రాట్॑॥ య॒జ్ఞస్య॑ ప॒క్షిః॑॥ ప్ర॒జాప॑తే॒రను॑మతిః॑॥ మి॒త్రస్య॑ శ్రద్ధా॑॥ స॒వి॒తుః
ప్రసూ॑తిః॑॥ సూ॒ర్యస్య॑ మరీ॒చిః॑॥ చ॒న్ద్రమ॑సో రో॒హిణీ॑॥ ఋషీ॑ణామరు॒న్ధతీ॑॥ ప॒ర్జన్య॑స్య
వి॒ద్యుత్॑॥ చ॒త॒స్రో ది॑శః॑॥ చ॒త॒స్రోఽవా॑న్తరది॒శాః॑॥ అ॒హశ్చ॑ రా॒త్రిశ్చ॑॥ కృ॒షిశ్చ॑ వృ॒ష్టిశ్చ॑॥
త్వి॒షి॒శ్చాప॑చితిశ్చ॑॥ ఆ॒పశ్చౌష॑ధయశ్చ॑॥ ఊర్క॑చ సూ॒నృతా॑ చ దే॒వానాం॑
ప॒త్నయః॑ ॥ 14 ॥

అనుష్ఠుగ్నిశః షట్ ॥ [9]

దే॒వస్య॑ త్వా స॒వి॒తుః ప్ర॑స॒వే॑॥ అ॒శ్వినో॑ర్బా॒హుభ్యా॑మ్॥ పూ॒ష్ణో హస్తా॑భ్యాం
ప్రతి॑గృ॒హ్ణామి॑॥ రా॒జా త్వా వ॑రు॒ణో న॑యతు దే॒వి దక్షి॑ణేఽగ్నయే॒ హిర॑ణ్యమ్॥
తేనా॑మృత॒త్వమ॑శ్యామ్॥ వ॒యో దా॒త్రే॑॥ మ॒యో మ॑హ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీ॒త్రే॑॥ క ఇ॒దం

క॒స్మా అ॒దాత్ | కా॒మః కా॒మాయ॑ | కా॒మో దా॒తా || 15 ||

కా॒మః ప్రతి॑గ్రహీ॒తా | కా॒మగ్ం స॒ముద్ర॑మా॒విశ॑ | కా॒మేన॑ త్వా ప్రతి॑గృహ్ణా॒మి | కా॒మైత॑త్తే | ఏ॒షా తే కా॒మ దక్షి॑ణా | ఉ॒త్తాన॑స్త్వాఙ్గీర॒సః ప్రతి॑గృహ్ణా॒తు | సో॒మాయ॑ వా॒సః | రు॒ద్రాయ॑ గా॒మ్ | వరు॑ణా॒యాశ్వ॑మ్ | ప్ర॒జాప॑తయే పురు॑షమ్ || 16 ||

మన॑వే తల్ప॑మ్ | త్వష్టే॒ఽజా॑మ్ | పూ॒ష్టేఽవి॑మ్ | నిర్బు॑త్యా అశ్వ॑తరగర్ద॒భౌ | హి॒మవ॑తో హ॒స్తి॒నమ్ | గ॒న్ధర్వా॑స్స॒రాభ్యః॑ స్రగ॒లం క॒రణే॑ | విశ్వే॑భ్యో దే॒వేభ్యో॑ ధా॒న్యమ్ | వాచే॑ఽన్న॑మ్ | బ్ర॒హ్మ॑ణ ఓద॒నమ్ | స॒ముద్రా॑యాపః || 17 ||

ఉ॒త్తానా॑యాఙ్గీర॒సాయా॑నః | వైశ్వా॒నరాయ॑ రథ॑మ్ | వైశ్వా॒నరః॑ ప్ర॒త్నథా॑
నాక॒మారు॑హత్ | ది॒వః పృ॒ష్ఠం భ॑న్దమా॒నః సు॒మన్మ॑భిః | స పూ॑ర్వవజ్జనయజ్జన్త॒వే
ధన॑మ్ | స॒మాన॑మ॒జ్మా పరి॑యాతి జాగృ॒విః | రాజా॑ త్వా వరు॑ణో నయతు దే॒వి దక్షి॑ణే
వైశ్వా॒నరాయ॑ రథ॑మ్ | తేనా॑మృత॒త్వమ॑శ్యామ్ | వయో॑ దాత్రే | మయో॑ మహ్యామస్తు
ప్రతి॑గ్రహీ॒త్రే || 18 ||

క ఇ॒దం క॒స్మా అ॒దాత్ | కా॒మః కా॒మాయ॑ | కా॒మో దా॒తా | కా॒మః ప్రతి॑గ్రహీ॒తా |
కా॒మగ్ం స॒ముద్ర॑మా॒విశ॑ | కా॒మేన॑ త్వా ప్రతి॑గృహ్ణా॒మి | కా॒మైత॑త్తే | ఏ॒షా తే కా॒మ
దక్షి॑ణా | ఉ॒త్తాన॑స్త్వాఙ్గీర॒సః ప్రతి॑గృహ్ణా॒తు || 19 ||

దాతా పురుషమపః ప్రతిగ్రహీత్రే నవ చ || [10]

సు॒వర్ణం॑ ఘ॒ర్మం పరి॑వేద వే॒నమ్ | ఇన్ద్ర॑స్యాత్మానం దశ॒థా చ॑రన్తమ్ | అ॒న్తః స॒ముద్రే॑
మన॑సా చరన్తమ్ | బ్ర॒హ్మన్వ॑విన్దద్దశహోతా॒రమ॑రే | అ॒న్తః ప్రవి॑ష్టః శాస్తా జనా॑నామ్ | ఏ॒కః
సన్బ॑హుధా ఏ॒చారః॑ | శ॒తగ్ం శు॒క్రాణి॑ యత్రై॒కం భవ॑న్తి | సర్వే॑ వేదా యత్రై॒కం భవ॑న్తి |
సర్వే॑ హోతా॒రో యత్రై॒కం భవ॑న్తి | స॒మాన॑సీన ఆత్మా జనా॑నామ్ || 20 ||

అ॒న్తః ప్రవి॑ష్టః శాస్తా జనా॑నాగ్ం సర్వాత్మా | సర్వాః ప్ర॒జా యత్రై॒కం భవ॑న్తి |
చతు॑ర్హోతా॒రో యత్ర॑ స॒మ్పదం॑ గచ్ఛన్తి దే॒వైః | స॒మాన॑సీన ఆత్మా జనా॑నామ్ |
బ్ర॒హ్మన్ద్ర॑మగ్నిం జగ॑తః ప్రతి॒ష్ఠామ్ | ది॒వ ఆత్మా॑నగ్ం స॒వితారం॑ బృహ॒స్పతి॑మ్ |

చతుర్హోతారం ప్రదిశోఽను కృప్తమ్ | వాచో వీర్యం తపసాఽన్వవిన్దత్ | అంతః

ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ | త్వష్టారగ్ం రూపాణి వికుర్వంతం విపశ్చిమ్ || 21 ||

అమృతస్య ప్రాణం యజ్ఞమేతమ్ | చతుర్హోతృణామాత్మానం కవయో నిచిక్యుః |

అంతః ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ | దేవానాం బన్ధు నిహితం గుహాసు | అమృతేన కృప్తం

యజ్ఞమేతమ్ | చతుర్హోతృణామాత్మానం కవయో నిచిక్యుః | శతం నియుతః పరివేద

విశ్వా విశ్వవారః | విశ్వమిదం వృణాతి | ఇన్ద్రస్యాత్మా నిహితః పశ్చహోతా |

అమృతం దేవానామాయుః ప్రజానామ్ || 22 ||

ఇన్ద్రగ్ం రాజానగ్ం సవితారమేతమ్ | వాయోరాత్మానం కవయో నిచిక్యుః | రశ్మిగ్ం

రశ్మినాం మధ్యే తపంతమ్ | ఋతస్య పదే కవయో నిపాన్తి | య ఆణ్ణకోశే భువనం

బిభర్తి | అనిర్భిణ్ణః సన్నథ లోకాన్ విచష్టే | యస్యాణ్ణకోశగ్ం శుష్మమాహుః

ప్రాణముల్బమ్ | తేన కృప్తోఽమృతేనాహమస్మి | సువర్ణం కోశగ్ం రజసా

పరీవృతమ్ | దేవానాం వసుధానీం విరాజమ్ || 23 ||

అమృతస్య పూర్ణాంతాము కలాం విచక్షతే | పాదగ్ం షడ్ధోతుర్న కిలావివిత్యే | యేనర్తవః

పశ్చాధోత కృప్తాః | ఉత వా షడ్ధా మనసోత కృప్తాః | తగ్ం షడ్ధోతారమృతుభిః

కల్పమానమ్ | ఋతస్య పదే కవయో నిపాన్తి | అంతః ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ |

అన్తశ్చన్ద్రమసి మనసా చరంతమ్ | సహౌవ సంతం న విజానన్తి దేవాః | ఇన్ద్రస్యాత్మానగ్ం

శతధా చరంతమ్ || 24 ||

ఇన్ద్రో రాజా జగతో య ఈశే | సప్తహోతా సప్తధా వికృప్తః | పరేణ తన్తుం

పరిషిచ్యమానమ్ | అన్తరాదిత్యే మనసా చరంతమ్ | దేవానాగ్ం హృదయం

బ్రహ్మాన్వవిన్దత్ | బ్రహ్మతద్బ్రహ్మణ ఉజ్జ్వభార | అర్కగ్ శోచతన్తగ్ం సరిరస్య మధ్యే |

ఆ యస్మిన్తన్త పేరవః | మేహన్తి బహులాగ్ శ్రియమ్ | బహ్వశ్వామిన్ద్ర గోమతీమ్ || 25 ||

అచ్యుతాం బహులాగ్ శ్రియమ్ | స హరిర్వసువిత్తమః | పేరురిన్ద్రాయ పిన్వతే |

బ॒హ్వా॒శ్వామి॒న్ద్ర గో॒మ॒తీమ్ | అ॒చ్యు॒తాం బ॒హు॒లాగ్ శ్రి॒యమ్ | మ॒హ్యమి॒న్ద్రో
ని॒యచ్ఛ॑తు | శ॒తగ్ం శ॒తా అ॒స్య యు॒క్తా హ॒రీణా॑మ్ | అ॒ర్వాజౌ యా॒తు వ॒సుభీ
ర॒శ్మిరి॑న్ద్రః | ప్ర॒మగ్ంహ॑మాణో బ॒హు॒లాగ్ శ్రి॒యమ్ | ర॒శ్మిరి॑న్ద్రః స॒వి॒తా మే
ని॒యచ్ఛ॑తు || 26 ||

ఘృ॒తం తే॒జో మ॑ధుమదిన్ద్రియమ్ | మ॒య్యయ॑మగ్నిర్దధాతు | హ॒రిః ప॒త॒జ్ఞః ప॑ట॒రీ
సు॒ప॒ర్ణః | ది॒వి॒క్షయో న॑భ॒సా య॑ ఏ॒తి | స న॒ ఇ॒న్ద్రః కా॒మవ॒రం ద॑దాతు | ప॒శ్చార్చ॑రం చ॒క్రం
ప॒రివ॑ర్తతే పృ॒థు | హి॒రణ్య॑జ్యోతిః స॒రిర॑స్య మ॒ధ్యే | అ॒జస్త్రం జ్యోతి॑ర్నభ॒సా స॑ర్పదేతి |
స న॒ ఇ॒న్ద్రః కా॒మవ॒రం ద॑దాతు | స॒ప్త యు॑జ్ఞాన్తి ర॒థమే॑కచక్రమ్ || 27 ||

ఏ॒కో అ॑శ్వో వహతి స॒ప్తనా॑మా | త్రి॒నాభి॑ చక్రమ॒జర॑మన॒ర్వమ్ | యే॒నేమా వి॒శ్వా భు॑వనాని
త॒స్థః | భ॒ద్రం ప॑శ్యన్త ఉ॒పనే॑దురగ్రే | తపో॑ దీ॒క్షామృ॑షయః సు॒వర్వి॑దః | తతః॑ క్ష॒త్రం
బ॒లమో॑జశ్చ జా॒తమ్ | తద్ద॒స్మై దే॒వా అ॒భి స॑న్నమన్తు | శ్వే॒తగ్ం ర॒శ్మిం
బో॑భుజ్యమా॒నమ్ | అ॒పాం నే॒తార॑ం భు॒వన॑స్య గ్రో॒పామ్ | ఇ॒న్ద్రం ని॑చిక్యుః ప॒రమే
వ్యో॑మన్ || 28 ||

రో॒హిణీః పి॒ఙ్గలా॑ ఏక॒రూపాః | క్ష॒రన్తిః పి॒ఙ్గలా॑ ఏక॒రూపాః | శ॒తగ్ం స॒హస్రా॑ణి
ప్ర॒యుతా॑ని నా॒ప్యానా॑మ్ | అ॒యం యః శ్వే॒తో ర॒శ్మిః | ప॒రి స॑ర్వమి॒దం జగ॑త్ | ప్ర॒జాం
ప॒శూన్ధనా॑ని | అ॒స్మాకం॑ దదాతు | శ్వే॒తో ర॒శ్మిః ప॒రి స॑ర్వం బ॒భూవ॑ | సు॒వన్మ॑హ్యం
ప॒శూన్ వి॒శ్వరూ॑పాన్ | ప॒త॒జ్ఞమ॒క్తమ॑సు॒రస్య॑ మాయయా || 29 ||

హృ॒దా ప॑శ్యన్తి మన॒సా మనీ॑షిణః | స॒ముద్రే॑ అ॒న్తః క॒వయో॑ వి॒చక్ష॑తే | మరీ॑చినాం
ప॒దమి॑చ్ఛన్తి వే॒ధసః॑ | ప॒త॒జ్ఞో వా॒చం మన॑సా బిభర్తి | తాం గ॑న్ధర్వో॒ఽవద॑ద్గర్భే అ॒న్తః |
తాం ద్యో॑తమా॒నాగ్ స్వ॑ర్యం మనీ॒షామ్ | ఋ॒తస్య॑ ప॒దే క॒వయో॑ ని॒పాన్తి | యే గ్రా॒మ్యాః
ప॒శవో॑ వి॒శ్వరూ॑పాః | వి॒రూపాః॑ స॒ంతో బ॒హు॒ధైక॑రూపాః | అ॒గ్నిస్తాగ్ం అగ్రే॑ ప్ర॒ముమో॑క్తు
దే॒వః || 30 ||

ప్రజాపతిః ప్రజయా సంవిదానః। వీతగ్గ్ స్తుకేస్తుకే। యువమస్మాసు నియచ్ఛతమ్। ప్ర
ప్ర యజ్ఞపతిన్తిర। యే గ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపాః। విరూపాః సంతో
బహుధైకరూపాః। తేషాగ్ం సప్తానామిహ రన్తిరస్తు। రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్యాయ
సువీర్యాయ। య ఆరణ్యాః పశవో విశ్వరూపాః। విరూపాః సంతో బహుధైకరూపాః।
వాయుస్తాగ్ం అగ్రే ప్రముమోక్తు దేవః। ప్రజాపతిః ప్రజయా సంవిదానః। ఇడాయై స్పృష్టం
ఘృతవచ్ఛరాచరమ్। దేవా అన్వవిన్దన్గుహా హితమ్। య ఆరణ్యాః పశవో
విశ్వరూపాః। విరూపాః సంతో బహుధైకరూపాః। తేషాగ్ం సప్తానామిహ రన్తిరస్తు।
రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్యాయ సువీర్యాయ ॥ 31 ॥

అత్యా జనానాం వికుర్వంతం విప్రశ్చిం ప్రజానాం వసుధాసీం విరాజం చరన్తం గోమతీం మే నియచ్ఛత్వేకవక్త్రం వ్యోమన్మాయయా దేవ ఏకరూపా అష్టా చ॥ —[11]

సహస్రశీర్షా పురుషః। సహస్రాక్షః సహస్రపాత్। స భూమిం విశ్వతో వృత్వా।
అత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్। పురుష ఏవేదగ్ం సర్వమ్। యద్భూతం యచ్ఛ భవ్యమ్।
ఉతామృతత్వస్యేశానః। యదన్నేనాతిరోహతి। ఏతావానస్య మహిమా। అతో
జ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః ॥ 32 ॥

పాదోఽస్య విశ్వా భూతాని। త్రిపాదస్యామృతం దివి। త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః।
పాదోఽస్యేహాభవాత్పునః। తతో విష్వజ్వ్యక్రామత్। సాశనానశనే అభి।
తస్మాద్విరాడజాయత। విరాజో అధి పూరుషః। స జాతో అత్యరిచ్యత।
పశ్చాద్భూమిమథో పురః ॥ 33 ॥

యత్పురుషేణ హవిషా। దేవా యజ్ఞమతన్వత। వసంతో అస్యాసీదాజ్యమ్। గ్రీష్మ ఇధ్మః
శరద్ధవిః। సప్తాస్యాసన్పరిధయః। త్రిః సప్త సమిధః కృతాః। దేవా యద్యజ్ఞం
తన్వానాః। అబద్ధన్పురుషం పశుమ్। తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రాక్షన్। పురుషం
జాతమగ్రతః ॥ 34 ॥

తేన దేవా అయజన్త। సాధ్యా ఋషయశ్చ యే। తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః। సమృద్ధతం

పృషదాజ్యమ్ | పశుగ్లాన్గ్గ్చక్రే వాయవ్యాన్ | ఆరణ్యాన్గ్రామ్యాశ్చ యే |
 తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః | ఋచః సామాని జజ్ఞరే | ఛన్దాగ్ంసి జజ్ఞరే తస్మాత్ |
 యజస్తస్మాదజాయత || 35 ||

తస్మాదశ్వా అజాయంత | యే కే చోభయాదతః | గావో హ జజ్ఞరే తస్మాత్ |
 తస్మాజ్జాతా అజావయః | యత్పురుషం వ్యదధుః | కతిథా వ్యకల్పయన్ | ముఖం
 కిమస్య కౌ బ్రాహ్మ | కావూరూ పాదావచ్యేతే | బ్రాహ్మణోఽస్య ముఖమాసీత్ |
 బ్రాహ్మ రాజన్యః కృతః || 36 ||

ఊరూ తదస్య యద్వైశ్యః | పదాభ్యగ్ం శూద్రో అజాయత | చన్ద్రమా మనసో జాతః |
 చక్షోః సూర్యో అజాయత | ముఖాదిన్ద్రశ్చాగ్నిశ్చ | ప్రాణాద్వాయురజాయత | నాభ్యో
 ఆసీదన్తరిక్షమ్ | శీర్ష్ణో ద్యౌః సమవర్తత | పదాభ్యం భూమిర్దిశః శ్రోత్రాత్ | తథా లోకాగ్ం
 అకల్పయన్ || 37 ||

వేదాహమేతం పురుషం మహాంతమ్ | ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు పారే | సర్వాణి రూపాణి
 విచిత్ర్య ధీరః | నామాని కృత్వాఽభివదన్ యదాస్తే | ధాతా పురస్తాద్యముదాజహర |
 శక్రః ప్రవిదాన్ప్రదిశశ్చతస్రః | తమేవం విదాన్మృత ఇహ భవతి | నాన్యః పన్థా
 అయనాయ విద్యతే | యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవాః | తాని ధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ |
 తే హ నాకం మహిమానః సచన్తే | యత్ర పూర్వే సాధ్యాః సన్తి దేవాః || 38 ||

పూరుషః పురోఽగ్రతోఽజాయత కృతోఽకల్పయన్నాస్తం ద్వే చ (జ్ఞాయానధి పూరుషః | ఆన్యత్ర పూరుషః ||) || [12]

అదభ్యః సమూభతః పృథివ్యై రసాచ్చ | విశ్వకర్మణః సమవర్తతాధి | తస్య త్వష్టా
 విదధద్రూపమేతి | తత్పురుషస్య విశ్వమాజాన్తమగ్రే | వేదాహమేతం పురుషం
 మహాంతమ్ | ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ | తమేవం విదాన్మృత ఇహ భవతి |
 నాన్యః పన్థా విద్యతేఽయనాయ | ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అన్తః | అజాయమానో
 బహుధా విజాయతే || 39 ||

తస్య ధీరాః పరిజానన్తి యోనిమ్ । మరీచీనాం పదమిచ్ఛన్తి వేధసః । యో దేవేభ్య
ఆతపతి । యో దేవానాం పురోహితః । పూర్వో యో దేవేభ్యో జాతః । నమో రుచాయ
బ్రాహ్మయే । రుచం బ్రాహ్మం జనయన్తః । దేవా అగ్రే తదబ్రువన్ । యస్తైష్వవం బ్రాహ్మణో
విద్యాత్ । తస్య దేవా అసన్వశే । హ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్నీయే । అహోరాత్రే పార్శ్వే ।
నక్షత్రాణి రూపమ్ । అశ్వినౌ వ్యాత్తమ్ । ఇష్టం మనిషాణాం । అముం మనిషాణాం । సర్వం
మనిషాణాం ॥ 40 ॥

జాయతే వశే సప్త వ ॥

[13]

భర్తా సన్నిభియమాణో బిభర్తి । ఏకో దేవో బహుధా నివిష్టః । యదా భారం తన్ద్రయతే స
భర్తుమ్ । నిధాయ భారం పునరస్తమేతి । తమేవ మృత్యుమమృతం తమాహుః । తం
భర్తారం తము గోప్తారమాహుః । స భృతో భ్రియమాణో బిభర్తి । య ఏనం వేద సత్యేన
భర్తుమ్ । సద్యో జాతముత జహత్యేషః । ఉతో జరన్తం న జహత్యేకమ్ ॥ 41 ॥

ఉతో బహూనేకమహర్జహర । అతన్ద్రో దేవః సదమేవ ప్రార్థః । యస్తద్వేద యత
ఆబభూవ । సన్ధాం చ యాగం సన్దధే బ్రహ్మణైషః । రమతే తస్మిన్నత జిర్ణే శయానే ।
నైనం జహత్యహః సు పూర్వేషు । త్వమాపో అను సర్వాశ్చరన్తి జానతీః । వత్సం
పయసా పునానాః । త్వమగ్నిగ్ం హవ్యవాహగ్ం సమిన్తే । త్వం భర్తా మాతరిశ్వా
ప్రజానామ్ ॥ 42 ॥

త్వం యజ్ఞస్త్యమువేవాసి సోమః । తవ దేవా హవమాయన్తి సర్వే । త్వమేకోఽసి
బహూననుప్రవిష్టః । నమస్తే అస్తు సుహవో మ ఏధి । నమో వామస్తు శృణుతగ్ం హవం
మే । ప్రాణాపానావజిరగ్ం సశ్చరన్తౌ । హ్వయామి వాం బ్రహ్మణా తూర్తమేతమ్ ।
యో మాం దేవేష్ట తం జహితం యువానా । ప్రాణాపానౌ సంవిదానౌ జహితమ్ ।
అముష్యాసునామా సక్లసాధామ్ ॥ 43 ॥

తం మే దేవా బ్రహ్మణా సంవిదానౌ । వధాయ దత్తం తమహగ్ం హనామి । అసజ్జజాన
సత ఆబభూవ । యం యం జజాన స ఉ గోపో అస్య । యదా భారం తన్ద్రయతే స

భర్తుమ్ | పరాస్య భారం పునరస్తమేతి | తద్వై త్వం ప్రాణో అభవః | మహానోభగః
ప్రజాపతేః | భుజః కరిష్యమాణః | యద్దేవాన్ప్రాణయో నవ || 44 ||

ఏకం ప్రజాసాక్షసాక్షాం నవ ||

[14]

హరిగ్ం హరన్తమనుయన్తి దేవాః | విశ్వస్యేశానం వృషభం మతీనామ్ | బ్రహ్మ
సరూపమనుమేదమాగాత్ | ఆయన్తం మా వివధీర్విక్రమస్వ | మా ఛిదో మృత్యో మా
వధీః | మా మే బలం వివృహో మా ప్రమోషిః | ప్రజాం మా మే రీరిష ఆయురుగ్ర |
న్యచక్షసం త్వా హవిషా విధేమ | సద్యశ్చకమానాయ | ప్రవేపానాయ మృత్యవే || 45 ||

ప్రాస్మా ఆశా అశృణ్వన్ | కామేనాజనయన్పునః | కామేన మే కామ ఆగాత్ |
హృదయాద్ధృదయం మృత్యోః | యదమిషామదః ప్రియమ్ | తదైతూపమామభి | పరం
మృత్యో అను పరేహి పన్థమ్ | యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్ | చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే
బ్రవీమి | మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత వీరాన్ | ప్ర పూర్వ్యం మనస్తా వన్దమానః |
నాథమానో వృషభం చర్షణీనామ్ | యః ప్రజానామేకరాణ్మానుషీణామ్ | మృత్యుం
యజే ప్రథమజామృతస్య || 46 ||

మృత్యవే వీరాగ్ంశ్చత్వారి చ ||

[15]

తరణీర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య | విశ్వమా భాసి రోచనమ్ |
ఉపయామగృహితోఽసి సూర్యాయ త్వా భ్రాజస్వత ఏష తే యోనిః సూర్యాయ త్వా
భ్రాజస్వతే || 47 ||

[16]

ఆ ప్యాయస్వ మదిన్తమ సోమ విశ్వాభిరూతిభిః | భవా నః సప్రథన్తమః || 48 ||

[17]

ఈయుష్టే యే పూర్వతరామపశ్యన్ వ్యుచ్ఛన్తీముషన్తం మర్త్యసః | అస్మాభీరూ ను
ప్రతిచక్ష్యాభూదో తే యన్తి యే అపరీషు పశ్యాన్ || 49 ||

[18]

జ్యోతిష్మతీం త్వా సాదయామి జ్యోతిష్కృతం త్వా సాదయామి జ్యోతిర్విదం త్వా
సాదయామి భాస్వతీం త్వా సాదయామి జ్వలన్తీం త్వా సాదయామి మల్మలాభవన్తీం

త్వా సాదయామి దీప్యమానాం త్వా సాదయామి రోచమానాం త్వా
సాదయామ్యజస్రాం త్వా సాదయామి బృహజ్జ్యోతిషం త్వా సాదయామి బోధయన్తీం
త్వా సాదయామి జాగ్రతీం త్వా సాదయామి ॥ 50 ॥

[19]

ప్రయాసాయ స్వాహాఽఽయాసాయ స్వాహా వియాసాయ స్వాహా సంయాసాయ
స్వాహోద్యాసాయ స్వాహాఽవయాసాయ స్వాహా శుచే స్వాహా శోకాయ స్వాహా
తప్యత్వై స్వాహా తపతే స్వాహా బ్రహ్మహత్యాయై స్వాహా సర్వస్మై స్వాహా ॥ 51 ॥

[20]

చిత్తగ్ం సంతానేన భవం యక్నా రుద్రస్తనీమ్నా పశుపతిగ్ం స్థూలహృదయేనాగ్నిగ్ం
హృదయేన రుద్రం లోహితేన శర్వం మతస్నాభ్యాం మహాదేవమన్తః
పార్శ్వేనాషిష్ఠహనగ్ం శిశీనికోశ్యాభ్యామ్ ॥ 52 ॥

[21]

తచ్ఛం యోరావృణీమహే। గాతుం యజ్ఞాయ। గాతుం యజ్ఞపతయే।
దైవీః స్వస్తిరస్తు నః। స్వస్తిర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజమ్।
శం నో అస్తు ద్విపదే। శం చతుష్పదే। ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః॥

॥ చతుర్థః ప్రశ్నః ॥

నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో
 వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్తకృద్యోభ్యో మన్తపతిభ్యో మా మామృషయో మన్తకృతో
 మన్తపతయః పరాదుర్మాహమృషీన్మన్తకృతో మన్తపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీం
 వాచముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జష్టాం దేవేభ్యః శర్మ మే ద్యౌః శర్మ పృథివీ శర్మ
 విశ్వమిదం జగత్ । శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే
 భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే
 తస్మా అహమిదముపస్తరణముపస్తృణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూనాం
 భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా
 పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి
 మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుక్రూషేణ్యం మనుష్యేభ్యస్తం
 మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోఽనుమదన్తు । ఓమ్ శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥

నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో
 వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్తకృద్యోభ్యో మన్తపతిభ్యో మా మామృషయో మన్తకృతో
 మన్తపతయః పరాదుర్మాహమృషీన్మన్తకృతో మన్తపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీం
 వాచముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జష్టాం దేవేభ్యః శర్మ మే ద్యౌః శర్మ పృథివీ శర్మ
 విశ్వమిదం జగత్ । శర్మ చన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే
 భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే
 తస్మా అహమిదముపస్తరణముపస్తృణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూనాం
 భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా
 పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి

మధు వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యం మనుష్యేభ్యస్తం
మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోఽనుమదన్తు ॥ 1 ॥

[1]

యుజ్జాతే మన ఉత యుజ్జాతే ధియః । విప్రా విప్రస్య బృహతో విప్రశ్చితః । వి హోత్రా
దధే వయునావిదేక ఇత్ । మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః । దేవస్య త్వా సవితుః
ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యామాదదే । అభిరసి నారిరసి ।
అధ్వరకృద్దేవేభ్యః । ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్వతే ॥ 2 ॥

దేవయన్తస్వేమహే । ఉప ప్రయన్తు మరుతః సుదానవః । ఇన్ద్ర ప్రాశూర్భవా సచా । పైతు
బ్రహ్మణస్వతిః । ప్ర దేవ్యేతు సూనృతా । అచ్ఛా వీరం నర్యం పజ్జిరాధసమ్ । దేవా
యజ్ఞం నయన్తు నః । దేవీ ద్యావాపృథివీ అను మే మగ్ంసాథామ్ । ఋద్ధ్యాసమద్య ।
మఖస్య శిరః ॥ 3 ॥

మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ణే । ఇయత్యగ్ర ఆసీః । ఋద్ధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః ।
మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ణే । దేవీర్వమీరస్య భూతస్య ప్రథమజా ఋతావరీః ।
ఋద్ధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః ॥ 4 ॥

మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ణే । ఇన్ద్రస్యోజోఽసి । ఋద్ధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః ।
మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ణే । అగ్నిజా అసి ప్రజాపతే రేతః । ఋద్ధ్యాసమద్య ।
మఖస్య శిరః ॥ 5 ॥

మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ణే । ఆయుర్ధేహి ప్రాణం ధేహి । అపానం ధేహి వ్యానం
ధేహి । చక్షుర్ధేహి శ్రోత్రం ధేహి । మనో ధేహి వాచం ధేహి । ఆత్మానం ధేహి ప్రతిష్ఠాం
ధేహి । మాం ధేహి మయ ధేహి । మధు త్వా మధులా కరోతు । మఖస్య శిరోఽసి ॥ 6 ॥

యజ్ఞస్య పదే స్థః । గాయత్రేణ త్వా ఛన్దసా కరోమి । త్రైష్టుభేన త్వా ఛన్దసా కరోమి ।
జాగతేన త్వా ఛన్దసా కరోమి । మఖస్య రాస్నాఽసి । అదీతిస్తే బిలం గృహ్ణాతు ।

పాజ్ఞేన చన్దసా సూర్యస్య హరసా శ్రాయ మఖోఽసి ॥ 7 ॥

పతే శిర ఋతావరీర్ఋద్ధ్యాసమద్య మఖస్య శిరః శిరః శిరోఽసి నవ చ ॥

[2]

వృష్ణో అశ్వస్య నిషపదసి వరుణస్తావ ధృతవ్రత ఆధూపయతు ।

మిత్రావరుణయోర్ద్ధ్రువేణ ధర్మణా అర్చిషే త్వా శోచిషే త్వా జ్యోతిషే త్వా తపసే

త్వా అభీమం మహీనా దివమ్ మిత్రో బభూవ సప్రథాః ఉత శ్రవసా పృథివీమ్ ॥ 8 ॥

మిత్రస్య చర్షణీధృతః శ్రవో దేవస్య సానసిమ్ ద్యుమ్నం చిత్రశ్రవస్తమమ్ సిద్ధ్యై

త్వా దేవస్తావ సవితోద్వపతు సుపాణిః స్వజ్ఞురిః సుబాహురుత శక్త్యై ।

అపద్యమానః పృథివ్యామ్ ఆశా దిశ ఆ పృణ ఉత్తిష్ఠ బృహస్పవ ॥ 9 ॥

ఊర్ధ్వస్తిష్ఠద్భ్రువస్తవమ్ సూర్యస్య త్వా చక్షుషాఽస్వీక్షే ఋజవే త్వా సాధవే త్వా ।

సుక్షీత్యై త్వా భూత్యై త్వా ఇదమహమముమాముష్యాయణం విశా

పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పరూహామి గాయత్రేణ త్వా చన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి ।

త్రైష్టుభేన త్వా చన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి జాగతేన త్వా చన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి ఛృణత్తు

త్వా వాక్ ఛృణత్తు త్వోర్క ఛృణత్తు త్వా హవిః ఛృన్ధి వాచమ్ ఛృన్ధ్యార్జమ్ ।

ఛృన్ధి హవిః దేవ పురశ్చర స్థ్యూసం త్వా ॥ 10 ॥

ప్రథివీం భవ వాఖ్నత్ ॥

[3]

బ్రహ్మన్ ప్రవర్గ్యేణ ప్రచరిష్యామః హోతర్హర్మమభిష్టుహి అగ్నిద్రోహిణౌ

పురోడాశావధిశ్రయ ప్రతిప్రస్థాతర్విహర ప్రస్తోతః సామాని గాయ యజుర్యుక్తగ్ం

సామభిరాక్తఖన్తా విశ్వేర్దైవైరనుమతం మరుద్భిః దక్షిణాభిః ప్రతతం పారయిష్ణమ్ ।

స్తుభో వహన్తు సుమనస్యమానమ్ స నో రుచం ధేహ్యహృణీయమానః భూర్భువః

సువః ఓమిన్ద్రవన్తః ప్రచరత ॥ 11 ॥

అహృణీయమానో దేవ చ ॥

[4]

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామః హోతర్హర్మమభిష్టుహి యమాయ త్వా మఖాయ త్వా ।

సూర్యస్య హరసే త్వా ప్రాణాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహాఽపానాయ స్వాహా ।

చక్షుషే స్వాహా శ్రోత్రాయ స్వాహా మనసే స్వాహా వాచే సరస్వత్యై స్వాహా దక్షాయ
స్వాహా క్రతవే స్వాహా ఓజసే స్వాహా బలాయ స్వాహా దేవస్త్వా సవితా
మధ్వానక్తు || 12 ||

పృథివీం తపసస్త్రాయస్వ అర్చిరసి శోచిరసి జ్యోతిరసి తపోనసి సగంసీదస్వ
మహాగం అసి శోచస్వ దేవవీతమః విధూమమగ్నే అరుషం మియేధ్య సృజ
ప్రశస్తదర్శతమ్ అజ్ఞాన్తి యం ప్రథయన్తో న విప్రాః వపావన్తం నాగ్నినా తపన్తః
పితుర్న పుత్ర ఉపసి ప్రేష్ఠః ఆ ఘర్మో అగ్నిమృతయన్నసాదీత్ || 13 ||

అనాధృష్యా పురస్తాత్ అగ్నేరాధిపత్యే ఆయుర్మే దాః పుత్రవతీ దక్షిణతః
ఇన్ద్రస్యాధిపత్యే ప్రజాం మే దాః సుషదా పశ్చాత్ దేవస్య సవితరాధిపత్యే ప్రాణం
మే దాః ఆశ్రుతిరుత్తరతః || 14 ||

మిత్రావరుణయోరాధిపత్యే శ్రోత్రం మే దాః విధృతిరుపరిష్టాత్
బృహస్పతేరాధిపత్యే బ్రహ్మ మే దాః క్షత్రం మే దాః తేజో మే ధా వర్చో మే ధాః
యశో మే ధాస్తపో మే ధాః మనో మే ధాః మనోరశ్వానసి భూరిపుత్రా విశ్వాభ్యో
మా నాష్ట్రాభ్యః పాహి || 15 ||

సూప్తసదా మే భూయా మా మా హిగంసీః తపోష్వగ్నే అన్తరాగం అమిత్రాన్
తపాశగంసమరరుషః పరస్య తపావసో చికితానో అచిత్రాన్ వి తే తిష్ఠంతామజరా
అయాసః చితః స్థ పరిచితః స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయస్వ మా అసి ప్రమా
అసి ప్రతిమా అసి || 16 ||

సమ్మా అసి విమా అసి ఉన్మా అసి అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధిరసి దివం తపసస్త్రాయస్వ
ఆభిర్గిర్భిర్యదతో న ఊనమ్ ఆప్యాయ హరివో వర్ధమానః యదా స్తోతృభ్యో
మహి గోత్రా రుజాసి భూయిష్ఠభాజో అథ తే స్యామ శుక్రం తే అన్యద్యజతం తే
అన్యత్ || 17 ||

విషురూపే అహనీ ద్యౌరివాసి విశ్వా హి మాయా అవసి స్వధావః భద్రా తే

పూషన్నిహ రాతిరస్తు | అర్హాన్నిభర్షి సాయకాని ధన్వ | అర్హం నిష్కం యజతం
విశ్వరూపమ్ | అర్హం నిదన్దయనే విశ్వమబ్భవమ్ | న వా ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి |
గాయత్రమసి | త్రైష్టభమసి | జాగతమసి | మధు మధు మధు || 18 ||

అనక్ష్యసాదీదుత్తరతః పాహి ప్రతిమా అసి యజతన్తే అన్యజ్ఞాగతమన్యేకం చ || [5]

దశ ప్రాచీర్దశ భాసి దక్షిణా | దశ ప్రతిచీర్దశ భాస్యదీచిః | దశోర్ధ్వా భాసి
సుమనస్యమానః | స నో రుచం ధేహ్యహృణీయమానః | అగ్నిష్టా వసుభిః
పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసా | స మా రుచితో రోచయ | ఇన్ద్రస్తా
రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్టభేన ఛన్దసా | స మా రుచితో రోచయ |
వరుణస్తాద్వీత్యైః పశ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసా | స మా రుచితో రోచయ || 19 ||

ద్యుతానస్తా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయత్వానుష్టుభేన ఛన్దసా | స మా
రుచితో రోచయ | బృహస్పతిస్తా విశ్వేర్దేవైరుపరిష్టాద్రోచయతు పాక్ష్యేన ఛన్దసా | స
మా రుచితో రోచయ | రోచితస్త్యం దేవ ఘర్మ దేవేష్యసి | రోచిషీయాహం మనుష్యేషు |
సమ్రాడ్ధర్మ రుచితస్త్యం దేవేష్యాయుష్మాగ్నేజస్వి బ్రహ్మవర్చస్యసి | రుచితోఽహం
మనుష్యేష్యాయుష్మాగ్నేజస్వి బ్రహ్మవర్చసి భూయాసమ్ | రుగసి | రుచం మయి
ధేహి || 20 ||

మయి రుక్ | దశ పురస్తాద్రోచనే | దశ దక్షిణా | దశ ప్రత్యజ్ఞే | దశోదజ్ఞే | దశోర్ధ్వి
భాసి సుమనస్యమానః | స నః సమ్రాడిషమూర్జం ధేహి | వాజి వాజినే పవస్వ | రోచితో
ఘర్మో రుచీయ || 21 ||

రోచయ ధేహి నవ చ || [6]

అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమ్ | ఆ చ పరా చ పథిభిశ్చరన్తమ్ | స సద్రీచీః స
విషూచీర్వసానః | ఆ వరీవర్తి భువనేష్వన్తః | అత్ర ప్రావీః | మధు మాధ్వీభ్యాం మధు
మాధూచీభ్యామ్ | అను వాం దేవవీతయే | సమగ్నిరగ్నినా గత | సం దేవేన సవిత్రా |
సగ్ం సూర్యేణ రోచతే || 22 ||

స్వాహా సమగ్నిస్తపసా గతః సం దేవేన సవిత్రా సగం సూర్యేణారోచిష్ట ధర్తా దివో
విభాసి రజసః పృథివ్యా ధర్తా ఉరోరన్తరిక్షస్య ధర్తా ధర్తా దేవో దేవానామ్
అమర్త్యస్తపోజాః హృదే త్వా మనసే త్వా దివే త్వా సూర్యాయ త్వా ॥ 23 ॥

ఊర్ధ్వమిమమధ్వరం కృధి దివి దేవేషు హోత్రా యచ్ఛ విశ్వాసాం భువాం పతే
విశ్వస్య భువనస్పతే విశ్వస్య మనసస్పతే విశ్వస్య వచసస్పతే విశ్వస్య
తపసస్పతే విశ్వస్య బ్రహ్మణస్పతే దేవత్రాస్త్యం దేవ ఘర్మ దేవానాహి తపోజాం
వాచమస్మే నియచ్ఛ దేవాయువమ్ ॥ 24 ॥

గర్భో దేవానామ్ పితా మతీనామ్ పతిః ప్రజానామ్ మతిః కవీనామ్ సం దేవో
దేవేన సవిత్రా యతిష్ట సగం సూర్యేణారుక్త ఆయుర్దాస్త్యమస్మభ్యం ఘర్మ వర్చదా
అసి పితా నోఽసి పితా నో బోధ ఆయుర్ధాస్త్యనూధాః పయోధాః వర్చదా వరివోదా
ద్రవిణోదాః ॥ 25 ॥

అన్తరిక్షప్ర ఉరోర్వరీయాన్ అశీమహి త్వా మా మా హిగంసీ త్వమగ్నే
గృహపతిర్విశామసి విశ్వాసాం మానుషీణామ్ శతం పూర్భిర్యవిష్ట
పాహ్యగంహసః సమేద్ధారగం శతగం హిమాః తన్ద్రావిణగం హార్దివానమ్ ఇహైవ
రాతయః సన్తు త్వష్టిమతీ తే సపేయ సురేతా రేతో దధానా వీరం విదేయ తవ
సన్యశి మాఽహగం రాయస్పోషేణ వి యోషమ్ ॥ 26 ॥

రోచతే సూర్యాయ త్వా దేవాయువం ద్రవిణోదా దధానా దేవ వః ॥ [7]

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ పూష్ణో హస్తాభ్యామాదదే
అదిత్యై రాస్నాసి ఇడ ఏహి అదిత ఏహి సరస్వత్యేహి అసావేహి అసావేహి
అసావేహి ॥ 27 ॥

అదిత్యా ఉష్ణిషమసి వాయుర్స్యేడః పూషా త్వోపావసృజతు అశ్వభ్యాం
ప్రదాపయ యస్తే స్తనః శశయో యో మయోభూః యేన విశ్వా పుష్యసి వార్యాణి
యో రత్నధా వసువిద్యః సుదత్రః సరస్వతి తమిహ ధాతవేకః ఉస్ర ఘర్మగం

శిగ్ంష। ఉస్ర ఘర్మం పాహి॥ 28 ॥

ఘర్మాయ శిగ్ంష। బృహస్పతిస్తోపసీదతు। దానవః స్థ పేరవః। విష్వగ్వతో
తోహితేన। అశ్వభ్యాం పిన్వస్వ। సరస్వత్యై పిన్వస్వ। పూష్టే పిన్వస్వ।
బృహస్పతయే పిన్వస్వ। ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వ। ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వ॥ 29 ॥

గాయత్రోఽసి। త్రైష్టుభోఽసి। జాగతమసి। సహార్జో భాగేనోపమేహి। ఇన్ద్రాశ్వినా
మధునః సారఘస్య। ఘర్మం పాత వసవో యజతా వట్। స్వాహా త్వా సూర్యస్య
రశ్మయే వృష్టివనయే జహోమి। మధు హవిరసి। సూర్యస్య తపస్తప।
ద్యావాప్రథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామి॥ 30 ॥

అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామి। దేవానాం త్వా పితృణామనుమతో భర్తుగ్ం శకేయమ్।
తేజోఽసి। తేజోఽను ప్రేహి। దివిస్పృజ్మా మా హిగ్ంసీః। అన్తరిక్షస్పృజ్మా మా
హిగ్ంసీః। ప్రథివిస్పృజ్మా మా హిగ్ంసీః। సువరసి సువర్మే యచ్ఛామి దివం యచ్ఛామి
ద్రివో మా పాహి॥ 31 ॥

ఏహి పాహి పిన్వస్వ గృహ్ణామి నవ చ॥ _____[8]

సముద్రాయ త్వా వాతాయ స్వాహా। సర్వలాయ త్వా వాతాయ స్వాహా।
అనాధృష్యాయ త్వా వాతాయ స్వాహా। అప్రతిధృష్యాయ త్వా వాతాయ స్వాహా।
అవస్యవే త్వా వాతాయ స్వాహా। దువస్యతే త్వా వాతాయ స్వాహా। శిమిద్యతే త్వా
వాతాయ స్వాహా। అగ్నయే త్వా వసుమతే స్వాహా। సోమాయ త్వా రుద్రవతే
స్వాహా। వరుణాయ త్వాఽఽదిత్యవతే స్వాహా॥ 32 ॥

బృహస్పతయే త్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహా। సవిత్రే త్వర్భుమతే విభుమతే ప్రభుమతే
వాజవతే స్వాహా। యమాయ త్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతే స్వాహా। విశ్వా ఆశా
దక్షిణసత్। విశ్వాం దేవానయాడిహ। స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య। మధోః
పిబతమశ్వినా। స్వాహాఽగ్నయే యజ్ఞియాయ। శం యజర్భిః। అశ్వినా ఘర్మం
పాతగ్ం హర్దివానమ్॥ 33 ॥

అహర్ది॒వాభి॒రూతి॒భిః | అను॑ వాం ద్యా॒వాప్ర॒థివీ॑ మగ్ంసాతామ్ | స్వా॒హేన్ద్రా॑య |
 స్వా॒హేన్ద్రా॑వట్ | ఘ॒ర్మమ॑పాతమశ్వినా హర్ది॒వానమ్ | అహర్ది॒వాభి॒రూతి॒భిః | అను॑ వాం
 ద్యా॒వాప్ర॒థివీ॑ అమగ్ంసాతామ్ | తం ప్రా॒వ్యం॑ యథా వట్ | నమో॑ ది॒వే | నమః॑
 ప్ర॒థివ్యై॑ || 34 ||

ది॒వి ధా॑ ఇ॒మం య॒జ్ఞమ్ | య॒జ్ఞమి॒మం ది॒వి ధాః॑ | ది॒వం గ॑చ్ఛ | అ॒న్తరి॑క్షం గచ్ఛ |
 ప్ర॒థివీం గ॑చ్ఛ | ప॒శ్చ ప్ర॒దిశో॑ గచ్ఛ | దే॒వాన్త॑ర్మపాన్తచ్ఛ | పి॒తౄన్త॑ర్మపాన్తచ్ఛ || 35 ||

ఆదిత్యవతే స్వాహా హర్దివానం ప్రథివ్యా అష్టా వ || [9]

ఇ॒షే పీ॑పిహి | ఊ॒ర్జే పీ॑పిహి | బ్ర॒హ్మణే॑ పీపిహి | క్ష॒త్రాయ॑ పీపిహి | అ॒ద॒భ్యః పీ॑పిహి |
 ఓ॒షధీ॑భ్యః పీపిహి | వ॒న॒స్పతి॑భ్యః పీపిహి | ద్యా॒వాప్ర॒థివీ॑భ్యాం పీపిహి | సు॒భూతా॑య॒
 పీ॑పిహి | బ్ర॒హ్మవ॑ర్చసాయ పీపిహి || 36 ||

య॒జమా॑నాయ పీపిహి | మ॒హ్యం జ్యేష్ఠా॑య పీపిహి | తి॒వ్యై త్వా | ద్వి॒త్వా య॒
 త్వా | ఇ॒న్ద్రియా॑య త్వా భూ॒త్యై త్వా | ధ॒ర్మాన॑సి సు॒ధర్మా మే॑ న్య॒స్మే | బ్ర॒హ్మణే॑
 ధా॒రయ॑ | క్ష॒త్రాణి॑ ధా॒రయ॑ | వి॒శం ధా॒రయ॑ | నే॒త్త్వా వా॑తః స్క॒న్దయా॑త్ || 37 ||

అ॒ముష్య॑ త్వా ప్రా॒ణే సా॑దయామి | అ॒మునా॑ స॒హ ని॑ర్ధం గచ్ఛ | యో॒నాన్వే॑ష్టి |
 యం చ॑ వ॒యం ద్వి॒ష్మః | పూ॒ష్టే శ॑ర॒నే స్వా॒హా | గ్రా॒వ॑భ్యః స్వా॒హా | ప్ర॒తిరే॑భ్యః స్వా॒హా |
 ద్యా॒వాప్ర॒థివీ॑భ్యాగ్ స్వా॒హా | పి॒తృభ్యో॑ ఘ॒ర్మపే॑భ్యః స్వా॒హా | రు॒ద్రాయ॑ రు॒ద్రహో॑త్రే
 స్వా॒హా || 38 ||

అ॒హర్జ్యోతిః॑ కే॒తునా॑ జ॒షతామ్ | సు॒జ్యోతి॑ర్జ్యోతి॒షాగ్ స్వా॒హా | రా॒త్రిర్జ్యోతిః॑ కే॒తునా॑
 జ॒షతామ్ | సు॒జ్యోతి॑ర్జ్యోతి॒షాగ్ స్వా॒హా | అపీ॑పరో మా॒హ్నో రా॒త్రియై॑ మా పాహి |
 ఏ॒షా తే॑ అగ్నే స॒మిత్ | తయా॑ సమి॒ధ్యస్వ | ఆయు॑ర్మే దాః | వర్చ॑సా మా॒జ్ఞః |
 అపీ॑పరో మా రా॒త్రియా॑ అహ్నో మా పాహి || 39 ||

ఏ॒షా తే॑ అగ్నే స॒మిత్ | తయా॑ సమి॒ధ్యస్వ | ఆయు॑ర్మే దాః | వర్చ॑సా మా॒జ్ఞః |

అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిః సావహా॥ సూర్యో జ్యోతిర్జ్యోతిః సూర్యః సావహా॥ భూః
సావహా॥ హుతగ్ం హవిః॥ మధు హవిః॥ ఇన్ద్రతమేఽగ్నౌ ॥ 40 ॥

పితా నోఽసి మా మా హిగ్ంసీః॥ అశ్యామ తే దేవఘర్మ॥ మధుమతో వాజవతః
పితుమతః॥ అజ్గిరస్వతః స్వధావినః॥ అశీమహి త్వా మా మా హిగ్ంసీః॥ సావహా త్వా
సూర్యస్య రశ్మిభ్యః॥ సావహా త్వా నక్షత్రేభ్యః॥ 41 ॥

బ్రహ్మవర్చసాయ పీపిహి స్కన్ధయాద్రుద్రాయ రుద్రహోత్రే సావహోఽహ్నా మా పాహ్యగ్నౌ సప్త చ॥ [10]

ఘర్మ యా తే దివి శుక్॥ యా గాయత్రే ఛన్దసి॥ యా బ్రాహ్మణే॥ యా హవిర్ధానే॥
తాన్త ఏతేనావ యజే సావహా॥ ఘర్మ యా తేఽన్తరిక్షే శుక్॥ యా త్రైష్టుభే ఛన్దసి॥
యా రాజన్యే॥ యాఽఽగ్నీధ్రే॥ తాన్త ఏతేనావ యజే సావహా॥ 42 ॥

ఘర్మ యా తే పృథివ్యాగ్ం శుక్॥ యా జాగతే ఛన్దసి॥ యా వైశ్యే॥ యా సదసి॥
తాన్త ఏతేనావ యజే సావహా॥ అనునోఽద్యానుమతిః॥ అన్విదనుమతే త్వమ్॥ దివస్తావా
పరస్పాయాః॥ అన్తరిక్షస్య తనువః పాహి॥ పృథివ్యాస్తావా ధర్మణా॥ 43 ॥

వయమనుక్రామామ సువితాయ నవ్యనే॥ బ్రహ్మణస్తావా పరస్పాయాః॥ క్షత్రస్య తనువః
పాహి॥ విశస్తావా ధర్మణా॥ వయమనుక్రామామ సువితాయ నవ్యనే॥ ప్రాణస్య త్వా
పరస్పాయై॥ చక్షుషస్తనువః పాహి॥ శ్రోత్రస్య త్వా ధర్మణా॥ వయమనుక్రామామ
సువితాయ నవ్యనే॥ వల్గురసి శం యుధాయాః॥ 44 ॥

శిశుర్జనధాయాః॥ శం చ వక్షి పరి చ వక్షి॥ చతుః స్తక్తిర్నాభిర్ఋతస్య॥ సదో
విశ్వాయుః శర్మ సప్రథాః॥ అప ద్వేషో అపహ్వరః॥ అన్యద్యతస్య సశ్చిమ॥
ఘర్మైతత్తేఽన్నమేతత్పురీషమ్॥ తేన వర్ధస్వ చాఽఽ చ ప్యాయస్వ॥ వర్ధిషీమహి చ
వయమ్॥ ఆ చ ప్యాసిషీమహి॥ 45 ॥

రన్తిర్నామాసి దివ్యో గన్ధర్వః॥ తస్య తే పద్వద్ధవిర్ధానమ్॥ అగ్నిరధ్యక్షాః॥
రుద్రోఽధిపతిః॥ సమహమాయుషా॥ సం ప్రాణేన॥ సం వర్చసా॥ సం పయసా॥ సం
గోపత్యేన॥ సగ్ం రాయస్పోషేణ॥ 46 ॥

వ్యసా॥ యోఽస్మాన్దేవస్త్వి॥ యం చ వయం ద్విష్మః॥ అచిక్రదదప్రషా హరిః॥
మహాన్మిత్రో న దర్శతః॥ సగ్ం సూర్యేణ రోచతే॥ చిదసి సముద్రయోనిః॥ ఇన్దుర్దక్షః
శ్యేన ఋతావా॥ హిరణ్యపక్షః శకునో భురణ్యః॥ మహాన్సన్ధస్థే ధ్రువ ఆనిషత్తః॥ 47 ॥

నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః॥ విశ్వావసుగ్ం సోమ గన్ధర్వమ్॥ ఆపో దద్భృశుషీః॥
తద్భృతేనావ్యాయన్॥ తదన్వవైత్॥ ఇన్ద్రో రారహాణ ఆసామ్॥ పరి సూర్యస్య పరిధీగ్ం
రపశ్యత్॥ విశ్వావసురభి తన్నో గృణాతు॥ దివ్యో గన్ధర్వో రజసో విమానః॥ యద్వా
ఘా సత్యముత యన్న విదృమ్॥ 47 ॥

ధియో హిన్వానో ధియ ఇన్నో అవ్యాత్॥ సస్నిమవిన్దచ్ఛరణే నదీనామ్॥
అపావృణోద్ధురో అశ్మవ్రజానామ్॥ ప్రాసాన్గన్ధర్వో అమృతాని వోచత్॥ ఇన్ద్రో దక్షం
పరిజానాదహీనమ్॥ ఏతత్త్వం దేవ ఘర్మ దేవో దేవానుపాగాః॥ ఇదమహం మనుష్యో
మనుష్యాన్॥ సోమపీథానుమేహి॥ సహ ప్రజయా సహ రాయస్పోషేణ॥ సుమిత్రా న
ఆప ఓషధయః సన్తు॥ 49 ॥

దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుః॥ యోఽస్మాన్దేవస్త్వి॥ యం చ వయం ద్విష్మః॥ ఉద్వయం
తమసస్పరి॥ ఉదుత్యం చిత్రమ్॥ ఇమమూషత్యమస్మభ్యగ్ం సనిమ్॥ గ్రాయత్రం
నవీయాగ్ంసమ్॥ అగ్నే దేవేషు ప్రవోచః॥ 50 ॥

యాఽఽగ్నిధే తాన్త ఏతేనావ యజ్ఞే స్వాహా ధర్మణా శం యుధాయాః ప్యాసిషిమహి పోషేణ నిషత్తో విదృమ్ సన్వజ్ఞౌ॥ [11]

మహీనాం పయోఽసి విహితం దేవత్రా॥ జ్యోతిర్భా అసి వనస్పతీనామోషధీనాగ్ం
రసః॥ వాజినం త్వా వాజినోఽవ నయామః॥ ఊర్ధ్వం మనః సువర్గమ్॥ 51 ॥

[12]

అస్కాన్ద్యౌః పృథివీమ్॥ అస్కాన్యషభో యువాగాః॥ స్కన్నేమా విశ్వా భువనా॥
స్కన్నో యజ్ఞః ప్రజనయతు॥ అస్కానజని ప్రాజని॥ ఆ స్కన్నాజ్ఞాయతే వృషా॥
స్కన్నాత్ ప్రజనిషిమహి॥ 52 ॥

[13]

యా పురస్తాద్విద్యుదాపతత్ । తాన్త ఏతేనావ యజే స్వాహా । యా దక్షిణతః । యా
ప్రశ్నాత్ । యోత్తరతః । యోపరిష్ఠాద్విద్యుదాపతత్ । తాన్త ఏతేనావ యజే
స్వాహా ॥ 53 ॥

[14]

ప్రాణాయ స్వాహా వ్యానాయ స్వాహాఽప్రాణాయ స్వాహా । చక్షుషే స్వాహా శ్రోత్రాయ
స్వాహా । మనసే స్వాహా వాచే సరస్వత్యై స్వాహా ॥ 54 ॥

[15]

పూష్ణే స్వాహా పూష్ణే శరసే స్వాహా । పూష్ణే ప్రపత్యాయ స్వాహా పూష్ణే నరసిషాయ
స్వాహా । పూష్ణేఽఙ్ఘ్రణయే స్వాహా పూష్ణే నరుణాయ స్వాహా । పూష్ణే సాకేతాయ
స్వాహా ॥ 55 ॥

[16]

ఉదస్య శుష్మాద్భానుర్నార్త బిభర్తి । భారం పృథివీ న భూమ । ప్ర శుక్రైతు దేవీ
మనీషా । అస్మత్సుతష్టో రథో న వాజి । అర్చంత ఏకే మహి సామమన్వత । తేన
సూర్యమధారయన్ । తేన సూర్యమరోచయన్ । ఘర్మః శిరస్తదయమగ్నిః । పురీషమసి
సం ప్రియం ప్రజయా పశుభిర్భవత్ । ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు । తయా
దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భ్రవా సీద ॥ 56 ॥

[17]

యాస్తే అగ్న ఆర్ధా యోనయో యాః కులాయినీః । యే తే అగ్న ఇన్ద్రో యా ఉ
నాభయః । యాస్తే అగ్నే తనువ ఉర్జో నామ । తాభిస్త్యముభయాభిః సంవిదానః ।
ప్రజాభిరగ్నే ద్రవిణేహ సీద । ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు । తయా
దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భ్రవా సీద ॥ 57 ॥

[18]

అగ్నిరసి వైశ్వానరోఽసి । సంవత్సరోఽసి పరివత్సరోఽసి ।
ఇదావత్సరోఽసీదువత్సరోఽసి । ఇద్యత్సరోఽసి వత్సరోఽసి । తస్య తే వసంతః శిరః ।

గ్రీ॒ష్మో దక్షి॑ణః ప॒క్షః। వ॒ర్షాః పు॑చ్ఛమ్। శ॒రదు॑త్తరః ప॒క్షః। హే॒మన్తో మ॑ధ్యమ్।
 పూ॒ర్వప॒క్షాశ్చి॑తయః। అ॒పర॑పక్షాః పురీ॑షమ్। అ॒హోరా॒త్రాణీ॑ష్టకాః। తస్య॑ తే
 మాసా॑శ్చార్ధ॒మాసా॑శ్చ కల్ప॑ంతామ్। ఋత॑వస్తే కల్ప॑ంతామ్। సం॒వత్స॑రస్తే కల్ప॑తామ్।
 అ॒హోరా॒త్రాణి॑ తే కల్ప॑ంతామ్। ఏ॒తి ప్రే॒తి వీ॒తి స॒మితు॑యదీతి। ప్ర॒జాప॑తిస్త్యా సాద॑యతు।
 తయా॑ దే॒వత॑యాఽఙ్గిర॑స్వద్భ్ర॒వః సీ॑ద ॥ 58 ॥

వి॒తయో న॑వ చ॥

[19]

భూ॒ర్భువః॑ సు॒వః। ఊ॒ర్ధ్వ ఊ॒షణ॑ ఊ॒తయే॑। ఊ॒ర్ధ్వో నః॑ పా॒హ్యగ్ం॑హసః।
 వి॒ధుస్త॑ద్రాణగ్ం సమ॑నే బహూ॑నామ్। యు॒వాన॑గ్ం స॒ంతం ప॒లితో జ॑గార। దే॒వస్య॑ ప॒శ్య
 కా॑వ్యం మ॒హిత్యా॑ద్యా మ॒మార॑। స॒హ్యః స॒మాన॑। యద్భ॑తే చిద॒భిశ్రి॑షః। పు॒రా జ॒ర్తుభ్య॑
 ఆ॒త్పదః॑। స॒న్ధాతా॑ స॒న్ధిం మ॒ఘవా॑ పు॒రోవ॑సుః ॥ 59 ॥

నిష్క॑ర్తా వి॒హృతం॑ పు॒నః। పు॒నర్పూ॑ర్ణా స॒హ ర॒య్యా। మా నో॑ ఘ॒ర్మ వ్య॑థితో వి॒వ్యథో
 నః॑। మా నః॑ ప॒రమ॑ధ॒రం మా ర॒జోఽనైః॑। మో॒ష్యస్మా॑గ్ స్తమ॑స్యన్తరా ధాః॑। మా
 రు॒ద్రియా॑సో అ॒భిగు॑ర్వృథానః॑। మా నః॑ క్ర॒తుభి॑ర్హిడితేభి॒రస్మాన్॑। ద్వి॒షాసు॑నీతే మా
 పరా॑ దాః। మా నో॑ రు॒ద్రో ని॑ర్ఋ॒తిర్మా నో॑ అస్తా॑। మా ద్యా॑వాపృథి॒వీ
 హి॑డిషాతామ్ ॥ 60 ॥

ఉప॑ నో మి॒త్రావ॑రుణావి॒హవ॑తమ్। అ॒న్వాదీ॑ధ్యాథామి॒హ నః॑ సఖా॑యా। ఆ॒ది॒త్యానాం॑
 ప్ర॒సీతి॑ర్హే॒తిః। ఉ॒గ్రా శ॒తాపా॑ష్ఠా ఘ॒విషా॑ పరి॒ణో వృ॑ణక్తు। ఇ॒మం మే॑ వరు॒ణ త॑త్త్వా
 యామి॑। త్వం నో॑ అగ్నే॒ స త్వం నో॑ అగ్నే॒। త్వమ॑గ్నే అ॒యాసి॑। ఉ॒ద్వయం॑
 తమ॑సస్పరి॑। ఉ॒దుత్యం॑ చి॒త్రమ్। వ॒యః సు॑ప॒ర్ణాః ॥ 61 ॥

పు॒రోవ॑సుర్హిడిషాతాగ్ం సు॒ప॒ర్ణాః ॥

[20]

భూ॒ర్భువః॑ సు॒వః। మ॒యి త్య॑దీ॒న్ద్రియం॑ మ॒హత్। మ॒యి దక్షో॑ మ॒యి క్ర॑తుః। మ॒యి
 ధా॒యి సు॒వీర్య॑మ్। త్రి॒శుగ్ధ॑ర్మో విభా॑తు మే। ఆ॒కూ॒త్యా మ॑నసా స॒హ। వి॒రాజా॑ జ్యోతి॒షా
 స॒హ। య॒జ్ఞేన॑ ప॒యసా॑ స॒హ। బ్ర॒హ్మణా॑ తే॒జసా॑ స॒హ। క్ష॒త్రేణ॑ య॒శసా॑ స॒హ। స॒త్యేన॑

తపసా సహా తస్య దోహమశీమహి తస్య సుమ్మమశీమహి తస్య భక్షమశీమహి ।
తస్య త ఇన్ద్రేణ పితస్య మధుమతః ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి ॥ 62 ॥

యశసా సహ షట్స ॥ [21]

యాస్తే అగ్నే ఘోరాస్తనువః క్షుచ్ఛ తృష్ణా చ అస్నుకాచనాహుతిశ్చ అశనయా చ
పిపాసా చ నేదిశాచమతిశ్చ ఏతాస్తే అగ్నే ఘోరాస్తనువః తాభిరముం గచ్ఛ ।
యోఽస్మాన్దేవస్థి యం చ వయం ద్విష్మః ॥ 63 ॥

[22]

స్నిక్వ స్నిహితిశ్చ స్నిహితిశ్చ ఉష్ణా చ శీతా చ ఉగ్రా చ భీమా చ సదామ్ని
నేదిరసిరా ఏతాస్తే అగ్నే ఘోరాస్తనువః తాభిరముం గచ్ఛ యోఽస్మాన్దేవస్థి యం
చ వయం ద్విష్మః ॥ 64 ॥

[23]

ధునిశ్చ ధావంతశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయగ్గ్శ్చ నిలిమృశ్చ విలిమృశ్చ విక్షిపః ॥ 65 ॥

[24]

ఉగ్రశ్చ ధునిశ్చ ధావంతశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయగ్గ్శ్చ సహసహ్వగ్గ్శ్చ సహమానశ్చ
సహస్వాగ్గ్శ్చ సహియాగ్గ్శ్చ ఏత్య ప్రేత్య విక్షిపః ॥ 66 ॥

[25]

అహోరాత్రే త్వోదీరయతామ్ అర్థమాసాస్త్యోదీం జయన్తు మాసాస్త్యా శ్రపయన్తు ।
ఋతవస్త్యా పచన్తు సంవత్సరస్త్యా హన్త్యసౌ ॥ 67 ॥

[26]

ఖట్ ఫట్ జహి ఛిన్ధి భిన్ధి హన్ధి కట్ ఇతి వాచః క్రూరాణి ॥ 68 ॥

[27]

విగా ఇన్ద్ర విచరన్త్యాన్పశయస్వ స్వపన్తమిన్ద్ర పశుమన్తమిచ్ఛ వజ్రేణాముం బోధయ
దుర్విదత్రమ్ స్వపతోఽస్య ప్రహర భోజనేభ్యః అగ్నే అగ్నినా సంవదస్వ మృత్యో
మృత్యునా సంవదస్వ నమస్తే అస్తు భగవః సకృత్తే అగ్నే నమః ద్విస్తే నమః త్రిస్తే
నమః చతుస్తే నమః పంచకృత్వస్తే నమః దశకృత్వస్తే నమః శతకృత్వస్తే నమః ।

అసహస్రకృత్వస్తే నమః | అపరిమితకృత్వస్తే నమః | నమస్తే అస్తు మా మా
హిగ్ంసీః || 69 ||

త్రిస్తే నమః సప్త చ || [28]

అస్సన్ముఖో రుధిరేణావ్యక్తః | యమస్య దూతః శ్వపాద్విధావసి | గృధ్రః సుపర్ణః
కుణపం నిషేవసే | యమస్య దూతః ప్రహితో భవస్య చోభయోః || 70 ||

[29]

యదేతద్వృక్షసో భూత్వా | వాగ్దేవ్యభిరాయసి | ద్విషంతం మేఽభిరాయ | తం మృత్యో
మృత్యవే నయ | స ఆర్యార్తిమార్చ్ఛతు || 71 ||

[30]

యదీషితో యది వా స్వకామీ | భయేడకో వదత్తి వాచమేతామ్ | తామిన్ద్రాగ్ని బ్రహ్మణా
సంవిదానౌ | శివామస్మభ్యం కృణుతం గృహేషు || 72 ||

[31]

దీర్ఘముఖి దుర్హణు | మా స్మ దక్షిణతో వదః | యది దక్షిణతో వదోద్ద్విషంతం మేఽవ
బాధానై || 73 ||

[32]

ఇత్థాదులూక ఆపప్తత్ | హిరణ్యాక్షో అయోముఖః | రక్షసాం దూత ఆగతః | తమితో
నాశయాగ్నే || 74 ||

[33]

యదేతద్భూతాన్యన్వావిశ్య | దైవీం వాచం వదసి | ద్విషతో నః పరావద | తాన్మృత్యో
మృత్యవే నయ | త ఆర్యఽర్తిమార్చ్ఛన్తు | అగ్నినాఽగ్నిః సంవదతామ్ || 75 ||

[34]

ప్రసార్య సక్థ్యో పతసి | సవ్యమక్షి నిపేపి చ | మేహకస్య చనామమత్ || 76 ||

[35]

అత్రిణా త్వా క్రిమే హన్మి | కణ్వేన జమదగ్నినా | విశ్వావసోర్బ్రహ్మణా హతః |
క్రిమీణాగ్ం రాజా | అప్యేషాగ్ం స్థపతిర్హతః | అథో మాతాఽథో పితా | అథో స్థూరా
అథో క్షుద్రాః | అథో కృష్ణా అథో శ్వేతాః | అథో ఆశాతీకా హతాః | శ్వేతాభిః సహ సర్వే

ఆహ॒రావ॑ద్యః | శృ॒తస్య॑ హ॒విషో॑ యథా॑ | తత్స॒త్యమ్ | యద॒ముం య॒మస్య॑
జమ్భ॑యోః | ఆద॒ధామి॑ తథా॒ హి తత్ | ఖ॒ణ్ణఘ్నో॑సి || 78 ||

బ్ర॒హ్మ॑ణా త్వా శపామి | బ్ర॒హ్మ॑ణస్తా॒వ శప॑థేన శపామి | ఘో॒రేణ॑ త్వా భృ॒గూణాం॑
చక్షు॑షా ప్రేక్షే | రౌ॒ద్రేణ॑ త్వాఙ్గీ॒రసాం॑ మనసా॑ ధ్యా॒యామి॑ | అ॒ఘస్య॑ త్వా ధార॑యా
విధ్యా॑మి | అధ॑రో మత్ప॒ద్యస్వా॑ఽసౌ || 79 ||

ఉత్తు॑ద శిమి॒జావరి॑ | తల్పే॑జే తల్ప ఉత్తు॑ద | గి॒రీగ్ం ర॒న్త ప్రవేశ॑య | మరీ॑చీరు॒ప
సన్ను॑ద | యావ॑ది॒తః పురస్తా॑ద్దుదయా॒త్తి సూర్యః॑ | తావ॑ది॒తోఽముం నా॑శయ |
యోఽస్మాన్దే॑వ్వి॒ష్టి | యం చ॑ వ॒యం ద్వి॒ష్మః || 80 ||

భూ॒ర్భువః॑ సు॒వో భూ॒ర్భువః॑ సు॒వో భూ॒ర్భువః॑ సు॒వః | భు॒వోఽద్ధాయ॑ భు॒వోఽద్ధాయ॑
భు॒వోఽద్ధాయ॑ | నృ॒ష్ణాయ॑ నృ॒ష్ణం నృ॒ష్ణాయ॑ నృ॒ష్ణం నృ॒ష్ణాయ॑ నృ॒ష్ణమ్ |
ని॒ధాయో॑ వాయు ని॒ధాయో॑ వాయు ని॒ధాయో॑ వాయు | ఏ అ॒స్మే అ॒స్మే | సు॒వర్న
జ్యోతిః॑ || 81 ||

ప్ర॒థివీ॑ స॒మిత్ | తామ॑గ్నిః సమి॒న్ధే | సాఽగ్ని॑గ్ం సమి॒న్ధే | తామ॑హగ్ం సమి॒న్ధే | సా మ్రా॑
సమి॒ద్ధా | ఆయు॑షా తేజ॒సా | వర్చ॑సా శ్రి॒యా | యశ॑సా బ్రహ్మ॒వర్చ॑సేన | అ॒న్నాద్యే॑న
సమి॒న్తాగ్ం॑ స్వాహా॑ | అ॒న్తరీ॑క్షగ్ం స॒మిత్ || 82 ||

తాం వా॒యుః సమి॒న్ధే | సా వా॒యుగ్ం సమి॒న్ధే | తామ॑హగ్ం సమి॒న్ధే | సా మ్రా॑ సమి॒ద్ధా |
ఆయు॑షా తేజ॒సా | వర్చ॑సా శ్రి॒యా | యశ॑సా బ్రహ్మ॒వర్చ॑సేన | అ॒న్నాద్యే॑న సమి॒న్తాగ్ం॑
స్వాహా॑ | ద్యౌః స॒మిత్ | తామా॑ది॒త్యః సమి॒న్ధే || 83 ||

సాఽఽది॒త్యగ్ం॑ సమి॒న్ధే | తామ॑హగ్ం సమి॒న్ధే | సా మ్రా॑ సమి॒ద్ధా | ఆయు॑షా తేజ॒సా |

వర్చసా శ్రియా | యశసా బ్రహ్మవర్చసేన | అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్న్ స్యాహా |

ప్రాజాపత్యా మే సమిదసి సపత్నక్షయణీ | భ్రాతృవ్యహా మేఽసి స్యాహా | అగ్నే వ్రతపతే
వ్రతం చరిష్యామి || 84 ||

తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ | వాయో వ్రతపత ఆదిత్య వ్రతపతే | వ్రతానాం వ్రతపతే
వ్రతం చరిష్యామి | తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ | ద్యౌః సమిత్ | తామాదిత్యః
సమిన్ధే | సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే | తామహగ్ం సమిన్ధే | సా మా సమిద్ధా | ఆయుషా
తేజసా || 85 ||

వర్చసా శ్రియా | యశసా బ్రహ్మవర్చసేన | అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్న్ స్యాహా |
అన్తరిక్షగ్ం సమిత్ | తాం వాయుః సమిన్ధే | సా వాయుగ్ం సమిన్ధే | తామహగ్ం
సమిన్ధే | సా మా సమిద్ధా | ఆయుషా తేజసా | వర్చసా శ్రియా || 86 ||

యశసా బ్రహ్మవర్చసేన | అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్న్ స్యాహా | పృథివీ సమిత్ | తామగ్నిః
సమిన్ధే | సాఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే | తామహగ్ం సమిన్ధే | సా మా సమిద్ధా | ఆయుషా
తేజసా | వర్చసా శ్రియా | యశసా బ్రహ్మవర్చసేన || 87 ||

అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్న్ స్యాహా | ప్రాజాపత్యా మే సమిదసి సపత్నక్షయణీ | భ్రాతృవ్యహా
మేఽసి స్యాహా | ఆదిత్య వ్రతపతే వ్రతమచారిషమ్ | తదశక్తం తన్మేఽరాధి | వాయో
వ్రతపతేఽగ్నే వ్రతపతే | వ్రతానాం వ్రతపతే వ్రతమచారిషమ్ | తదశక్తం తన్మేఽరాధి || 88 ||

సమిత్సమిన్ధే వ్రతం చరిష్యామ్యాయుషా తేజసా వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనాష్టా చ || [41]

శం నో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శం నస్తపతు సూర్యః | అహానిశం భవన్తు నః శగ్ం
రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్ | శముషా నో వ్యుచ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతు నః | శివా నః శస్తమా
భవ సుమృద్ధీకా సరస్వతి | మా తే వ్యోమ సన్దృశి | ఇడాయై వాస్తవిసి
వాస్తుమద్వాస్తుమన్తో భూయాస్మ మా వాస్తోశ్చిత్స్మహ్యవాస్తుః స
భూయాద్యోఽస్మాద్దేవస్థి యం చ వ్రయం ద్విష్మః | ప్రతిష్ఠాసి ప్రతిష్ఠావన్తో భూయాస్మ

మా ప్రతిష్ఠాయాశ్చిత్తస్మహ్యప్రతిష్ఠః స భూయాద్యోఽస్మాన్వేష్టి యం చ వయం

ద్విష్మః। ఆ వాత వాహి భేషజం వి వాత వాహి యద్రవః। త్వగ్ం హి విశ్వభేషజో
దేవానాం దూత ఈయసే। ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆ సిన్ధోరా పరావతః॥ 89 ॥

దక్షం మే అన్య ఆవాతు పరాన్యో వాతు యద్రవః। యద్రదో వాతతే గృహేఽమృతస్య
నిధిర్హితః। తతో నో దేహి జీవసే తతో నో ధేహి భేషజమ్। తతో నో మహా ఆవహా
వాత ఆవాతు భేషజమ్। శమ్భూర్మయోభూర్నో హృదే ప్ర ణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్।
ఇన్ద్రస్య గృహోఽస్తి తం త్వా ప్రపద్యే సగుః సాశ్వః। సహ యన్మే అస్తి తేన। భూః
ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువః సువః ప్రపద్యే వాయుం
ప్రపద్యేఽనారాం దేవతాం ప్రపద్యేఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే ప్రజాపతేర్బ్రహ్మకోశం
బ్రహ్మ ప్రపద్యే ఓం ప్రపద్యే। అన్తరిక్షం మ ఉర్వన్తరం బృహదగ్నయః పర్వతాశ్చ
యయా వాతః స్వస్త్వా స్వస్తిమాన్తయా స్వస్త్వా స్వస్తిమానసాని। ప్రాణాపానౌ
మృత్యోర్మా పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం మయి మేధాం మయి ప్రజాం
మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయీన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు
మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు॥ 90 ॥

ద్యుభిరక్షుభిః పరిపాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వినా సౌభగేభిః। తన్నో మిత్రో వరుణో
మామహంతామదితిః సిన్ధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః। కయా నశ్చిత్ర ఆ భువదూతీ సదావృధః
సఖా। కయా శచిష్ఠయా వృతా। కస్త్యా సత్యో మదానాం మగ్ంహిష్ఠో మత్సదన్ధసః।
దృఢాచిద్రుజే వసు। అభీ షు ణః సఖీనామవితా జరిత్రాణామ్। శతం
భవాన్యూతిభిః। వయః సుప్తర్ణా ఉపసేదురిన్ద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాథమానాః।
అప ధ్వాన్తమూర్జుహి పూర్ధి చక్షుర్ముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేవ బద్ధాన్॥ 91 ॥

శం నో దేవీరభిష్ఠయ ఆపో భవన్తు పీతయే। శం యోరభిస్రవన్తు నః। ఈశానా
వార్యాణాం క్షయన్తిశ్చర్షణీనామ్। ఆపో యాచామి భేషజమ్। సుమిత్రా న ఆప
ఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రాన్తస్మై భూయాసుర్యోఽస్మాన్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః।

ఆపో హి ప్తా మయోభువస్తా న ఉరే దధాతన | మహా రణాయ చక్షనే | యో వః
 శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః | ఉశతీరివ మాతరః | తస్మా అరం గమామ వో
 యస్య క్షయాయ జిన్వథ || 92 ||

ఆపో జనయథా చ నః | పృథివీ శాంతా సాఽగ్నినా శాంతా సా మే శాంతా శుచగ్ం
 శమయతు | అంతరిక్షగ్ం శాంతం తద్వాయునా శాంతం తన్నే శాంతగ్ం శుచగ్ం శమయతు |
 ద్యౌః శాంతా సాఽఽదిత్యేన శాంతా సా మే శాంతా శుచగ్ం శమయతు | పృథివీ
 శాంతిరంతరిక్షగ్ం శాంతిర్ద్యౌః శాంతిర్దిశః శాంతిరవాంతరదిశాః శాంతిరగ్నిః శాంతిర్వాయుః
 శాంతిరాదిత్యః శాంతిశ్చంద్రమాః శాంతిర్నక్షత్రాణి శాంతిరాపః శాంతిరోషధయః
 శాంతిర్వనస్పతయః శాంతిర్గౌః శాంతిరజా శాంతిరశ్వః శాంతిః పురుషః శాంతిర్బ్రహ్మ
 శాంతిర్బ్రహ్మణః శాంతిః శాంతిరేవ శాంతిః శాంతిర్మే అస్తు శాంతిః | తయాహగ్ం శాంత్యా
 సర్వశాంత్యా మహ్యం ద్విపదే చతుష్పదే చ శాంతిం కరోమి శాంతిర్మే అస్తు శాంతిః | ఏహ
 శ్రీశ్చ ప్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని
 మోత్తిష్ఠంతమనూత్తిష్ఠన్తు మా మాగ్గ్ శ్రీశ్చ ప్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం
 ధర్మశ్చైతాని మా మా హాసిషుః | ఉదాయుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ం
 రసేనోత్పర్జస్యస్య శుష్మేణోదస్థామమృతాగ్ం అను | తచ్ఛక్తుర్దేవహితం
 పురస్తాచ్ఛక్రముచ్ఛరత్ | పశ్యేమ శరదః శతం జీవేమ శరదః శతం నన్దామ శరదః
 శతం మోదామ శరదః శతం భవామ శరదః శతగ్ం శృణవామ శరదః శతం ప్రబ్రవామ
 శరదః శతమజితాః స్యామ శరదః శతం జ్యోక్తృ సూర్యం దృశే | య
 ఉదగాన్మహతోఽర్ణవాద్విభ్రాజమానః సరిరస్య మధ్యాత్మ మా వృషభో లోహితాక్షః
 సూర్యో విపశ్చిన్మనసా పునాతు | బ్రహ్మణశ్చోతన్యసి బ్రహ్మణ ఆణీ స్తో బ్రహ్మణ
 ఆవపనమసి ధారితేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహి ధారితమేనేన మహద్దంతరిక్షం దివం
 దాధార పృథివీగ్ం సదేవాం యదహం వేద తదహం ధారయాణి మా
 మద్వేదోఽధివిస్రసత్ | మేధామనీషే మావిశతాగ్ం సమీచీ భూతస్య భవ్యస్యావరుధ్యై

సర్వమాయురయాణి సర్వమాయురయాణి । ఆభిర్భిర్యదతో న ఊనమాప్యాయయ
హరివో వర్ధమానః । యదా స్తోత్రభ్యో మహి గోత్రా రుజాసీ భూయిష్టభాజో అథ తే
స్యామ । బ్రహ్మ ప్రావాదిష్మ తన్నో మా హాసీత్ । ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥ 93 ॥ పరావతో దధాతు

బ్రహ్మం జన్వత్య దృశే సప్త వ ॥

[42]

నమో వాచే యా చోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే నమో నమో వాచే నమో
వాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మన్తకృద్భ్యో మన్తపతిభ్యో మా మామృషయో మన్తకృతో
మన్తపతయః పరాదుర్మాహమృషీన్మన్తకృతో మన్తపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీం
వాచముద్యాసగ్ం శివామదస్తాం జష్టాం దేవేభ్యః శర్మ మే ద్యౌః శర్మ పృథివీ శర్మ
విశ్వమిదం జగత్ । శర్మ చంద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే
భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే బ్రహ్మ వదిష్యే సత్యం వదిష్యే
తస్మా అహమిదముపస్తరణముపస్తృణ ఉపస్తరణం మే ప్రజాయై పశూనాం
భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మా
పాతం ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టం మధు మనిష్యే మధు జనిష్యే మధు వక్ష్యామి
మధు వదిష్యామి మధుమతిం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యం మనుష్యేభ్యస్తం
మా దేవా అవన్తు శోభాయై పితరోఽనుమదన్తు । ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ పఞ్చమః ప్రశ్నః ॥

ఓమ్ శం నస్తన్నో మా హాసీత్ ॥ ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

దే॒వా వై స॒త్రమా॑సత । ఋ॒ద్ధిప॑రిమితం యశస్కా॑మాః । తే॒ఽబ్రు॑వన్ । యన్నః ప్రథ॑మం
యశ॑ ఋ॒చ్ఛాత్ । సర్వే॑షాం నస్త॒త్సహ॑సదితి । తేషాం కురు॑క్షేత్రం వేది॑రాసీత్ । తస్యై
ఖా॒ణ్ణవో దక్షి॑ణార్థ ఆ॒సీత్ । తూర్॒ణము॑త్త॒రార్థః । ప॒రీణ॑జ్జఘనార్థః । మ॒రవ॑ ఉత్క॒రః ॥ १ ॥

తేషాం మ॒ఖం వైష్ణ॑వం యశ॑ ఆర్చ॒చ్ఛాత్ । తన్న్య॑కామయత । తేనాపా॑క్రామత్ । తం దే॒వా
అన్వా॑యన్ । యశో॑ఽవ॒రురు॑త్సమానాః । తస్యా॑న్వాగత॒స్య । స॒వ్యాద్ధను॑రజాయత ।
దక్షి॑ణాదిష॒వః । తస్మా॑దిషుధ॒న్వం పు॑ణ్యజన్మ । య॒జ్ఞజ॑న్మా హి ॥ २ ॥

తమే॑కగ్ం స॒న్తమ్ । బ॒హవో॑ నాభ్యధృ॒ష్టువన్ । తస్మా॑దేకమిషుధ॒న్వినమ్ ।
బ॒హవో॑ఽనిషుధ॒న్వా నాభి॑ధృ॒ష్టువ॑న్తి । సోఽస్మ॑యత । ఏకం మా స॒న్తం బ॒హవో॑
నాభ్య॑ధర్షిషురితి । తస్య॑ సి॒ష్టియా॒ణస్య॑ తేజో॑ఽపాక్రామత్ । తద్దే॒వా ఓష॑ధీషు
న్య॑మృజః । తే శ్వా॒మాకా॑ అభవన్ । స్మ॒యాకా॑ వై నామై॒తే ॥ ३ ॥

తత్స్మ॑యాకానాగ్ స్మ॒యాక॑త్వమ్ । తస్మా॑ద్దీక్షితేనాపిగృహ్య సే॒తవ్యమ్ । తేజ॑సో
ధృ॒త్యై । స ధ॑నుః ప్రతిష్క॒భ్యాతి॑ష్ఠత్ । తా ఉ॒పదీ॑కా అబ్రువ॒న్వరం॑ వృణామ॒హై । అథ॑ వ
ఇ॒మగ్ం ర॑న్ధయామ । యత్ర॑ క్వ చ ఖనామ । తద॒పోఽభి॑తృణదామేతి । తస్మా॑దుపదీకా
యత్ర॑ క్వ చ ఖనన్తి । తద॒పోఽభి॑తృన్దన్తి ॥ ४ ॥

వారే॑వృతగ్ హ్యసామ్ । తస్య॑ జ్యామప్యాదన్ । తస్య॑ ధనుర్విప్రవమాణగ్ం శిర
ఉద॑వర్తయత్ । తద్ధ్యా॒వాపృ॑థివీ అనుప్రావర్తత । యత్ ప్రావర్తత । తత్ప్ర॑వర్గ్యస్య
ప్రవర్గ్య॑త్వమ్ । యద్ధ్వా॒(4)ఇ॑త్యపతత్ । తద్ఘ॒ర్మస్య॑ ఘర్మత్వమ్ । మహా॒తో
వీ॒ర్య॑మపస్తదితి । తన్మహా॑వీరస్య మహా॑వీరత్వమ్ ॥ ५ ॥

యదస్యాః సమభరన్ తత్సమ్రాజ్ఞః సమ్రాట్వమ్ తగ్ స్తుతం దేవతాస్త్రైధా వ్యగృహ్లాత |
 అగ్నిః ప్రాతః సవనమ్ ఇన్ద్రో మాధ్యం దినగ్ సవనమ్ విశ్వేదేవాస్తుతీయసవనమ్ |
 తేనాపశిష్టా యజ్ఞేన యజమానాః | నాశిషోఽవారున్ధత | న సువర్గం లోకమభ్యజయన్ |
 తే దేవా అశ్వినావబ్రువన్ || 6 ||

భిషజౌ వై స్థః | ఇదం యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిధత్తమితి | తావబ్రూతాం వరం వృణావహై |
 గృహ ఏవ నావత్రాపి గృహ్యతామితి | తాభ్యామేతమాశ్వి నమగృహ్లాన్ | తావేతద్యజ్ఞస్య
 శిరః ప్రత్యధత్తామ్ | యత్ప్రవర్గ్యః | తేన సశిష్టా యజ్ఞేన యజమానాః |
 అవాశిషోఽరున్ధత | అభి సువర్గం లోకమజయన్ | యత్ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి | యజ్ఞస్యైవ
 తచ్ఛిరః ప్రతిదధాతి | తేన సశిష్టా యజ్ఞేన యజమానాః | అవాశిషో రున్ధే | అభి సువర్గం
 లోకం జయతి | తస్మాదేష ఆశ్వి నప్రవయా ఇవ | యత్ప్రవర్గ్యః || 7 ||

ఉత్కరో హ్యేతే తృన్దన్తి మహాపిరత్వమబ్రువన్నజయన్తన్త చ || [1]

సావిత్రం జుహోతి ప్రసూత్యై | చతుర్గృహితేన జుహోతి | చతుష్పాదః పశవః |
 పశూనేవావరున్ధే | చతస్రో దిశః | దిక్ష్యేవ ప్రతితిష్ఠతి | ఛన్దాగ్ంసి దేవేభ్యోఽపాక్రామన్ |
 న వోఽభాగాని హవ్యం వక్ష్యామ ఇతి | తేభ్య ఏతచ్ఛతుర్గృహితమధారయన్ |
 పురోనువాక్యాయై యాజ్ఞాయై || 8 ||

దేవతాయై వషట్కారాయ | యచ్ఛతుర్గృహితం జుహోతి | ఛన్దాగ్ంసేవ తత్ ప్రిణాతి |
 తాన్యస్య ప్రితాని దేవేభ్యో హవ్యం వహన్తి | బ్రహ్మవాదినో వదన్తి | హోతవ్యం దీక్షితస్య
 గృహ(3) ఇ న హోతవ్యా(3)మితి | హవిర్వై దీక్షితః | యజ్ఞహుయాత్ | హవిష్కృతం
 యజమానమగ్నౌ ప్రదధ్యాత్ | యన్న జహుయాత్ || 9 ||

యజ్ఞపరురన్తరియాత్ | యజరేవ వదేత్ | న హవిష్కృతం యజమానమగ్నౌ
 ప్రదధాతి | న యజ్ఞపరురన్తరేతి | గాయత్రీ ఛన్దాగ్ంస్యత్యమన్యత | తస్యై
 వషట్కారోఽభ్యయ్య శిరోఽచ్చినత్ | తస్యై ద్వేధా రసః పరాపతత్ | పృథివీమర్ధః

ప్రావీశత్ | పశూనర్థః | యః పృథివీం ప్రావీశత్ || 10 ||

స ఖదిరోఽభవత్ | యః పశూన్ | సోఽజామ్ | యత్థాదిర్యభిర్భవతి | ఛన్దసామేవ
రసేన యజ్ఞస్య శిరః సమ్భరతి | యదౌదుమ్బరీ | ఊర్గావ ఉదుమ్బరః | ఊర్జైవ
యజ్ఞస్య శిరః సమ్భరతి | యద్వైణవీ | తేజో వై వేణుః || 11 ||

తేజసైవ యజ్ఞస్య శిరః సమ్భరతి | యద్వైకఙ్కతీ | భా ఏవావరున్ధే | దేవస్య త్వా
సవితుః ప్రసవ ఇత్యభిమాదత్తే ప్రసూత్యై | అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యాహ | అశ్వినౌ హి
దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్ | పూష్ణో హస్తాభ్యామిత్యాహ యత్యై | వజ్ర ఇవ వా ఏషా |
యదభిః | అభిరసి నారీరసీత్యాహ శాన్త్యై || 12 ||

అధ్వరకృద్దేవేభ్య ఇత్యాహ | యజ్ఞో వా అధ్వరః | యజ్ఞకృద్దేవేభ్య ఇతి వావైతదాహ |
ఉత్తిష్ట బ్రహ్మణస్పత ఇత్యాహ | బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్చేతి | పైతు
బ్రహ్మణస్పతిరిత్యాహ | ప్రేత్యైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్చేతి | ప్ర దేవ్యేతు సూనృతేత్యాహ |
యజ్ఞో వై సూనృతా | అచ్చా వీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధసమిత్యాహ || 13 ||

పాఙ్క్తో హి యజ్ఞః | దేవా యజ్ఞం నయన్తు న ఇత్యాహ | దేవానేవ యజ్ఞనియః కురుతే |
దేవీ ద్యావాపృథివీ అను మే మగ్ంసాధామిత్యాహ | ఆభ్యామేవానుమతో యజ్ఞస్య శిరః
సమ్భరతి | ఋధ్యాసమద్య మఖస్య శిర ఇత్యాహ | యజ్ఞో వై మఖః | ఋధ్యాసమద్య
యజ్ఞస్య శిర ఇతి వావైతదాహ | మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష ఇత్యాహ |
నిర్దిశ్యైవైనద్ధరతి || 14 ||

త్రిహరతి | త్రయ ఇమే లోకాః | ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరః సమ్భరతి | తూష్ణీం
చతుర్థగ్ం హరతి | అపరిమితాదేవ యజ్ఞస్య శిరః సమ్భరతి | మృత్యునాదగ్రే హరతి |
తస్మాన్మృత్యునః కరుణ్యతరః | ఇయత్యగ్ర ఆసీరిత్యాహ | అస్యామేవాఛమ్బట్కారం
యజ్ఞస్య శిరః సమ్భరతి | ఊర్జం వా ఏతగ్ం రసం పృథివ్యా ఉపదీకా ఉద్ధీహన్తి || 15 ||
యద్వల్మీకమ్ | యద్వల్మీకవపా సమ్భారో భవతి | ఊర్జమేవ రసం పృథివ్యా

అవరున్దే॥ అథో శ్రోత్రమే॥ శ్రోత్రగ్గ్ హ్యేతత్పుథి॥ యద్వస్మిక్॥ అబధిరో భవతి॥
య ఏ॒వం వేద॑॥ ఇన్ద్రో వృ॒త్రాయ॑ వజ్రముదయచ్ఛత్॥ స యత్ర॑ యత్ర పరాక్రమత॥ 16 ॥

తన్నాద్ధి॑యత॥ స పూ॑తీకస్తమే॒భ పరాక్రమ॑త॥ సోఽద్ధి॑యత॥ సోఽబ్రవీత్॥ ఊ॒తిం వై
మే॒ధా ఇతి॑॥ తదూ॑తీకానామూ॒తీక॑త్వమ్॥ యదూ॑తీకా భవ॑న్తి॥ యజ్ఞా॒యైవోతి॑ం దధతి॥
అ॒గ్ని॒జా అ॒సి ప్ర॒జాప॑తే రే॒త ఇ॒త్యా॑హ॥ య ఏ॒వ ర॒సః ప॒శూనా॑ప్రవిశత్॥ 17 ॥

తమే॒వావరున్దే॑॥ ప॒శ్చైతే॑ స॒మ్భరా॑ భవన్తి॥ పా॒జ్ఞో య॒జ్ఞః॥ యా॒వానే॒వ య॒జ్ఞః॥ తస్య॑
శి॒రః స॒మ్భర॑తి॥ యద్ద్రా॒మ్యాణాం॑ ప॒శూనాం॑ చ॒ర్మణా॑ స॒మ్భరే॑త్॥
గ్రా॒మ్యాన్ప॒శూన్చ॒చాఽర్ప॑యేత్॥ కృ॒ష్ణాజి॒నేన॑ స॒మ్భర॑తి॥ ఆ॒రణ్యా॑నే॒వ
ప॒శూన్చ॒చార్ప॑యతి॥ తస్మా॑త్స॒మావ॑త్ప॒శూనాం॑ ప్ర॒జాయ॑మానానామ్॥ 18 ॥

ఆ॒రణ్యాః॑ ప॒శవః॑ కనీ॒యాగ్ంసః॑॥ శు॒చా హ్యౌ॒తాః॥ తో॒మతః॑ స॒మ్భర॑తి॥ అతో॑ హ్యస్య॑
మే॒ధ్యమ్॥ ప॒రిగృ॑హ్య యన్తి॥ రక్ష॑సామపహ॒త్యై॥ బ॒హవో॑ హరన్తి॥
అప॑చితిమే॒వాస్మిన్ద॑ధతి॥ ఉ॒ద్ధతే॑ సి॒కతోపొ॑ప్తే ప॒రిశ్రితే॑ నిద॑ధతి శాన్త్యై॥ మద॑న్తిభిరుప॑
సృ॒జతి॥ 19 ॥

తే॒జ ఏ॒వాస్మిన్ద॑ధతి॥ మధు॑ త్వా మధు॒లా క॑రో॒త్విత్యా॑హ॥ బ్ర॒హ్మణై॒వాస్మిన్దే॑జో దధతి॥
యద్ద్రా॒మ్యాణాం॑ పాత్రా॒ణాం క॑పాలైః సగ్ంసృ॒జేత్॥ గ్రా॒మ్యాణి॑ పాత్రా॒ణి
శు॒చాఽర్ప॑యేత్॥ అ॒ర్మక॑పాలైః సగ్ంసృ॒జతి॥ ఏ॒తాన్తి॒ వా అ॑నుపజీవనీ॒యాని॑॥ తాన్యే॒వ
శు॒చార్ప॑యతి॥ శర్క॑రాభిః సగ్ంసృ॒జతి॒ ధృ॒త్యై॥ అథో॑ శ॒న్త్యా॒య॥ అ॒జతో॒మైః
సగ్ంసృ॒జతి॥ ఏ॒షా వా అ॑గ్నేః ప్రి॒యా త॒నూః॥ యద॑జా॒ ప్రి॒యమై॒వైనం॑ తను॒వా
సగ్ంసృ॒జతి॥ అథో॑ తే॒జసా॑॥ కృ॒ష్ణాజి॒నస్య॑ తో॒మభిః॑ సగ్ంసృ॒జతి॥ య॒జ్ఞో వై
కృ॒ష్ణాజి॒నమ్॥ య॒జ్ఞేనై॒వ య॒జ్ఞగ్ం సగ్ంసృ॒జతి॥ 20 ॥

యాజ్ఞాయై స జహుయాదపిశద్వేణుః శాన్త్యై పశ్చిరాధసమిత్యాహ హరతి దిహన్తి పరాక్రమతాపిశత్ ప్రజాయమానాగ్ం సృజతి శన్త్యాయాష్టౌ చ॥ ———[2]

ప॒రిశ్రితే॑ కరోతి॥ బ్ర॒హ్మవ॑ర్చసస్య ప॒రిగృ॑హిత్యై॥ న కు॒ర్వన్న॒భి ప్రా॑ణ్యాత్॥

యత్కుర్వన్నభి ప్రాణ్యాత్ | ప్రాణాశ్చుచార్పయేత్ | అపహాయ ప్రాణీతి | ప్రాణానాం
గోపీథాయ | న ప్రవర్గ్యం చాదిత్యం చాంతరేయాత్ | యదంతరేయాత్ | దుశ్చర్మా
స్యాత్ || 21 ||

తస్మాన్నాంతరాయమ్ | ఆత్మనో గోపీథాయ | వేణునా కరోతి | తేజో వై వేణుః | తేజః
ప్రవర్గ్యః | తేజస్తైవ తేజః సమర్థయతి | మఖస్య శిరోఽసీత్యాహ | యజ్ఞో వై మఖః |
తస్యైతచ్ఛిరః | యత్ప్రవర్గ్యః || 22 ||

తస్మాదేవమాహ | యజ్ఞస్య పదే స్థ ఇత్యాహ | యజ్ఞస్య హ్యేతే పదే | అథో ప్రతిష్ఠిత్యై |
గాయత్రేణ త్వా ఛన్దసా కరోమీత్యాహ | ఛన్దోభిరేవైనం కరోతి | త్ర్యుద్ధిం కరోతి | త్రయ
ఇమే లోకాః | ఏషాం లోకానామాప్త్యై | ఛన్దోభిః కరోతి || 23 ||

వీర్యం వై ఛన్దాగ్ంసి | వీర్యేణైవైనం కరోతి | యజుషా బిలం కరోతి వ్యావృత్యై | ఇయం
తం కరోతి | ప్రజాపతినా యజ్ఞముఖేన సమ్మితమ్ | ఇయం తం కరోతి | యజ్ఞపరుషా
సమ్మితమ్ | ఇయం తం కరోతి | ఏతావద్వై పురుషే వీర్యమ్ | వీర్యసమ్మితమ్ || 24 ||

అపరిమితం కరోతి | అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై | పరిగ్రీవం కరోతి ధృత్యై | సూర్యస్య
హరసా శ్రాయేత్యాహ | యథాయజురేవైతత్ | అశ్వశకేన ధూపయతి | ప్రాజాపత్యో వా
అశ్వః సయోనిత్వాయ | వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసీత్యాహ | అసౌ వా ఆదిత్యో
వృషాఽశ్వః | తస్య ఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్ || 25 ||

ఛన్దోభిరేవైనం ధూపయతి | అర్చిషే త్వా శోచిషే త్వేత్యాహ | తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి |
వారుణోఽభీద్ధః | మైత్రియోపైతి శాన్త్యై | సిద్ధ్యై త్వేత్యాహ | యథాయజురేవైతత్ |
దేవస్త్యా సవితోద్వప్తివీత్యాహ | సవితృప్రసూత ఏవైనం బ్రహ్మణా దేవతాభిరుద్వపతి |
అపద్యమానః పృథివ్యామాశా దిశ ఆప్రణేత్యాహ || 26 ||

తస్మాదగ్నిః సర్వా దిశోఽను విభాతి | ఉత్తిష్ట బృహస్పవోర్ధ్వస్తిష్ట ధ్రువస్త్యమిత్యాహ
ప్రతిష్ఠిత్యై | ఈశ్వరో వా ఏషోఽన్దో భవితోః | యః ప్రవర్గ్యమన్విషతే | సూర్యస్య త్వా

చక్షుషాఽస్విక్ష ఇత్యాహ। చక్షుషో గోపిథాయ। ఋజవే త్వా సాధవే త్వా సుక్షిత్యై
త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ। ఇయం వా ఋజః। అన్తరిక్షగ్ం సాధు। అసౌ సుక్షితిః॥ 27 ॥

దిశో భూతిః। ఇమానేవాస్మై లోకాన్కల్పయతి। అథో ప్రతిష్ఠిత్యై।
ఇదమహమముమాముష్యాయణం విశా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహామిత్యాహ।
విశేవైనం పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహతి। విశేతి రాజన్యస్య బ్రూయాత్। విశేవైనం
పర్యూహతి। పశుభిరితి వైశ్యస్య। పశుభిరేవైనం పర్యూహతి। అసుర్యం
పాత్రమనాచచ్ఛణ్ణమ్॥ 28 ॥

ఆచ్ఛణత్తి। దేవత్రాకః। అజక్షీరేణాఽఽచ్ఛణత్తి। పరమం వా ఏతత్ప్రయః।
యదజక్షీరమ్। పరమేణైవైనం పయసాఽఽచ్ఛణత్తి। యజుషా వ్యావృత్యై।
ఛన్దోభిరాచ్ఛణత్తి। ఛన్దోభిర్వా ఏష క్రియతే। ఛన్దోభిరేవ ఛన్దాగ్ం స్యాచ్ఛణత్తి। ఛన్ది
వాచమిత్యాహ। వాచమేవావరుణే। ఛన్దన్యూర్జమిత్యాహ। ఊర్జమేవావరుణే। ఛన్ది
హవిరిత్యాహ। హవిరేవాకః। దేవ పురశ్చర సఘాసన్వేత్యాహ।
యథాయజురేవైతత్॥ 29 ॥

స్వాద్యత్ ప్రవర్గ్యశ్చన్దోభిః కరోతి పీర్యసమ్మితం ఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్ప్రణేత్యాహ సుక్షితిరనాచచ్ఛణ్ణాన్దాగ్ంస్యాచ్ఛణత్త్వైష్టా చ॥ [3]

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామో హోతర్హర్మమభిష్టుహిత్యాహ। ఏష వా ఏతర్హి బృహస్పతిః।
యద్బ్రహ్మ। తస్మా ఏవ ప్రతిప్రోచ్య ప్రచరతి। ఆత్మనోఽనార్యై। యమాయ త్వా
మఖాయ త్వేత్యాహ। ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః। తాభిరేవైనగ్ం సమర్థయతి। మదన్తిభిః
ప్రోక్షతి। తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి॥ 30 ॥

అభిపూర్వం ప్రోక్షతి। అభిపూర్వమేవాస్మిన్వేజో దధాతి। త్రిః ప్రోక్షతి। త్ర్యవృద్ధి యజ్ఞః।
అథో మేధ్యత్వాయ। హోతాఽన్వాహ। రక్షసామపహత్యై। అనవానమ్। ప్రాణానాగ్ం
సన్త్యై। త్రిష్టుభః సతిర్గాయత్రిరివాన్వాహ॥ 31 ॥

గాయత్రో హి ప్రాణః। ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి। సన్తతమన్వాహ।
ప్రాణానామన్నాద్యస్య సన్త్యై। అథో రక్షసామపహత్యై। యత్పరిమితా

అనుబ్రూయాత్ పరిమితమవరున్ధితః | అపరిమితా అన్వాహః | అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై |
శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య || 32 ||

యత్ప్రవర్గః | ఊర్జుజ్ఞాః | యన్మౌజ్ఞో వేదో భవతి | ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిరః
సమర్థయతి | ప్రాణాహుతిర్జుహోతి | ప్రాణానేవ యజమానే దధాతి | సప్త జుహోతి | సప్త
వై శిర్షణ్యః ప్రాణాః | ప్రాణానేవాస్మిన్దధాతి | దేవస్తావ సవితా
మధ్వానైవత్విత్యాహ || 33 ||

తేజస్త్వైవైనమనక్తి | పృథివీం తపసస్త్రాయన్వేతి హిరణ్యముపాస్యతి | అస్యా
అనతిదాహాయ | శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య | యత్ప్రవర్గః | అగ్నిః సర్వా దేవతాః |
ప్రలవానాదీప్యోపాస్యతి | దేవతాన్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి | అప్రతిశీర్ణాగ్రం భవతి |
ఏతద్భర్హిర్హేషః || 34 ||

అర్చిరసి శోచిరసీత్యాహ | తేజ ఏవాస్మిన్బ్రహ్మవర్చసం దధాతి | సగ్ంసీదస్వ
మహాగ్ం అసీత్యాహ | మహాన్ హేషః | బ్రహ్మవాదినో వదంతి | ఏతే వావ త
ఋత్విజః | యే దర్శపూర్ణమాసయోః | అథ కథా హోతా యజమానాయానైశిషో
నాశాస్త ఇతి | పురస్తాదాశిః ఖలు వా అన్యో యజ్ఞః | ఉపరిష్టాదాశిరన్యః || 35 ||

అనాధృష్యా పురస్తాదితి యదేతాని యజ్ఞాగ్ధృష్యాహ | శిర్షత ఏవ యజ్ఞస్య యజమాన
ఆశిషోనవరున్ధే | ఆయుః పురస్తాదాహ | ప్రజాం దక్షిణతః | ప్రాణం ప్రశాచ్ఛత్ |
శ్రోత్రముత్తరతః | విధృతిముపరిష్టాత్ | ప్రాణానేవాస్మై సమీచో దధాతి | ఈశ్వరో వా ఏష
దిశోనూన్మదితోః | యం దిశోనూన్ వ్యాస్థాపయన్తి || 36 ||

మనోరశ్వాసి భూరిపుత్రేతీమామభిమృశతి | ఇయం వై మనోరశ్వా భూరిపుత్రా |
అస్యమేవ ప్రతిష్ఠిత్యనున్మాదాయ | సూపసదా మే భూయా మా మా
హిగ్ంసీరిత్యాహహిగ్ంసాయై | చితః స్థ పరిచిత ఇత్యాహ | అపచితిమేవాస్మిన్దధాతి |
శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య | యత్ప్రవర్గః | అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యః ప్రవర్గః | తస్య మరుతో

స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయన్వేత్యాహా । అముమేవాదిత్యగ్ం రశ్మిభిః పర్యూహతి ।
తస్మాద్దసావాదిత్యోఽముష్మిత్తోకే రశ్మిభిః పర్యూథః । తస్మాద్రాజా విశా పర్యూథః ।
తస్మాద్గ్రామణీః సజాతైః పర్యూథః । అగ్నేః సృష్టస్య యతః । వికఙ్కతం భా
ఆర్చుత్ । యద్వైకఙ్కతాః పరిధయో భవన్తి । భా ఏవావరున్ధే । ద్వాదశ భవన్తి ॥ 38 ॥

ద్వాదశ మాసాః సంవత్సరః । సంవత్సరమేవావరున్ధే । అస్తి త్రయోదశో మాస
ఇత్యాహుః । యత్రయోదశః పరిధిర్భవతి । తేనైవ త్రయోదశం మాసమవరున్ధే ।
అంతరిక్షస్యాంతరిరసీత్యాహా వ్యావృత్త్యై । దివం తపసస్త్రాయన్వేత్సుపరిష్టాద్ధిరణ్యమధి
నిదధాతి । అముష్యా అనతిదాహాయ । అథో ఆభ్యామేవైనముభయతః పరిగృహ్ణాతి ।
అర్హాన్ బిభర్షి సాయకాని ధన్వేత్యాహా ॥ 39 ॥

స్తాత్యేవైనమేతత్ । గాయత్రమసి త్రైష్టుభమసి జాగతమసీతి ధవిత్రాణ్యాదత్తే ।
ఛన్దోభిరేవైనాన్యాదత్తే । మధు మధ్వీతి ధూనోతి । ప్రాణో వై మధు । ప్రాణమేవ యజమానే
దధాతి । త్రిః పరియన్తి । త్రివృద్ధి ప్రాణః । త్రిః పరియన్తి । త్ర్యవృద్ధి యజ్ఞః ॥ 40 ॥

అథో రక్షసామపహత్యై । త్రిః పునః పరియన్తి । షట్సంవద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః ।
ఋతుష్యేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । యో వై ఘర్మస్య ప్రియాం తనువమాక్రామతి । దుశ్చర్మా వై స
భవతి । ఏష హా వా అస్య ప్రియాం తనువమాక్రామతి । యత్ త్రిః పరిత్య చతుర్థం
పర్యేతి । ఏతాగ్ం హా వా అస్యోగ్రదేవో రాజనిరాచక్రామ ॥ 41 ॥

తతో వై స దుశ్చర్మాఽభవత్ । తస్మాత్త్రిః పరిత్య న చతుర్థం పరియాత్ । ఆత్మనో
గోప్తిథాయ । ప్రాణా వై ధవిత్రాణి । అవ్యతిషక్లం ధూన్వన్తి । ప్రాణానామవ్యతిషక్లాయ
క్వప్త్యై । వినిషద్య ధూన్వన్తి । దిక్షేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । ఊర్ధ్వం ధూన్వన్తి । సువర్గస్య లోకస్య
సమప్త్యై । సర్వతో ధూన్వన్తి । తస్మాద్దయగ్ం సర్వతః పవతే ॥ 42 ॥

అగ్నిష్టా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసేత్యాహ | అగ్నిరేవైనం వసుభిః
 పురస్తాద్రోచయతి గాయత్రేణ ఛన్దసా | సమారుచితో రోచయేత్యాహ |
 ఆశిషమేవైతామాశాస్తే | ఇన్ద్రస్త్వా రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్ఠుభేన ఛన్దసేత్యాహ |
 ఇన్ద్ర ఏవైనగ్ం రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతి త్రైష్ఠుభేన ఛన్దసా | సమారుచితో
 రోచయేత్యాహ | ఆశిషమేవైతామాశాస్తే | వరుణస్త్వాఽఽదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతు
 జాగతేన ఛన్దసేత్యాహ | వరుణ ఏవైనమాదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా || 43 ||

సమారుచితో రోచయేత్యాహ | ఆశిషమేవైతామాశాస్తే | ద్యుతానస్త్వా మారుతో
 మరుద్భిరుత్తరతో రోచయత్యానుష్ఠుభేన ఛన్దసేత్యాహ | ద్యుతాన ఏవైనం మారుతో
 మరుద్భిరుత్తరతో రోచయత్యానుష్ఠుభేన ఛన్దసా | సమారుచితో రోచయేత్యాహ |
 ఆశిషమేవైతామాశాస్తే | బృహస్పతిస్త్వా విశ్వైర్దేవైరుపరిష్టాద్రోచయతు పాజ్ఞేన
 ఛన్దసేత్యాహ | బృహస్పతిరేవైనం విశ్వైర్దేవైరుపరిష్టాద్రోచయతి పాజ్ఞేన ఛన్దసా |
 సమారుచితో రోచయేత్యాహ | ఆశిషమేవైతామాశాస్తే || 44 ||

రోచితస్త్యం దేవ ఘర్మ దేవేష్యసీత్యాహ | రోచితో హ్యేష దేవేషు | రోచిషీయాహం
 మనుష్యేష్యత్యాహ | రోచత ఏవైష మనుష్యేషు | సమ్రాడ్ధర్మ రుచితస్త్యం
 దేవేష్యాయుష్మాగ్నేజస్వి బ్రహ్మవర్చస్యసీత్యాహ | రుచితో హ్యేష
 దేవేష్యాయుష్మాగ్నేజస్వి బ్రహ్మవర్చసీ | రుచితోఽహం మనుష్యేష్యాయుష్మాగ్నేజస్వి
 బ్రహ్మవర్చసీ భూయాసమిత్యాహ | రుచిత ఏవైష మనుష్యేష్యాయుష్మాగ్నేజస్వి
 బ్రహ్మవర్చసీ భవతి | రుగన్తి రుచం మయి ధేహి మయి రుగిత్యాహ |
 ఆశిషమేవైతామాశాస్తే | తం యదేతైర్యజుర్భిరరోచయిత్వా | రుచితో ఘర్మ ఇతి
 ప్రబ్రూయాత్ | అరోచుకోఽధ్వర్యుః స్యాత్ | అరోచుక్తో యజమానః | అథ
 యదేనమేతైర్యజుర్భి రోచయిత్వా | రుచితో ఘర్మ ఇతి ప్రాహ |
 రోచుకోఽధ్వర్యుర్భవతి | రోచుక్తో యజమానః || 45 ||

శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య | యత్ ప్రవర్గ్యః | గ్రీవా ఉపసదః | పురస్తాదుపసదాం ప్రవర్గ్యం
ప్రవృణక్తి | గ్రీవాన్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి | త్రిః ప్రవృణక్తి | త్రయ ఇమే లోకాః |
ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే | షట్సమృద్యన్తే | షడ్వా ఋతవః || 46 ||

ఋతుభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే | ద్వాదశకృత్వః ప్రవృణక్తి | ద్వాదశ మాసాః
సంవత్సరః | సంవత్సరాదేవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే | చతుర్విగ్ంశతిః సమృద్యన్తే |
చతుర్విగ్ంశతిరర్థమాసాః | అర్థమాసేభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే | అథో ఖలు |
సకృదేవ ప్రవృజ్యః | ఏకగ్ం హి శిరః || 47 ||

అగ్నిష్టోమే ప్రవృణక్తి | ఏతావాన్ వై యజ్ఞః | యావానగ్నిష్టోమః | యావాన్వేవ యజ్ఞః |
తస్య శిరః ప్రతిదధాతి | నోక్థ్యే ప్రవృజ్ఞ్యాత్ | ప్రజా వై పశవ ఉక్థానీ | యదుక్థ్యే
ప్రవృజ్ఞ్యాత్ | ప్రజాం పశూనస్య నిర్దహేత్ | విశ్వజితి సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్తి || 48 ||

పృష్ఠాని వా అచ్యుతం చ్యావయన్తి | పృష్ఠైరేవాస్మా అచ్యుతం చ్యావయిత్వాఽవరున్ధే |
అపశ్యం గోపామిత్యాహ | ప్రాణో వై గోపాః | ప్రాణమేవ ప్రజాసు వియాతయతి |
అపశ్యం గోపామిత్యాహ | అసౌ వా ఆదిత్యో గోపాః | స హిమాః ప్రజా గోపాయతి |
తమేవ ప్రజానాం గోప్తారం కురుతే | అనిపద్యమానమిత్యాహ || 49 ||

న హ్యేష నిపద్యతే | ఆ చ పరా చ పథిభిశ్చరన్తమిత్యాహ | ఆ చ హ్యేష పరా చ
పథిభిశ్చరతి | స సద్రిచీః స విషూచీర్వసాన ఇత్యాహ | సద్రిచీశ్చ హ్యేష విషూచీశ్చ
వసానః ప్రజా అభి విపశ్యతి | ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తరిత్యాహ | ఆ హ్యేష వరీవర్తి
భువనేష్వన్తః | అత్ర ప్రావీర్మధు మాధ్వీభ్యాం మధు మాధూచీభ్యామిత్యాహ |
వాసన్తికావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి | సమగ్నిరగ్నినా గతేత్యాహ || 50 ||

గ్రైష్మావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి | సమగ్నిరగ్నినా గతేత్యాహ |
అగ్నిర్వైవైషోఽగ్నినా సజ్గచ్ఛతే | స్వాహా సమగ్నిస్తపసా గతేత్యాహ |
పూర్వమేవోదితమ్ | ఉత్తరేణాభిగృణాతి | ధర్తా దివో విభాసి రజసః పృథివ్యా

ఇ॒త్యా॒హ॒ | శా॒ర॒దా॒వే॒వా॒స్మా ఋ॒తూ క॑ల్ప॒యతి॑ || 51 ||

ది॒వి దే॒వే॒షు హో॒త్రా య॑చ్ఛే॒త్యా॒హ॒ | హో॒త్రాభి॑రే॒వేమా॒త్తోకా॑న్త॒స్సన్ద॑ధాతి | వి॒శ్వాసాం
భు॒వాం ప॒త ఇ॒త్యా॒హ॒ | హైమ॑న్తి॒కావే॒వాస్మా ఋ॒తూ క॑ల్ప॒యతి॑ | దే॒వశ్రా॑న్త॒స్వం దే॒వ ఘ॑ర్మ
దే॒వాన్పా॒హిత్యా॒హ॒ | శైశి॒రావే॒వాస్మా ఋ॒తూ క॑ల్ప॒యతి॑ | త॒ప్రోజాం॑ వా॒చమ॑స్మే ని॒యచ్ఛ
దే॒వాయు॑వ॒మిత్యా॒హ॒ | యా వై మే॒ధ్యా వాక్॑ | సా త॒ప్రోజాః॑ | తామే॒వావ॑రున్ధే || 52 ||

గ॒రోభి దే॒వానా॑మి॒త్యా॒హ॒ | గ॒రోభి హే॑ష దే॒వానా॑మ్ | పి॒తా మ॑తీనామి॒త్యా॒హ॒ | ప్ర॒జా వై
మ॒తయః॑ | తాసామే॒ష ఏ॒వ పి॒తా | యత్ ప్ర॒వర్గ్యః॑ | తస్మాదే॒వమా॑హ | ప॒తిః
ప్ర॒జానా॑మి॒త్యా॒హ॒ | ప॒తిర్వే॒ష ప్ర॒జానా॑మ్ | మ॒తిః క॑వీనామి॒త్యా॒హ॒ || 53 ||

మ॒తిర్వే॒ష క॑వీనామ్ | సం దే॒వో దే॒వేన॑ స॒విత్రా య॑తిష్ఠ స॒గ్ం సూ॑ర్యేణా॒రుక్తే॑త్యా॒హ॒ |
అ॒ముం చై॒వాది॑త్యం ప్ర॒వర్గ్యం చ॑ స॒గ్ంశా॑న్తి | ఆ॒యుర్దా॑న్త॒స్వమ॑స్మ॒భ్యం ఘ॑ర్మ వ॒ర్చోదా
అ॒సీత్యా॒హ॒ | ఆ॒శిష॑మే॒వైతా॑మాశాన్తి | పి॒తా నో॑ఽసి పి॒తా నో॑ బోధే॒త్యా॒హ॒ |
బో॒ధయ॑త్యే॒వైన॑మ్ | న వై తే॒వకా॑శా భ॒వన్తి॑ | ప॒త్నియై ద॑శ॒మః | న॒వ వై పు॑రుషే
ప్రా॒ణాః || 54 ||

నాభి॑ర్దశ॒మీ | ప్రా॒ణానే॒వ య॑జమానే దధాతి | అథో దశా॑క్షరా వి॒రాట్ | అన్నం॑ వి॒రాట్ |
వి॒రాజై॒వాన్నా॑ద్యమవ॒రున్ధే॑ | య॒జ్ఞస్య॑ శి॒రోఽచ్ఛి॑ద్యత | తద్దే॒వా హో॒త్రాభిః॑ ప్రత్య॑దధుః |
ఋ॒త్విజో॑ఽవేక్షన్తే | ఏ॒తా వై హో॒త్రాః | హో॒త్రాభి॑రే॒వ య॑జ్ఞస్య శి॒రః ప్ర॑తిదధాతి || 55 ||

రు॒చిత॑మవేక్షన్తే | రు॒చితా॑ద్వై ప్ర॒జాప॑తిః ప్ర॒జా అ॑స్స॒జత॑ | ప్ర॒జానా॑గ్ం సృ॒ష్ట్యే |
రు॒చిత॑మవేక్షన్తే | రు॒చితా॑ద్వై ప॒ర్జన్యో వర్ష॑తి | వర్ష॑కః ప॒ర్జన్యో భ॑వతి | సం ప్ర॒జా
ఏ॒ధన్తే॑ | రు॒చిత॑మవేక్షన్తే | రు॒చితం॑ వై బ్ర॒హ్మవర్చ॑సమ్ | బ్ర॒హ్మవర్చ॑సినో భవన్తి || 56 ||

అ॒ధీయ॑న్తోఽవేక్షన్తే | స॒ర్వమా॑యుర్యన్తి | న ప॒త్న్యవే॑క్షేత | య॒త్ప॒త్న్యవే॑క్షేత |
ప్ర॒జాయే॑త | ప్ర॒జాం త్వ॑స్యై నిర్ద॑హేత్ | య॒న్నావే॑క్షేత | న ప్ర॒జాయే॑త | నా॒స్యై ప్ర॒జాం

నిర్దహాత్ తిరస్కృత్య యజుర్వాచయతి | ప్రజాయతే | నాస్యై ప్రజాం నిర్దహతి |

త్వష్టిమతీ తే సపేయేత్యాహ | సపాద్ధి ప్రజాః ప్రజాయన్తే || 57 ||

ఋతవో హి శిరః సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్యసిపద్యమానమిత్యాహ గతేత్యాహ శారదావేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి రున్ధే కపినామిత్యాహ ప్రాణాః ప్రతిదధాతి భవన్తి
వాచయతి చత్వారీ చ ||

[6]

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి రశనామాదత్తే ప్రసూత్యై |

అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యాహ | అశ్వినౌ హి దేవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్ | పూష్ణో
హస్తాభ్యామిత్యాహ యత్యై | ఆదదేఽదీత్యై రాస్నాఽసీత్యాహ యజుష్కృత్యై | ఇడ
ఏహ్యాదిత ఏహి సరస్వత్యేహిత్యాహ | ఏతాని వా అస్యై దేవనామాని |
దేవనామైరేవైనామాహ్వయతి | అసావేహ్యసావేహ్యసావేహిత్యాహ | ఏతాని వా అస్యై
మనుష్యనామాని || 58 ||

మనుష్యనామైరేవైనామాహ్వయతి | షట్సమ్పద్యన్తే | షడ్వా ఋతవః |
ఋతుభిరేవైనామాహ్వయతి | అదీత్యా ఉష్ణీషమసీత్యాహ | యథాయజురేవైతత్ |
వాయురస్యైడ ఇత్యాహ | వాయుదేవత్యో వై వతసః | పూషా త్వోపావసృజత్విత్యాహ |
పౌష్ణా వై దేవతయా పశవః || 59 ||

స్వయైవైనం దేవతయోపావసృజతి | అశ్వభ్యాం ప్రదాపయేత్యాహ | అశ్వినౌ వై
దేవానాం భిషజౌ | తాభ్యామేవాస్మై భేషజం కరోతి | యన్తే స్తనః శశయ ఇత్యాహ |
స్తాత్యేవైనామ్ | ఉస్ర ఘర్మగ్ం శిగ్ంషోస్ర ఘర్మం పాహి ఘర్మాయ శిగ్ంషేత్యాహ |
యథా బ్రూయాదముష్మై దేహితి | తాదృగేవ తత్ | బృహస్పతిస్తోవప
సీదత్విత్యాహ || 60 ||

బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిః | బ్రహ్మణైవైనాముపసీదతి | దానవః స్థ పేరవ
ఇత్యాహ | మేధ్యానేవైనాన్కరోతి | విష్వగ్స్వతో లోహితేనేత్యాహ వ్యావృత్యై |
అశ్వభ్యాం పిన్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వ పూష్ణే పిన్వస్వ బృహస్పతయే
పిన్వస్వేత్యాహ | ఏతాభ్యో హ్యేషా దేవతాభ్యః పిన్వతే | ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వేన్ద్రాయ
పిన్వస్వేత్యాహ | ఇన్ద్రమేవ భాగధేయేన సమర్థయతి | ద్విరిన్ద్రాయేత్యాహ || 61 ||

తస్మాద్విన్దో దేవతానాం భూయిష్ఠభాక్తమః | గాయత్రోఽసి త్రైష్ఠుభోఽసి జాగతమసీతి
 శఫోపయమానాదత్తే | ఛన్దోభిరేవైనానాదత్తే | సహోర్జో భాగేనోపమేహిత్యాహ | ఊర్జ
 ఏవైనం భాగమకః | అశ్వినౌ వా ఏతద్వజ్జన్య శిరః ప్రతిదధతావబ్రూతామ్ | ఆవాభ్యామేవ
 పూర్వాభ్యాం వషట్క్రియాతా ఇతి | ఇన్ద్రాశ్వినౌ మధునః సారఘస్యేత్యాహ |
 అశ్వభ్యామేవ పూర్వాభ్యాం వషట్కరోతి | అథో అశ్వినావేవ భాగధేయేన
 సమర్థయతి || 62 ||

ఘర్మం పాత వసవో యజతా వడిత్యాహ | వసూనేవ భాగధేయేన సమర్థయతి |
 యద్వషట్కర్యాత్ | యాతయామాఽస్య వషట్కారః స్యాత్ | యన్న
 వషట్కర్యాత్ | రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్ం హన్యః | వడిత్యాహ | ప్రరోక్షమేవ వషట్కరోతి |
 నాస్య యాతయామా వషట్కరో భవతి | న యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి ఘ్నున్తి || 63 ||

స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జహోమిత్యాహ | యో వా అస్య పుణ్యో
 రశ్మిః | స వృష్టివనిః | తస్మా ఏవైనం జహోతి | మధు హవిరసిత్యాహ |
 స్వదయత్యేవైనమ్ | సూర్యస్య తపస్తవేత్యాహ | యథాయజరేవైతత్ |
 ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామిత్యాహ | ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం
 పరిగృహ్ణాతి || 64 ||

అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామిత్యాహ | అన్తరిక్షేణైవైనముపయచ్ఛతి | న వా ఏతం
 మనుష్యో భర్తుమర్హతి | దేవానాం త్వా పితృణామనుమతో భర్తుగ్ం
 శకేయమిత్యాహ | దేవైరేవైనం పితృభిరనుమత ఆదత్తే | వి వా ఏనమేతదర్థయన్తి |
 యత్ప్రశాంతృవృజ్య పురో జహ్వాతి | తేజోఽసి తేజోఽను ప్రేహిత్యాహ | తేజ
 ఏవాస్మిన్దధాతి | దివిస్సృజ్మా మా హిగ్ంసీరన్తరిక్షస్సృజ్మా మా హిగ్ంసీః
 పృథివిస్సృజ్మా మా హిగ్ంసీరిత్యాహహిగ్ంసాయై || 65 ||

సువరసి సువర్మే యచ్ఛ దివం యచ్ఛ దివో మా పాహిత్యాహ | ఆశిషమేవైతామాశాస్తే |
 శిరో వా ఏతద్వజ్జన్య | యత్ప్రవర్గ్యః | ఆత్మా వాయుః | ఉద్యత్య వాతనామాన్యాహ |

అత్మన్నే॒వ య॒జ్ఞస్య॑ శి॒రః ప్రతి॑దధాతి॒ | అన॑వానమ్ | ప్రా॒ణానాగ్ం స॒స్తత్యై॑ |

ప॒శ్చాహ॑ || 66 ||

పా॒జ్ఞో య॒జ్ఞః | యా॒వానే॒వ య॒జ్ఞః | తస్య॑ శి॒రః ప్రతి॑దధాతి॒ | అగ్న॑యే త్వా వసు॑మతే
స్వా॒హేత్యా॑హ | అసౌ వా ఆది॑త్యోఽగ్ని॒ర్వసు॑మాన్ | తస్మా॑ ఏ॒వైనం॑ జహోతి॒ |
సో॒మాయ॑ త్వా రు॒ద్రవ॑తే స్వా॒హేత్యా॑హ | చ॒న్ద్రమా॒ వై సో॒మో రు॒ద్రవాన్ | తస్మా॑ ఏ॒వైనం॑
జహోతి॒ | వరు॑ణాయ త్వాఽఽది॑త్యవతే స్వా॒హేత్యా॑హ || 67 ||

అ॒ప్పు వై వరు॑ణ ఆది॑త్యవాన్ | తస్మా॑ ఏ॒వైనం॑ జహోతి॒ | బృ॒హస్ప॑తయే త్వా
వి॒శ్వదే॒వ్యావతే॑ స్వా॒హేత్యా॑హ | బ్ర॒హ్మ వై దే॒వానాం॑ బృ॒హస్ప॑తిః | బ్ర॒హ్మణై॒వైనం॑
జహోతి॒ | స॒విత్రే॑ త్వ॒ర్భుమతే॑ వి॒భుమతే॑ ప్ర॒భుమతే॑ వా॒జవతే॑ స్వా॒హేత్యా॑హ | స॒ంవ॒త్సరో॑
వై స॒విత॒ర్భుమాన్ వి॒భుమాన్ప్ర॒భుమాన్ వా॒జవాన్ | తస్మా॑ ఏ॒వైనం॑ జహోతి॒ |
య॒మాయ॑ త్వాఽఽగ్ని॑రస్వతే పిత॒ృమతే॑ స్వా॒హేత్యా॑హ | ప్రా॒ణో వై
య॒మోఽఽగ్ని॑రస్వా॒న్పిత॒ృమాన్ || 68 ||

తస్మా॑ ఏ॒వైనం॑ జహోతి॒ | ఏ॒తాభ్య॑ ఏ॒వైనం॑ దే॒వతా॑భ్యో జహోతి॒ | దశ॑ స॒మృ॒ద్యన్తే॑ |
దశా॑క్షరా వి॒రాట్ | అన్నం॑ వి॒రాట్ | వి॒రాజై॒వాన్నాద్య॑మవ॒రున్ధే॑ | రౌ॒హిణా॑భ్యాం వై
దే॒వాః సు॒వర్గం॑ లో॒కమాయన్ | తద్రౌ॑హిణయో రౌహిణ॒త్వమ్ | యద్రౌ॑హిణౌ భవ॑తః |
రౌ॒హిణా॑భ్యామే॒వ తద్య॑జమానః సు॒వర్గం॑ లో॒కమేతి॑ | అహ॑ర్జ్యోతిః కే॒తునా॑ జష॒తాగ్ం
సు॒జ్యోతి॒ర్జ్యోతి॒ష్టాగ్ం స్వా॒హా రాత్రి॑ర్జ్యోతిః కే॒తునా॑ జష॒తాగ్ం సు॒జ్యోతి॒ర్జ్యోతి॒ష్టాగ్ం
స్వా॒హేత్యా॑హ | ఆది॑త్యమే॒వ తద॒ముష్మి॑త్లోకేఽహ్నా ప॒రస్తా॑ద్దాధార | రాత్రి॑యా
అ॒వస్తాత్ | తస్మా॑ద॒సావాది॑త్యోఽముష్మి॑త్లోకేఽహ్నా రా॒త్రాభ్యాం॑ ధృ॒తః || 69 ||

మనుష్యనామాని పశవః సీదత్విత్వాహేన్ద్రాయేత్యాహర్థయతి ఘ్నున్తి గృహ్ణాత్సహిగ్ంసామై పశ్చాఽహదిత్యవతే స్వాహేత్యాహ పితృమానేతి చత్వారి చ || —[7]

వి॒శ్వా ఆ॒శా దక్షి॑ణసది॒త్యాహ॑ | వి॒శ్వానే॒వ దే॒వాన్ప్రి॑ణాతి॒ | అథో॑ దురి॒ష్ట్యా ఏ॒వైనం॑ పాతి॒ |
వి॒శ్వాం దే॒వాన॑యాడి॒హేత్యా॑హ | వి॒శ్వానే॒వ దే॒వాన్భాగ॑ధే॒యేన॑ సమ॒ర్థయ॑తి॒ |
స్వా॒హాకృ॑తస్య ఘ॒ర్మస్య॑ మధోః పి॒బత॑మశ్వి॒నేత్యా॑హ | అ॒శ్వినా॑వే॒వ భాగ॑ధే॒యేన॑

సమర్థయతి। స్వాహాఽగ్నయే యజ్ఞాయామ శం యజర్భిరిత్యాహ। అభ్యేవైనం
ఘారయతి। అథో హవిరేవాకః॥ 70 ॥

అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హర్దివానమహర్దివాభిరూతిభిరిత్యాహ। అశ్వినావేవ
భాగధేయేన సమర్థయతి। అను వాం ద్యావాపృథివీ మగ్ంసాతామిత్యాహానుమత్యై।
స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహేన్ద్రావడిత్యాహ। ఇన్ద్రాయ హి పురో హూయతే। ఆశ్రావ్యాహ
ఘర్మస్య యజేతి। వషట్కృతే జహోతి। రక్షసామపహత్యై। అనుయజతి
స్వగాకృత్యై। ఘర్మమపాతమశ్వినేత్యాహ॥ 71 ॥

పూర్వమేవోదితమ్। ఉత్తరేణాభిగృణాతి। అను వాం ద్యావాపృథివీ
అమగ్ంసాతామిత్యాహానుమత్యై। తం ప్రావ్యం యథావణ్ణమో దివే నమః పృథివ్యా
ఇత్యాహ। యథాయజరేవైతత్। దివిధా ఇమం యజ్ఞం యజ్ఞమిమం దివిధా ఇత్యాహ।
సువర్గమేవైనం లోకం గమయతి। దివం గచ్ఛాన్తరీక్షం గచ్ఛ పృథివీం గచ్ఛేత్యాహ।
ఏష్యేవైనం లోకేషు ప్రతిష్ఠాపయతి। పశ్చ ప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ॥ 72 ॥

దిక్ష్యేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి। దేవాన్తర్మపాన్గచ్ఛ పితౄన్తర్మపాన్గచ్ఛేత్యాహ।
ఉభయేష్యేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి। యత్పిన్వతే। వర్షకః పర్జన్యో భవతి।
తస్మాత్పిన్వమానః పుణ్యః। యత్ప్రాజ్ఞిన్వతే। తద్దేవానామ్। యద్దక్షిణా।
తత్పితౄణామ్॥ 73 ॥

యత్ప్రత్యక్। తస్మన్మష్యాణామ్। యదుదజ్జ్। తద్మద్రాణామ్। ప్రాశ్చముదశ్చం
పిన్వయతి। దేవత్రాకః। అథో ఖలు। సర్వా అను దిశః పిన్వయతి। సర్వా దిశః
సమేధన్తే। అన్తఃపరిధి పిన్వయతి॥ 74 ॥

తేజసోఽస్కన్దాయ। ఇషే పిపిహ్యారే పిపిహిత్యాహ। ఇషమేవోర్జం యజమానే
దధాతి। యజమానాయ పిపిహిత్యాహ। యజమానాయైవైతామాశిషమాశాన్తే।
మహ్యం జ్యేష్ఠాయ పిపిహిత్యాహ। ఆత్మన ఏవైతామాశిషమాశాన్తే। తిష్ఠ్యై త్వా

దు॒య్మా॒య త్వే॒న్ద్రియా॒య త్వా భూ॒త్వై త్వే॒త్యాహ॑ । య॒థా॒యజ॒రే॒వైతత్ । ధ॒ర్మాసి॑
సు॒ధర్మా మే న్య॒న్మే బ్రహ్మ॑ణి ధా॒రయే॒త్యాహ॑ ॥ 75 ॥

బ్రహ్మ॑న్నే॒వైనం॑ ప్రతి॒ష్ఠాప॑యతి । నే॒త్త్వా వాతః॑ స్క॒న్దయా॑దితి యద్య॒భిచ॑రేత్ । అ॒ముష్య॑
త్వా ప్రాణే॑ సాదయా॒మ్యమునా॑ స॒హ ని॑ర్ధ॒రం గ॒చ్ఛేతి॑ బ్రూయాద్యం ద్వి॒ష్యాత్ । యమే॒వ
ద్యేష్టి॑ । తే॒నైన్గం॑ స॒హ ని॑ర్ధ॒రం గ॒మయ॑తి । పూ॒ష్టే శర॑సే సా॒హిత్యా॑హ॑ । యా ఏ॒వ
దే॒వతా॑ హుతభాగాః । తాభ్య॑ ఏ॒వైనం॑ జహోతి । గ్రావ॑భ్యః సా॒హిత్యా॑హ॑ । యా
ఏ॒వాన్తరి॑క్షే వాచః ॥ 76 ॥

తాభ్య॑ ఏ॒వైనం॑ జహోతి । ప్రతి॒రేభ్యః॑ సా॒హిత్యా॑హ॑ । ప్రాణా॑ వై దే॒వాః ప్రతి॑రాః । తేభ్య॑
ఏ॒వైనం॑ జహోతి । ద్యా॒వాపృథి॑వీభ్యాగ్గ్ సా॒హిత్యా॑హ॑ । ద్యా॒వాపృథి॑వీభ్యామే॒వైనం॑
జహోతి । పితృ॑భ్యో ఘ॒ర్మపే॑భ్యః సా॒హిత్యా॑హ॑ । యే వై య॒జ్ఞానః॑ । తే పిత॑రో
ఘ॒ర్మపాః॑ । తేభ్య॑ ఏ॒వైనం॑ జహోతి ॥ 77 ॥

రు॒ద్రాయ॑ రు॒ద్రహో॑త్రే సా॒హిత్యా॑హ॑ । రు॒ద్రమే॒వ భా॑గధే॒యేన॑ సమ॒ర్థయ॑తి । స॒ర్వతః॑
సమ॑నక్తి । స॒ర్వత॑ ఏ॒వ రు॒ద్రం ని॒రవ॑దయతే । ఉద॑జ్జ్ఞం నిర॑స్యతి । ఏ॒షా వై రు॒ద్రస్య॑
దిక్ । సా॒యామే॒వ ద్వి॒శి రు॒ద్రం ని॒రవ॑దయతే । అ॒ప ఉప॑స్పృశతి మే॒ధ్యత్వా॑య ।
నాన్వి॑క్షేత । యదన్వి॑క్షేత ॥ 78 ॥

చక్షు॑రస్య ప్ర॒మాయు॑కగ్గ్ స్యాత్ । తస్మా॒న్నాన్వి॑క్ష్యః । అపీ॑పరో మా॒ఽహ్నో రాత్రి॑యై
మా పా॒హ్యేషా॑ తే అగ్నే స॒మిత్త॑యా సమి॒ధ్యసా॑యైర్మే ద్ధా వర్చ॑సా
మా॒ఽఽజ్ఞోరి॑త్యాహ॑ । ఆయు॒రేవా॒స్మిన్వరో॑చ్ఛ దధాతి । అపీ॑పరో మా రాత్రి॑యా అహ్నో
మా పా॒హ్యేషా॑ తే అగ్నే స॒మిత్త॑యా సమి॒ధ్యసా॑యైర్మే ద్ధా వర్చ॑సా
మా॒ఽఽజ్ఞోరి॑త్యాహ॑ । ఆయు॒రేవా॒స్మిన్వరో॑చ్ఛ దధాతి । అగ్ని॒ర్జ్యోతి॒ర్జ్యోతి॑రగ్నిః సా॒హిత్యా॑
సూ॒ర్యో జ్యోతి॒ర్జ్యోతిః॑ సూ॒ర్యః సా॒హిత్యా॑హ॑ । య॒థా॒యజ॒రే॒వైతత్ । బ్రహ్మ॑వాదినో
వద॑న్తి । హోత॑వ్యమగ్నిహోత్రా(3)న్న హోత॑వ్యా(3)మితి ॥ 79 ॥

యద్య॒జ్ఞేషా॑ జహుయాత్ । అయ॑థాపూర్వమా॒హుతీ॑ జహుయాత్ । యన్న

జుహుయాత్ | అగ్నిః పరాభవేత్ | భూః స్వాహేత్యేవ హోతవ్యమ్ |
యథాపూర్వమాహుతీ జహోతి | నాగ్నిః పరాభవతి | హుతగ్ం హవిర్మధు
హవిరిత్యాహ | స్వదయత్యేవైనమ్ | ఇన్ద్రతమేఽగ్నా విత్యాహ || 80 ||

ప్రాణో వా ఇన్ద్రతమోఽగ్నిః | ప్రాణ ఏవైనమిన్ద్రతమేఽగ్నౌ జహోతి | పితా నోఽసి మా
మా హిగ్ంసీరిత్యాహహిగ్ంసాయై | అశ్యామ తే దేవ ఘర్మ మధుమతో వాజవతః
పితుమత ఇత్యాహ | ఆశిషమేవైతామాశాస్తే | స్వధావినోఽశీమహి త్వా మా మా
హిగ్ంసీరిత్యాహహిగ్ంసాయై | తేజసా వా ఏతే వ్యధ్యంతే | యే ప్రవర్గ్యేణ చరన్తి |
ప్రాశ్శన్తి | తేజ ఏవాత్మన్దధతే || 81 ||

సంవత్సరం న మాగ్ంసమశ్శియాత్ | న రామాముపేయాత్ | న మృన్మయేన పిబేత్ |
నాస్య రామ ఉచ్ఛిష్టం పిబేత్ | తేజ ఏవ తత్సగ్గ్యతి | దేవాసురాః సంయత్తా ఆసన్ | తే
దేవా విజయముప్రయన్తః | విభ్రాజి సౌర్యే బ్రహ్మసన్న్యదధత | యత్కించ
దివాక్తిర్త్యమ్ | తదేతేనైవ వ్రతేనాగోపాయత్ | తస్మాదేతద్వృతం చార్యమ్ | తేజసో
గోపిథాయ | తస్మాదేతాని యజుగ్ంషి విభ్రాజః సౌర్యస్యేత్యాహుః | స్వాహా త్వా
సూర్యస్య రశ్మిభ్య ఇతి ప్రాతః సగ్ంసాదయతి | స్వాహా త్వా నక్షత్రేభ్య ఇతి సాయమ్ |
ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః | తాభిరేవైనగ్ం సమర్థయతి || 82 ||

అకరశ్యనేత్యాహ ప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ పితృణామన్తఃపరిధి పన్వయతి ధారయేత్యాహ వాహో ఘర్మపాస్తేభ్య ఏవైనం జహోత్యన్విషేత హోతవ్యా(3)మిత్యగ్నా విత్యాహ
దధతేఽగోపాయత్సప్త చ || [8]

ఘర్మ యా తే దివి శుగితి తిస్ర ఆహుతీర్జహోతి | ఛన్దోభిరేవాస్యైభ్యో లోకేభ్యః శుచమవ
యజతే | ఇయత్యగ్రే జహోతి | అథేయత్యథేయతి | త్రయ ఇమే లోకాః | అను
నోఽద్యానుమతిరిత్యాహానుమత్యై | దివస్తావ పరస్పాయా ఇత్యాహ | దివ
ఏవేమాత్లోకాన్దాధార | బ్రహ్మణస్తావ పరస్పాయా ఇత్యాహ || 83 ||

ఏష్యేవ లోకేషు ప్రజా దాధార | ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ | ప్రజాస్యేవ
ప్రాణాన్దాధార | శిరో వా ఏతద్వజ్జస్య | యత్ప్రవర్గ్యః | అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యః

ప్రవర్గః॥ తం యద్దక్షిణా ప్రత్యశ్చముదశ్చముద్వాసయేత్॥ జిహ్వాం యజ్ఞస్య శిరో
హరేత్॥ ప్రాశ్చముద్వాసయతి॥ పురస్తాదేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి॥ 84 ॥

ప్రాశ్చముద్వాసయతి॥ తస్మాద్దసావాదిత్యః పురస్తాదుదేతి॥ శఫోపయమాన్ధవిత్రాణి
ధృష్టి ఇత్యన్వవహరన్తి॥ సాత్మానమేవైనగ్ం సతనుం కరోతి॥ సాత్మాఽముష్మిన్లోకే
భవతి॥ య ఏవం వేదః॥ ఔదుమ్బరాణి భవన్తి॥ ఊర్గాః ఉదుమ్బరః॥ ఊర్జమేవావరున్ధే॥
వర్తమానా వా అన్విత్య ॥ 85 ॥

యజ్ఞగ్ం రక్షగ్ంసి జిఘాగ్ంసన్తి॥ సామ్నా ప్రస్తోతాఽన్వవైతి॥ సామ వై రక్షోహా॥
రక్షసామపహత్యై॥ త్రిర్నిధనముపైతి॥ త్రయ ఇమే లోకాః॥ ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో
రక్షగ్ంస్యపహన్తి॥ పురుషః పురుషో నిధనముపైతి॥ పురుషః పురుషో హి రక్షస్వి॥
రక్షసామపహత్యై ॥ 86 ॥

యత్స్పృథివ్యాముద్వాసయేత్॥ స్పృథివీగ్ం శుచాఽర్పయేత్॥ యదస్స॥ అపః
శుచార్పయేత్॥ యదోషధీషు॥ ఓషధీః శుచాఽర్పయేత్॥ యదన్వనస్పతిషు॥
వనస్పతీశ్చుచార్పయేత్॥ హిరణ్యం నిధాయోద్వాసయతి॥ అమృతం వై
హిరణ్యమ్ ॥ 87 ॥

అమృత ఏవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి॥ వల్గరసి శం యుధాయా ఇతి త్రిః పరిషిశ్చన్పర్యేతి॥
త్రివృద్వా అగ్నిః॥ యావానేవాగ్నిః॥ తస్య శుచగ్ం శమయతి॥ త్రిః పునః పర్యేతి॥
షట్స్పృథివ్యన్తే॥ షడ్వా ఋతవః॥ ఋతుభిరేవాస్య శుచగ్ం శమయతి॥ చతుః
స్తక్తిర్నాభిర్ఋతస్యేత్యాహ ॥ 88 ॥

ఇయం వా ఋతమ్॥ తస్యా ఏష ఏవ నాభిః॥ యత్ ప్రవర్గః॥ తస్మాదేవమాహ॥ సదో
విశ్వాయురిత్యాహ॥ సదో హీయమ్॥ అప ద్వేష్తో అప హ్వర ఇత్యాహ
భ్రాతృవ్యాపనుత్త్యై॥ ఘర్మైతత్తేఽన్నమేతత్పురీషమితి దధ్నా మధుమిశ్రేణ పూరయతి॥
ఊర్గాః అన్నాద్యం దధి॥ ఊర్జైవైనమన్నాద్యేన సమర్థయతి ॥ 89 ॥

అనశనాయుకో భవతి | య ఏవం వేద | రన్తిర్నామాసి దివ్యో గన్ధర్వ ఇత్యాహ |
 రూపమేవాస్యైతన్మహిమానగ్ం రన్తిం బన్ధుతాం వ్యాచష్టే | సమహమాయుషా సం
 ప్రాణేనేత్యాహ | ఆశిషమేవైతామాశాన్తే | వ్యసా యోఽస్మాన్దేవస్త్వి యం చ వయం ద్విష్మ
 ఇత్యాహ | అభిచార ఏవాస్యైషః | అచిక్రదదప్యషా హరిరిత్యాహ | వృషా హ్యేషః || 90 ||

వృషా హరిః | మహాన్మిత్రో న దర్శత ఇత్యాహ | స్తాత్యేవైనమేతత్ | చిదసి
 సముద్రయోనిరిత్యాహ | స్వామేవైనం యోనిం గమయతి | నమస్తే అస్తు మా మా
 హిగ్ంసీరిత్యాహహిగ్ంసాయై | విశ్వావసుగ్ం సోమ గన్ధర్వమిత్యాహ | యదేవాస్య
 క్రియమాణస్యాన్తర్హన్తి | తదేవాస్యైతేనా ప్యాయయతి | విశ్వావసురభి తన్నో
 గృణాత్విత్యాహ || 91 ||

పూర్వమేవోదితమ్ | ఉత్తరేణాభి గృణాతి | ధియో హిన్వానో ధియ ఇన్నో
 అవ్యాదిత్యాహ | ఋతూనేవాస్మై కల్పయతి | ప్రాఽఽసాం గన్ధర్వో అమృతాని
 వోచదిత్యాహ | ప్రాణా వా అమృతాః | ప్రాణానేవాస్మై కల్పయతి | ఏతత్త్వం దేవ ఘర్మ
 దేవో దేవానుపాగా ఇత్యాహ | దేవో హ్యేష సం దేవానుపైతి | ఇదమహం మనుష్యో
 మనుష్యోనిత్యాహ || 92 ||

మనుష్యో హి | ఏష సన్మనుష్యోనుపైతి | ఈశ్వరో వై ప్రవర్గ్యముద్వాసయన్ | ప్రజాం
 పశూన్సోమపీథమనూద్వాసః సోమ పీథానుమేహి | సహ ప్రజయా సహ
 రాయస్పోషేణేత్యాహ | ప్రజామేవ పశూన్సోమపీథమాత్మన్ధత్తే | సుమిత్రా న ఆప
 ఓషధయః స్తన్త్విత్యాహ | ఆశిషమేవైతామాశాన్తే | దుర్మిత్రాస్తస్మై
 భూయాసుర్యోఽస్మాన్దేవస్త్వి యం చ వయం ద్విష్మ ఇత్యాహ | అభిచార ఏవాస్యైషః |
 ప్ర వా ఏషోఽస్మాత్తోకాచ్ఛ్యవతే | యః ప్రవర్గ్యముద్వాసయతి | ఉదుత్యం చిత్రమితి
 సౌరీభ్యామృగాభ్యం పునరేత్య గార్హపత్యే జహోతి | ఆయం వై లోకో గార్హపత్యః |
 అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి | అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యః సువర్గో లోకః | యత్సౌరీ భవతః |

తేనైవ సువర్గాల్లోకాన్నైతి ॥ 93 ॥

బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ దధాత్వన్విత్వ రక్షస్వి రక్షసామపహత్వై వై హిరణ్యమాహర్థయతి హ్యేష గృణాత్విత్యాహ మనుష్యానిత్యాహస్త్వైషోఽష్టౌ
ప॥

[9]

ప్రజాపతిం వై దేవాః శుక్రం పయోఽదుహ్రాన్ తదేభ్యో న వ్యభవత్ ।
తద్గ్నిర్వ్యకరోత్ తాని శుక్రియాణి సామాన్యభవన్ తేషాం యో రసోఽత్యక్షరత్ ।
తాని శుక్రయజుర్గ్నభవన్ శుక్రియాణాం వా ఏతాని శుక్రియాణి సామప్రయసం వా
ఏతయోరన్యత్ దేవాసామన్యత్పయః । యద్గోః పయః ॥ 94 ॥

తత్సాముః పయః । యద్దజాయై పయః । తద్దేవానాం పయః ।
తస్మాద్యత్రైతైర్యజుర్భిశ్చరన్తి తత్పయసా చరన్తి ప్రజాపతిమేవ
తత్పయసాఽన్నాద్యేన సమర్థయన్తి ఏష హ త్వై సాక్షాత్ప్రవర్గ్యం భక్షయతి ।
యస్యైవం విదుషః ప్రవర్గ్యః ప్రవృజ్యతే ఉత్తరవేద్యాముద్వాసయేత్తేజస్కామస్య తేజో
వా ఉత్తరవేదిః ॥ 95 ॥

తేజః ప్రవర్గ్యః తేజస్యైవ తేజః సమర్థయతి ఉత్తరవేద్యాముద్వాసయేదన్నకామస్య ।
శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య యత్ప్రవర్గ్యః ముఖముత్తరవేదిః శీర్ణేవ ముఖగ్ం
సన్దధాత్యన్నాద్యాయ అన్నాద ఏవ భవతి యత్ర ఖలు వా ఏతముద్వాసితం
వయాగ్ంసి ప్రర్యాసతే పరి వై తాగ్ం సమాం ప్రజా వయాగ్ంస్యాసతే ॥ 96 ॥

తస్మాదుత్తరవేద్యామేవోద్వాసయేత్ ప్రజానాం గోపీథాయ పురో వా
ప్రశ్చాదోద్వాసయేత్ పురస్తాద్వా ఏతజ్ఞోతిరుదేతి తత్ప్రశ్చాన్నిమ్రోచతి ।
స్వామేవైనం యోనిమనూద్వాసయతి అపాం మధ్య ఉద్వాసయేత్ అపాం వా
ఏతన్మధ్యాజ్ఞోతిరజాయత జ్యోతిః ప్రవర్గ్యః స్వయైవైనం యోనౌ
ప్రతిష్ఠాపయతి ॥ 97 ॥

యం ద్విష్యాత్ యత్ర స స్యాత్ తస్యాం ద్విశ్యుద్వాసయేత్ ఏష వా
అగ్నిరైశ్వానరః యత్ప్రవర్గ్యః అగ్నినైవైనం వైశ్వానరేణాభి ప్రవర్తయతి ।

బాదుమ్బర్యాగ్ం శాఖాయాముద్వాసయేత్ | ఊర్వా ఉదుమ్బరః | అన్నం ప్రాణః |
శుగ్రమ్మః || 98 ||

ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్య శుచా ప్రాణమపి దహామిత్యాహ | శుచైవాస్య
ప్రాణమపి దహతి | తాజగార్తిమార్చ్ఛతి | యత్ర దర్భా ఉపదీకసంతతాః స్యుః |
తదుద్వాసయేద్వృష్టికామస్య | ఏతా వా అపామనూజ్ఞావర్యో నామ | యద్దర్భాః | అసౌ
ఖలు వా ఆదిత్య ఇతో వృష్టిముదీరయతి | అసావేవాస్మా ఆదిత్యో వృష్టిం నియచ్ఛతి |
తా ఆపో నియతా ధన్వనా యన్తి || 99 ||

గో పయ ఉత్తరవేదిరాసతే స్థాపయతి ఘర్మో యన్తి || [10]

ప్రజాపతిః సమ్భ్రయమాణః | సప్రాప్త్యమ్భుతః | ఘర్మః ప్రవృక్షః | మహావీర
ఉద్వాసితః | అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః | యత్ప్రవర్గ్యః | స ఏతాని నామాన్యకురుత |
య ఏవం వేద | విదురేనం నామ్నా | బ్రహ్మవాదినో వదన్తి || 100 ||

యో వై వసీయాగ్ంసం యథానామముపచరతి | పుణ్యార్తిం వై స తస్మై కామయతే |
పుణ్యార్తిమస్మై కామయన్తే | య ఏవం వేద | తస్మాదేవం విద్వాన్ | ఘర్మ ఇతి
దివాఽఽచక్షీత | సప్రాడితి నక్తమ్ | ఏతే వా ఏతస్య ప్రియే తనువా | ఏతే అస్య ప్రియే
నామసి | ప్రియయైవైనం తనువా || 101 ||

ప్రియేణ నామ్నా సమర్థయతి | కీర్తిరస్య పూర్వాగచ్ఛతి జనతామాయతః | గాయత్రీ
దేవేభ్యోఽపాక్రామత్ | తాం దేవాః ప్రవర్గ్యణైవాను వ్యభవన్ | ప్రవర్గ్యణాప్పువన్ |
యచ్ఛతుర్విగ్ంశతికృత్యః ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి | గాయత్రీమేవ తదను విభవతి |
గాయత్రీమాప్నోతి | పూర్వాఽస్య జనం యతః కీర్తిగచ్ఛతి | వైశ్వదేవః
సగ్ంసన్నః || 102 ||

వసవః ప్రవృక్షః | సోమోఽభిక్రీర్యమాణః | ఆశ్వినః పయస్యానీయమానే | మారుతః
క్వథన్ | పౌష్ణ ఉదంతః | సారస్వతో విష్యన్దమానః | మైత్రః శరో గృహీతః | తేజ
ఉద్యతః | వాయుర్హియమాణః | ప్రజాపతిర్హూయమానో వాగ్మతః || 103 ||

అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః | యత్ప్రవర్గ్యః | స ఏతాని నామాన్యకురుత | య ఏవం
వేద | విదురేనం నామా | బ్రహ్మవాదినో వదంతి | యన్మన్మయమాహుతిం
నాశ్చతేఽథ | కస్మాదేషోఽశ్చత ఇతి | వాగేష ఇతి బ్రూయాత్ | వాచ్యేవ వాచం
దధాతి || 104 ||

తస్మాదశ్చతే | ప్రజాపతిర్వా ఏష ద్వాదశధా విహితః | యత్ప్రవర్గ్యః |
యత్ప్రాగవక్రాశేభ్యః | తేన ప్రజా అసృజత | అవక్రాశైర్దేవాసురానసృజత |
యద్దూర్ధ్వమవక్రాశేభ్యః | తేనాన్నమసృజత | అన్నం ప్రజాపతిః |
ప్రజాపతిర్వావైషః || 105 ||

వదంతి తనువా సగంసన్నో హూయమాన్ వాగ్మతో దధాత్యేషః ||

[11]

సవితా భూత్వా ప్రథమేఽహన్ప్రవృజ్యతే | తేన కామాగ్ం ఏతి |
యద్ద్వితీయేఽహన్ప్రవృజ్యతే | అగ్నిరూభత్వా దేవానేతి |
యత్త్వితీయేఽహన్ప్రవృజ్యతే | వాయురూభత్వా ప్రాణానేతి |
యచ్ఛతుర్థేఽహన్ప్రవృజ్యతే | ఆదిత్యో భూత్వా రశ్మినేతి |
యత్పంచమేఽహన్ప్రవృజ్యతే | చంద్రమా భూత్వా నక్షత్రాణ్యేతి || 106 ||

యత్షష్ఠేఽహన్ప్రవృజ్యతే | ఋతురూభత్వా సంవత్సరమేతి |
యత్సప్తమేఽహన్ప్రవృజ్యతే | ధాతా భూత్వా శక్వరీమేతి |
యదష్టమేఽహన్ప్రవృజ్యతే | బృహస్పతిరూభత్వా గాయత్రీమేతి |
యన్నవమేఽహన్ప్రవృజ్యతే | మిత్రో భూత్వా త్రివృత ఇమాన్లోకానేతి |
యద్దశమేఽహన్ప్రవృజ్యతే | వరుణో భూత్వా విరాజమేతి || 107 ||

యదేకాదశేఽహన్ప్రవృజ్యతే | ఇన్ద్రో భూత్వా త్రిష్టుభమేతి |
యద్ద్వాదశేఽహన్ప్రవృజ్యతే | సోమో భూత్వా సుత్యామేతి | యత్పురస్తాదుప్తసదాం

ప్ర॒వృ॒జ్యతే॑ । తస్మా॑ ది॒తః పరా॑జ॒మాత్తో॒క్తాగ్ని॑ప॒న్నేతి॑ । యదు॒పరి॑ష్టాదు॒పసదా॑ం
ప్ర॒వృ॒జ్యతే॑ । తస్మా॑ ద॒ముతో॒ఽర్వాజి॑మాత్తో॒క్తాగ్ని॑ప॒న్నేతి॑ । య ఏ॒వం వేద॑ । ఐ॒వ
త॑పతి ॥ 108 ॥

నక్ష॑త్రాణ్యేతి విరా॑జమేతి తపతి ॥

[12]

ఓమ్ శం నస్త॒న్నో మా హ॑సీత్ ॥ ఓమ్ శా॒న్తిః శా॒న్తిః శా॒న్తిః ॥

॥ షష్ఠః ప్రశ్నః ॥

ఓమ్ స॒త్త్వా సి॒జ్ఞామి॒ యజ॑షా ప్ర॒జామాయు॑ర్ధనం చ॥ ఓమ్ శా॒న్తిః శా॒న్తిః శా॒న్తిః॥

ప॒రే॒య॒వాగ్ంసం॑ ప్ర॒వతో॑ మ॒హీర॑ను బ॒హు॑భ్యః ప॒న్థామ॑నపస్ప॒శాన॑మ్ । వై॒వ॒స్వ॒తగ్ం॑
స॒జ్గమ॑నం జ॒నానాం॑ య॒మగ్ం॑ రా॒జాన॑గ్ం హ॒విషా॑ దువస్యత । ఇ॒దం త్వా వ॑స్త్రి
ప్రథ॑మ॒న్వాగ్ం॒న్నపై॑తదూ॒హా య॑ది॒హాబి॑భః పు॒రా । ఇ॒ష్టాపూ॑ర్తమ॒ను స॑మ్ప॒శ్య దక్షి॑ణాం
యథా॑ తే ద॒త్తం బ॑హు॒థా వి॑బ॒న్ధుషు॑ । ఇ॒మౌ యు॑న॒జ్మి తే వ॑హ్ని అ॒సునీ॑థాయ వో॒థవే॑ ।
యాభ్యోం॑ య॒మస్య॑ సాద॑నగ్ం సు॒కృతాం॑ చాపి గ॒చ్ఛతాత్ । పూ॒షా త్వే॑తశ్చా॒ప్యవ॑యతు
ప్రవి॒ద్వాన॑న॒ష్టప॑శుర్భు॒వన॑స్య గో॒పాః । స త్వే॑తే॒భ్యః పరి॑దదాత్ప్రి॒తృభ్యోఽగ్ని॑ర్దే॒వేభ్యః॑
సు॒విద॑త్రే॒భ్యః । పూ॑షే॒మా ఆశా॑ అ॒నువే॑ద స॒ర్వాః సో అ॒స్మాగ్ం అభ॑యతమే॒న నే॑షత్ ।
స్వ॒స్తిదా॑ అ॒ఘృణిః॑ స॒ర్వవీ॒రోఽప్ర॑యచ్ఛ॒న్పుర॑ ఏ॒తు ప్రవి॑ద్వాన్ ॥ ౧ ॥

ఆయు॑ర్వి॒శ్వాయుః॑ పరి॒పాస॑తి త్వా పూ॒షా త్వా పా॑తు ప్రపథే పు॒రస్తాత్ । యత్రా॑స॒తే
సు॒కృతో॑ యత్ర తే య॒యుస్తత్ర॑ త్వా దే॒వః స॑వితా ద॒ధాతు॑ । భు॒వన॑స్య పత ఇ॒దగ్ం
హ॒విః । అ॒గ్నయే॑ ర॒యిమ॑తే స్వా॒హా । పు॒రుష॑స్య స॒యావ॑ర్యపేద॒ఘాని॑ మృ॒జ్మహే॑ ।
యథా॑ నో అత్ర నాప॑రః పు॒రా జ॒రస॑ ఆ॒యతి॑ । పు॒రుష॑స్య స॒యావరి॑ వి తే ప్రా॒ణమ॑సి
స్ర॒సమ్ । శరీ॑రేణ మ॒హిమి॑హి స్వ॒ధయే॑హి పి॒తృనా॑ప ప్ర॒జయా॑ఽస్మా॒నిహా॑వహ । మై॒వం
మాగ్ం॑ స్తా ప్రి॒యేఽహం॑ దే॒వీ స॒తీ పి॑తృ॒లోకం॑ యదై॒షి । వి॒శ్వవారా॑ నభ॒సా
సం॑వ్యయ॒న్త్యుభౌ నో లో॒కా ప॑య॒సాఽభ్యా॑వవృ॒తన్వ ॥ ౨ ॥

ఇ॒యం నారీ॑ పతి॒లోకం॑ వృ॒ణానా॑ నిప॒ద్యత॑ ఉప త్వా మ॒ర్త్య ప్రే॑తమ్ । విశ్వం
పు॒రాణ॑మను పాల॒యన్తి॑ తస్యై॒ ప్రజాం॑ ద్ర॒విణం॑ చే॒హ ధే॑హి । ఉదీ॒ర్ష్వ నా॒ర్యభి॑
జీ॒వలో॑కమి॒తాసు॑మే॒తము॑పశేష ఏ॒హి । హ॒స్తగ్రా॑భస్య ది॒ధిషో॑స్త్వమే॒తత్ప॑త్యుర్జ్జ॒నిత్వ॑మ॒భి

సమృభూవ॥ సువర్ణగ్ం హస్తాదాదదానా మృతస్య శ్రియే బ్రహ్మణే తేజసే బలాయ॥
 అత్రైవ త్వమిహ వయగ్ం సుశేవా విశ్వాః స్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥
 ధనుర్హస్తాదాదదానా మృతస్య శ్రియే క్షత్రాయాజసే బలాయ॥ అత్రైవ త్వమిహ
 వయగ్ం సుశేవా విశ్వాః స్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥ మణిగ్ం హస్తాదాదదానా
 మృతస్య శ్రియే విశే పుష్ట్యై బలాయ॥ అత్రైవ త్వమిహ వయగ్ం సుశేవా విశ్వాః స్పృధో
 అభిమాతీర్జయేమ॥ ౩ ॥

ఇమమగ్నే చమసం మా విజీహ్వరః ప్రియో దేవానాముత సోమ్యానామ్॥ ఏష
 యశ్చమసో దేవపానస్తస్మిన్దేవా అమృతా మాదయంతామ్॥ అగ్నేర్వర్మ పరి
 గోభిర్వ్యయస్వ సం ప్రోర్ణుష్వ మేదస్తా పీవసా చ॥ నేత్వా ధృష్ణుర్హరస్తా
 జర్హృషాణో దధద్విధక్ష్యన్వర్యజ్ఞయాతే॥ మైనమగ్నే విదహో మాఽభిశోచో
 మాఽస్య త్వచం చిక్షిపో మా శరీరమ్॥ యదా శృతం కరవో జాతవేదోఽథేమేనం
 ప్రహిణుతాత్ప్రితృభ్యః॥ శృతం యదా కరసి జాతవేదోఽథేమేనం పరిదత్తాత్ప్రితృభ్యః॥
 యదా గచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథా దేవానాం వశనీర్భవతి॥ సూర్యం తే చక్షుర్గచ్ఛతు
 వాతమాత్మా ద్యాం చ గచ్ఛ పృథివీం చ ధర్మణా॥ అపో వా గచ్ఛ యది తత్ర తే
 హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా శరీరైః॥ అజో భాగస్తపసా తం తపస్వ తం తే శోచిస్తపతు తం
 తే అర్చిః॥ యాస్తే శివాస్తనువో జాతవేదస్తాభిర్వహేమగ్ం సుకృతాం యత్ర లోకాః॥
 అయం వై త్వమస్మాదధి త్వమేతదయం వై తదస్య యోసిరసి॥ వైశ్వానరః పుత్రః పిత్రే
 లోకకృజ్ఞాతవేదో వహేమగ్ం సుకృతాం యత్ర లోకాః॥ ౪ ॥

విదానభ్యావపుత్రాన్విభిమాతీర్జయేమ శరీరైశ్చత్వారి చ॥ [1]

య ఏతస్య పథో గోప్తారస్తేభ్యః స్వాహా య ఏతస్య పథో రక్షితారస్తేభ్యః స్వాహా య
 ఏతస్య పథోభిరక్షితారస్తేభ్యః స్వాహాఽఽఖ్యాత్రే స్వాహాఽపాఖ్యాత్రే
 స్వాహాఽభిలాలపతే స్వాహాఽపలాలపతే స్వాహాఽగ్నయే కర్మకృతే స్వాహా యమత్ర
 నాధీమస్తస్మై స్వాహా॥ యస్త ఇధ్మం జభరత్సిషిదానో మూర్ధానం వాత తపతే

త్వా॒యా॒ | ది॒వో వి॒శ్వ॑స్మా॒త్సీమ॑ఘా॒యత॑ ఉ॒రుష్యః॑ | అ॒స్మాత్త్వ॑మధీ॒ జాతోఽసి॑
త్వద॒యం జా॑యతాం పు॒నః | అ॒గ్నయే॑ వైశ్వా॒నరాయ॑ సు॒వర్గా॑య తో॒కాయ॑ సా॒వహో॑ ॥ 5 ॥

య ఏతస్య త్వత్పశ్చ ॥ [2]

ప్ర కే॒తునా॑ బృ॒హతా॑ భా॒త్యగ్ని॑రా॒విర్విశ్వా॑ని వృ॒షభో॑ రో॒రవీ॑తి | ది॒వశ్చి॑ద॒న్తాదు॑ప
మా॒ముదా॑న॒డపా॒ముప॑స్థే మ॒హిషో॑ వ॒వర్ధ॑ | ఇ॒దం త॑ ఏ॒కం ప॒ర ఊ॑త ఏ॒కం తృ॑తీయే॒న
జ్యోతి॑షా సం॒విశ॑స్వ | స॒ంవేశ॑న॒స్తను॒వై చారు॑రే॒ధి ప్రి॒యో దే॒వానాం॑ ప॒రమే॑ స॒ధస్థే॑ | నాకే॑
సు॒ప॒ర్ణము॑ప॒ యత్ప॑త॒న్తగ్ం హృ॑దా వే॒నన్తో॑ అ॒భ్యచ॑క్షత త్వా | హి॒రణ్య॑పక్షం వరు॒ణస్య
దూ॒తం య॑మ॒స్య యోనో॑ శకు॒నం భు॑ర॒ణ్యమ్ | అతి॑ద్రవ సా॒రమే॒యా శ్వానో॑ చతు॒రక్షో
శబ॑తో సా॒ధునా॑ ప॒థా | అథా॑ పి॒తృన్స్తు॑వి॒దత్రాగ్ం॑ అపీ॒హి య॑మే॒న యే స॑ధ॒మాదం॑
మద॑న్తి | యా తే శ్వానో॑ యమ॒రక్షి॑తారౌ చతు॒రక్షౌ ప॑థి॒రక్షీ॑ నృ॒చక్ష॑సా | తా॒భ్యాగ్ం
రా॒జన్ప॑రి దే॒హ్యన॑గ్ స్వ॒స్తి చా॑స్మా అన॒మివం॑ చ ధే॒హి ॥ 6 ॥

ఉ॒రు॒ణసా॑వ॒సుతృ॑పా॒వులు॒మ్బతా॑ య॒మస్య॑ దూ॒తౌ చ॑రతో వ॒శాగ్ం॑ అను॑ | తా॒వ॒స్మభ్యం॑
దృ॒శయే॑ సూ॒ర్యాయ॑ పు॒నర్ద॑త్తా వ॒సుమ॑ద్యేహ భ॒ద్రమ్ | సోమ॑ ఏ॒కేభ్యః॑ పవతే ఘృ॒తమే॑క
ఉ॒పా॑సతే | యే॒భ్యో మధు॑ ప్ర॒థావ॑తి తాగ్ని॒చ్ఛదే॑వాపి గ॒చ్ఛతాత్ | యే యు॒ధ్యన్తే॑ ప్ర॒థనే॑షు
శూ॒రాసో॑ యే త॒నుత్య॑జః | యే వా స॒హస్ర॑దక్షిణాస్తాగ్ని॒చ్ఛదే॑వాపి గ॒చ్ఛతాత్ | తప॑సా యే
అ॒నాధృ॑ష్యాస్తప॑సా యే సు॒వర్గ॑తాః | తపో॑ యే చ॒క్రిరే॑ మ॒హత్తాగ్ని॒చ్ఛదే॑వాపి గ॒చ్ఛతాత్ |
అశ్మ॑న్వ॒తీ రే॒వతీః సగ్ం॑ ర॒భధ్వ॑ముత్తి॒ష్ఠత॑ ప్రత॒రతా॑ సఖా॒యః | అత్రా॑ జహా॒మ యే
అ॒స॒న్నశే॑వాః శి॒వాన్ వ॒యమ॑భి వా॒జాను॑త్తరే॒మ ॥ 7 ॥

య॒ద్వై దే॒వస్య॑ స॒వితుః॑ ప॒విత్ర॑గ్ం స॒హస్ర॑ధారం వి॒తత॑మ॒న్తరి॑క్షే |
యేనా॑పు॒నాది॒న్ద్రమ॑నార్త॒మార్త్యై॑ తేనా॒హం మాగ్ం॑ స॒ర్వత॑నుం పు॒నామి॑ | యా
రా॒ష్ట్రాత్ప॑న్నాదప॒ యన్తి॑ శాఖా అ॒భిమృ॑తా నృ॒పతి॑మి॒చ్ఛమా॑నాః | ధా॒తుస్తాః॑ స॒ర్వాః
ప॒వనే॑న పూ॒తాః ప్ర॒జయా॑స్మా॒న్త్రయా॑ వర్చ॒సా సగ్ం॑స్స॒జాథ॑ | ఉ॒ద్వయం॑ తమ॒సస్ప॑రి
పశ్య॑న్తో జ్యోతి॒రుత్త॑రమ్ | దే॒వం దే॒వత్రా॑ సూ॒ర్యమ॑గ॒న్త జ్యోతి॑రుత్త॒మమ్ | ధా॒తా పు॑నాతు

సవి॒తా పు॑నాతు॒ | అగ్నే॑స్తేజ॒సా సూ॑ర్యస్య వర్చ॑సా ॥ ౮ ॥

ధే॒హ్యుత్త॑రేమా॒ష్టా చ॑ ॥

[3]

య॑న్తే అగ్ని॑మమ॒న్థామ॑ వృ॒షభా॑యే॒వ ప॑క్ష॒వే | ఇ॒మన్తగ్ం శ॑మయామసి క్షీ॒రేణ॑ చో॒ద్ధకే॑న
చ | య॑న్త్వమగ్నే॑ స॒మద॑హ॒స్త్వము॑ ని॒ర్వాప॑యా పు॒నః | క్ష్యా॑మ్భా॒రత్ర॑ జాయతాం
పా॒కదూ॑ర్వా వ్య॒ల్కశా॑ | శీ॒తికే॑ శీ॒తికా॑వతి॒ హ్లాదు॑కే॒ హ్లాదు॑కావతి | మ॒ణ్డూక్యా
సు॒స॒జ్గమ॑యేమగ్ం॑ స్వగ్నిగ్ం శ॒మయ॑ | శం తే॑ ధన్వ॒న్యా ఆపః॑ శ॒ము తే॑ సన్త్వనూ॒క్యాః |
శం తే॑ స॒ముద్రి॑యా ఆపః॑ శ॒ము తే॑ సన్తు॒ వర్షా॑ః | శం తే॑ స్రవ॒న్తిన్తు॒నవే॑ శ॒ము తే॑ సన్తు
కూ॒ప్యాః | శ॒న్తే నీ॒హరో॑ వర్ష॒తు శ॒ము పృ॑ష్యా॒వశీ॑యతామ్ ॥ ౯ ॥

అ॒వ సృ॑జ పున॑రగ్నే॒ పితృ॑భ్యో య॒న్త ఆ॑హుతశ్చ॒రతి॑ స్వ॒ధాభిః॑ | ఆయు॒ర్వసా॑న ఉ॒ప
యా॒తు శే॒షగ్ం స॒జ్గచ్ఛ॑తాం త॒నువా॑ జాతవేదః | స॒జ్గచ్ఛ॑స్వ పితృ॑భిః సగ్ం స్వ॒ధాభిః
సమి॑ష్టాపూ॒ర్తేన॑ ప॒రమే॑ వ్యోమన్ | య॒త్ర భూ॑మ్యే వృ॒ణసే॑ తత్ర గచ్ఛ॒ తత్ర॑ త్వా దే॒వః
స॒వి॒తా ద॑ధాతు | య॒త్తే కృ॑ష్ణః శ॒కున॑ ఆ॒తుతో॑ద పి॒పిలః॑ స॒ర్ప ఉ॒త వా॑ శ్వాపదః |
అగ్ని॑ష్టద్వి॒శ్వాద॑న్త॒ణం కృ॑ణోతు సోమ॒శ్చ యో॑ బ్రౌ॒హ్మణ॑మా॒వివే॑శ |

ఉ॒త్తిష్ఠా॑త॒న్తున॑వగ్ం స॒మృ॒భర॑స్వ మే॒హ గా॒త్రమ॑వహా॒ మా శరీ॑రమ్ | య॒త్ర భూ॑మ్యే వృ॒ణసే॑
తత్ర గచ్ఛ॒ తత్ర॑ త్వా దే॒వః స॒వి॒తా ద॑ధాతు | ఇ॒దం త॑ ఏ॒కం ప॒ర ఉ॒త ఏ॒కం తృ॒తీయే॑న
జ్యోతి॑షా సంవిశస్వ | స॒ంవేశ॑న॒న్తున॑వై చారు॒రేధి॑ ప్రి॒యో దే॒వానాం॑ ప॒రమే॑ స॒ధస్థే॑ | ఉ॒త్తిష్ఠ
ప్రే॒హి ప్ర॑ద్ర॒వౌకః॑ కృ॒ణు॑ష్వ ప॒రమే॑ వ్యోమన్ | య॒మేన॑ త్వం య॒మ్యా సంవి॑దానోత్త॒మం
నాక॑మధి రోహామమ్ | అశ్మ॑న్వతీ రే॒వతీ॑ర్యద్యై దే॒వస్య॑ స॒వి॒తుః ప॒విత్రం॑ యా
రా॒ష్ట్రాత్ప్ర॑న్నాదుద్వయం తమ॒సస్ప॑రి ధా॒తా పు॑నాతు | అ॒స్మాత్త్వమ॑ధి జాతో॒న్త్యయం॑
త్వదధి॑జాయతామ్ | అ॒గ్నయే॑ వైశ్వా॒నరాయ॑ సు॒వర్గాయ॑ లో॒కాయ॑ స్వాహా ॥ 10 ॥

అవశీయతాగ్ం స॒ధస్థే॑ ప॒శ్చ చ॑ ॥

[4]

ఆయా॑తు దే॒వః సు॒మనా॑భి॒రూతి॑భి॒ర్యమో హ॑వే॒హ ప్ర॑యతాభి॒రక్తా॑ | ఆసీ॑దతాగ్ం
సుప్ర॑యతే॒హ బ॒ర్హిష్యా॑ర్జాయ జా॒త్యై మమ॑ శత్రు॒హత్యై॑ | య॒మే ఇ॒వ య॑తమానే

యదైతం ప్రహుభరన్మానుషా దేవయంతః। ఆసీదతగ్గ్ స్వము లోకం విదానే సాస్వతస్థే
భవతమిన్దవే నః। యమాయ సోమగ్ం సునుత యమాయ జహుతా హవిః। యమగ్ం
హ యజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరక్కుతః। యమాయ ఘృతవద్ధవిర్జుహోత ప్ర చ
తిష్ఠత। స నో దేవేష్యామద్ధీర్ఘమాయుః ప్ర జీవనే। యమాయ మధుమత్తమగ్ం రాజ్ఞే
హవ్యం జహోతన। ఇదం నమ ఋషిభ్యః పూర్వజేభ్యః పూర్వేభ్యః పథిక్పదభ్యః॥ 11 ॥
యోఽస్య కౌప్య జగతః పార్థివస్యైక ఇద్వశీ। యమం భజ్యశ్రవో గాయ యో
రాజానపరోధ్యః। యమజ్గాయ భజ్యశ్రవో యో రాజానపరోధ్యః। యేనాపో నద్యో
ధన్వాని యేన ద్యౌః పృథివీ దృఢా। హిరణ్యకక్ష్యాన్ సుధురాన్ హిరణ్యాక్షానయః
శఫాన్। అశ్విననశ్యతో దానం యమో రాజాభి తిష్ఠతి। యమో దాధార పృథివీం
యమో విశ్వమిదం జగత్। యమాయ సర్వమిత్రస్థే యత్ ప్రాణద్వాయురక్షితమ్।
యథా పశ్చా యథా షడ్యథా పశ్చా దశర్షయః। యమం యో విద్యాతన్
బ్రూయాద్యథైక ఋషిర్విజానతే॥ 12 ॥

త్రికద్రుకేభిః పతతి షడ్ర్వరేకమిద్భూహత్। గాయత్రీ త్రిష్టుపచ్ఛన్దాగ్ంసి సర్వా తా యమ
ఆహితా। అహరహర్నయమానో గామశ్వం పురుషం జగత్। వైవస్వతో న తృప్యతి
పశ్చాభిర్మానవైర్యమః। వైవస్వతే వివిచ్యంతే యమే రాజని తే జనాః। యే చేహ
సత్యేనేచ్ఛంతే య ఉ చాన్యతవాదినః। తే రాజన్నిహ వివిచ్యంతేఽథా యన్తి త్వాముప।
దేవాగ్గ్ం యే నమస్యన్తి బ్రాహ్మణాగ్గ్ం పచిత్యతి। యస్మిన్వృక్షే సుపలాశే దేవైః
సమ్పిబతే యమః। అత్రా నో విశ్వతిః పితా పురాణా అనువేనతి॥ 13 ॥

పథిక్పదభ్యః విజానతేను వేనతి॥ [5]

వైశ్వానరే హవిరిదం జహోమి సాహస్రముత్సగ్ం శతధారమేతమ్। తస్మిన్నేష పితరం
పితామహం ప్రపితామహం బిభర్త్విన్వమానే। ద్రుప్సశ్చస్కన్ద పృథివీమను ద్యామిమం
చ యోనిమను యశ్చ పూర్వః। తృతీయం యోనిమను సశ్చరన్తం ద్రుప్సం
జహోమ్యను సప్త హోత్రాః। ఇమగ్ం సముద్రగ్ం శతధారముత్సన్వచ్యమానం

భువనస్య మధ్యే | ఘృతం దుహానామదితిం జనాయాగ్నే మా హిగ్ంసీః పరమే
 వ్యోమన్ | అపేత వీత వి చ సర్పతాతో యేఽత్ర స్థ పురాణా యే చ నూతనాః |
 అహోభిరద్భిరక్తుభిర్వ్యక్తం యమో దదాత్వవసానమస్మై | సవితైతాని శరీరాణి పృథివ్యై
 మాతురుపస్థ ఆదధే | తేభిర్యజ్యంతామఘ్నియాః || 14 ||

శునం వాహః శునం నారాః శునం కృషతు లాఙ్గలమ్ | శునం వరత్రా బధ్యంతాగ్ం
 శునమష్ట్రాముదిఙ్గయ శునాసీరా శునమస్మాసు ధత్తమ్ | శునాసీరావిమాం వాచం
 యద్దివి చక్రథుః పయః | తేనేమాముప సిఞ్చతమ్ | సీతే వస్తామహే త్వాఽర్వాచీ సుభగే
 భవ | యథా నః సుభగా ససి యథా నః సుఫలా ససి | సవితైతాని శరీరాణి పృథివ్యై
 మాతురుపస్థ ఆదధే | తేభిరదితే శం భవ | విముచ్యధ్వమఘ్నియా దేవయానా
 అతారిష్మ తమసస్పారమస్య | జ్యోతిరాపామ సువరగన్మ || 15 ||

ప్ర వాతా వాన్తి పతయన్తి విద్యుత ఉదోషధీర్జహతే పిన్వతే సువః | ఇరా విశ్వస్మై
 భువనాయ జాయతే యత్పర్జన్యః పృథివీగ్ం రేతసాఽవతి | యథా యమాయ
 హోర్మ్యమవప్నఞ్చ మానవాః | ఏవం వపామి హోర్మ్యం యథాసామ జీవతోకే
 భూరయః | చితః స్థ పరిచిత ఊర్ధ్వచితః శ్రయధ్వం పితరో దేవతా | ప్రజాపతిర్వః
 సాదయతు తయా దేవతయా | ఆప్యాయస్వ సన్తే || 16 ||

అఘ్నియా అగన్మ సప్త చ || [.]

ఉత్తే తభ్నోమి పృథివీం త్వత్పరీమం లోకం నిదధన్మో అహగ్ం రిషమ్ | ఏతాగ్గ్
 స్థాణాం పితరో ధారయన్తు తేఽత్రా యమః సాదనాత్తే మినోతు | ఉపసర్ప మాతరం
 భూమిమేతామురువ్యచసం పృథివీగ్ం సుశేవామ్ | ఊర్ణమ్రదా యువతిర్దక్షిణావత్యేషా
 త్వా పాతు నిర్బుత్యా ఉపస్థే | ఉఛ్మఞ్చస్వ పృథివి మా విబాధిథాః సూపాయనాస్మై
 భవ సూపవఞ్చనా | మాతా పుత్రం యథాసిచాభ్యేనం భూమి వృణు | ఉఛ్మఞ్చమానా
 పృథివీ హి తిష్ఠసి సహస్రం మిత ఉప హి శ్రయంతామ్ | తే గృహాసో మధుశ్చతో

విశ్వాహోస్మై శరణాః సన్వత్ర | ఏణీర్ధానా హరిణీరర్జునీః సన్తు ధేనవః | తిలవత్సా
ఊర్జమస్మై దుహానా విశ్వాహా సన్వనపస్పురన్తిః || 17 ||

ఏషా తే యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహే | అక్షితిర్నామ తే అసౌ | ఇదం పితృభ్యః
ప్రభరేమ బర్హిరేవేభ్యో జీవన్త ఉత్తరం భరేమ | తత్త్వమారోహాసో మేఘ్యా భవం యమేన
త్వం యమ్యా సంవిదానః | మా త్వా వృక్షౌ సమ్బాధిష్టాం మా మాతా పృథివి త్వమ్ |
పితౄన్ హి యత్ర గచ్ఛాస్యేధాసం యమరాజ్యే | మా త్వా వృక్షౌ సమ్బాధేథాం మా
మాతా పృథివీ మహి | వైవస్వతగ్ం హి గచ్ఛాసి యమరాజ్యే విరాజసి | నశం
ప్లవమారోహైతం నశేన పథోఽన్విహి | స త్వం నశప్లవో భూత్వా సన్తర ప్రతరోత్తర || 18 ||

సవితైతాని శరీరాణి పృథివ్యై మాతురుపస్థ ఆదధే | తేభ్యః పృథివి శం భవ | షడ్ధోతా
సూర్యం తే చక్షుర్గచ్ఛతు వాతమాత్మా ద్యాం చ గచ్ఛ పృథివీం చ ధర్మణా | అపో వా
గచ్ఛ యది తత్ర తే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా శరీరైః | పరం మృత్యో అనుపరేహి పన్థాం
యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్ | చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో
మోత వీరాన్ | శం వాతః శగ్ం హి తే ఘృణిః శము తే సన్వోషధీః | కల్పంతాం మే దిశః
శగ్మాః | పృథివ్యాస్తావ లోకే సాదయామ్యముష్య శర్మాసి పితరో దేవతా | ప్రజాపతిస్తావ
సాదయతు తయా దేవతయా | అన్తరిక్షస్య త్వా దివస్తావ దిశాం త్వా నాకస్య త్వా
ప్రప్తే బ్రధ్నస్య త్వా విష్టపే సాదయామ్యముష్య శర్మాసి పితరో దేవతా | ప్రజాపతిస్తావ
సాదయతు తయా దేవతయా || 19 ||

అపూపవాన్ష్పతవాగ్ శ్చరురేహ సీదతూత్తభువన్ పృథివీం ద్యాముతోపరి |
యోనికృతః పథికృతః సపర్యత యే దేవానాం ఘృతభాగా ఇహ స్థ | ఏషా తే
యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహేఽసౌ | దశాక్షరా తాగ్ం రక్షస్వ తాం గోపాయస్వ
తాం తే పరిదదామి తస్యాం త్వా మా దభన్పితరో దేవతా | ప్రజాపతిస్తావ సాదయతు

తయా దేవతయా। అపూపవాఞ్చతవాన్ క్షీరవాన్దధీవాన్మధుమాగ్న్యైరురేహ
 సీదతూత్తభ్నువన్ పృథివీం ద్యాముతోపరి। యోనికృతః పథికృతః సపర్యత యే
 దేవానాగ్ం శృతభాగాః క్షీరభాగా దధిభాగా మధుభాగా ఇహ స్థ। ఏషా తే యమసాదనే
 స్వధా నిధీయతే గృహేఽసౌ। శతాక్షరా సహస్రాక్షరాయతాక్షరాఽచ్యుతాక్షరా తాగ్ం
 రక్షస్వ తాం గోపాయస్వ తాం తే పరిదదామి తస్యాం త్వా మా దభన్వితరో దేవతా।
 ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు తయా దేవతయా॥ 20 ॥

అనపస్పరస్తిరుత్తర దేవతయా ద్యే వ॥ _____[7]

ఏతాస్తే స్వధా అమృతాః కరోమి యాస్తే ధానాః పరికిరామ్యత్ర। తాస్తే యమః పితృభిః
 సంవిదానోఽత్ర ధేనూః కామదుఘాః కరోతు। త్వమర్జునోషధీనాం పయో బ్రహ్మణ
 ఇద్విదుః। తాసాం త్వా మధ్యాదాదదే చరుభ్యో అపిధాతవే। దూర్వాణాగ్ం
 స్తమ్భమాహరైతాం ప్రియతమాం మమ। ఇమాం దిశం మనుష్యాణాం భూయిష్ఠాను వి
 రోహతు। కాశానాగ్ం స్తమ్భమాహర రక్షసామపహత్యై। య ఏతస్యై దిశః
 పరాభవన్నఘాయవో యథా తేనాభవాన్పునః। దర్భాణాగ్ం స్తమ్భమాహర
 పితృణామోషధీం ప్రియామ్। అన్వస్యై మూలం జీవాదను కాణ్డమథో ఫలమ్॥ 21 ॥

లోకం పృణ తా అస్య సూదదోహసః। శం వాతః శం హి తే ఘృణిః శము తే
 సన్తోషధీః। కల్పంతాం తే దిశః సర్వాః। ఇదమేవ మేతోఽపరామార్తిమారామ
 కాఞ్చన। తథా తదశ్విభ్యాం కృతం మిత్రేణ వరుణేన చ। వరణో వారయాద్దిదం దేవో
 వనస్పతిః। ఆర్త్యై నిర్ఋత్యై ద్వేషాచ్చ వనస్పతిః। విధృతిరసి విధారయాస్మదఘా
 ద్వేషాగ్ంసి శమి శమయాస్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి యవ యవయాస్మదఘా
 ద్వేషాగ్ంసి। పృథివీం గచ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ దివం గచ్ఛ దిశో గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ
 దిశో గచ్ఛ దివం గచ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ పృథివీం గచ్ఛాఽఽపో వా గచ్ఛ యది తత్ర తే
 హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా శరీరైః। అశ్మన్వతీ రేవతీర్యద్వై దేవస్య సవితుః పవిత్రం యా

రాష్ట్రాత్పన్నాదుద్వయం తమసస్పరి ధాతా పునాతు || 22 ||

ఫలం పునాతు ||

[8]

ఆ రోహతాఽఽయుర్జరసం గృణానా అనుపూర్వం యతమానా యతిష్ట | ఇహ త్వష్టా
సుజనిమా సురతో దీర్ఘమాయుః కరతు జీవసే వః | యథాఽహోన్యనుపూర్వం భవన్తి
యథర్తవ ఋతుభిర్యన్తి కౌప్తాః | యథా న పూర్వమపరో జహోత్యేవా
ధాతరాయాగ్ంషి కల్పయైషామ్ | న హి తే అగ్నే తనువై క్రూరం చకార మర్త్యః |
కపిర్భభన్తి తేజనం పునర్జరాయు గౌరివ | అప నః శోశుచదఘమగ్నే శుశుభ్యా
రయిమ్ | అప నః శోశుచదఘం మృత్యవే స్వాహా | అనడాహమన్వారభామహే
స్వస్తయే | స న ఇన్ద్ర ఇవ దేవేభ్యో వహ్నిః సమ్పారణో భవ || 23 ||

ఇమే జీవా ఏ మృతైరావవర్తన్తీభూద్భద్రా దేవహూతిం నో అద్య | ప్రాజ్ఞోగామాన్తతయే
హసాయ ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరాం దధానాః | మృత్యోః పదం యోపయన్తో యదైమ
ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరాం దధానాః | ఆప్యాయమానాః ప్రజయా ధనేన శుద్ధాః పూతా
భవథ యజ్ఞియాసః | ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి మా నోఽనుగదపరో
అర్థమేతమ్ | శతం జీవన్తు శరదః పురూచిన్తిరో మృత్యుం దద్మహే పర్వతేన | ఇమా
నారీరవిధవాః సుపత్నీరాజ్ఞానేన సర్విషా సమ్మృశంతామ్ | అనశ్రవో అనమీవాః సుశేవా
ఆరోహన్తు జనయో యోనిమగ్రే | యదాజ్ఞానం త్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవతస్పరి |
తేనామృతస్య మూలేనారాతీర్జమ్భయామసి | యథా త్వముద్భినతోస్యషధే పృథివ్యా
అధి | ఏవమిమ ఉద్భిన్దన్తు కీర్త్యా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన | అజోఽస్యజాస్మదఘా
ద్యేషాగ్ంసి యవోఽసి యవయాస్మదఘా ద్యేషాగ్ంసి || 24 ||

భవ జమ్భయామసి త్రీణి వ ||

[9]

అప నః శోశుచదఘమగ్నే శుశుభ్యా రయిమ్ | అప నః శోశుచదఘమ్ | సుక్షేత్రియా
సుగాతుయా వసూయా చ యజామహే | అప నః శోశుచదఘమ్ | ప్రయద్భన్దిష్ట ఏషాం
ప్రాస్మాకాసశ్చ సూరయః | అప నః శోశుచదఘమ్ | ప్రయదగ్నేః సహస్వతో విశ్వతో

య॒న్తి సూ॒రయః॑ । అప॑ నః శోశు॑చద॒ఘమ్ । ప్రయ॑త్తే అగ్నే॑ సూ॒రయో॑ జాయే॒మహి॑ ప్ర తే
వ॒యమ్ । అప॑ నః శోశు॑చద॒ఘమ్ ॥ 25 ॥

త్వగ్ం॑ హి వి॑శ్వతోముఖ॑ వి॒శ్వతః॑ పరి॒భూర॑సి । అప॑ నః శోశు॑చద॒ఘమ్ । ద్విషో॑ నో
వి॒శ్వతోముఖా॑ఽతి నా॒వేవ॑ పారయ । అప॑ నః శోశు॑చద॒ఘమ్ । స నః॑ సిన్ధు॑మివ
నా॒వయా॑తి పర్షా॑ స్వస్త్యే॑ । అప॑ నః శోశు॑చద॒ఘమ్ । ఆపః॑ ప్రవ॒ణాది॑వ
య॒తీర॑పాస్మత్స్యన్దతామ॑ఘమ్ । అప॑ నః శోశు॑చద॒ఘమ్ ।
ఉద్వ॑నాదుద॒కానీ॒వాపాస్మత్స్యన్దతామ॑ఘమ్ । అప॑ నః శోశు॑చద॒ఘమ్ । ఆన॒న్దాయ॑
ప్రమో॒దాయ॑ పున॒రాగ్రాగ్ సా॒వన్యహాన్॑ । అప॑ నః శోశు॑చద॒ఘమ్ । న వై తత్ర॑ ప్రమీ॒యతే॑
గౌర॑శ్వః పురు॑షః పశుః॑ । యత్రే॒దం బ్రహ్మ॑ క్రియతే॑ పరి॒ధిర్జీవ॑నాయకమప॑ నః
శోశు॑చద॒ఘమ్ ॥ 26 ॥

అఘమఘం చత్వారి చ ॥ [10]

అప॑శ్యామ॑ యువ॒తిమా॑చర॒న్తిం మృతా॑య జీ॒వాం పరిణీ॑యమానామ్ । అన్ధే॑న॒యా
తమ॑సా ప్రావృ॒తాఽసి॑ ప్రాచీ॒మవాచీ॑మవ॒యన్నరి॑ష్ట్యై । మయై॒తాం మాగ్న్తాం॑
భ్రీ॒యమా॑ణా దే॒వీ స॒తీ పితృ॑లోకం యదై॒షి । వి॒శ్వవారా॑ నభ॒సా సంవ్య॑యన్త్యుభౌ నో
లోకా॑ పయ॒సాఽఽవృ॑ణీహి । రయి॒ష్టామగ్నిం॑ మధు॒మన్త॒మూర్మి॒ణమూర్జః॑ సన్తం త్వా
పయ॑సోప సగ్ంసదే॒మ । సగ్ం ర॒య్యా సము॑ వర్చ॒స్సా సచ॑స్వా నః స్వస్త్యే॑ । యే
జీ॒వా యే చ॑ మృతా॑ యే జాతా॑ యే చ॒ జన్తాః॑ । తేభ్యో॑ ఘృత॑స్య ధార॒యితుం॑
మధు॑ధారా వ్యన్దతీ । మాతా రుద్రా॑ణాం దుహితా వసూ॒నాగ్ స్వసా॑ది॒త్యానా॑మమృత॑స్య
నాభిః॑ । ప్రణ॒వోచం॑ చిక్తి॒తుషే॑ జనాయ॑ మాగామనా॒గ్రామది॑తిం వధి॒ష్ట । పిబ॑తూద॒కం
తృణా॑న్యత్తు । ఓము॒త్సృజ॑త ॥ 27 ॥

వధిష్ట దేవ చ ॥ [11]

సన్తా॒వ సి॒ఞ్చామి॑ యజ॒షా ప్ర॒జామాయు॑ర్ధనం చ ॥ ఓమ్ శాన్తిః॑ శాన్తిః॑ శాన్తిః॑ ॥
సు॒మ॒జ్గీరి॒యం వ॒ధూరి॒మాగ్ం స॑మేత పశ్యత । సౌభా॑గ్యమ॒న్యై ద॒త్వా యాథా॑స్తం వి

పరే॑తన॒ | ఇ॒మాం త్వ॑మి॒న్ద్ర మి॒థ్వః సు॒పు॒త్రాగ్ం సు॒భగ్ం కు॒రు | ద॒శా॒స్యాం పు॒త్రానా॑
ధే॒హి ప॑తి॒మేకా॒ద॒శం కృ॑ధి॒ || ఆ॒వహ॑న్తి వి॒తన్వా॒నా | కు॒ర్వా॒ణా చీ॒రమా॒త్మనః॑ |
వా॒సాగ్ం॑సి మ॒మ గా॑వ॒శ్చ | అ॒న్నపా॑నే చ స॒ర్వదా॑ | తతో॑ మే శ్రియ॒మావ॑హ |
ఓమ్ శా॒న్తిః శా॒న్తిః శా॒న్తిః॑ ||

॥ సప్తమః ప్రశ్నః --- శీఙ్గావల్లీ ॥

శం నో మి॒త్రః శం వ॑రు॒ణః । శం నో భ॑వ॒త్వర్ష॑మా । శం న ఇ॒న్ద్రో బృ॑హ॒స్పతిః॑ । శం నో
వి॒ష్ణు॑రు॒క్రమః॑ । నమో॑ బ్ర॒హ్మ॑ణే । నమ॑స్తే వా॒యో । త్వమే॒వ ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మ॑సి । త్వమే॒వ
ప్ర॒త్యక్షం॑ బ్ర॒హ్మ వది॑ష్యామి । ఋ॒తం వది॑ష్యామి । స॒త్యం వది॑ష్యామి । తన్మా॑మ॒వతు॑ ।
తద్వ॒క్తార॑మ॒వతు॑ । అవ॑తు మామ్ । అవ॑తు వ॒క్తార॑మ్ । ఓమ్ శా॒న్తిః శా॒న్తిః శా॒న్తిః ॥ १ ॥

సత్యం వదిష్యామి పశ్చ చ ॥

[1]

శీ॒ఙ్గాం వ్యా॑ఖ్యా॒స్యామః॑ । వ॒ర్ణః స్వ॑రః । మా॒త్రా బ॒లమ్ । సా॒మ స॒న్తానః॑ । ఇ॒త్యుక్తః
శీ॒ఙ్గాధ్యా॒యః ॥ २ ॥

శీఙ్గాం పశ్చ ॥

[2]

స॒హ నౌ య॑శః । స॒హ నౌ బ్ర॒హ్మ॑వ॒ర్చన॑మ్ । అథా॑తః సగ్ంహితాయా ఉపనిషదం
వ్యా॑ఖ్యా॒స్యామః॑ । పశ్చ॑స్వధి॒కర॑ణేషు ।
అధి॑లోకమధి॒జ్యౌతి॑షమధివిద్యమధిప్ర॒జమ॑ధ్యాత్మమ్ । తా మహా॑సగ్ంహితా
ఇ॒త్యాచ॑క్షతే । అథా॑ధిలోకమ్ । పృథి॑వీ పూ॒ర్వరూ॑పమ్ । ద్యౌరు॒త్తర॑రూ॒పమ్ । ఆకా॑శః
స॒న్ధిః ॥ ३ ॥

వా॒యుః స॒న్ధాన॑మ్ । ఇ॒త్యధి॑లోకమ్ । అథా॑ధి॒జ్యౌతి॑షమ్ । అగ్నిః పూ॒ర్వరూ॑పమ్ ।
ఆది॑త్య ఉ॒త్తర॑రూ॒పమ్ । ఆపః స॒న్ధిః । వైద్యు॑తః స॒న్ధాన॑మ్ । ఇ॒త్యధి॑జ్యౌతి॒షమ్ ।
అథా॑ధివిద్యమ్ । ఆచార్యః పూ॒ర్వరూ॑పమ్ ॥ ४ ॥

అన్తే॑వాసు॒త్తర॑రూ॒పమ్ । ఏద్యా స॒న్ధిః । ప్ర॒వచ॑నగ్ం స॒న్ధాన॑మ్ । ఇ॒త్యధి॑విద్యమ్ ।
అథా॑ధిప్ర॒జమ్ । మాతా పూ॒ర్వరూ॑పమ్ । పితో॑త్తరరూ॒పమ్ । ప్ర॒జా స॒న్ధిః । ప్ర॒జన॑నగ్ం
స॒న్ధాన॑మ్ । ఇ॒త్యధి॑ప్ర॒జమ్ ॥ ५ ॥

అథా॑ధ్యాత్మమ్ । అధరా॑హనుః పూ॒ర్వరూ॑పమ్ । ఉత్తరా॑హనురుత్తరరూ॒పమ్ ।
వాక్స॑న్ధిః । జిహ్వా స॒న్ధాన॑మ్ । ఇ॒త్యధ్యాత్మమ్ । ఇతి॑మా మహా॑సగ్ంహితాః । య

ఏవమేతా మహాసగ్ంహితా వ్యాఖ్యాతా వేదః । సన్ధియతే ప్రజయా పశుభిః ।
బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన సువర్గ్యేణ లోకేన ॥ 6 ॥

సన్ధిరాచార్యః పూర్వరూపమిత్యధిప్రజం లోకేన ॥

[3]

యశ్చన్దసామృషభో విశ్వరూపః । ఛన్దోభ్యోఽధ్యమృతాత్సమ్భభూవ । స మేన్దో
మేధయా స్పృణోతు । అమృతస్య దేవ ధారణో భూయాసమ్ । శరీరం మే
విచర్షణమ్ । జిహ్వ మే మధుమత్తమా । కర్ణాభ్యాం భూర్తి విశ్రవమ్ । బ్రహ్మణః
కోశోఽసి మేధయాపిహితః । శ్రుతం మే గోపాయ । ఆవహంతి వితన్వానా ॥ 7 ॥

కుర్వాణా చీరమాత్మనః । వాసాగ్ంసి మమ గావశ్చ । అన్నపానే చ సర్వదా । తతో మే
శ్రియమావహ । లోమశాం పశుభిః సహ స్వాహా । ఆ మా యన్తు బ్రహ్మచారిణః
స్వాహా । వి మాఽఽయన్తు బ్రహ్మచారిణః స్వాహా । ప్ర మాఽఽయన్తు బ్రహ్మచారిణః
స్వాహా । దమాయన్తు బ్రహ్మచారిణః స్వాహా । శమాయన్తు బ్రహ్మచారిణః స్వాహా ॥ 8 ॥

యశో జనేఽసాని స్వాహా । శ్రేయాన్ వస్యసోఽసాని స్వాహా । తం త్వా భగ ప్రవిశాని
స్వాహా । స మా భగ ప్రవిశ స్వాహా । తస్మిన్సహస్రశాఖే । నిభగ్రాహం త్వయి మృజే
స్వాహా । యథాఽఽపః ప్రవతా యన్తి । యథా మాసా అహర్జరమ్ । ఏవం మాం
బ్రహ్మచారిణః । ధాతరాయన్తు సర్వతః స్వాహా । ప్రతివేశోఽసి ప్ర మా భాహి ప్ర మా
పద్యస్వ ॥ 9 ॥

[4]

భూర్భువః సువరిత్తి వా ఏతాస్తిస్తో వ్యాహృతయః । తాసాముహస్మై తాం చతుర్థీమ్ ।
మాహాచమస్యః ప్రవేదయతే । మహ ఇతి । తద్బ్రహ్మ । స ఆత్మా । అఙ్గాన్యన్యా
దేవతాః । భూరిత్తి వా అయం లోకః । భువ ఇత్యన్తరిక్షమ్ । సువరిత్యసౌ లోకః ॥ 10 ॥

మహ ఇత్యాదిత్యః । ఆదిత్యేన వావ సర్వే లోకా మహీయన్తే । భూరిత్తి వా అగ్నిః । భువ
ఇతి వాయుః । సువరిత్యాదిత్యః । మహ ఇతి చంద్రమాః । చంద్రమసా వావ సర్వాణి
జ్యోతిగ్ంషి మహీయన్తే । భూరిత్తి వా ఋచః । భువ ఇతి సామాని । సువరిత్తి
యజుగ్ంషి ॥ 11 ॥

మహా ఇతి బ్రహ్మ । బ్రహ్మణా వావ సర్వే వేదా మహీయన్తే । భూరితి వై ప్రాణః । భువ
 ఇత్యపానః । సువరితి వ్యానః । మహా ఇత్యన్నమ్ । అన్నేన వావ సర్వే ప్రాణా
 మహీయన్తే । తా వా ఏతాశ్చతస్రశ్చతుర్థా । చతస్రశ్చతస్రో వ్యాహృతయః । తా యో
 వేద । స వేద బ్రహ్మ । సర్వేఽన్మై దేవా బలిమావహన్తి ॥ 12 ॥

అసౌ లోకో యజుగ్ంషి వేద ద్వే చ ॥ _____ [5]

స య ఏషోఽన్తర్హృదయ ఆకాశః । తస్మిన్నయం పురుషో మనోమయః । అమృతో
 హిరణ్మయః । అన్తరేణ తాటుకే । య ఏష స్తన ఇవావలమ్బతే । సేన్ద్రయోనిః ।
 యత్రాసౌ కేశాన్తో వివర్తతే । వ్యపోహ్య శిర్షకపాలే । భూరిత్యగ్నో ప్రతిష్ఠతి । భువ
 ఇతి వాయౌ ॥ 13 ॥

సువరిత్యాదిత్యే । మహా ఇతి బ్రహ్మణి । ఆప్నోతి స్వారాజ్యమ్ । ఆప్నోతి
 మనసస్పతిమ్ । వాక్పతిశ్చక్షుష్పతిః । శ్రోత్రపతిర్విజ్ఞానపతిః । ఏతత్తతో భవతి ।
 ఆకాశశరీరం బ్రహ్మ । సత్యాత్మప్రాణారామం మన ఆనందమ్ । శాన్తిసమృద్ధమమృతమ్ ।
 ఇతి ప్రాచీనయోగ్యోపాస్వ ॥ 14 ॥

వాయావమృతమేకం చ ॥ _____ [6]

ప్రథివ్యన్తరిక్షం ద్యౌర్దిశోఽవాన్తరదిశాః । అగ్నిర్వాయురాదిత్యశ్చన్ద్రమా నక్షత్రాణి ।
 ఆప ఓషధయో వనస్పతయ ఆకాశ ఆత్మా । ఇత్యధిభూతమ్ । అథాధ్యాత్మమ్ । ప్రాణో
 వ్యానోఽపాన ఉదానః సమానః । చక్షుః శ్రోత్రం మనో వాక్త్వక్ । చర్మ మాగ్ంసగ్
 స్నావాస్థి మజ్జా । ఏతదధి విధాయర్షిరవోచత్ । పాఙ్క్తిం వా ఇదగ్ం సర్వమ్ ।
 పాఙ్క్తేనైవ పాఙ్క్తిగ్ం స్పృణోతీతి ॥ 15 ॥

సర్వమేకం చ ॥ _____ [7]

ఓమితి బ్రహ్మ । ఓమితీదగ్ం సర్వమ్ । ఓమిత్యేతదనుకృతి హ స్మ వా
 అప్యోశ్రావయేత్యాశ్రావయన్తి । ఓమితి సామాని గాయన్తి । ఓగ్ంశోమితి శస్త్రాణి
 శగ్ంసన్తి । ఓమిత్యధ్వర్యుః ప్రతిగరం ప్రతిగృణాతి । ఓమితి బ్రహ్మ ప్రసౌతి ।

ఓమిత్యగ్నిహోత్రమనుజానాతి । ఓమితి బ్రాహ్మణః ప్రవక్ష్యన్నాహ
బ్రహ్మోపాన్నవానీతి । బ్రహ్మోపాప్నోతి ॥ 16 ॥

ఓన్వశః ॥ [8]

ఋతం చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । సత్యం చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । తపశ్చ
స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । దమశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । శమశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే
చ । అగ్నియశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । అగ్నిహోత్రం చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ ।
అతిథయశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । మానుషం చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । ప్రజా చ
స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । ప్రజనశ్చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । ప్రజాతిశ్చ
స్వాధ్యాయప్రవచనే చ । సత్యమితి సత్యవచా రాధీతరః । తప ఇతి తపోనిత్యః
పౌరుశిష్టిః । స్వాధ్యాయప్రవచనే ఏవేతి నాకో మార్గల్యః । తద్ధి తపస్తద్ధి తపః ॥ 17 ॥

ప్రజా చ స్వాధ్యాయప్రవచనే చ షట్స ॥ [9]

అహం వృక్షస్య రేరివా । కీర్తిః పృష్ఠం గిరేరివ । ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినీవ స్వమృతమస్మి ।
ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్ । సుమేధా అమృతోక్షితః । ఇతి త్రిశజ్జ్యోర్వేదానువచనమ్ ॥ 18 ॥

అహగ్ం షట్ ॥ [10]

వేదమనూచ్యాచార్యోఽన్తేవాసినమనుశాంతి । సత్యం వద । ధర్మం చర ।
స్వాధ్యాయాన్మా ప్రమదః । ఆచార్యాయ ప్రియం ధనమాహృత్య ప్రజాతన్తుం మా
వ్యవచ్ఛేత్సిః । సత్యాన్న ప్రమదితవ్యమ్ । ధర్మాన్న ప్రమదితవ్యమ్ । కుశలాన్న
ప్రమదితవ్యమ్ । భూత్యై న ప్రమదితవ్యమ్ । స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం న
ప్రమదితవ్యమ్ ॥ 19 ॥

దేవపితృకార్యాభ్యాం న ప్రమదితవ్యమ్ । మాతృదేవో భవ । పితృదేవో భవ ।
ఆచార్యదేవో భవ । అతిథిదేవో భవ । యాన్యనవద్యాని కర్మాణి । తాని సేవితవ్యాని । నో
ఇతరాణి । యాన్యస్మాకగ్ం సుచరితాని । తాని త్వయోపాస్యాని ॥ 20 ॥

నో ఇతరాణి । యే కే చాస్మచ్ఛ్రేయాగ్ంసో బ్రాహ్మణాః । తేషాం త్వయాఽఽసనేన
ప్రశ్వసితవ్యమ్ । శ్రద్ధయా దేయమ్ । అశ్రద్ధయాఽదేయమ్ । శ్రియా దేయమ్ । హ్రియా
దేయమ్ । భియా దేయమ్ । సంవిదా దేయమ్ । అథ యది తే కర్మవిచకిత్సా వా

వృత్తవిచికిత్సా వా స్యాత్ || 21 ||

యే తత్ర బ్రాహ్మణాః సమ్మర్శినః | యుక్తా ఆయుక్తాః | అలూక్షా ధర్మకామాః స్యుః |
యథా తే తత్ర వర్తేరన్ | తథా తత్ర వర్తేథాః | అథాభ్యాఖ్యాతేషు | యే తత్ర బ్రాహ్మణాః
సమ్మర్శినః | యుక్తా ఆయుక్తాః | అలూక్షా ధర్మకామాః స్యుః | యథా తే తేషు
వర్తేరన్ | తథా తేషు వర్తేథాః | ఏష ఆదేశః | ఏష ఉపదేశః | ఏషా వేదోపనిషత్ |
ఏతదనుశాసనమ్ | ఏవముపాసితవ్యమ్ | ఏవము చైతదుపాస్యమ్ || 22 ||

సాధ్యాయప్రవచనాభ్యాన్న ప్రమదితవ్యం తాని త్వయాపాస్యాని స్యాత్తేషు వర్తేరన్తస్య చ || [11]

శం నో మిత్రః శం వరుణః | శం నో భవత్వర్యమా | శం న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః | శం నో
విష్ణురురుక్రమః | నమో బ్రహ్మణే | నమస్తే వాయో | త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి |
త్వామేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మవాదిషమ్ | ఋతమవాదిషమ్ | సత్యమవాదిషమ్ |
తన్మామావీత్ | తద్వక్తారమావీత్ | ఆవీన్మామ్ | ఆవీద్వక్తారమ్ | ఓమ్ శాంతిః శాంతిః
శాంతిః || 23 ||

సత్యమవాదిషం పశ్య చ || [12]

॥ అష్టమః ప్రశ్నః --- బ్రహ్మనన్దవల్లీ ॥

ఓమ్ సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై । తేజస్వి
నావధీతమస్తు మా విద్విషావహై । ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

బ్రహ్మవిదాపోతి పరమ్ । తదేషాభ్యుక్తా । సత్యం జ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ । యో వేద
నిహితం గుహయాం పరమే వ్యోమన్ । సోఽశ్నుతే సర్వాన్కామాన్తస్సహ । బ్రహ్మణా
విప్రశ్చితేతి । తస్మాద్వా ఏతస్మాద్దాత్మన ఆకాశః సమ్భూతః । ఆకాశాద్వాయుః ।
వాయోరగ్నిః । అగ్నేరాపః । అదభ్యః పృథివీ । పృథివ్యా ఓషధయః ।
ఓషధీభ్యోఽన్నమ్ । అన్నాత్పురుషః । స వా ఏష పురుషోఽన్నరసమయః ।
తస్యేదమేవ శిరః । అయం దక్షిణః పక్షః । అయముత్తరః పక్షః । అయమాత్మా । ఇదం
పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ 1 ॥

అన్నాద్వై ప్రజాః ప్రజాయంతే । యాః కాశ్చ పృథివీగ్ శ్రితాః । అథో అన్నేనైవ జీవన్తి ।
అథైనదపి యన్త్యన్తతః । అన్నగ్ం హి భూతానాం జ్యేష్ఠమ్ ।
తస్మాత్సర్వాషధముచ్యతే । సర్వం వై తేఽన్నమాపువన్తి । యేఽన్నం బ్రహ్మోపాసతే ।
అన్నగ్ం హి భూతానాం జ్యేష్ఠమ్ । తస్మాత్సర్వాషధముచ్యతే । అన్నాద్భూతాని
జాయంతే । జాతాన్యన్నేన వర్ధంతే । అద్యతేఽత్తి చ భూతాని । తస్మాదన్నం తదుచ్యత
ఇతి । తస్మాద్వా ఏతస్మాదన్నరసమయాత్ । అన్యోఽన్తర ఆత్మా ప్రాణమయః । తేనైష
పూర్ణః । స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుషవిధతామ్ । అన్వయం పురుషవిధః ।
తస్య ప్రాణ ఏవ శిరః । వ్యానో దక్షిణః పక్షః । అపాన ఉత్తరః పక్షః । ఆకాశ ఆత్మా ।
పృథివీ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ 2 ॥

ప్రాణం దేవా అను ప్రాణన్తి । మనుష్యాః పశవశ్చ యే । ప్రాణో హి భూతానామాయుః ।
తస్మాత్సర్వాయుషముచ్యతే । సర్వమేవ త ఆయుర్యన్తి । యే ప్రాణం బ్రహ్మోపాసతే ।

ప్రాణో హి భూతానామాయుః | తస్మాత్సర్వాయుషముచ్యత ఇతి | తస్యైష ఏవ శారీర
ఆత్మా | యః పూర్వస్య | తస్మాద్వా ఏతస్మాత్ ప్రాణమయాత్ | అన్యోఽన్తర ఆత్మా
మనోమయః | తేనైష పూర్ణః | స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ | తస్య పురుషవిధతామ్ |
అన్వయం పురుషవిధః | తస్య యజురేవ శిరః | ఋగ్దక్షిణః పక్షః | సామోత్తరః పక్షః |
ఆదేశ ఆత్మా | అథర్వాఙ్గిరసః పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా | తదప్యేష శ్లోకో భవతి || 3 ||

యతో వాచో నివర్తన్తే | అప్రాప్య మనసా సహ | ఆనన్దం బ్రహ్మణో విద్వాన్ | న బిభేతి
కదాచనేతి | తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా | యః పూర్వస్య | తస్మాద్వా
ఏతస్మాన్మనోమయాత్ | అన్యోఽన్తర ఆత్మా విజ్ఞానమయః | తేనైష పూర్ణః | స వా ఏష
పురుషవిధ ఏవ | తస్య పురుషవిధతామ్ | అన్వయం పురుషవిధః | తస్య శ్రద్ధేవ శిరః |
ఋతం దక్షిణః పక్షః | సత్యముత్తరః పక్షః | యోగ ఆత్మా | మహాః పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా |
తదప్యేష శ్లోకో భవతి || 4 ||

విజ్ఞానం యజ్ఞం తనుతే | కర్మాణి తనుతేఽపి చ | విజ్ఞానం దేవాః సర్వే | బ్రహ్మ
జ్యేష్ఠముపాసతే | విజ్ఞానం బ్రహ్మ చేద్వేద | తస్మాచ్ఛేన్న ప్రమాద్యతి | శరీరే పాప్మనో
హిత్యా | సర్వాన్కామాన్సమశ్నుత ఇతి | తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా | యః పూర్వస్య |
తస్మాద్వా ఏతస్మాద్విజ్ఞానమయాత్ | అన్యోఽన్తర ఆత్మాఽన్తరన్దమయః | తేనైష
పూర్ణః | స వా ఏష పురుషవిధ ఏవ | తస్య పురుషవిధతామ్ | అన్వయం పురుషవిధః |
తస్య ప్రియమేవ శిరః | మోదో దక్షిణః పక్షః | ప్రమోద ఉత్తరః పక్షః | ఆనన్ద ఆత్మా |
బ్రహ్మ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా | తదప్యేష శ్లోకో భవతి || 5 ||

అసన్నేవ స భవతి | అసద్బ్రహ్మేతి వేద చేత్ | అస్తి బ్రహ్మేతి చేద్వేద | సన్తమేనం తతో
ఏదుర్తితి | తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా | యః పూర్వస్య | అథాతోఽనుప్రశ్నాః | ఉతా
విద్వానముం లోకం ప్రేత్య | కశ్చన గచ్ఛతి(3) || ఆహో విద్వానముల్లోకం ప్రేత్య |
కశ్చిత్సమశ్నుతా(3) ఉ | సోఽకామయత | బహు స్యాం ప్రజాయేయేతి | స

తపోఽతప్యతః | స తపస్తప్తాః | ఇదగ్ం సర్వమస్పృజతః | యదీదం కిం చ | తత్సంప్రప్తాః |
 తదేవాను ప్రావిశత్ | తదనుప్రవిశ్య | సచ్చ త్యచ్ఛాభవత్ | నిరుక్తం చానిరుక్తం చ |
 నిలయన్తం చానిలయనం చ | విజ్ఞాన్తం చావిజ్ఞానం చ | సత్యం చాన్యతం చ
 సత్యమభవత్ | యదీదం కిం చ | తత్సత్యమిత్యాచక్షతే | తదప్యేష శ్లోకో భవతి || 6 ||

అసద్వా ఇదమగ్ర ఆసీత్ | తతో వై సదజాయత | తదాత్మానగ్ స్వయమకురుతః |
 తస్మాత్తత్సకృతముచ్యత ఇతి | యద్వై తత్సకృతమ్ | రసో వై సః | రసగ్
 హేవానం లబ్ధాఽఽనన్ధీ భవతి | కో హేవాన్యాత్కః ప్రాణ్యాత్ | యదేష ఆకాశ
 ఆనన్దో న స్యాత్ | ఏష హేవానన్దయాతి | యదా హ్యేష
 ఏతస్మిన్నదృశ్యేఽనాత్మ్యేఽనిరుక్తేఽనిలయనేఽభయం ప్రతిష్ఠాం విన్దతే | అథ
 సోఽభయం గతో భవతి | యదా హ్యేష ఏతస్మిన్నదరమన్తరం కురుతే | అథ తస్య
 భయం భవతి | తత్త్వేవ భయం విదుషోఽమన్వానస్య | తదప్యేష శ్లోకో భవతి || 7 ||

భీషాఽస్మాద్వాతః పవతే | భీషోదేతి సూర్యః | భీషాఽస్మాదగ్నిశ్చేన్ద్రశ్చ |
 మృత్యుర్థావతి పశ్చిమ ఇతి | సైషాఽఽనన్దస్య మీమాగ్ంసా భవతి | యువా
 స్యాత్సాధు యువాఽధ్యాయకః | ఆశిష్ఠో దృఢిష్ఠో బలిష్ఠః | తస్యేయం పృథివీ సర్వా
 విత్తస్య పూర్ణా స్యాత్ | స ఏకో మానుష ఆనన్దః | తే యే శతం మానుషా ఆనన్దాః | స
 ఏకో మనుష్యగన్ధర్వాణామానన్దః | శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య | తే యే శతం
 మనుష్యగన్ధర్వాణామానన్దాః | స ఏకో దేవగన్ధర్వాణామానన్దః | శ్రోత్రియస్య
 చాకామహతస్య | తే యే శతం దేవగన్ధర్వాణామానన్దాః | స ఏకః పితృణాం
 చిరలోకలోకానామానన్దః | శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య | తే యే శతం పితృణాం
 చిరలోకలోకానామానన్దాః | స ఏక ఆజానజానాం దేవానామానన్దః | శ్రోత్రియస్య
 చాకామహతస్య | తే యే శతమాజానజానాం దేవానామానన్దాః | స ఏకః కర్మదేవానాం
 దేవానామానన్దః | యే కర్మణా దేవానామన్యన్తి | శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య | తే యే
 శతం కర్మదేవానాం దేవానామానన్దాః | స ఏకో దేవానామానన్దః | శ్రోత్రియస్య

చాకామహతస్యః | తే యే శతం దేవానామానన్దాః | స ఏక ఇన్ద్రస్యానన్దః | శ్రోత్రియస్య
చాకామహతస్యః | తే యే శతమిన్ద్రస్యానన్దాః | స ఏకో బృహస్పతేరానన్దః | శ్రోత్రియస్య
చాకామహతస్యః | తే యే శతం బృహస్పతేరానన్దాః | స ఏకః ప్రజాపతేరానన్దః |

శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్యః | తే యే శతం ప్రజాపతేరానన్దాః | స ఏకో బ్రహ్మణ ఆనన్దః |
శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్యః | స యశ్చాయం పురుషే | యశ్చ సావాదిత్యే | స ఏకః |
స య ఏవంవిత్ | అస్మాత్లోకాత్ప్రేత్య | ఏతమన్నమయమాత్మానముపసజ్జ్కృమతి |
ఏతం ప్రాణమయమాత్మానముపసజ్జ్కృమతి | ఏతం
మనోమయమాత్మానముపసజ్జ్కృమతి | ఏతం విజ్ఞానమయమాత్మానముపసజ్జ్కృమతి |
ఏతమానన్దమయమాత్మానముపసజ్జ్కృమతి | తదప్యేష శ్లోకో భవతి || ౩ ||

యతో వాచో నివర్తన్తే | అప్రాప్య మనసా సహ | ఆనన్దం బ్రహ్మణో విద్వాన్ | న బిభేతి
కుతశ్చనేతి | ఏతగ్ం హ వావ న తపతి | కిమహగ్ం సాధు నాకరవమ్ | కిమహం
పాపమకరవమితి | స య ఏవం విద్వానేతే ఆత్మానగ్ స్ప్రణుతే | ఉభే హ్యేవైష ఏతే
ఆత్మానగ్ స్ప్రణుతే | య ఏవం వేద | ఇత్యుపనిషత్ || ౪ ||

సహ నావవతు | సహ నౌ భునక్తు | సహ వీర్యం కరవావహై | తేజస్వి నావధీతమస్తు
మా ఏద్విషావహై | ఓమ్ శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ||

॥ నవమః ప్రశ్నః --- భృగువల్లి ॥

ఓమ్ సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై । తేజస్వి
నావధీతమస్తు మా విద్విషావహై । ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

భృగుర్వై వారుణిః । వరుణం పితరముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మతి । తస్మా
ఏతత్ప్రవాచ । అన్నం ప్రాణం చక్షుః శ్రోత్రం మనో వాచమితి । తగ్ం హోవాచ । యతో
వా ఇమాని భూతాని జాయంతే । యేన జాతాని జీవంతి । యత్ప్రయన్త్యభి సంవిశంతి ।
తద్విజిజ్ఞాసస్వ । తద్బ్రహ్మతి । స తపోఽతప్యత । స తపస్తప్త్యా ॥ 1 ॥

అన్నం బ్రహ్మతి వ్యజానాత్ । అన్నాధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే । అన్నేన
జాతాని జీవంతి । అన్నం ప్రయన్త్యభి సంవిశంతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం
పితరముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మతి । తగ్ం హోవాచ । తపసా బ్రహ్మ
విజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మతి । స తపోఽతప్యత । స తపస్తప్త్యా ॥ 2 ॥

ప్రాణో బ్రహ్మతి వ్యజానాత్ । ప్రాణాధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే । ప్రాణేన
జాతాని జీవంతి । ప్రాణం ప్రయన్త్యభి సంవిశంతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం
పితరముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మతి । తగ్ం హోవాచ । తపసా బ్రహ్మ
విజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మతి । స తపోఽతప్యత । స తపస్తప్త్యా ॥ 3 ॥

మనో బ్రహ్మతి వ్యజానాత్ । మనసో హ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే । మనసా
జాతాని జీవంతి । మనః ప్రయన్త్యభి సంవిశంతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం
పితరముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మతి । తగ్ం హోవాచ । తపసా బ్రహ్మ
విజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మతి । స తపోఽతప్యత । స తపస్తప్త్యా ॥ 4 ॥

విజ్ఞానం బ్రహ్మతి వ్యజానాత్ । విజ్ఞానాధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే । విజ్ఞానేన
జాతాని జీవంతి । విజ్ఞానం ప్రయన్త్యభి సంవిశంతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం

పిత॑రము॒పస॑సార॒ | అధీ॑హి భగ॒వో బ్ర॑హ్మ॒తి | తగ్ం హో॑వాచ | తప॑సా బ్రహ్మ
విజ్ఞా॑సస్వ | తపో॒ బ్రహ్మ॑తి | స తపో॑ఽతప్యత | స తప॑స్తప్త్యా ॥ 5 ॥

ఆన॑న్దో బ్రహ్మ॒తి వ్య॑జానాత్ | ఆన॑న్దాద్ధ్యేవ ఖల్వి॒మాని భూ॑తాని జాయ॑న్తే | ఆన॑న్దేన
జాతా॑ని జీవ॑న్తి | ఆన॑న్దం ప్రయ॑న్త్యభి సంవి॑శన్తితి | సైషా భౌ॒ర్గపి వా॑రుణీ వి॒ద్యా | ప॒రమే
వ్యోమ॑న్ ప్రతి॒ష్ఠితా॑ | య ఏ॒వం వేద॑ ప్రతి॒తిష్ఠతి॑ | అన్న॑వానన్నాదో భ॑వతి | మహా॑స్థవతి
ప్రజయా॑ పశు॒భిర్బ్రహ్మ॑వర్చసేన | మహా॑స్కి॒ర్యా ॥ 6 ॥

అన్నం॑ న ని॒న్ద్యాత్ | తద్వ॑తమ్ | ప్రాణో॑ వా అన్నమ్ | శరీ॑రమన్నాదమ్ | ప్రాణే
శరీ॑రం ప్రతి॒ష్ఠితమ్ | శరీ॑రే ప్రాణః ప్రతి॒ష్ఠితః | తదే॑తదన్నమన్నే ప్రతి॒ష్ఠితమ్ | స య
ఏ॒తదన్న॑మన్నే ప్రతి॒ష్ఠితం వేద॑ ప్రతి॒తిష్ఠతి॑ | అన్న॑వానన్నాదో భ॑వతి | మహా॑స్థవతి
ప్రజయా॑ పశు॒భిర్బ్రహ్మ॑వర్చసేన | మహా॑స్కి॒ర్యా ॥ 7 ॥

అన్నం॑ న పరి॑చక్షీత | తద్వ॑తమ్ | ఆపో॑ వా అన్నమ్ | జ్యోతి॑రన్నాదమ్ | అప్పు
జ్యోతిః ప్రతి॒ష్ఠితమ్ | జ్యోతి॑ష్యాపః ప్రతి॒ష్ఠితాః | తదే॑తదన్నమన్నే ప్రతి॒ష్ఠితమ్ | స య
ఏ॒తదన్న॑మన్నే ప్రతి॒ష్ఠితం వేద॑ ప్రతి॒తిష్ఠతి॑ | అన్న॑వానన్నాదో భ॑వతి | మహా॑స్థవతి
ప్రజయా॑ పశు॒భిర్బ్రహ్మ॑వర్చసేన | మహా॑స్కి॒ర్యా ॥ 8 ॥

అన్నం॑ బ॒హు కు॑ర్వీత | తద్వ॑తమ్ | పృథి॑వీ వా అన్నమ్ | ఆకా॑శోఽన్నాదః |
పృథి॑వ్యామాకా॒శః ప్రతి॒ష్ఠితః | ఆకా॑శే పృథి॑వీ ప్రతి॒ష్ఠితా | తదే॑తదన్నమన్నే ప్రతి॒ష్ఠితమ్ |
స య ఏ॒తదన్న॑మన్నే ప్రతి॒ష్ఠితం వేద॑ ప్రతి॒తిష్ఠతి॑ | అన్న॑వానన్నాదో భ॑వతి |
మహా॑స్థవతి ప్రజయా॑ పశు॒భిర్బ్రహ్మ॑వర్చసేన | మహా॑స్కి॒ర్యా ॥ 9 ॥

న క॑ఞ్చన వస॑తౌ ప్రత్యా॑చక్షీత | తద్వ॑తమ్ | తస్మా॑ద్యయా కయా చ విధయా
బ॒హ్వాన్నం ప్రా॑పు॒యాత్ | అరా॑ధ్యస్మా అన్నమి॒త్యాచ॑క్షతే | ఏతద్వై
ముఖ॑తోఽన్నగ్ం రా॒ధమ్ | ముఖ॑తోఽస్మా అన్నగ్ం రా॒ధ్యతే | ఏతద్వై
మధ్య॑తోఽన్నగ్ం రా॒ధమ్ | మధ్య॑తోఽస్మా అన్నగ్ం రా॒ధ్యతే | ఏతద్వా
అన్త॑తోఽన్నగ్ం రా॒ధమ్ | అన్త॑తోఽస్మా అన్నగ్ం రా॒ధ్యతే | య ఏ॒వం వేద॑ | క్షేమ॑ ఇతి

వాచి॥ యోగక్షేమ ఇతి ప్రాణాపానయోః॥ కర్మేతి హస్తయోః॥ గతిరితి పాదయోః॥
 విముక్తిరితి పాయౌ॥ ఇతి మానుషీః సమాజ్ఞాః॥ అథ దైవీః॥ తృప్తిరితి వృష్టౌ॥ బలమితి
 విద్యుతి॥ యశ ఇతి పశుషు॥ జ్యోతిరితి నక్షత్రేషు॥ ప్రజాతిరమృతమానంద ఇత్యుపస్థే॥
 సర్వమిత్యాకాశే॥ తత్ప్రతిష్ఠేత్యుపాసీత॥ ప్రతిష్ఠావాన్భవతి॥ తన్మహ ఇత్యుపాసీత॥
 మహాన్భవతి॥ తన్మన ఇత్యుపాసీత॥ మానవాన్భవతి॥ తన్నమ ఇత్యుపాసీత॥
 నమ్యంతేఽస్మై కామాః॥ తద్బ్రహ్మేత్యుపాసీత॥ బ్రహ్మవాన్భవతి॥ తద్బ్రహ్మణః
 పరిమర ఇత్యుపాసీత॥ పర్యేణం మ్రియంతే ద్విషంతః సప్తత్నాః॥ పరి యేఽప్రియా
 భ్రాతృవ్యాః॥ స యశ్చాయం పురుషే॥ యశ్చసావాద్ధిత్యే॥ స ఏకః॥ స య ఏవంవిత్॥
 అస్మాత్లోకాత్ప్రేత్య॥ ఏతమన్నమయమాత్మానముపసంక్రమ్య॥ ఏతం
 ప్రాణమయమాత్మానముపసంక్రమ్య॥ ఏతం మనోమయమాత్మానముపసంక్రమ్య॥
 ఏతం విజ్ఞానమయమాత్మానముపసంక్రమ్య॥

ఏతమానందమయమాత్మానముపసంక్రమ్య॥ ఇమాత్లోకాన్కామాన్ని
 కామరూప్యనుసంశ్చరన్॥ ఏతత్సామ గాయంతాస్తే॥ హా(3) వు హా(3) వు హా(3) వు॥
 అహమన్నమహమన్నమహమన్నమ్॥
 అహమన్నాదో(2)ఽహమన్నాదో(2)ఽహమన్నాదః॥ అహగ్న్ శ్లోకకృదహగ్న్
 శ్లోకకృదహగ్న్ శ్లోకకృత్॥ అహమస్మి ప్రథమజా ఋతా(3) స్య॥ పూర్వం దేవేభ్యో
 అమృతస్య నా(3) భాజ॥ యో మా దదాతి స ఇదేవ మా(3) వాః॥
 అహమన్నమన్నమదస్తమా(3) ద్మి॥ అహం విశ్వం భువన్మభ్యభవామ్॥ సువర్న
 జ్యోతీః॥ య ఏవం వేద॥ ఇత్యుపనిషత్ ॥ 10 ॥

సహ నావవతు॥ సహ నౌ భువక్తు॥ సహ వీర్యం కరవావహై॥ తేజస్వి నావధీతమస్తు
 మా ఏద్విషావహై॥ ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః॥

॥ దశమః ప్రశ్నః --- మహానారాయణోపనిషత్ ॥

ఓమ్ సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై । తేజస్వి
నావధీతమస్తు మా విద్విషావహై । ఓమ్ శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥

॥ అమృతస్య పారే ॥

అమృతస్య పారే భువనస్య మధ్యే నాకస్య పృష్ఠే మహతో మహీయాన్ । శుక్రేణ
జ్యోతిగ్ంషి సమనుప్రవిష్టః ప్రజాపతిశ్చరతి గర్భే అంతః ॥ యస్మిన్నిదగ్ం సం చ విచైతి
సర్వం యస్మిన్దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః । తదేవ భూతం తదు భవ్యమా ఇదం తదక్షరే
పరమే వ్యోమన్ ॥ యేనాఽఽవృతం ఖం చ దివం మహిం చ యేనాఽఽదిత్యస్తపతి
తేజసా భ్రాజసా చ । యమంతః సముద్రే కవయో వయన్తి యదక్షరే పరమే ప్రజాః ॥ యతః
ప్రసూతా జగతః ప్రసూతీ తోయేన జీవాన్ వ్యససర్జ భూమ్యామ్ । యదోషధీభిః
పురుషాన్పశూగ్గ్ంఞ్చ వివేశ భూతాని చరాచరాణి ॥ అతః పరం నాన్యదణీయసగ్ం హి
పరాత్పరం యన్మహతో మహాంతమ్ । యదేకమవ్యక్తమనన్తరూపం విశ్వం పురాణం
తమసః పరస్తాత్ ॥ १ ॥

తదేవర్తం తదు సత్యమాహుస్తదేవ బ్రహ్మ పరమం కవీనామ్ । ఇష్టాపూర్తం బహుధా
జాతం జాయమానం విశ్వం బిభర్తి భువనస్య నాభిః ॥
తదేవాగ్నిస్తద్వాయుస్తత్సూర్యస్తదు చంద్రమాః । తదేవ శుక్రమమృతం తద్బ్రహ్మ తదాపః
స ప్రజాపతిః ॥ సర్వే నిమేషా జజ్ఞరే విద్యుతః పురుషాదధి । కలా ముహూర్తాః
కాష్ఠాశ్చాహోరాత్రాశ్చ సర్వశః ॥ అర్థమాసా మాసా ఋతవః సంవత్సరశ్చ
కల్పంతామ్ । స ఆపః ప్రదుఘే ఉభే ఇమే అన్తరిక్షమథో సువః ॥ వైసమూర్ధ్వం న

తి॒ర్య॒గ్నా॒మం న మధ్యే॑ పరి॒జగ్ర॑భత్ । న తస్యే॑శే క॒శ్చన తస్య॑ నామ మ॒హద్య॑శః ॥ ౨ ॥

న స॒న్దృశే॑ తిష్ఠ॒తి రూ॑పమ॒స్య న చక్షు॑షా ప॒శ్యతి క॒శ్చనై॑నమ్ । హృ॒దా మ॑నీ॒షా
మన॑సాఽభి॒క్తౌప్తౌ య ఏ॒నం వి॒దుర॑మృ॒తాస్తే భ॑వంతి ॥ అ॒దభ్యః స॒మూ॒భతో హి॑రణ్యగ్ర॒రభి
ఇ॒త్యష్టౌ ॥ ఏ॒ష హి దే॒వః ప్ర॒దిశోఽను స॒ర్వాః పూ॑ర్వో హి జా॒తః స ఉ గ॒ర్భే అ॒న్తః । స
వి॒జాయ॑మానః స జని॒ష్యమా॑ణః ప్ర॒త్యజ్ఞు॑ః సృ॒ష్టిష్ఠ॑తి వి॒శ్వతో॑ముఖః ॥ వి॒శ్వత॑శ్చక్షురు॒త
వి॒శ్వతో॑ముఖో వి॒శ్వతో॑హస్త ఉ॒త వి॒శ్వత॑స్పాత్ । సం బ్రా॒హ్మభ్యాం నమ॑తి సం
ప॒తత్రై॑ర్ద్యా॒వాపృ॑థి॒వీ జ॒నయ॑న్దే॒వ ఏకః॑ ॥ వే॒నస్త॑వ॒శ్యన్విశ్వా॑ భువనాని వి॒ద్వాన్ యత్ర
వి॒శ్వం భ॑వత్యే॒కనీ॑శమ్ । యస్మి॒న్నిద॑గ్ం సం చ వి॒చైక॑గ్ం స ఓ॒తః ప్రోత॑శ్చ వి॒భుః
ప్ర॒జాసు॑ । ప్ర తద్వో॑చే అ॒మృతం ను వి॒ద్వాన్దృ॑ర్వో నామ నిహితం గుహాసు ॥ ౩ ॥

త్రీణి॑ ప॒దా నిహితా॑ గుహాసు యస్తద్వేద॑ స॒వితుః పితాఽసత్ । స నో బ॒న్ధర్జ॑నితా స
వి॒ధాతా॑ ధామాని వేద భువనాని విశ్వా । యత్ర దే॒వా అ॒మృత॑మానశానాస్తృ॒తీయే
ధా॒మాన్య॒భ్యైరయ॑న్త । పరి ద్యా॒వాపృ॑థి॒వీ యన్తి స॒ద్యః పరి లో॒కాన్ పరి ది॒శః పరి
సు॒వః । ఋత॑స్య తన్తుం వితతం విచృ॒త్య తద॑ప॒శ్యత్తద॑భవత్ ప్రజాసు । పరి॒త్య
లో॒కాన్పరి॑త్య భూతాని పరి॒త్య స॒ర్వాః ప్ర॒దిశో ది॒శశ్చ । ప్ర॒జాప॑తిః ప్రథమ॒జా
ఋత॑స్యఽఽత॒మనఽఽత॒మాన॑మభిసంభూభూవ । సద॑స॒స్పతి॑మద్భుతం
ప్రి॒యమి॑న్ద్రస్య కామ్యమ్ । సనిం మే॒ధామ॑యాసిషమ్ । ఉద్ధీ॒ప్యస్వ
జాత॑వేదోఽప్ర॒ఘ్నున్నిర్ఋ॑తిం మమ ॥ ౪ ॥

ప॒శూగ్గ్నా మ॒హ్యమా॑వహ జీ॒వనం చ ది॑శో దిశ । మా నో హిగ్ంసీజ్ఞాతవేదో గామశ్శ్వం
పురు॑షం జగత్ । అ॒భిభ్ర॑దగ్న ఆగ॑హి శ్రి॒యా మా పరి॑పాతయ ।

॥ గాయత్రీమంత్రాః ॥

పురుషస్య విద్య సహస్రాక్షస్య మహాదేవస్య ధీమహి । తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ ।
 తత్పురుషాయ విద్యహే మహాదేవాయ ధీమహి । తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ ।
 తత్పురుషాయ విద్యహే వక్రతుణ్ణాయ ధీమహి । తన్నో దన్తిః ప్రచోదయాత్ ।
 తత్పురుషాయ విద్యహే చక్రతుణ్ణాయ ధీమహి ॥ 5 ॥

తన్నో నన్దిః ప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయ విద్యహే మహాసేనాయ ధీమహి । తన్నః
 షణ్ముఖః ప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయ విద్యహే సువర్ణపక్షాయ ధీమహి । తన్నో
 గరుడః ప్రచోదయాత్ । వేదాత్మనాయ విద్యహే హిరణ్యగర్భాయ ధీమహి । తన్నో
 బ్రహ్మ ప్రచోదయాత్ । నారాయణాయ విద్యహే వాసుదేవాయ ధీమహి । తన్నో విష్ణుః
 ప్రచోదయాత్ । వజ్రనఖాయ విద్యహే తిక్షదగ్ధ్వాయ ధీమహి ॥ 6 ॥

తన్నో నారసింగ్ంహః ప్రచోదయాత్ । భాస్కరాయ విద్యహే మహద్భ్యుతిక్రాయ
 ధీమహి । తన్నో ఆదిత్యః ప్రచోదయాత్ । వైశ్వానరాయ విద్యహే లాలీలాయ ధీమహి ।
 తన్నో అగ్నిః ప్రచోదయాత్ । కౌత్యాయనాయ విద్యహే కన్యకుమారి ధీమహి । తన్నో
 దుర్గిః ప్రచోదయాత్ ।

॥ దూర్వాసూక్తమ్ ॥

సహస్రపరమా దేవీ శతమూలా శతాఙ్కురా । సర్వగ్ం హరతు మే పాపం దూర్వా
 దుఃస్వప్ననాశినీ । కాణ్డాత్కాణ్డాత్ ప్రరోహంతి పరుషః పరుషః పరి ॥ 7 ॥

ఏవానో దూర్వే ప్రతను సహస్రేణ శతేన చ । యా శతేన ప్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి ।
 తస్యాన్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయమ్ । అశ్వక్రాన్తే రథక్రాన్తే విష్ణుక్రాన్తే వసున్ధరా ।
 శిరసా ధారయిష్యామి రక్షస్వ మాం పదే పదే ।

॥ మృత్తికాసూక్తమ్ ॥

భూమిర్ధేనుర్ధరణీ తోకధారిణీ। ఉద్ధృతాఽసి వరాహేణ కృష్ణేన శతబాహునా। మృత్తికే
హస మే పాపం యన్మయా దుష్కృతం కృతమ్। మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాఽసి
కాశ్యపేనాభిమన్రితా। మృత్తికే దేహి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్॥ ౮ ॥
మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్నే నిర్ణుద మృత్తికే। తయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి
పరమాం గతిమ్।

॥ శత్రుజయమన్తాః ॥

యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో అభయం కృధి। మఘవన్చగ్ధి తవ తన్న ఊతయే
విద్విషో విమృధో జహి। స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశి। వృషేన్ద్రః పుర ఏతు
నః స్వస్తిదా అభయక్కరః। స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః।
స్వస్తి నస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః స్వస్తి నో బృహస్పతిర్దధాతు। ఆపాన్తమన్యస్తృపలప్రభర్మా
ధునిః శిమీవాఞ్చరుమాగ్ం ఋజిషీ। సోమో విశ్వన్యతసావనాని నార్వాగిన్ద్రం
ప్రతిమానానిదేభుః॥ ౯ ॥

బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసీమతః సురుచో వేన ఆవః। సబుద్ధియా ఉపమా
అస్య విష్ఠాః సతశ్చ యోనిమసతశ్చ వివః। సోనా పృథివి భవాఽన్యక్షరా నివేశనీ।
యచ్ఛానః శర్మ సప్రథాః। గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్।

ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్। శ్రీర్మే భజతు। అలక్ష్మీర్మే
నశ్యతు। విష్ణుముఖా వై దేవాశ్చన్దోభిరిమాన్త్రోకాననపజయ్యమభ్యజయన్। మహాగ్ం
ఇన్ద్రో వజ్రబాహుః షోడశి శర్మ యచ్ఛతు॥ 10 ॥

స్వస్తి నో మఘవా కరోతు హన్తు పాపానం యోఽస్మాన్ దేవేష్టి। సోమాన్గ్ స్వరణం
కృణుహి బ్రహ్మణస్పతే। కక్షీవన్తం య ఔశిజమ్। శరీరం యజ్ఞశమలం కుసీదం

తస్మిన్న్విదతు యోఽస్మాన్ దేవస్థిః । చరణం ప్రవిత్రం వితతం పురాణం యేన పూతస్తరతి
 దుష్కృతాని । తేన ప్రవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా అతి పాపానమరాతిం తరేమ । సజ్జోషా ఇన్ద్ర
 సగణో మరుద్భిః సోమం పిబ వృత్రహఞ్శూర విద్వాన్ । జహి శత్రూగ్ం రప మృధో
 నుదస్వాథాభయం కృణుహి విశ్వతో నః । సుమిత్రా న ఆప ఓషధయః సన్తు
 దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽస్మాన్ దేవస్థి యం చ వయం ద్విషమః । ఆపో హి ప్థా
 మయో భువంతా న ఊర్జే దధాతన ॥ 11 ॥

మహేరణాయ చక్షసే । యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతే హ నః । ఉశతీరివ
 మాతరః । తస్మా అరణ్య మామవో యస్య క్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథా చ నః ।

॥ అఘమర్షణసూక్తమ్ ॥

హిరణ్యశృంగం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి యాచితః । యన్మయా
 భుక్తమసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః । యన్మే మనసా వాచా కర్మణా వా
 దుష్కృతం కృతమ్ । తన్న ఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతిః సవితా చ పునన్తు పునః పునః ।
 నమోఽగ్నయేఽప్సమతే నమ ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై
 నమోఽదభ్యః ॥ 12 ॥

యదపాం క్రూరం యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్ ।
 అత్యాశనాదతీపాన్తాద్యచ్ఛ ఉగ్రాత్ ప్రతిగ్రహాత్ । తన్నో వరుణో రాజా పాణినా
 హ్యవమర్శతు । సోఽహమపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః । నాకస్య
 పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్భ్రహ్మసలోకతామ్ । యశ్చాప్సు వరుణః స
 పునాత్వఘమర్షణః । ఇమం మే గజే యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమగ్ం సచతా
 పరుష్ణియా । అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయాఽఽర్జీకియే శ్రుణుహ్య
 సుషోమయా । ఋతం చ సత్యం చాభీద్ధాత్తప్సోఽధ్యజాయత । తతో రాత్రిరజాయత

తతః సముద్రో అర్ణవః ॥ 13 ॥

సముద్రాదర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత । అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వస్య మిషతో వశి ।
సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్ । దివం చ పృథివీం చాన్తరిక్షమథో
సువః । యత్పృథివ్యాగ్ం రజః స్వమాన్తరిక్షే విరోదసి । ఇమాగ్న్యదాపో వరుణః
పునాత్వఘమర్షణః । పునన్తు వసవః పునాతు వరుణః పునాత్వఘమర్షణః । ఏష
భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా । ఏష పుణ్యకృతాం లోకానేష
మృత్యోర్హిరణ్మయమ్ । ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మయగ్ం సగ్న్యేతగ్ం సువః ॥ 14 ॥

స నః సువః సగ్ంశిశాధి । ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతిరహమస్మి । జ్యోతిర్జ్వలతి
బ్రహ్మహమస్మి । యోఽహమస్మి బ్రహ్మహమస్మి । అహమస్మి బ్రహ్మహమస్మి ।
అహమేవాహం మాం జహోమి స్వాహా । అకార్యకార్యవక్త్రీ స్తేనో భ్రూణహ
గురుతల్పగః । వరుణోఽపామఘమర్షణస్తస్మాత్వాపాత్ ప్రముచ్యతే । రజో
భూమిస్త్వమాగ్ం రోదయస్వ ప్రవదన్తి ధీరాః । ఆక్రోన్తముద్రః ప్రథమే విధర్మం
జనయన్ప్రజా భువనస్య రాజా । వృషా పవిత్రే అధి సానో అవ్యే బృహత్సోమో వావృధే
సువాన ఇన్దుః ॥ 15 ॥

[1]

॥ దుర్గాసూక్తమ్ ॥

జాతవేదసే సునవామ సోమమరాతీయతో నిజహతి వేదః । స నః పర్షదతి దుర్గాణి
విశ్వా నావేవ సిన్ధుం దురితాఽత్యగ్నిః । తామగ్నివర్ణాం తపసా జ్వలన్తి వైరోచనీం
కర్మఫలేషు జష్టామ్ । దుర్గాం దేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యే సుతరసి తరసే నమః ।
అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మాన్త్వస్తిభిరతి దుర్గాణి విశ్వా । పూశ్చ పృథీవీ
బహులా న ఉర్వీ భవా లోకాయ తనయాయ శం యోః । విశ్వాని నో దుర్గహా జాతవేదః

సి॒న్ధుం న నా॒వా దు॒రితా॑తి ప॒ర్షి । అగ్నే॑ అ॒త్రివ॑న్మనసా గృ॒ణానో॑ఽస్మాకం బో॒ధ్యవి॒తా
త॒నూనా॑మ్ । పృ॒త॒నా॒జిత॑గ్ం స॒హమా॑నమగ్నిముగ్రగ్ం హ॒వేమ॑ ప॒రమా॑త్స॒ధస్తా॑త్ । స
నః॑ ప॒ర్షద॑తి దు॒ర్గాణి॑ వి॒శ్వా జ్ఞామ॑ద్దే॒వో అతి॑ దు॒రితా॑ఽత్యగ్నిః । ప్ర॒తోషి॑ క॒మిడో॑
అధ్వ॑రేషు స॒నాచ్చ॑ హో॒తా న॑వ్యశ్చ స॒త్సి । సా॒వజ్ఞా॑చ్చగ్నే త॒నువం॑ పి॒ప్రయ॑స్వాస్మ॒భ్యం
చ సౌ॑భ॒గమా॑య॒జస్వ॑ । గో॒భిర్జు॑ష్టమ॒యుజో॑ నిషి॒క్తం తవే॑న్ద్ర వి॒ష్ణోర॑నుస॒శ్చరే॑మ ।
నాక॑స్య పృ॒ష్ఠమ॑భి స॒ంవసా॑నో వైష్ణ॒వీం లోక॑ ఇ॒హ మా॑దయన్తామ్ ॥ 16 ॥

[2]

॥ వ్యాహృతిహోమమన్తాః ॥

భూ॒రన్న॑మగ్నయే పృ॒థివ్యై॑ సా॒వహా॑ భువోఽన్నం వా॒యవే॑ఽన్తరి॒క్షాయ॑ సా॒వహా॑
సు॒వర॑న్నమాది॒త్యా॒య ది॒వే సా॒వహా॑ భూ॒ర్భువః॑ సు॒వర॑న్నం చ॒న్ద్రమ॑సే ది॒గ్భ్యః॑ సా॒వహా॑
న॒మో దే॒వేభ్యః॑ స్వ॒ధా పి॒తృభ్యో॑ భూ॒ర్భువః॑ సు॒వర॑న్నమోమ్ ॥ 17 ॥

[3]

భూ॒రగ్న॑యే పృ॒థివ్యై॑ సా॒వహా॑ భువో వా॒యవే॑ఽన్తరి॒క్షాయ॑ సా॒వహా॑ సు॒వరా॑ది॒త్యా॒య ది॒వే
సా॒వహా॑ భూ॒ర్భువః॑ సు॒వశ్చ॑న్ద్రమ॑సే ది॒గ్భ్యః॑ సా॒వహా॑ న॒మో దే॒వేభ్యః॑ స్వ॒ధా పి॒తృభ్యో॑
భూ॒ర్భువః॑ సు॒వర॑గ్న ఓమ్ ॥ 18 ॥

[4]

భూ॒రగ్న॑యే చ పృ॒థివ్యై॑ చ మ॒హతే॑ చ సా॒వహా॑ భువో వా॒యవే॑ చాన్తరి॒క్షాయ॑ చ మ॒హతే॑
చ సా॒వహా॑ సు॒వరా॑ది॒త్యా॒య చ ది॒వే చ మ॒హతే॑ చ సా॒వహా॑ భూ॒ర్భువః॑ సు॒వశ్చ॑న్ద్రమ॑సే చ
నక్ష॑త్రే॒భ్యశ్చ॑ ది॒గ్భ్యశ్చ॑ మ॒హతే॑ చ సా॒వహా॑ న॒మో దే॒వేభ్యః॑ స్వ॒ధా పి॒తృభ్యో॑ భూ॒ర్భువః॑
సు॒వర్మ॑హరోమ్ ॥ 19 ॥

[5]

॥ జ్ఞానప్రాప్త్యర్థహోమమన్తాః ॥

పాహి నో అగ్న ఏనసే స్వాహా | పాహి నో విశ్వవేదసే స్వాహా | యజ్ఞం పాహి
విభావసో స్వాహా | సర్వం పాహి శతక్రతో స్వాహా || 20 ||

[6]

పాహి నో అగ్న ఏకయా | పాహ్యుత ద్వితీయయా | పాహ్యుర్జం తృతీయయా |
పాహి గీర్భిశ్చ తస్మభిర్వసో స్వాహా || 21 ||

[7]

॥ వేదవిస్మరణాయ జపమన్త్రాః ॥

యశ్చన్దసామృషభో విశ్వరూపశ్చన్దోభ్యశ్చన్దాగ్న్యావివేశ | సతాగ్ం శిక్యః
పురోవాచోపనిషదిన్దో జ్యేష్ఠ ఇన్ద్రియాయ ఋషిభ్యో నమో దేవేభ్యః స్వధా పితృభ్యో
భూర్భువః సువశ్చన్ద ఓమ్ || 22 ||

[8]

నమో బ్రహ్మణే ధారణం మే అస్త్యసిరాకరణం ధారయతా భూయాస్తం కర్ణయోః శ్రుతం
మా చ్యోధ్వం మమాముష్య ఓమ్ || 23 ||

[9]

॥ తపః ప్రశంసా ॥

ఋతం తపః సత్యం తపః శ్రుతం తపః శాన్తం తపో దమస్తపః శమస్తపో దానం తపో
యజ్ఞం తపో భూర్భువః సువరబ్రహ్మతదుపాస్యైతత్తపః || 24 ||

[10]

॥ విహితాచరణప్రశంసా నిషిద్ధాచరణనిన్దా చ ॥

యథా వృక్షస్య సముష్పితస్య దూరాద్ధన్దో వాత్యేవం పుణ్యస్య కర్మణో దూరాద్ధన్దో
వాతి యథాఽసిధారాం కర్తేఽవహితామవక్రామే యద్యువే యువే హ వా

॥ దహరవిద్యా ॥

అణోరణీయాన్మహతో మహీయానాత్మా గుహాయాం నిహితోఽస్య జన్తోః | తమక్రతుం
పశ్యతి వీతశోకో ధాతుః ప్రసాదాన్మహిమానమీశమ్ | సప్త ప్రాణాః ప్రభవన్తి
తస్మాత్సప్తార్చిషః సమిధః సప్త జిహ్వః | సప్త ఇమే లోకా యేషు చరన్తి ప్రాణా
గుహాశయాం నిహితాః సప్త సప్త | అతః సముద్రా గిరయశ్చ సర్వేఽస్మాత్స్యన్దన్తే సిన్ధవః
సర్వరూపాః | అతశ్చ విశ్వా ఓషధయో రసాచ్చ యేనైష భూతస్త్రిష్టత్యన్తరాత్మా |
బ్రహ్మ దేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణామ్ | శ్వేనో
గృధ్రాణాగ్న్ స్వధీతిర్వనానాగ్న్ సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్ | అజామేకాం
లోహితశుక్లకృష్ణాం బహ్వాం ప్రజాం జనయన్తిగ్న్ సరూపామ్ | అజో హ్యేకో
జషమాణోఽనుశేతే జహత్యేనాం భుక్తభోగామజోఽన్యః || 26 ||

హగ్న్సః శుచిషద్వసురన్తరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్ |
నృషద్వరసదృతసద్యోమసదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ | ఘృతం
మిమిక్షిరే ఘృతమస్య యోనిర్ఘృతే శ్రితో ఘృతమువస్య ధామ | అనుష్వధమావహ
మాదయస్వ స్వాహాకృతం వృషభ వక్షి హవ్యమ్ | సముద్రాదుర్మిర్మధుమాగ్న్
ఉదారదుప్రాగ్శునా సమమృతత్వమానట్ | ఘృతస్య నామ గుహ్యం యదస్తి జిహ్వో
దేవానామమృతస్య నాభిః | వయం నామ ప్రబ్రవామా ఘృతేనాస్మిన్ యజ్ఞే ధారయామా
నమోభిః | ఉప బ్రహ్మ శృణవచ్ఛస్యమానం చతుః శృణ్గోఽవమిద్గౌర ఏతత్ | చత్వారి
శృణ్గా త్రయో అస్య పాదా ద్వే శీర్షే సప్త హస్తాసో అస్య | త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి
మహో దేవో మర్త్యాగ్న్ ఆవివేశ || 27 ||

త్రి॒ధా హి॒తం ప॒ణిభి॑ర్గు॒హ్యమా॑నం గ॒వి దే॒వాసో॑ ఘృ॒తమ॑న్వవి॒న్దన్ । ఇ॒న్ద్ర ఏ॒కగ్గ్ సూ॒ర్య
 ఏ॒కం జ॒జాన॑ వే॒నాదే॑కగ్గ్ స్వ॒ధయా॑ నిష్ఠ॒తక్షుః॑ । యో దే॒వానాం॑ ప్ర॒థమం
 పు॒రస్తా॑ద్వి॒శ్వాధి॑యో రు॒ద్రో మ॒హర్షిః॑ । హి॒రణ్యగ॑ర్భం ప॒శ్యత॑ జా॒యమా॑నగ్గ్ స నో
 దే॒వః శు॒భయా॑ స్మృ॒త్యా సం॑యునక్తు । యస్మా॒త్పరం॑ నాప॒రమ॑స్తి
 కి॒ఞ్చిద్య॑స్మా॒న్నాణీ॑యో న జా॒యోఽస్తి క॑శ్చిత్ । వృ॒క్ష ఇ॒వ స్త॒భో ది॒వి తి॒ష్ఠత్యే॑కస్తే॒నేదం
 పూ॒ర్ణం పు॑రు॒షేణ॑ స॒ర్వమ్ । న క॑ర్మణా న ప్ర॒జయా॑ ధనే॒న త్యా॑గే॒నైకే
 అమృ॑త॒త్వమా॑న॒శుః । ప॒రేణ॑ నా॒క్తం ని॑హి॒తం గు॑హా॒యాం వి॒భ్రాజ॑తే॒ యద్య॑త॒యో
 వి॒శన్తి॑ । వే॒దాన్త॒విజ్ఞాన॑సుని॒శ్చితార్థాః॑ సన్నా॒సయో॑గాద్య॒తయః॑ శుద్ధ॒సత్త్వాః॑ । తే
 బ్ర॒హ్మలో॑కే తు ప॒రాన్తకా॑లే ప॒రామృ॑తాత్పరి॒ముచ్య॑న్తి స॒ర్వే । ద॒హ్రాం వి॒పాపం
 ప॒రమే॑శ్మభూ॒తం య॑త్పు॒ణ్డరీ॒కం పు॒రమ॑ధ్య॒స్థగ్గ్స్థమ్ । తత్రా॒పి ద॒హ్రాం గ॒గనం
 వి॒శోక॑స్త॒స్మిన్ య॑ద॒న్తస్తదు॑పా॒సిత॑వ్యమ్ । యో వే॒దాదా॑ స్వ॒రః ప్రోక్తో॑ వే॒దాన్తే॑ చ ప్రతి॒ష్ఠితః॑ ।
 తస్య॑ ప్ర॒కృతి॑లీన॒స్య యః॑ ప॒రః స మ॒హేశ్వ॑రః ॥ 28 ॥

[12]

॥ నారాయణసూక్తమ్ ॥

స॒హస్ర॑శీ॒ర్షం దే॒వం వి॒శ్వాక్ష॑ం వి॒శ్వశ॑మ్భు॒వమ్ । వి॒శ్వం నా॒రాయ॑ణం దే॒వమ॑క్ష॒రం
 ప॒రమం॑ ప॒దమ్ ।
 వి॒శ్వతః॑ ప॒రమా॑న్ని॒త్యం వి॒శ్వం నా॒రాయ॑ణగ్గ్ హ॒రిమ్ । వి॒శ్వమే॒వేదం
 పు॒రుష॑స్తద్వి॒శ్వము॑ప॒జీవ॑తి ।
 ప॒తిం వి॒శ్వస్య॑ఽఽత్యే॒శ్వర॑గ్గ్ శా॒శ్వత॑గ్గ్ శి॒వమ॑చ్యు॒తమ్ । నా॒రాయ॑ణం
 మ॒హాజ్ఞే॑యం వి॒శ్వాత్మా॑నం ప॒రాయ॑ణమ్ । నా॒రాయ॑ణప॒రో జ్యోతి॑రాత్మా నా॒రాయ॑ణః
 ప॒రః । నా॒రాయ॑ణ ప॒రం బ్ర॒హ్మ త॒త్త్వం నా॒రాయ॑ణః ప॒రః । నా॒రాయ॑ణప॒రో ధ్యా॒తా

ధ్యానం నారాయణః పరః | యచ్చ కిञ్చిజ్జగత్సర్వం దృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా ||
అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణః స్థితః || 29 ||

అనన్తమవ్యయం కవిగ్ం సముద్రేఽన్తం విశ్వశమ్భవమ్ | పద్మకోశ ప్రతికాశగ్ం
హృదయం చాప్యథోముఖమ్ | అథో నిష్ఠ్యా వితస్త్యాన్తే నాభ్యాముపరి తిష్ఠతి |
జ్వాలమాలాకులం భాతి విశ్వస్యఽఽయతనం మహత్ | సన్తతగ్ం
శిలాభిస్తులమ్బత్యాకోశసన్నిభమ్ | తస్యాన్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్సర్వం
ప్రతిష్ఠితమ్ | తస్య మధ్యే మహానగ్నిర్విశ్వాచ్ఛర్విశ్వతోముఖః |
సోఽగ్రభుగ్విభజన్తిష్ఠన్నాహారమజరః కవిః | తిర్యగూర్ధ్వమధః శాయీ రశ్మయస్తస్య
సన్తతా | సన్తాపయతి స్వం దేహమాపాదతలమస్తకః | తస్య మధ్యే వహ్నిశిఖా
అణియోర్ధ్వా వ్యవస్థితః | నీలతోయదమధ్యస్థాద్విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా |
నీవారశూకవత్తన్వీ పీతా భాస్వత్యణూపమా | తస్యాః శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా
వ్యవస్థితః | స బ్రహ్మ స శివః స హరిః సేన్ద్రః సోఽక్షరః పరమః స్వరాట్ || 30 || నారాయణః
స్థితో వ్యవస్థితత్వత్వారి చ ||

[13]

॥ ఆదిత్యమణ్డలే పరబ్రహ్మోపాసనమ్ ॥

ఆదిత్యో వా ఏష ఏతన్మణ్డలం తపతి తత్ర తా ఋచన్తదృచా మణ్డలగ్ం స ఋచాం
లోకోఽథ య ఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేఽర్చిర్దిప్యతే తాని సామాని స సామ్నాం మణ్డలగ్ం
స సామ్నాం లోకోఽథ య ఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేఽర్చిషి పురుషస్తాని యజుగ్ంషి స
యజుషా మణ్డలగ్ం స యజుషాం లోకః సైషా త్రయ్యేవ విద్యా తపతి య
ఏషోఽన్తరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషః || 31 ||

[14]

॥ ఆదిత్యపురుషస్య సర్వాత్మకత్వప్రదర్శనమ్ ॥

ఆ॒ది॒త్యో వై తే॒జః ఓ॒జో బ॒లం య॒శశ్చ॑క్షుః శ్రో॒త్ర॒మాత్మా మ॒నో మ॒న్యుర్మ॑ను॒ర్మృ॒త్యుః
స॒త్యో మి॒త్రో వా॒యురా॑కాశః ప్రా॒ణో లో॒కపా॑లః కః కిం కం తత్స॒త్యమ॑న్నమ॒మృతో॑ జీ॒వో
వి॒శ్వః క॒తమః॑ స॒వ్యము॑భి బ్ర॒హ్మై॒తద॑మృత ఏ॒ష పు॑రుష ఏ॒ష
భూ॒తానా॑మధిపతిర్బ్ర॒హ్మ॑ణః సా॒యుజ్య॑గ్ం స॒లోక॑తామాప్నోత్యే॒తాసా॑మే॒వ
దే॒వతా॑నాగ్ం సా॒యుజ్య॑గ్ం సా॒ర్జితా॑గ్ం సమాన॒లోక॑తామాప్నోతి య ఏ॒వం
వేదే॑త్యుప॒నిషత్ ॥ 32 ॥

[15]

॥ శివోపాసనమన్తాః ॥

ని॒ధ॑నపతయే నమః | ని॒ధ॑నపతాన్తికాయ నమః | ఊర్ధ్వా॒య నమః | ఊర్ధ్వ॒లిజ్ఞాయ॑
నమః | హి॒రణ్యా॒య నమః | హి॒రణ్య॒లిజ్ఞాయ॑ నమః | సు॒వర్ణా॒య నమః |
సు॒వర్ణ॒లిజ్ఞాయ॑ నమః | ది॒వ్యా॒య నమః | ది॒వ్య॒లిజ్ఞాయ॑ నమః | భ॒వాయ॑ నమః |
భ॒వ॒లిజ్ఞాయ॑ నమః | శర్వా॒య నమః | శర్వ॒లిజ్ఞాయ॑ నమః | శి॒వాయ॑ నమః |
శి॒వ॒లిజ్ఞాయ॑ నమః | జ్వ॒లా॒య నమః | జ్వ॒ల॒లిజ్ఞాయ॑ నమః | ఆత్మా॒య నమః |
ఆత్మ॒లిజ్ఞాయ॑ నమః | ప॒రమా॒య నమః | ప॒రమ॒లిజ్ఞాయ॑ నమః | ఏ॒తత్సోమ॑స్య
సూ॒ర్యస్య॑ సర్వ॒లిజ్ఞగ్ం స్థాప॑యతి పాణిమన్త్రం ప॒విత్ర॑మ్ ॥ 33 ॥

[16]

॥ పశ్చిమవక్త్ర-ప్రతిపాదక-మన్తః ॥

స॒ద్యోజా॒తం ప్ర॑ప॒ద్యామి॑ స॒ద్యోజా॒తాయ॑ వై నమో నమః | భ॒వే భ॑వే నాతి భ॒వే భ॑వస్వ
మామ్ | భ॒వోద్భ॑వాయ నమః ॥ 34 ॥

[17]

॥ ఉత్తరవక్త-ప్రతిపాదక-మంత్రః ॥

వా॒మదే॒వాయ॑ న॒మో జ్యేష్ఠాయ॑ న॒మః శ్రేష్ఠాయ॑ న॒మో రు॒ద్రాయ॑ న॒మః కా॒లాయ॑ న॒మః
క॒లవి॒కర॑ణాయ॒ నమో॑ బ॒లవి॒కర॑ణాయ॒ నమో॑ బ॒లాయ॑ న॒మో బ॒లప్ర॑మథనాయ॒ నమః॑
స॒ర్వభూ॑తదమనాయ॒ నమో॑ మ॒నోస్మ॑నాయ॒ నమః॑ ॥ 35 ॥

[18]

॥ దక్షిణవక్త-ప్రతిపాదక-మంత్రః ॥

అ॒ఘోరే॒భ్యోఽథ॑ ఘోరే॒భ్యో ఘో॒రఘో॒రత॑రేభ్యః । స॒ర్వేభ్యః॑ స॒ర్వశ॑ర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు
రు॒ద్రరూ॑పేభ్యః ॥ 36 ॥

[19]

॥ ప్రాగ్వక్త-ప్రతిపాదక-మంత్రః ॥

తత్పు॒రుషాయ॑ వి॒ద్యహే॑ మహాదే॒వాయ॑ ధీ॒మహి॑ । తన్నో॑ రు॒ద్రః ప్ర॑చోదయాత్ ॥ 37 ॥

[20]

॥ ఊర్ధ్వవక్త-ప్రతిపాదక-మంత్రః ॥

ఈ॒శానః॑ స॒ర్వవి॒ద్యానా॑మీ॒శ్వరః॑ స॒ర్వభూ॑తానాం
బ్ర॒హ్మధీ॑పతి॒ర్బ్రహ్మ॑ణోఽధీ॒పతి॒ర్బ్రహ్మ॑ శి॒వో మే॑ అస్తు సదాశి॒వోమ్ ॥ 38 ॥

[21]

॥ నమస్కారమంత్రాః ॥

న॒మో హి॒రణ్య॑బాహవే హి॒రణ్య॑వర్ణాయ హి॒రణ్య॑రూపాయ
హి॒రణ్య॑పతయేఽ॒మృకా॑పతయ ఉ॒మాపతయే॑ ప॒శుపతయే॑ న॒మో నమః॑ ॥ 39 ॥

ఋ॒తగ్ం స॒త్యం ప॑రం బ్ర॒హ్మ పు॑రుషం కృ॒ష్ణపి॑శ్గలమ్ । ఊ॒ర్ధ్వరే॑తం వి॒రూపా॑క్షం
వి॒శ్వరూ॑పాయ వై నమో నమః ॥ 40 ॥

సర్వో॑ వై రు॒ద్రస్త॑స్మై రు॒ద్రాయ॑ నమో అస్తు । పు॒రుషో॑ వై రు॒ద్రః స॒న్మహో॑ నమో నమః ।
వి॒శ్వం భూ॑తం భువ॑నం చి॒త్రం బ॑హు॒ధా జా॒తం జాయ॑మానం చ॒ యత్ । సర్వో॑ హ్యే॒ష
రు॒ద్రస్త॑స్మై రు॒ద్రాయ॑ నమో అస్తు ॥ 41 ॥

క॒ర్తృద్రా॑య ప్రచే॑తసే మి॒థుష్ట॑మాయ తవ్య॑సే । వో॒ చే॒మ శ॒న్తమ॑గ్ం హృ॒దే । సర్వో॑ హ్యే॒ష
రు॒ద్రస్త॑స్మై రు॒ద్రాయ॑ నమో అస్తు ॥ 42 ॥

॥ అగ్ని॑హోత్రహవణ్యాః ఉపయుక్తస్య వృక్షవిశేషస్యాభిధానమ్ ॥

యస్య॑ వైక॑ఙ్క॒త్యగ్ని॑హోత్రహవ॑ణీ భవ॑తి ప్రత్యే॑వాస్యాహు॑తయ॒స్తిష్ఠ॒న్త్యథో॑ ప్రతి॑ష్ఠిత్యై ॥ 43 ॥

కృ॒ణు॒ష్వ పా॑జ ఇ॒తి ప॑శ్చ ॥ 44 ॥

॥ భూదే॑వతాకమన్తః ॥

అది॑తిర్దే॒వా గ॑న్ధర్వా మ॒నుష్యాః॑ పి॒తరో॑ఽసు॒రాస్తే॑షాగ్ం సర్వ॑భూతానాం మాతా మే॒దిసీ
మ॒హతా॑ మ॒హి సా॑వి॒త్రి గా॑య॒త్రి జగ॑త్యు॒ర్వి పృ॑థీ॒వీ బ॑హు॒లా వి॑శ్వా భూతా క॑త॒మా కా
యా సా స॒త్యేత్య॑మృతే॒తి వసి॑ష్ఠః ॥ 45 ॥

॥ సర్వదేవతా ఆపః ॥

ఆపో వా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ
ఆపోఽన్నమాపోఽమృతమాపః సమ్రాడాపో విరాడాపః స్వరాడాపశ్చన్దాగ్స్యాపో
జ్యోతిగ్ప్యాపో యజుగ్ప్యాపః సత్యమాపః సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువః సువరాప
ఓమ్ ॥ 46 ॥

[29]

॥ సన్ధ్యావందనమన్తాః ॥

ఆపః పునస్తు పృథివీం పృథివీ పూతా పునాతు మామ్ । పునస్తు
బ్రహ్మణస్పతిర్బ్రహ్మపూతా పునాతు మామ్ । యదుచ్ఛిష్టమభోజ్యం యద్వా
దుశ్చరితం మమ । సర్వం పునస్తు మామాపోఽసతాం చ ప్రతిగ్రహగ్ స్వాహా ॥ 47 ॥

[30]

అగ్నిశ్చ మా మన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యో రక్షంతామ్ ।
యదహ్నా పాపమక్రారిషమ్ । మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ । పద్యాభ్యముదరేణ శిష్టా ।
అహస్తదవలుమ్పతు । యత్కిం చ దురితం మయి । ఇదమహం మామమృతయోనౌ ।
సత్యే జ్యోతిషి జహోమి స్వాహా ॥ 48 ॥

[31]

సూర్యశ్చ మా మన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యో రక్షంతామ్ ।
యద్రాత్రియా పాపమక్రారిషమ్ । మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ । పద్యాభ్యముదరేణ శిష్టా ।
రాత్రిస్తదవలుమ్పతు । యత్కిం చ దురితం మయి । ఇదమహం మామమృతయోనౌ ।
సూర్యే జ్యోతిషి జహోమి స్వాహా ॥ 49 ॥

[32]

॥ ప్రణవస్య ఋష్యాదివివరణమ్ ॥

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ । అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్ । గాయత్రం ఛందం
పరమాత్మం సర్వాపమ్ । సాయుజ్యం వీనియోగమ్ ॥ 50 ॥

[33]

॥ గాయత్ర్యావాహనమన్తాః ॥

ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మసమ్మితమ్ । గాయత్రీం ఛన్దసాం మూతేదం బ్రహ్మ
జుషస్వ మే । యదహ్నోత్కురుతే పాపం తదహ్నోత్ప్రతిముచ్యతే ।
యద్రాత్రియాత్కురుతే పాపం తద్రాత్రియాత్ప్రతిముచ్యతే । సర్వ వర్ణే మహాదేవి
సన్ధ్యావిద్యే సరస్వతి ॥ 51 ॥

[34]

ఓజోఽసి సహోఽసి బలమసి భ్రాజోఽసి దేవానాం ధామ నామాసి విశ్వమసి విశ్వాయుః
సర్వమసి సర్వాయురభిభూరో గాయత్రీమావాహయామి సావిత్రిమావాహయామి
సరస్వతీమావాహయామి ఛన్దఋషీనావాహయామి శ్రియమావాహయామి
గాయత్రియా గాయత్రీచ్ఛన్దో విశ్వామిత్ర ఋషిః సవితా దేవతాఽగ్నిర్ముఖం బ్రహ్మ శిరో
విష్ణుర్హృదయగ్ం రుద్రః శిఖా పృథివీ యోనిః ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానా సప్రాణా
శ్వేతవర్ణా సాఙ్ఖ్యాయనసగోత్రా గాయత్రీ చతుర్విగ్ంశత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః
పంచశిర్షోపనయనే వీనియోగః ఓం భూః । ఓం భువః । ఓగ్ం సువః । ఓం మహాః ।
ఓం జనః । ఓం తపః । ఓగ్ం సత్యమ్ । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ।
ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ । ఓమాప్రో జ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువః
సువరోమ్ ॥ 52 ॥

[35]

॥ గాయత్రీ ఉపస్థానమన్తాః ॥

ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని । బ్రాహ్మణేభ్యోఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛ దేవి
యథాసుఖమ్ । స్తుతో మయా వరదా వేదమూతా ప్రచోదయన్తి పవనే ద్విజాతా । ఆయుః
పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యం దత్వా ప్రజాతుం బ్రహ్మలోకమ్ ॥ 53 ॥

[36]

॥ ఆదిత్యదేవతామన్తః ॥

ఘృణిః సూర్య ఆదిత్యో న ప్రభా వాత్యక్షరమ్ । మధు క్షరన్తి తద్రసమ్ । సత్యం వై
తద్రసమాప్తో జ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువః సువరోమ్ ॥ 54 ॥

[37]

॥ త్రిసుపర్ణమన్తః ॥

బ్రహ్మమేతు మామ్ । మధుమేతు మామ్ । బ్రహ్మమేవ మధుమేతు మామ్ । యాస్తే సోమ
ప్రజావత్సోభి సో అహమ్ । దుఃస్వప్నహస్తరుష్షహ । యాస్తే సోమ ప్రాణాగ్లాం
జహోమి । త్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ । బ్రహ్మహత్యాం వా ఏతే
ఘ్నన్తి । యే బ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణం పతన్తి । తే సోమం ప్రాప్నువన్తి । ఆసహస్రాత్పజ్జిం
పునన్తి । ఓమ్ ॥ 55 ॥

[38]

బ్రహ్మ మేధయా । మధు మేధయా । బ్రహ్మమేవ మధు మేధయా । అద్యా నో దేవ
సవితః ప్రజావత్సావీః సౌభగమ్ । పరా దుష్వప్నియగ్ం సువ । విశ్వాని దేవ
సవితర్దురితాని పరా సువ । యద్భద్రం తన్మ ఆ సువ । మధు వాతా ఋతాయతే మధు
క్షరన్తి సిన్ధవః । మాధ్వీర్నః సన్వోషధీః । మధు నక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః ।
మధు ద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్వో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః ।
మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః । య ఇమం త్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ।

బ్రా॒హ్మ॒త్యాం॑ వా ఏ॒తే ఘ్ను॑న్తి॒ యే బ్రా॒హ్మ॒ణాస్త్రి॑సుప॒ర్ణం ప॒తన్తి॒ తే సోమ॑ం
ప్రా॒పు॒వన్తి॒ ఆ॒స॒హస్రా॑త॒ప్తజ్జ్వి॑ం పున॑న్తి॒ ఓమ్ ॥ 56 ॥

[39]

బ్ర॒హ్మ మే॑ధ॒వా॒ మధు॑ మే॒ధవా॑ బ్ర॒హ్మమే॑వ మధు॑ మే॒ధవా॑ బ్ర॒హ్మ దే॒వానాం॑ ప॒ద॒వీః
క॒వీనా॑మృ॒షిర్వి॑ప్రా॒ణాం మ॒హిషో॑ మృ॒గాణా॑మ్ శే॒యో గృ॑ధ్రా॒ణాగ్ స్వ॑ధీ॒తిర్వనా॑నాగ్
సోమః॑ ప॒విత్ర॑మత్యే॒తి రేభన్॑ హగ్ం॒సః శు॑చి॒షద్య॑సుర॒న్తరి॑క్షస॒ద్ధోతా॑
వే॒దిష॑దతిథి॒ర్దురో॑ణ॒సత్ నృ॑ష॒ద్యర॑సదృ॒తస॑ద్యోమ॒నద॑బ్జా గో॒జా ఋ॑త॒జా అ॒ద్రి॒జా
ఋ॒తం బృ॑హత్ ఋ॒చే త్వా రు॒చే త్వా స॑మి॒త్సృ॑వన్తి స॒రితో న ధే॑నాః॒ అ॒న్తర్హృ॑దా
మన॑సా పూ॒యమా॑నాః॒ ఘృ॑త॒స్య ధా॑రా అ॒భిచా॑కశిమి॒ హిర॑ణ్య॒యో వే॒తసో॑ మ॒ధ్య
ఆసా॑మ్ తస్మి స్తు॒పర్ణో॑ మ॒ధుకృ॑త్కు॒లాయీ॑ భజ॒న్నాస్తే॑ మ॒ధుదే॒వతా॑భ్యః॒ తస్యా॑సతే
హ॒రయః॑ స॒ప్తతి॑రే స్వ॒ధాం దు॑హానా అ॒మృత॑స్య ధా॒రామ్ య ఇ॒దం
త్రి॑సుప॒ర్ణమ॒యాచి॑తం బ్రా॒హ్మ॒ణాయ॑ దద్యాత్ వీ॒రహ॒త్యాం వా ఏ॒తే ఘ్ను॑న్తి॒ యే
బ్రా॒హ్మ॒ణాస్త్రి॑సుప॒ర్ణం ప॒తన్తి॒ తే సోమ॑ం ప్రా॒పు॒వన్తి॒ ఆ॒స॒హస్రా॑త॒ప్తజ్జ్వి॑ం పున॑న్తి॒
ఓమ్ ॥ 57 ॥

[40]

॥ మే॒ధాసూ॒క్తమ్ ॥

మే॒ధా దే॒వీ జ॒షమా॑ణా న ఆ॒గౌద్వి॑శ్వాచీ భ॒ద్రా సు॑మన॒స్యమా॑నా॒ త్వయా॑ జ॒ష్టా
జ॒షమా॑ణా దు॒రుక్తా॑నృ॒హద్య॑దేమ వి॒దధే॑ సు॒వీరాః॑ ॥ త్వయా॑ జ॒ష్ట ఋ॒షిర్భ॑వతి దే॒వి
త్వయా॑ బ్ర॒హ్మఽఽగ॑తశ్రీరు॒త త్వయా॑ త్వయా॑ జ॒ష్టశ్చి॒త్రం వి॑న్దతే వసు సా నో
జ॒షస్య॑ ద్ర॒విణో॑ న మే॒ధే ॥ 58 ॥

[41]

మే॒ధాం మ ఇ॒న్ద్రో దదా॑తు మే॒ధాం దే॒వీ స॑ర॒స్వతీ॑ మే॒ధాం మే అ॒శ్వినా॑వృ॒భావా॑ధ॒త్తాం
పు॒ష్కర॑స్ర॒జా అ॒ప్సరా॑సు చ॒ యా మే॒ధా గ॑న్ధ॒ర్వేషు॑ చ॒ యన్మ॑నః॒ దై॒వీం మే॒ధా స॑ర॒స్వతీ॑

సా మో మేధా సురభిర్బుషతాగ్ స్యాహో || 59 ||

[42]

ఆ మో మేధా సురభిర్విశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా జగతి జగన్మాతా | ఊర్జస్వతీ పయసా
పిన్వమానా సా మో మేధా సుప్రతీకా జషంతామ్ || 60 ||

[43]

మయ మేధాం మయ ప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయ మేధాం మయ ప్రజాం
మయాన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు మయ మేధాం మయ ప్రజాం మయ సూర్యో భ్రాజో
దధాతు || 61 ||

[44]

|| మృత్యునివారణమస్త్రాః ||

అపైతు మృత్యురమృతం న ఆగవైవస్వతో నో అభయం కృణోతు | పర్ణం
వనస్పతేరివాభినః శీయతాగ్ం రయిః స చ తాన్నః శచీపతిః || 62 ||

పరం మృత్యో అను పరేహి పన్థాం యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్ | చక్షుష్మతే శృణ్వతే
తే బ్రవీమి మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత వీరాన్ || 63 ||

[45]

వాతం ప్రాణం మనస్తాన్వా రభామహే ప్రజాపతిం యో భువనస్య గోపాః | స నో
మృత్యోస్త్రాయతాం పాత్వగ్ంహస్తో జ్యోగ్గీవా జరామశీమహి || 64 ||

[46]

అముత్ర భూయాదథ యద్యమస్య బృహస్పతే అభిశస్తేరముఞ్చః |
ప్రత్యోహతామశ్వినా మృత్యుమస్మాద్దేవానామగ్నే భిషజౌ శచీభిః || 65 ||

[47]

హరిగ్ం హరన్తమనుయన్తి దేవా విశ్వస్యేశానం వృషభం మతీనామ్ | బ్రహ్మ
సరూపమనుమేదమాగ్రాదయన్తం మా వివధీర్విక్రమస్వ || 66 ||

శక్తైర్గ్నిమిథ్తాన ఉభౌ లోకౌ సనేమహమ్ । ఉభయోర్లోకయోర్-ఋధ్వాఽతీ
మృత్యుం తరామ్యహమ్ ॥ 67 ॥

మా ఛిదో మృత్యో మా వధీర్మా మే బలం వివృహో మా ప్రమాషిః । ప్రజాం మా మే
రీరిష ఆయురుగ్ర నృచక్షసం త్వా హవిషా విధేమ ॥ 68 ॥

మా నో మహాంతముత మా నో అర్భకం మా న ఉక్షంతముత మా న ఉక్షితమ్ । మా
నోఽవధిః పితరం మోత మాతరం ప్రియా మా నస్తనువో రుద్ర రీరిషః ॥ 69 ॥

మా నస్తాకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు రీరిషః । వీరాన్మా
నో రుద్ర భామితోఽవధీర్హవిష్మంతో నమసా విధేమ తే ॥ 70 ॥

॥ ప్రజాపతిప్రార్థనామన్తః ॥

ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యనోఽవిశ్వా జాతాన్తి పరితా బభూవ । యత్కామాస్తే
జహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్ స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥ 71 ॥

॥ ఇన్ద్రప్రార్థనామన్తః ॥

స్వస్తిదా విశస్పతిర్వృత్రహా విమృధో వశీ । వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నః స్వస్తిదా
అభయఙ్కరః ॥ 72 ॥

॥ మృత్యుజ్ఞాయమస్త్రాః ॥

త్ర్యమ్బకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ । ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ
మామృతాత్ ॥ 73 ॥

[55]

యే తే సహస్రమయుతం పాశా మృత్యో మర్త్యాయ హస్తవే । తాన్ యజ్ఞస్య
మాయయా సర్వానప యజామహే ॥ 74 ॥

[56]

మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా ॥ 75 ॥

॥ పాపనివారక-మస్త్రాః ॥

దేవకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా । మనుష్యకృతస్యైనసోఽవయజనమసి
స్వాహా ।

పితృకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా । ఆత్మకృతస్యైనసోఽవయజనమసి
స్వాహా ।

అన్యకృతస్యైనసోఽవయజనమసి స్వాహా । అస్మత్కృతస్యైనసోఽవయజనమసి
స్వాహా ।

యద్ధివా చ నక్తం చైనశ్చక్రమ తస్యావయజనమసి స్వాహా । యత్స్వపంతశ్చ
జాగ్రత్తశ్చైనశ్చక్రమ తస్యావయజనమసి స్వాహా ।

యత్సుషుప్తశ్చ జాగ్రత్తశ్చైనశ్చక్రమ తస్యావయజనమసి స్వాహా ।

యద్విద్వాగ్ంస్తశ్చావిద్వాగ్ంస్తశ్చైనశ్చక్రమ తస్యావయజనమసి స్వాహా । ఏనస
ఏనసోఽవయజనమసి స్వాహా ॥ 76 ॥

[57]

॥ వసుప్తార్థనామస్తోత్రం ॥

యదో॑ష్వ దే॒వాశ్చ॑కృ॒తమ॑ జి॒హ్వా॒యా గు॑రు॒మన॑సో॒ వా ప్ర॑యు॒తీ దే॒వ హే॑డ॒నమ్ । అ॒రా॒వౌ
యో నో॑ అ॒భి దు॑చ్ఛ॒నాయ॑తే॒ తస్మి॑న్తదే॒నో వస॑వో ని॒ధేత॑న్ స్వా॒హా ॥ 77 ॥

[58]

॥ కామోఽకార్షీత్-మన్యురకార్షీత్ మస్తోత్రం ॥

కామో॑ఽకార్షీ॒న్నమో॑ నమః॒ । కామో॑ఽకార్షీ॒త్కామః॑ కరో॒తి నా॑హం కరో॒మి కా॑మః
కర్తా॑ నాహం కర్తా॑ కామః॒ కార్త॑యితా నాహం కార్త॑యితా ఏ॒ష తే॑ కామ కా॒మాయ॑
స్వా॒హా ॥ 78 ॥

[59]

మన్యు॑రకార్షీ॒న్నమో॑ నమః॒ । మన్యు॑రకార్షీ॒న్మన్యుః॑ కరో॒తి నా॑హం కరో॒మి మన్యుః॑
కర్తా॑ నాహం కర్తా॑ మన్యుః॒ కార్త॑యితా నాహం కార్త॑యితా ఏ॒ష తే॑ మన్యో॒ మన్యవే॑
స్వా॒హా ॥ 79 ॥

[60]

॥ విరాజహోమమస్తోత్రం ॥

తి॒లాఞ్జు॑హోమి స॒రసా॑గ్ం స॒పిష్ఠా॑న్ గ॒న్ధార॑ మమ చి॒త్తే రమ॑న్తు స్వా॒హా । గా॒వో హి॑ర॒ణ్యం
ధ॒నమ॑న్న॒పాన॑గ్ం స॒ర్వేషా॑గ్ శ్రీ॒యై స్వా॒హా । శ్రి॒యం చ॑ లక్ష్మీం చ॒ పుష్టి॑ం చ కీ॒ర్తిం
చా॒న్త॒ణ్యతా॑మ్ । బ్ర॒హ్మ॑ణ్యం బ॒హు॑పు॒త్రతా॑మ్ । శ్ర॒ద్ధామే॑ధే ప్ర॒జాః స॒న్దదా॑తు స్వా॒హా ॥ 80 ॥

[61]

తి॒లాః కృ॑ష్ణా॒స్తిలాః॑ శ్వే॒తాస్తి॑లాః సౌ॒మ్యా వ॑శా॒నుగాః॑ । తి॒లాః పు॑న॒న్తు మే॑ పా॒పం
య॒త్కి॑చ్ఛే॒ద్ధురి॑తం మ॒యి స్వా॒హా । చో॒రస్యా॑న్నం న॒వశ్రా॑ద్ధం బ్ర॒హ్మ॑హో గు॒రుత॑ల్ప॒గః ।
గో॒స్తేయ॑గ్ం సు॒రాపా॑నం భ్రూ॒ణహ॑త్యా తి॒లా శా॑న్తిగ్ం శమ॒యన్తు॑ స్వా॒హా । శ్రీ॒శ్చ
లక్ష్మీ॑శ్చ పుష్టి॑శ్చ కీ॒ర్తిం చా॒న్త॒ణ్యతా॑మ్ । బ్ర॒హ్మ॑ణ్యం బ॒హు॑పు॒త్రతా॑మ్ । శ్ర॒ద్ధామే॑ధే ప్ర॒జ్ఞా

ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానా మే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విప్రాప్మా
భూయాసగ్న్ స్వాహా।

వాఙ్మనశ్చక్షుఃశ్రోత్రజిహ్వప్రాణరేతోబుద్ధ్యాకూతిఃసంక్కుల్పా మే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతిరహం
విరజా విప్రాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా।

త్వక్చర్మమాగ్ంసరుధిరమేదోమజ్జాస్నాయవోఽస్థిని మే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా
విప్రాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా।

శిరఃపాణిపాదపార్శ్వపృష్ఠోరూదరజఙ్ఘశిశ్నోపస్థపాయవో మే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతిరహం
విరజా విప్రాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా।

ఉత్తిష్ఠ పురుష హరిత పింగల లోహితాక్షి దేహి దేహి దదాపయితా మే శుద్ధ్యంతాం
జ్యోతిరహం విరజా విప్రాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా ॥ 82 ॥

పృథివ్యాపస్తేజోవాయురాకాశా మే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విప్రాప్మా
భూయాసగ్న్ స్వాహా।

శబ్దస్పర్శరూపరసగంధా మే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విప్రాప్మా భూయాసగ్న్
స్వాహా।

మనోవాక్కాయకర్మాణి మే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విప్రాప్మా భూయాసగ్న్
స్వాహా।

అవ్యక్తభావైరహజ్కారైర్జ్యోతిరహం విరజా విప్రాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా।

ఆత్మా మే శుద్ధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విప్రాప్మా భూయాసగ్న్ స్వాహా।

అ॒న్తరా॒త్మా మే శు॒ద్ధ్య॒న్తాం జ్యోతి॑ర॒హం వి॒రజా॑ వి॒పా॒ప్మా భూ॑యా॒స్సగ్గ్ సా॒వహా॑ ।
 ప॒రమా॒త్మా మే శు॒ద్ధ్య॒న్తాం జ్యోతి॑ర॒హం వి॒రజా॑ వి॒పా॒ప్మా భూ॑యా॒స్సగ్గ్ సా॒వహా॑ ।
 క్షు॒ధే సా॒వహా॑ । క్షు॒త్పి॒పాసా॑య సా॒వహా॑ । వి॒వి॒త్యై సా॒వహా॑ । ఋగ్వి॑ధానా॒య సా॒వహా॑ ।
 క॒షోత్కా॑య సా॒వహా॑ । క్షు॒త్పి॒పాసా॑మ॒లం జ్యేష్ఠా॑మ॒లక్ష్మీ॒ర్నాశయా॑మ్యహమ్ ।
 అభూ॑తి॒మస॑మృద్ధిం చ స॒ర్వాన్ని॒ర్ణుద॑ మే పా॒ప్మానగ్గ్ సా॒వహా॑ ।
 అన్న॑మ॒య-ప్రాణ॑మ॒య-మనో॑మ॒య-విజ్ఞా॑నమ॒య-మాన॑న్దమ॒య-మాత్మా మే
 శు॒ద్ధ్య॒న్తాం జ్యోతి॑ర॒హం వి॒రజా॑ వి॒పా॒ప్మా భూ॑యా॒స్సగ్గ్ సా॒వహా॑ ॥ 83 ॥

[64]

॥ వైశ్వదేవమంత్రాః ॥

అ॒గ్నయే॑ సా॒వహా॑ । వి॒శ్వేభ్యో॑ దే॒వేభ్యః॑ సా॒వహా॑ । ధ్రు॒వాయ॑ భూ॒మాయ॑ సా॒వహా॑ ।
 ధ్రు॒వక్షి॑తయే సా॒వహా॑ । అ॒చ్యుత॑క్షి॒తయే॑ సా॒వహా॑ । అ॒గ్నయే॑ సి॒ష్టకృ॑తే సా॒వహా॑ ॥
 ధ॒ర్మాయ॑ సా॒వహా॑ । అ॒ధ॒ర్మాయ॑ సా॒వహా॑ । అ॒దభ్యః॑ సా॒వహా॑ । ఓ॒ష॒ధి॒వన॑స్స॒తిభ్యః॑
 సా॒వహా॑ ॥ 84 ॥

ర॒క్షోదే॑వ॒జనే॑భ్యః సా॒వహా॑ । గృ॒హ్యేభ్యః॑ సా॒వహా॑ । అ॒వసా॑నే॒భ్యః సా॒వహా॑ ।
 అ॒వసా॑న॒పతి॑భ్యః సా॒వహా॑ । స॒ర్వభూ॑తే॒భ్యః సా॒వహా॑ । కా॒మాయ॑ సా॒వహా॑ । అ॒న్తరి॑క్షాయ
 సా॒వహా॑ । యదే॑జ॒తి జగ॑తి య॒చ్ఛ చే॑ష్ట॒తి నా॑మో భాగో॒ఽయం నా॑మే సా॒వహా॑ ।
 పృ॒థి॒వ్యై సా॒వహా॑ । అ॒న్తరి॑క్షాయ సా॒వహా॑ ॥ 85 ॥

ది॒వే సా॒వహా॑ । సూ॒ర్యాయ॑ సా॒వహా॑ । చ॒న్ద్రమ॑సే సా॒వహా॑ । నక్ష॑త్రే॒భ్యః సా॒వహా॑ । ఇ॒న్ద్రాయ॑
 సా॒వహా॑ । బృ॒హస్ప॑తయే సా॒వహా॑ । ప్ర॒జాప॑తయే సా॒వహా॑ । బ్ర॒హ్మణే॑ సా॒వహా॑ । స్వ॒ధా
 పి॒తృభ్యః॑ సా॒వహా॑ । నమో॑ రు॒ద్రాయ॑ ప॒శుప॑తయే సా॒వహా॑ ॥ 86 ॥

దే॒వేభ్యః॑ సా॒వహా॑ । పి॒తృభ్యః॑ స్వ॒ధాఽస్తు॑ । భూ॑తేభ్యో॒ నమః॑ । మ॒నుష్యే॑భ్యో హ॒న్తా ।

ప్రజాపతయే స్వాహా॥ పరమేష్ఠినే స్వాహా॥ యథా కూపః శతధారః సహస్రధారో
అక్షతః॥ ఏవా మే అస్తు ధాన్యగ్ం సహస్రధారమక్షతమ్॥ ధనధాన్యై స్వాహా॥ యే
భూతాః ప్రచరన్తి దివానక్తం బలమిచ్ఛన్తో వితుదన్య ప్రేష్యాః॥ తేభ్యో బలిం పుష్టికామో
హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతిర్దధాతు స్వాహా॥ 87 ॥

[65]

ఓం తద్బ్రహ్మ॥ ఓం తద్వాయుః॥ ఓం తద్దాత్మా॥ ఓం తత్సత్యమ్॥

ఓం తత్సర్వమ్॥ ఓం తత్పురోర్నమః॥

అంతశ్చరతి భూతేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు॥

త్వం యజ్ఞస్త్వం వషట్కారస్త్వమిన్ద్రస్త్వగ్ం రుద్రస్త్వం విష్ణుస్త్వం బ్రహ్మ త్వం ప్రజాపతిః॥

త్వం తదాప ఆప్తో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్॥ 88 ॥

[66]

॥ ప్రాణాహుతిమన్తాః ॥

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జహోమి॥ శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం

జహోమి॥ శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి॥ శ్రద్ధాయాముదానే

నివిష్టోఽమృతం జహోమి॥ శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి॥ బ్రహ్మణి

మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ॥ అమృతోఽస్తరణమసి॥ శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం

జహోమి॥ శివో మా విశాప్రదాహాయ॥ ప్రాణాయ స్వాహా॥ శ్రద్ధాయామపానే

నివిష్టోఽమృతం జహోమి॥ శివో మా విశాప్రదాహాయ॥ అపానాయ స్వాహా॥

శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి॥ శివో మా విశాప్రదాహాయ॥ వ్యానాయ

స్వాహా॥ శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి॥ శివో మా విశాప్రదాహాయ॥

ఉదానాయ స్వాహా॥ శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి॥ శివో మా

విశాప్రదాహాయ | సమానాయ స్వాహా || బ్రహ్మణి మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ |
అమృతాపిధానమసి || 89 ||

[67]

॥ భుక్తాన్నాభిమన్తణమన్తాః ॥

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ | ప్రాణమన్నేనాప్యాయస్వ |
శ్రద్ధాయామపానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ | అపానమన్నేనాప్యాయస్వ |
శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ | వ్యానమన్నేనాప్యాయస్వ |
శ్రద్ధాయాముదానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ | ఉదానమన్నేనాప్యాయస్వ |
శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిశ్యామృతగ్ం హుతమ్ | సమానమన్నేనాప్యాయస్వ || 90 ||

[68]

॥ భోజనాన్తే ఆత్మానుసన్ధానమన్తాః ॥

అఙ్గుష్ఠమాత్రః పురుషోఽఙ్గుష్ఠం చ సమాశ్రితః | ఈశః సర్వస్య జగతః ప్రభుః ప్రీణాతి
విశ్వభుక్ || 91 ||

[69]

॥ అవయవస్వస్థతా-ప్రార్థనామన్తః ॥

వాఙ్మ ఆసన్ | నసోః ప్రాణః | అక్ష్యోశ్చక్షుః | కర్ణయోః శ్రోత్రమ్ | బాహువోర్బలమ్ |
ఊరువోరోజః | అరిష్టా విశ్వాన్యజ్ఞాని తనూః | తనువా మే సహ నమస్తే అస్తు మా మా
హిగ్ంసీః || 92 ||

[70]

॥ ఇన్ద్రసప్తర్షి-సంవాదమన్తః ॥

వ॑యః సు॒ప॒ర్ణా ఉ॑ప నే॒దురి॑న్ద్రం ప్రి॒యమే॑థా ఋ॒షయో॑ నాథ॑మానాః । అప॑
ధ్వాన్త॑మూర్ణు॒హి పూ॑ర్థి చక్షు॑ర్ము॒గ్యస్మాన్ని॑ధయే॒వ బ॒ద్ధాన్ ॥

[71]

॥ హృదయాలంకృతమన్తః ॥

ప్రాణా॑నాం గ్ర॒న్థిరసి॑ రుద్రో॒ మా వి॒శాన్త॑కః । తేనా॑న్నేనా॒ప్యాయ॑స్వ ॥ 93 ॥

[72]

॥ దేవతాప్రాణనిరూపణమన్తః ॥

నమో॑ రుద్రాయ విష్ణవే॑ మృ॒త్యుర్మే పా॒హి ॥ 94 ॥

[73]

॥ అగ్నిస్తుతిమన్తః ॥

త్వమ॑గ్నే ద్యు॒భి॒స్త్వమా॑శుశు॒క్షణి॑స్త్వమ॒దభ్య॑స్త్వమ॒శ్మన॑స్పరి॒ । త్వం
వనే॑భ్య॒స్త్వమో॑షధీ॒భ్యస్త్వం॑ నృ॒ణాం నృ॑పతే జాయ॑సే శు॒చిః ॥ 95 ॥

[74]

॥ అభీష్టయాచనామన్తాః ॥

శి॒వనే॑ మే స॒న్తిష్ఠ॑స్వ సో॒నేన॑ మే స॒న్తిష్ఠ॑స్వ సు॒భూతే॑న మే స॒న్తిష్ఠ॑స్వ బ్ర॒హ్మవ॑ర్చ॒నేన॑ మే
స॒న్తిష్ఠ॑స్వ య॒జ్ఞస్య॑ర్థి॒మను॑ స॒న్తిష్ఠ॑స్వో॒పతే॑ య॒జ్ఞ నమ॑ ఉప॑ తే నమ॑ ఉప॑ తే నమః॑ ॥ 96 ॥

[75]

॥ పరతత్త్వ-నిరూపణమ్ ॥

స॒త్యం ప॒రం ప॒రగ్ం స॒త్యగ్ం స॒త్యేన॒ న సు॒వర్గా॒త్తోకా॑చ్ఛ్యవ॒న్తే క॒దాచ॒న స॒తాగ్ం హి
స॒త్యం తస్మా॑త్స॒త్యే ర॒మన్తే॑ ।

తప॒ ఇతి॒ తపో॑ నానశ॒నాత్ప॒రం య॒ద్ధి ప॒రం తప॒స్తద్ధు॑ర్ధ॒ర్షం తద్దు॑రాధ॒ర్షం తస్మా॑త్తప॒సి
ర॒మన్తే॑ ।

ద॒మ ఇతి॒ నియ॑తం బ్రహ్మ॒చారి॑ణస్తస్మాద్ద॒మే ర॒మన్తే॑ ।

శ॒మ ఇత్య॑రణ్యే మునయస్తస్మాచ్ఛ॒మే ర॒మన్తే॑ ।

దా॒నమి॒తి స॒ర్వాణి॑ భూతాని ప్ర॒శగ్ంస॑న్తి దానాన్నాతి దుష్క॒రం తస్మా॑ద్దానే ర॒మన్తే॑ ।

ధ॒ర్మ ఇతి॒ ధర్మే॑ణ స॒ర్వమి॒దం పరి॑గృహీతం ధ॒ర్మాన్నాతి॑ దుష్క॒రం తస్మా॑ద్ధర్మే ర॒మన్తే॑ ।

ప్ర॒జన॒ ఇతి॒ భూయాగ్ం॑స్తస్తస్మాద్భూయిష్ఠాః ప్ర॒జాయ॑న్తే తస్మాద్భూయిష్ఠాః ప్ర॒జన॑నే
ర॒మన్తే॑ఽగ్నయ॒ ।

ఇత్యా॑హ తస్మాద్గ్నయ ఆధాతవ్యా అగ్నిహోత్రమిత్యా॑హ తస్మాద్గ్నిహోత్రే ర॒మన్తే॑ ।

య॒జ్ఞ ఇతి॒ య॒జ్ఞో హి దే॒వాస్తస్మా॑ద్య॒జ్ఞే ర॒మన్తే॑ ।

మా॒నస॒మితి॑ వి॒ద్వాగ్ంస్తస్తస్మా॑ద్వి॒ద్వాగ్ంస॑ ఏ॒వ మా॒నసే॑ ర॒మన్తే॑ ।

న్యా॒స ఇతి॒ బ్ర॒హ్మ బ్ర॒హ్మ హి ప॒రః ప॒రో హి బ్ర॒హ్మ తాని॒ వా ఏ॒తాన్యవ॑రాణి పరాగ్ం॑సి
న్యా॒స ఏ॒వాత్య॑రేచయద్య ఏ॒వం వేదే॑త్యుపనిషత్ ॥ 97 ॥

[76]

॥ జ్ఞానసాధన-నిరూపణమ్ ॥

ప్రాజాపత్యో హారుణిః సుపర్యేయః ప్రజాపతిం పితరముపససార కిం భగవంతః పరమం
వదంతీతి తస్మై ప్రోవాచ .

సత్యేన వాయురావాతి సత్యేనాఽఽదిత్యో రోచతే దివి సత్యం వాచః ప్రతిష్ఠా సత్యే సర్వం
ప్రతిష్ఠితం తస్మాత్సత్యం పరమం వదంతి .

తపసా దేవా దేవతామగ్ర ఆయన్తపసర్షయః సువరన్వవిన్దం తపసా సపత్నాన్
ప్రణుదామారాతీన్తపసి సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాత్తపః పరమం వదంతి .

దమేన దాన్తాః కిల్బిషమవధూన్వన్తి దమేన బ్రహ్మచారిణః సువరగచ్ఛన్దమో భూతానాం
దురాధర్షం దమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్దమః పరమం వదంతి .

శమేన శాన్తాః శివమాచరన్తి శమేన నాకం మునయోఽన్వవిన్దన్చమో భూతానాం
దురాధర్షన్చమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాచ్ఛమః పరమం వదంతి .

దానం యజ్ఞానాం వరూథం దక్షిణా లోకే దాతారగ్ం సర్వభూతాన్యపజీవన్తి
దానేనారాతీరపానుదన్త దానేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి దానే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్దానం
పరమం వదంతి .

ధర్మో విశ్వస్య జగతః ప్రతిష్ఠా లోకే ధర్మిష్ఠం ప్రజా ఉపసర్పన్తి ధర్మేణ పాపమపనుదతి
ధర్మే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్ధర్మం పరమం వదంతి .

ప్రజననం వై ప్రతిష్ఠా లోకే సాధు ప్రజాయాన్తన్తుం తన్వానః పితృణామన్యథో భవతి తదేవ
తస్యాన్యథం తస్మాత్ ప్రజననం పరమం వదన్త్యగ్నయో వై త్రయా విద్యా .

దేవయానః పన్థా గార్హపత్య ఋక్పృథివీ రథన్తరమన్వాహర్యపచనం యజురన్తరిక్షం
వామదేవ్యమాహవనీయః సామ సువర్గో లోకో బృహత్తస్మాద్గీన్నపరమం
వదన్త్యగ్నిహోత్రగ్ం సాయం ప్రాతర్గృహణాం నిష్క్రూతిః స్విష్టగ్ం సుహుతం

యజ్ఞక్రతూనాం ప్రాయణగ్ం సువర్గస్య లోకస్య జ్యోతిన్తస్మాద్గీహోత్రం పరమం వదంతి

యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞేన హి దేవా దివం గతా యజ్ఞేనాసురానపానుదంత యజ్ఞేన ద్విషంతో
మిత్రా భవంతి యజ్ఞే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్యజ్ఞం పరమం వదంతి ।

మానసం వై ప్రాజాపత్యం పవిత్రం మానసేన మనసా సాధు పశ్యతి మానసా ఋషయః
ప్రజా అసృజంత మానసే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాన్నానసం పరమం వదంతి ।

న్యాస ఇత్యాహుర్మనీషిణో బ్రహ్మణం బ్రహ్మ విశ్వః కతమః స్వయముభ్యః ప్రజాపతిః
సంవత్సర ఇతి సంవత్సరోఽసావాదిత్యో య ఏష ఆదిత్యే పురుషః స పరమేష్ఠీ
బ్రహ్మత్మా ।

యాభిరాదిత్యస్తపతి రశ్మిభిస్తాభిః పర్జన్యో వర్షతి పర్జన్యేనౌషధివనస్సతయః
ప్రజాయంత ఓషధివనస్సతిభిరన్నం భవత్యన్నేన ప్రాణాః ప్రాణైర్బలం బలేన తపస్తపసా
శ్రద్ధా శ్రద్ధయా మేధా మేధయా మనీషా మనీషయా మనో మనసా శాంతిః శాంత్యా చిత్తం
చిత్తేన స్మృతిగ్గ్ స్మృత్యా స్మారగ్గ్ స్మారేణ విజ్ఞానం విజ్ఞానేనాత్మానం వేదయతి
తస్మాదన్నం దదంత్యర్వాణ్యేతాని దదాత్యన్నాత్ ప్రాణా భవంతి ।

భూతానాం ప్రాణైర్మనో మనసశ్చ విజ్ఞానం విజ్ఞానాదానన్దో బ్రహ్మయోనిః స వా ఏష
పురుషః పశ్చాదా పశ్చాత్మా యేన సర్వమిదం ప్రోతం పృథివీ చాంతరిక్షం చ ద్యౌశ్చ
దిశశ్చావాంతరదిశాశ్చ స వై సర్వమిదం జగత్స చ భూతగ్ం స భవ్యం జిజ్ఞాసక్ఽప్త
ఋతజా రయిషా ।

శ్రద్ధా సత్యో మహస్వాంతపసో వరిష్ఠాద్భాత్వా తమేవం మనసా హృదా చ భూయో న
మృత్యుముపయాహి విద్వాంతస్మాన్నాన్యసమేషాం తపసామతిరిక్తమాహుర్వసురణో
విభూరసి ప్రాణే త్వమసి సన్ధాతా ।

బ్రహ్మన్ త్వమసి విశ్వధృత్రేజోదాస్తవమస్యగ్నిరసి వర్చోదాస్తవమసి సూర్యస్య
ద్యుమ్నోదాస్తవమసి చంద్రమస ఉపయామగృహీతోఽసి బ్రహ్మణే త్వా ।

మహానః ఓమిత్యాత్మానం యుజ్జీతైతద్వై మహోపనిషదం దేవానాం గుహ్యం య ఏవం
వేద బ్రహ్మణో మహిమానమాప్నోతి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమానమిత్యుపనిషత్ ॥ 98 ॥

[77]

॥ జ్ఞానయజ్ఞః ॥

తస్యైవం విదుషో యజ్ఞస్యాఽఽత్మా యజమానః శ్రద్ధా పత్నీ శరీరమిథమురో
వేదిర్లోమాని బర్హిర్వేదః శిఖా హృదయం యూపః కామ ఆజ్యం మన్యుః
పశుస్తపోఽగ్నిర్దమః శమయితా దక్షిణా వాగ్ధోతా ప్రాణ ఉద్ధాతా చక్షురధ్వర్యుర్మనో
బ్రహ్మం .

శ్రోత్రమగ్నిద్యావద్భియతే సా దీక్షా యదశ్శాతి తద్ధవిర్యత్పిబతి తదస్య సోమపానం
యద్రమతే తదుపసదో యత్సజ్చరత్యుపవిశత్యుత్తిష్ఠతే చ స ప్రవర్గో యన్ముఖం
తదాహవనీయో యా వ్యాహృతిరాహుతిర్యదస్యం .

విజ్ఞానం తజ్జహోతి యత్సాయం ప్రాతరత్తి తత్సమిథం యత్ప్రాతర్మధ్యం దీనగ్ం
సాయం చ తాని సవనాని యే అహోరాత్రే తే దర్శపూర్ణమాసౌ యేఽర్థమాసాశ్చ
మాసాశ్చ తే చాతుర్మాస్యాని య ఋతవస్తే పశుబన్ధా యే సంవత్సరాశ్చ పరివత్సరాశ్చ
తేఽహర్గణాః సర్వవేదసం వా .

ఏతత్సత్రం యన్మరణం తదవభృథ ఏతద్వై జరామర్యమగ్నిహోత్రగ్ం సత్రం య ఏవం
విద్వానుదగయనే ప్రమీయతే దేవానామేవ మహిమానం గత్వాఽఽదిత్యస్య సాయుజ్యం
గచ్ఛత్యథ .

యో దక్షిణే ప్రమీయతే పితృణామేవ మహిమానం గత్వా చన్ద్రమసః సాయుజ్యం
గచ్ఛత్యేతౌ వై సూర్యాచన్ద్రమసోర్మహిమానౌ బ్రాహ్మణో విద్వానభిజయతి
తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమానమాప్నోతి తస్మాద్బ్రహ్మణో
మహిమానమిత్యుపనిషత్ ॥ 99 ॥

ఓమ్ స॒హ నా॑వ॒వతు॑ । స॒హ నౌ॑ భు॒నక్తు॑ । స॒హ వీ॒ర్యం॑ క॒రవా॑వ॒హై । తే॒జ॒స్వి
నా॒వధీ॑త॒మస్తు॒ మా వి॑ద్వి॒షావ॑హై । ఓమ్ శా॒న్తిః శా॒న్తిః శా॒న్తిః॑ ॥

॥ ఓమ్ శా॒న్తిః శా॒న్తిః శా॒న్తిః॑ ॥ హ॒రిః ఓమ్॑ ॥

॥ కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ-కాఠకమ్ ॥

॥ ప్రథమః ప్రశ్నః ॥

సంజ్ఞానం విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానం జానదభిజానత్ ।
సజ్కల్పమానం ప్రకల్పమానముపకల్పమానముపక్ ౧౨౨౦ ౧౧౨౨౨౦ ।
శ్రేయో వసీయ ఆయత్సమ్భూతం భూతమ్ ।
చిత్రః కేతుః ప్రభానాభాన్తస్సమ్భాన్ ।
జ్యోతిష్మాగ్న్స్తేజస్వానాతపగ్న్స్తపన్నభితపన్ ।
రోచనో రోచమానః శోభనః శోభమానః కల్యాణః ।
దర్శా దృష్టా దర్శతా విశ్వరూపా సుదర్శనా ।
ఆప్యాయమానా ప్యాయమానా ప్యాయా సూన్యతేరా ।
ఆపూర్యమాణా పూర్యమాణా పూరయన్తీ పూర్ణా పౌర్ణమాసీ ।
దాతా ప్రదాతా౨౨నన్దో మోదః ప్రమోదః ॥ ౫ ॥
ఆవేశయన్నివేశయన్తస్సవేశనః సగ్ంశాన్తః శాన్తః ।
ఆభవన్ప్రభవన్తస్సమ్భవన్తస్సమ్భూతో భూతః ।
ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సగ్ంతుతం కల్యాణం విశ్వరూపమ్ ।
శుక్రమమృతం తేజస్వి తేజః సమిధమ్ ।
అరుణం భానుమన్మరీచిమదభితపత్తపస్వత్ ।
సవితా ప్రసవితా దీప్తో దీపయన్దీప్యమానః ।
జ్వలన్జ్వలితా తపన్వితపన్తస్సన్తపన్ ।
రోచనో రోచమానః శుమ్భూః శుమ్భమానో వామః ।
సుతా సున్వతీ ప్రసుతా సూయమానా౨భిషూయమాణా ।

పీ॒తీ ప్ర॒పా స॒మా తృ॑ప్తిస్త॒ర్పయ॑న్తి॥ ౨ ॥

కా॒ంతా కా॒మ్యా కా॒మజా॒తాఽఽయు॑ష్మతీ కా॒మదు॑ఘా॒ ।

అ॒భిశా॒ంతాఽను॑మ॒ంతాఽఽన॒న్దో మోదః॑ ప్ర॒మోదః॑ ।

ఆసా॒దయ॑న్నిషా॒దయ॑న్త॒స్సగ్ంసా॑ద॒నః సగ్ంస॑న్నః స॒న్నః ।

ఆ॒భూర్వి॒భూః ప్ర॒భూః శ॒మ్భూర్భు॑వః ।

ప॒విత్రం॑ ప॒వయి॑ష్యన్పూ॒తో మే॑ధ్యః ।

యశో॑ యశ॑స్వానా॒యర॒మృతః॑ ।

జీ॒వో జీ॑వి॒ష్యన్త॒న్వర్గో లో॑కః ।

స॒హస్వా॒న్తహి॑యా॒నోజ॑స్వా॒న్తహి॑మా॒నః ।

జయ॑న్న॒భిజయ॑న్త॒ద్రవి॑ణో ద్రవి॑ణోదాః ।

ఆర్ద్ర॑ప॒విత్రో హ॑రి॒కేశో మోదః॑ ప్ర॒మోదః॑ ॥ ౩ ॥

అ॒రుణోఽరు॑ణ॒రజాః పు॒ణ్డరీ॑కో వి॒శ్వజి॑ద॒భిజిత్ ।

ఆర్ద్రః పి॑న్వ॒మానోఽన్న॑వా॒న్రస॑వా॒నిరా॑వాన్ ।

స॒ర్వాష॑థః స॒మ్భరో మ॑హస్వాన్ ।

ఏ॒జత్కా జో॑వ॒త్కాః ।

క్షు॒ల్లకాః శి॑పివి॒ష్టకాః॑ ।

స॒రిస్త॒రాః సు॒శేర॑వః ।

అ॒జిరా॑సో గ॒మిష్ఠ॑వః ।

ఇ॒దానీ॑ త॒దానీ॑మే॒తర్హి॑ క్షిప్ర॒మజి॒రమ్ ।

ఆశు॑ర్నిమే॒షః ఫ॒ణో ద్ర॑వ॒న్నతి॑ద్ర॒వన్ ।

త॒వర్గ్న్స్త॒వర॑మా॒ణ ఆశు॑రాశీయా॒జ్ఞావః॑ ।

అగ్ని॒ష్టోమ ఉ॒క్థోఽతి॒రాత్రో ద్వి॒రాత్రస్త్రీ॒రాత్రశ్చ॑తూ॒రాత్రః॑ ।

అగ్ని॒ర్ఋతుః॑ సూర్య॑ ఋతుశ్చ॒న్ద్రమా॑ ఋతుః॑ ।

ప్రజా॑పతిః సంవత్స॒రో మహా॑న్క॒ః ॥ 4 ॥

[1]

భూ॒రగ్ని॑ం చ పృథ్వి॒పిం చ మాం చ॑ ।

త్రీగ్ధ్ర॑చ తో॒కాన్త॑స్సంవత్స॒రం చ॑ ।

ప్రజా॑పతిస్తా॒స్వా సాద॑యతు ।

తయా॑ దే॒వతయా॑ఽఙ్గి॒రస్వ॑ద్ధృ॒వా సీద॑ ।

భువో॑ వాయుం చా॒న్తరి॑క్షం చ మాం చ॑ ।

త్రీగ్ధ్ర॑చ తో॒కాన్త॑స్సంవత్స॒రం చ॑ ।

ప్రజా॑పతిస్తా॒స్వా సాద॑యతు ।

తయా॑ దే॒వతయా॑ఽఙ్గి॒రస్వ॑ద్ధృ॒వా సీద॑ ।

స్వ॑రాది॒త్యం చ ది॒వం చ మాం చ॑ ।

త్రీగ్ధ్ర॑చ తో॒కాన్త॑స్సంవత్స॒రం చ॑ ।

ప్రజా॑పతిస్తా॒స్వా సాద॑యతు ।

తయా॑ దే॒వతయా॑ఽఙ్గి॒రస్వ॑ద్ధృ॒వా సీద॑ ।

భూ॒ర్భువః॑ స్వ॒శ్చన్ద్ర॑మ॒సం చ ది॒శశ్చ॑ మాం చ॑ ।

త్రీగ్ధ్ర॑చ తో॒కాన్త॑స్సంవత్స॒రం చ॑ ।

ప్రజా॑పతిస్తా॒స్వా సాద॑యతు ।

తయా॑ దే॒వతయా॑ఽఙ్గి॒రస్వ॑ద్ధృ॒వా సీద॑ ॥ 5 ॥

[2]

త॒వమే॒వ తా॒వం వే॒త్త యో॒ఽసి సో॒ఽసి॑ ।

త॒వమే॒వ తా॒వమ॑చైషిః ।

చి॒తశా॒చసి॒ సఞ్చి॑తశా॒చస్య॑గ్నై ।

ఏ॒తావా॒గ్గ్ శా॒చసి॒ భూ॒యాగ్గ్ శా॒చస్య॑గ్నై ।

య॒త్తే అ॒గ్నై న్యూ॒నం య॒దు తే॒ఽతి॑రిక్తమ్ ।

ఆ॒ది॒త్యాస్త॑దఙ్గీరసశ్చి॒న్వస్తు॑ ।

వి॒శ్వే తే దే॒వాశ్చి॒త్తిమా॑పూ॒రయ॑స్తు ।

చి॒తశా॒చసి॒ సఞ్చి॑తశా॒చస్య॑గ్నై ।

ఏ॒తావా॒గ్గ్ శా॒చసి॒ భూ॒యాగ్గ్ శా॒చస్య॑గ్నై ।

మా తే అ॒గ్నై చ॒ యే॒న మా॒ఽతి చ॒ యేనా॒ఽఽయు॒రావృ॑క్షి ।

స॒ర్వేషాం॑ జ్యోతి॒షాం జ్యోతి॒ర్యద॒దావు॒దేతి॑ ।

తప॑సో జా॒తమ॑సి॒భృష్ట॑మోజః ।

తత్తే॒ జ్యోతి॑రిష్టకే ।

తేన॑ మే తప ।

తేన॑ మే జ్వల ।

తేన॑ మే దీదిహి ।

యావ॑ద్దే॒వాః ।

యావ॑దసా॒త్తి సూ॑ర్యః ।

యావ॑దు॒తాపి॒ బ్ర॑హ్మ ॥ ౬ ॥

[3]

సం॒వత్స॑రో॒ఽసి పరి॑వత్స॒రో॒ఽసి॑ ।

ఇ॒దావ॑త్స॒రో॒ఽసిదు॑వత్స॒రో॒ఽసి॑ ।

ఇ॒ద॒వ్వి॒త్స॒రో॒ఽసి వ॒త్స॒రో॒ఽసి ।

త॒స్య॑ తే వ॒స॒ంతః॑ శి॒రః॑ ।

గ్రీ॒ష్మో దక్షి॑ణః ప॒క్షః॑ ।

వ॒ర్షాః పు॒చ్ఛమ్॑ ।

శ॒రదు॑త్త॒రః ప॒క్షః॑ ।

హే॒మ॒న్తో మ॒ధ్యమ్॑ ।

పూ॒ర్వప॒క్షాశ్చి॑త॒యః॑ ।

అ॒ప॒ర॒ప॒క్షాః పు॒రీ॒షమ్॑ ॥ ౭ ॥

అ॒హో॒రా॒త్రాణీ॑ష్ట॒కాః॑ ।

ఋ॒షభో॑ఽసి స్వ॒ర్గో లో॒కః॑ ।

య॒స్యాం ది॒శి మ॒హీయ॑సే ।

తతో॑ నో మ॒హ ఆ॒వ॒హ ।

వా॒యుర్భూ॒త్వా స॒ర్వా ది॒శ ఆ॒వా॒హి ।

స॒ర్వా ది॒శోఽను॒వి॒వా॒హి ।

స॒ర్వా ది॒శోఽను॒సం॒వా॒హి ।

చి॒త్త్యా చి॒త్తి॒మాప్స॑ణ ।

అచి॑త్త్యా చి॒త్తి॒మాప్స॑ణ ।

చిద॑సి స॒ముద్ర॑యో॒నిః ॥ ౮ ॥

ఇ॒న్ద్రదక్షః॑ శే॒న్యన॑ ఋ॒తావా॑ ।

హి॒రణ్య॑ప॒క్షః శకు॒నో భు॑ర్జ॒ణ్యః॑ ।

మ॒హాన్త॒స్థస్థే॑ ధ్రు॒వ ఆని॑ష॒త్తః॑ ।

నమ॑స్తే అస్తు॒ మా మా హిగ్ం॑సీః ।

ఏ॒తి ప్రే॒తి వీ॒తి స॒మి॒త్యు॒ది॒తి ।
 ది॒వం మే॑ య॒చ్ఛ ।
 అ॒న్తరి॑క్షం మే॑ య॒చ్ఛ ।
 పృ॒థి॒వీం మే॑ య॒చ్ఛ ।
 పృ॒థి॒వీం మే॑ య॒చ్ఛ ।
 అ॒న్తరి॑క్షం మే॑ య॒చ్ఛ ।
 ది॒వం మే॑ య॒చ్ఛ ।
 అ॒హ్నో ప్ర॑సార॒య ।
 రా॒త్ర్యా స॑మ॒చ ।
 రా॒త్ర్యా ప్ర॑సార॒య ।
 అ॒హ్నో స॑మ॒చ ।
 కా॒మం ప్ర॑సార॒య ।
 కా॒మగ్ం స॑మ॒చ ॥ ౨ ॥

[4]

భూ॒ర్భు॒వః స్వః॑ ।
 ఓ॒జ్జో బ॒లమ్ ।
 బ్ర॒హ్మ క్ష॒త్రమ్ ।
 య॒శో మ॒హత్ ।
 స॒త్యం త॒పో నా॑మ ।
 రూ॒ప॒మృ॒తమ్ ।
 చక్షుః శ్రో॒త్రమ్ ।
 మ॒న ఆ॒యుః ।
 వి॒శ్వం య॒శో మ॒హాః ।

సమం తపో హరో భాః ।
 జాతవేదా యదీ వా పావకోఽసి ।
 వైశ్వానరో యదీ వా వైద్యుతోఽసి ।
 శం ప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్ ।
 ఊర్జం పుష్టిం దదద్భ్యావవృతన్వ ॥ 10 ॥

[5]

రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ ।
 సమ్రాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ ।
 అర్చిః శోచిః ।
 తపో హరో భాః ।
 అగ్నిర్ద్వో బృహస్పతిః ।
 విశ్వే దేవా భువనస్య గోపాః ।
 తే మా సర్వే యశస్సా సగ్ంస్సృజన్తు ॥ 11 ॥

[6]

అసవే స్వాహా వసవే స్వాహా ।
 విభువే స్వాహా వివస్వతే స్వాహా ।
 అభిభువే స్వాహాఽధిపతయే స్వాహా ।
 దివాం పతయే స్వాహాఽగ్ంహస్పత్యాయ స్వాహా ।
 చాక్షుష్మత్యాయ స్వాహా జ్యోతిష్మత్యాయ స్వాహా ।
 రాజ్ఞే స్వాహా విరాజ్ఞే స్వాహా ।
 సమ్రాజ్ఞే స్వాహా స్వరాజ్ఞే స్వాహా ।
 శూషాయ స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా ।
 చన్ద్రమనే స్వాహా జ్యోతిషే స్వాహా ।

సగ్ంసర్పాయ స్వాహా కల్యాణాయ స్వాహా ।
అర్జునాయ స్వాహా ॥ 12 ॥

[7]

విపశ్చితే పవమానాయ గాయత ।
మహీ న ధారాఽత్యన్ధో అర్షతి ।
అహిర్హ జీర్ణామతీసర్పతి త్వచమ్ ।
అత్యో న క్రీడన్నసరద్యౌషా హరిః ।
ఉపయామగృహితోఽసి మృత్యవే త్వా జష్టం గృహ్లామి ।
ఏష తే యోనిర్మృత్యవే త్వా ।
అపమృత్యుమపక్షుధమ్ ।
అపేతః శపథం జహి ।
అథా నో అగ్న ఆవహ ।
రాయస్పృషగ్ం సహస్రిణమ్ ॥ 13 ॥
యే తే సహస్రమయుతం పాశాః ।
మృత్యో మర్త్యాయ హస్తవే ।
తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా ।
సర్వానవయజామహే ।
భక్షోఽస్యమృతభక్షః ।
తస్య తే మృత్యుపీతస్యామృతవతః ।
స్వగాకృతస్య మధుమతః ।
ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి ।
మన్ద్రాఽభిభూతిః కేతుర్యజ్ఞానాం వాక్ ।
అసావేహి ॥ 14 ॥

అ॒న్ధో జా॒గృ॒విః ప్రా॒ణః ।

అ॒సా॒వే॒హీ ।

బ॒ధీ॒ర ఆ॒క్ర॒న్ధ॒యి॒తర॒పా॒నః ।

అ॒సా॒వే॒హీ ।

అ॒హ॒స్తో॒స్త్వా చ॒క్షుః॑ ।

అ॒సా॒వే॒హీ ।

అ॒పా॒దా॒శో మ॒నః॑ ।

అ॒సా॒వే॒హీ ।

క॒వే వి॒ప్ర॒చి॒త్తే శ్రో॒త్రః॑ ।

అ॒సా॒వే॒హీ ॥ 15 ॥

సు॒హ॒స్తిః సు॒వా॒సాః ।

శూ॒షో నా॒మా॒స్య॒మృ॒తో మ॒ర్త్యే॒షు ।

తం త్వా॒ఽహం తథా॒ వేద॑ ।

అ॒సా॒వే॒హీ ।

అ॒గ్ని॒ర్మే వా॒చి శ్రి॒తః॑ ।

వా॒గ్భృ॒దయే॑ ।

హృ॒దయం॑ మ॒యి ।

అ॒హ॒మ॒మృ॒తే॑ ।

అ॒మృ॒తం బ్ర॒హ్మ॑ణి ।

వా॒యు॒ర్మే ప్రా॒ణే శ్రి॒తః॑ ॥ 16 ॥

ప్రా॒ణో హృ॒దయే॑ ।

హృ॒దయం॑ మ॒యి ।

అ॒హ॒మ॒మృ॒తే॑ ।

అ॒మృ॒తం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణి ।

సూ॒ర్యో॑ మే చక్షు॑షి శ్రి॒తః॑ ।

చక్షు॑ర్హృద॑యే ।

హృద॑యం మ॒యి॑ ।

అ॒హ॒మ॒మృ॒తే॑ ।

అ॒మృ॒తం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణి ।

చ॒న్ద్రమా॑ మే మ॒నసి॑ శ్రి॒తః॑ ॥ 17 ॥

మ॒నో హృద॑యే ।

హృద॑యం మ॒యి॑ ।

అ॒హ॒మ॒మృ॒తే॑ ।

అ॒మృ॒తం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణి ।

ది॒శో మే శ్రోత్రే॑ శ్రి॒తాః॑ ।

శ్రోత్ర॑గ్ం హృద॑యే ।

హృద॑యం మ॒యి॑ ।

అ॒హ॒మ॒మృ॒తే॑ ।

అ॒మృ॒తం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణి ।

ఆ॒పో మే రేత॑సి శ్రి॒తాః॑ ॥ 18 ॥

రేత్రో॑ హృద॑యే ।

హృద॑యం మ॒యి॑ ।

అ॒హ॒మ॒మృ॒తే॑ ।

అ॒మృ॒తం॑ బ్ర॒హ్మ॑ణి ।

ప్ర॒థి॒వీ మే॑ శరీ॒రే శ్రి॒తా॒ ।

శరీ॒రగ్ం హృ॒దయే॑ ।

హృ॒దయం॑ మయి॑ ।

అ॒హమ॒మృతే॑ ।

అ॒మృతం॑ బ్రహ్మ॑ణి॑ ।

ఓ॒ష॒ధి॒వ॒న॒స్ప॒తయో॑ మే॒ తోమ॑సు శ్రి॒తాః॑ ॥ 19 ॥

తోమ॑ని హృ॒దయే॑ ।

హృ॒దయం॑ మయి॑ ।

అ॒హమ॒మృతే॑ ।

అ॒మృతం॑ బ్రహ్మ॑ణి॑ ।

ఇ॒న్ద్రో మే॑ బలే॒ శ్రితః॑ ।

బ॒లగ్ం హృ॒దయే॑ ।

హృ॒దయం॑ మయి॑ ।

అ॒హమ॒మృతే॑ ।

అ॒మృతం॑ బ్రహ్మ॑ణి॑ ।

ప॒ర్జన్యో మే॑ మూ॒ర్ధ్ని శ్రి॒తః॑ ॥ 20 ॥

మూ॒ర్ధా హృ॒దయే॑ ।

హృ॒దయం॑ మయి॑ ।

అ॒హమ॒మృతే॑ ।

అ॒మృతం॑ బ్రహ్మ॑ణి॑ ।

ఈ॒శానో॑ మే॒ మన్యో॑ శ్రి॒తః॑ ।

మ॒న్యుర్ హృ॒దయే॑ ।

హృద॑యం మ॒యి ।

అ॒హ॒మ॒మృ॑తే ।

అ॒మృ॒తం బ్ర॑హ్మ॒ణి ।

ఆ॒త్మా మ॑ ఆ॒త్మ॒ని శ్రి॒తః ॥ 21 ॥

ఆ॒త్మా హృద॑యే ।

హృద॑యం మ॒యి ।

అ॒హ॒మ॒మృ॑తే ।

అ॒మృ॒తం బ్ర॑హ్మ॒ణి ।

పు॒న॒ర్మ ఆ॒త్మా పు॒న॒రా॒యురా॑గౌత్ ।

పు॒నః ప్రా॑ణః పు॒నరా॑కూ॒తమా॑గౌత్ ।

వై॒శ్వా॒న॒రో ర॒శ్మిభి॑ర్వా॒వృ॒ధానః॑ ।

అ॒న్త॒స్తి॒ష్ట॒త్వమృ॑త॒స్య గో॒పాః ॥ 22 ॥

[8]

ప్ర॒జాప॑తి॒ర్దే॒వాన॑స్స॒జత॑ ।

తే పా॒ప్మ॒నా స॑న్ధితా అ॒జాయ॑న్త ।

తాన॑వ్యద్యత్ ।

యద॑వ్యద్యత్ ।

తస్మా॑ద్వి॒ద్యుత్ ।

తమ॑వృశ్చత్ ।

యద॑వృశ్చత్ ।

తస్మా॑ద్వి॒ష్టిః ।

తస్మా॑ద్యత్రైతే దే॒వతే॑ అ॒భిప్రా॑పు॒తః ।

వి చ॑ హై॒వా॒స్య తత్ర॑ పా॒ప్మా॒నం ద్య॑తః ॥ 23 ॥

వృశ్చతశ్చ ।

సైషా మీమాగ్ంసాఽగ్నిహోత్ర ఏవ సమ్పన్నా ।

అథో ఆహుః ।

సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి ।

హోష్యన్నప ఉపస్పృశేత్ ।

విద్యుదసి విద్య మే పాప్మానమితి ।

అథ హుతోపస్పృశేత్ ।

వృష్టిరసి వృశ్చ మే పాప్మానమితి ।

యక్ష్యమాణో వేష్ట్యా వా ।

వి చ హైవాస్యైతే దేవతే పాప్మానం ద్యతః ॥ 24 ॥

వృశ్చతశ్చ ।

అత్యగ్ంహో హాఽఽరుణిః ।

బ్రహ్మచారిణీ ప్రశ్నానోచ్య ప్రజిఘాయ ।

పరేహి ।

ప్లక్షం దయ్యామాప్తిం పృచ్ఛ ।

వేత్థ సావిత్రా(3)న్న వేత్థా(3) ఇతి ।

తమాగత్య పప్రచ్ఛ ।

ఆచార్యో మా ప్రాహేషిత్ ।

వేత్థ సావిత్రా(3)న్న వేత్థా(3) ఇతి ।

స హోవాచ వేదేతి ॥ 25 ॥

స కస్మిన్నృతిష్ఠిత ఇతి ।

పరోరజసీతి ।

కస్తద్యత్పరోరజా ఇతి ।

ఏష వావ స పరోరజా ఇతి హోవాచ ।

య ఏష తపతి ।

ఏషోఽర్వాగ్రజా ఇతి ।

స కస్మిన్నేష ఇతి ।

సత్య ఇతి ।

కిం తత్సత్యమితి ।

తప ఇతి ॥ 26 ॥

కస్మిన్న తప ఇతి ।

బల ఇతి ।

కిం తద్బలమితి ।

ప్రాణ ఇతి ।

మా స్మ ప్రాణమతిపుచ్చ ఇతి మాఽఽచార్యోఽబ్రవీదితి హోవాచ బ్రహ్మచారి ।

స హోవాచ ప్లక్షో దయ్యామ్పతిః ।

యద్వై బ్రహ్మచారిన్వాణమత్యప్రక్ష్యః ।

మూర్ధా తే వ్యపతిష్యత్ ।

అహముత ఆచార్యాచ్చేయానభవిష్యామి ।

యో మా సావిత్రే సమవాదిష్టేతి ॥ 27 ॥

తస్మాత్సావిత్రే న సంవదేత ।

స యో హ వై సావిత్రం విదుషా సావిత్రే సంవదతే ।

సహస్మిచ్చాయం దధాతి ।

అను హ వా అస్మా అసౌ తపచ్చాయం మన్యతే ।

అ॒న్వ॒స్మై శ్రీ॒స్తపో॑ మ॒న్యతే॑ ।

అ॒న్వ॒స్మై తపో॑ బ॒లం మ॒న్యతే॑ ।

అ॒న్వ॒స్మై బ॒లం ప్రా॒ణం మ॒న్యతే॑ ।

స యదా॑హ ।

సం॒జ్ఞానం॑ వి॒జ్ఞానం॑ దర్శా॑ దృష్టే॑తి ।

ఏ॒ష ఏ॒వ తత్ ॥ 28 ॥

అథ యదా॑హ ।

ప్రస్తు॑తం విష్టు॑తగ్ం సుతా సు॒న్వతీ॑తి ।

ఏ॒ష ఏ॒వ తత్ ।

ఏ॒ష హ్యే॒వ తాన్య॑హాని ।

ఏ॒ష రాత్ర॑యః ।

అథ యదా॑హ ।

చి॒త్రః కే॒తుర్దా॒తా ప్ర॒దా॒తా స॒వి॒తా ప్ర॒స॒వి॒తాఽభి॑శా॒స్తాఽసు॑మ॒న్తే॑తి ।

ఏ॒ష ఏ॒వ తత్ ।

ఏ॒ష హ్యే॒వ తే॒హ్నో ము॒హూర్తాః॑ ।

ఏ॒ష రాత్రేః॑ ॥ 29 ॥

అథ యదా॑హ ।

ప॒వి॒త్రం ప॒వ॒యిష్య॑న్తసా॒స్వాన్త॑సీ॒హయా॑నరు॒ణోఽరు॒ణర॑జా ఇతి ।

ఏ॒ష ఏ॒వ తత్ ।

ఏ॒ష హ్యే॒వ తే॒ర్థమా॑సాః ।

ఏ॒ష మా॑సాః ।

అథ యదా॑హ ।

అగ్ని॑ష్టోమ ఉ॒క్థ్యోఽగ్ని॑ర్ఋతుః ప్ర॒జాప॑తిః సంవత్స॑ర ఇతి ।

ఏ॒ష ఏ॒వ తత్ ।

ఏ॒ష హే॒వ తే య॑జ్ఞక్ర॒తవః॑ ।

ఏ॒ష ఋ॒తవః॑ ॥ 30 ॥

ఏ॒ష సం॑వత్స॒రః ।

అ॒థ య॑దా॒హ ।

ఇ॒దానీ॑ం త॒దానీ॑మితి ।

ఏ॒ష ఏ॒వ తత్ ।

ఏ॒ష హే॒వ తే ము॑హూర్తా॒నాం ము॑హూర్తాః ।

జ॒నకో॑ హ॒ వైదే॑హః ।

అ॒హోరా॒త్రైః స॒మాజ॑గామ ।

తగ్ం॑ హో॒చుః ।

యో వా అ॒స్మాన్ వేద॑ ।

వి॒జహ॑త్పా॒ప్మాన॑మేతి ॥ 31 ॥

సర్వ॑మాయురేతి ।

అ॒భి స్వ॒ర్గం లో॒కం జ॑యతి ।

నాస్యా॑ముష్మి॒ల్లోకే॑ఽన్నం క్షీ॒యత॑ ఇతి ।

వి॒జహ॑ద్ధ॒ వై పా॒ప్మాన॑మేతి ।

సర్వ॑మాయురేతి ।

అ॒భి స్వ॒ర్గం లో॒కం జ॑యతి ।

నాస్యా॑ముష్మి॒ల్లోకే॑ఽన్నం క్షీ॒యతే॑ ।

య ఏ॒వం వేద॑ ।

అహీ॑నా హో॒ఽఽశ్వ॑ధ్యః ।

సా॒వి॒త్రం వి॒దాం చ॑కార ॥ 32 ॥

స హ హగ్ంసో హిరణ్మయో భూత్వా ।

స్వర్గం లోకమియాయ ।

ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ ।

హగ్ంసో హ వై హిరణ్మయో భూత్వా ।

స్వర్గం లోకమేతి ।

ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ ।

య ఏవం వేద ।

దేవభాగో హ శ్రౌతర్షః ।

సావిత్రం విదాం చకార ।

తగ్ం హ వాగదృశ్యమానాఽభ్యువాచ ॥ 33 ॥

సర్వం బత గౌతమో వేద ।

యః సావిత్రం వేదేతి ।

స హోవాచ ।

కైషా వాగసీతి ।

అయమహగ్ం సావిత్రః ।

దేవానాముత్తమో లోకః ।

గుహ్యం మహో బిభ్రదితి ।

ఏతావతి హ గౌతమః ।

యజ్ఞోపవీతం కృత్వాఽథో నిపపాత ।

నమో నమ ఇతి ॥ 34 ॥

స హోవాచ ।

మా భైషిర్గౌతమ ।

జితో వై తే లోక ఇతి ।

తస్మా॑ద్యే కే॑ చ సా॒వి॒త్రం వి॒దుః॑ ।

సర్వే॑ తే జి॒త॒తో॒కాః॑ ।

స యో హ॒ వై సా॒వి॒త్రస్యా॒ష్టాక్ష॑రం ప॒దగ్గ్ శ్రియా॑ఽభిషి॒క్తం వేద॑ ।

శ్రియా॑ హై॒వాభి॑షి॒చ్యతే॑ ।

ఘృ॒ణి॒రి॒తి ద్వే॑ అ॒క్షరే॑ ।

సూ॒ర్య ఇతి॑ త్రీ॒ణి ।

ఆది॒త్య ఇతి॑ త్రీ॒ణి ॥ 35 ॥

ఏ॒తద్వై సా॒వి॒త్రస్యా॒ష్టాక్ష॑రం ప॒దగ్గ్ శ్రియా॑ఽభిషి॒క్తమ్ ।

య ఏ॒వం వేద॑ ।

శ్రియా॑ హై॒వాభి॑షి॒చ్యతే॑ ।

తదే॒తద్దృ॒చాఽభ్యు॑క్తమ్ ।

ఋ॒చో అ॒క్షరే॑ ప॒రమే॑ వ్యో॒మన్ ।

యస్మి॑న్దే॒వా అధి॑ విశ్వే॑ నిషే॒దుః॑ ।

యస్తం॑ న వేద॒ కి॒మృ॒చా క॑రిష్యతి ।

య ఇ॒తద్వి॒దుస్త ఇ॒మే స॒మాస॑త ఇతి॑ ।

న హ॒ వా ఏ॒తస్య॑ రా॒చ్చ న॒ యజ॑షా॒ న సా॒మ్నాఽర్థో॑ఽస్తి ।

యః సా॒వి॒త్రం వేద॑ ॥ 36 ॥

తదే॒తత్ప॑రి॒ యద్దే॑వ॒చక్రమ్॑ ।

ఆర్ద్రం॑ పి॒న్వమా॑నగ్గ్ స్వ॒ర్గే లో॒క ఏ॒తి ।

వి॒జహ॑ద్వి॒శ్వా భూ॑తా॒ని స॒మృ॑శ్యత్ ।

ఆర్ద్రో హ॒ వై పి॒న్వమా॑నః ।

స్వ॒ర్గే లో॒క ఏ॒తి ।

వి॒జ॒హ॒న్వి॒శ్వా భూ॒తాని॑ స॒మృ॒శ్యన్ ।

య ఏ॒వం వే॒ద ।

శూ॒షో హ॒ వై వా॑రే॒యః ।

ఆ॒ది॒త్యేన॑ స॒మాజ॑గామ ।

తగ్ం హో॑వాచ ।

ఏ॒హి సా॑వి॒త్రం ఏ॒ద్ధి ।

అ॒యం వై స్వ॒ర్గోఽగ్నిః పా॑ర॒యిష్ణు॑ర॒మృతా॑త్స॒మ్భూత॑ ఇ॒తి ।

ఏ॒ష వా॑వ స సా॑వి॒త్రః ।

య ఏ॒ష తప॑తి ।

ఏ॒హి మాం ఏ॒ద్ధి ।

ఇ॒తి హై॒వై॒నం తదు॑వాచ ॥ 37 ॥

[9]

ఇ॒యం వా॑వ స॒ర॒ఘా ।

తస్యా॑ అ॒గ్నిరే॒వ సా॑ర॒ఘం మ॑ధు ।

యా ఏ॒తాః పూ॑ర్వప॒క్షాపర॑ప॒క్షయో రాత్ర॑యః ।

తా మ॑ధుకృ॒తః ।

యాన్య॑హాని ।

తే మ॑ధువృ॒షాః ।

స యో హ॒ వా ఏ॒తా మ॑ధుకృ॒తశ్చ మ॑ధువృ॒షాగ్నౌ॑ వే॒ద ।

కు॒ర్వన్తి హో॑స్యై॒తా అ॒గ్నౌ మ॑ధు ।

నాన్యే॑ష్టాపూ॒ర్తం ధ॑యన్తి ।

అథ॑ యో న వే॒ద ॥ 38 ॥

న హో॑స్యై॒తా అ॒గ్నౌ మ॑ధు కు॒ర్వన్తి॑ ।

ధ॑య॒న్త్యసే॑స్య॒ష్టాపూ॑ర్తమ్ ।

యో హ॒ వా అ॑హో॒రాత్రా॑ణాం నామ॒ధేయా॑ని వేద॑ ।

నా॑హో॒రాత్రే॒ష్వార్తి॑మా॒ర్చ్ఛతి॑ ।

సం॒జ్ఞానం॑ వి॒జ్ఞానం॑ దర్శా॑ దృ॒ష్టేతి॑ ।

ఏ॒తావ॑ను॒వాకౌ పూ॑ర్వప॒క్షస్యా॑హో॒రాత్రా॑ణాం నామ॒ధేయా॑ని ।

ప్రస్తు॑తం వి॒ష్టుత॑గ్ం సు॒తా సు॑న్వతీతి॑ ।

ఏ॒తావ॑ను॒వాకావ॑పరప॒క్షస్యా॑హో॒రాత్రా॑ణాం నామ॒ధేయా॑ని ।

నా॑హో॒రాత్రే॒ష్వార్తి॑మా॒ర్చ్ఛతి॑ ।

య ఏ॒వం వేద॑ ॥ 39 ॥

యో హ॒ వై ము॑హూర్తా॒నాం నామ॒ధేయా॑ని వేద॑ ।

న ము॑హూర్తే॒ష్వార్తి॑మా॒ర్చ్ఛతి॑ ।

చి॒త్రః కే॒తుర్దా॒తా ప్ర॒దా॒తా స॒వితా॑ ప్ర॒సవితా॑ఽభి॒శాన్తా॑ఽను॒మన్తే॑తి ।

ఏ॒తేఽను॒వాకౌ ము॑హూర్తా॒నాం నామ॒ధేయా॑ని ।

న ము॑హూర్తే॒ష్వార్తి॑మా॒ర్చ్ఛతి॑ ।

య ఏ॒వం వేద॑ ।

యో హ॒ వా అ॑ర్థమా॒సానా॑ం చ॒ మాసా॑నాం చ నామ॒ధేయా॑ని వేద॑ ।

నా॑ర్థమా॒సేషు॑ న మా॒సేష్వా॒ర్తిమా॒ర్చ్ఛతి॑ ।

ప॒విత్రం॑ ప॒వయి॑ష్య॒న్త్యహ॑స్వా॒న్త్యహీ॑యాన॒రుణో॑ఽరు॒ణర॑జా ఇతి॑ ।

ఏ॒తేఽను॒వాకౌ అ॑ర్థమా॒సానా॑ం చ॒ మాసా॑నాం చ నామ॒ధేయా॑ని ॥ 40 ॥

నా॑ర్థమా॒సేషు॑ న మా॒సేష్వా॒ర్తిమా॒ర్చ్ఛతి॑ ।

య ఏ॒వం వేద॑ ।

యో హ వై యజ్ఞక్రతూనాం చర్తూనాం చ సంవత్సరస్య చ నామధేయాని వేద ।

న యజ్ఞక్రతుషు నర్తుషు న సంవత్సర ఆర్తిమార్చ్ఛతి ।

అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోఽగ్నిర్ఋతుః ప్రజాపతిః సంవత్సర ఇతి ।

ఏతేఽనువాకా యజ్ఞక్రతూనాం చర్తూనాం చ సంవత్సరస్య చ నామధేయాని ॥ 41 ॥

న యజ్ఞక్రతుషు నర్తుషు న సంవత్సర ఆర్తిమార్చ్ఛతి ।

య ఏవం వేద ।

యో హ వై ముహూర్తానాం ముహూర్తాన్ వేద ।

న ముహూర్తానాం ముహూర్తేష్వార్తిమార్చ్ఛతి ।

ఇదానీం తదానీమితి ।

ఏతే వై ముహూర్తానాం ముహూర్తాః ।

న ముహూర్తానాం ముహూర్తేష్వార్తిమార్చ్ఛతి ।

య ఏవం వేద ।

అథో యథా క్షేత్రజ్ఞో భూత్వాఽనుప్రవిశ్యాన్నమత్తి ।

ఏవమేవైతాన్క్షేత్రజ్ఞో భూత్వాఽనుప్రవిశ్యాన్నమత్తి ।

స ఏతేషామేవ సలోకతాగ్ం సాయుజ్యమశ్నుతే ।

అప పునర్మృత్యుం జయతి ।

య ఏవం వేద ॥ 42 ॥

[10]

కశ్చిద్ధ వా అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య ।

ఆత్మానం వేద ।

అయమహమస్మితి ।

కశ్చిత్స్వం లోకం న ప్రతిప్రజానాతి ।

అగ్ని॑ముగ్ధో॑ హై॒వ ధూ॑మతా॒ంతః॑ ।

స్వం॑ లో॒కం న ప్ర॑తిప్రజా॒నాతి॑ ।

అథ॑ యో హై॒వైత॑మగ్ని॒గ్ం సా॑వి॒త్రం వేద॑ ।

స ఏ॒వాస్మా॑ల్లో॒కాత్ప్రే॑త్య ।

ఆత్మా॑నం వేద ।

అ॒యమ॑హ॒మస్మీ॑తి ॥ 43 ॥

స స్వం॑ లో॒కం ప్ర॑తిప్రజా॒నాతి॑ ।

ఏ॒ష ఉ॑ వే॒వైనం॑ తత్సా॒వి॒త్రః॑ ।

స్వ॒ర్గం లో॒కమ॑భి॒వహ॑తి ।

అ॒హోరా॒త్రైర్వా ఇ॒దగ్ం స॒యగ్భిః॑ క్రి॒యతే॑ ।

ఇ॒తిరా॒త్రాయా॑దీక్షి॒షత॑ ।

ఇ॒తిరా॒త్రాయ॑ వ్ర॒తము॑పా॒గురి॑తి ।

తాని॒హనే॑వం వి॒దుషః॑ ।

అ॒ముష్మి॑, ల్లో॒కే శే॑వ॒ధిం ధ॑యన్తి ।

ధీ॒తగ్ం హై॒వ స శే॑వ॒ధిమ॑ను ప॒రైతి॑ ।

అథ॑ యో హై॒వైత॑మగ్ని॒గ్ం సా॑వి॒త్రం వేద॑ ॥ 44 ॥

తస్య॑ హై॒వాహో॑రా॒త్రాణి॑ ।

అ॒ముష్మి॑, ల్లో॒కే శే॑వ॒ధిం న ధ॑యన్తి ।

అధీ॑తగ్ం హై॒వ స శే॑వ॒ధిమ॑ను ప॒రైతి॑ ।

భ॒రద్వా॑జో హ త్రి॒భిరాయు॑ర్భి॒రబ్ర॑హ్మ॒చర్య॑మువాస ।

తగ్ం హ జి॒ర్ణిగ్ం స్థ॑వి॒రగ్ం శయా॑నమ్ ।

ఇ॒న్ద్ర ఉ॒ప॒వ్ర॒జ్యో॒వాచ॑ ।

భ॒ర॒ద్వా॒జ ।

య॒త్తే చ॒తు॒ర్థ॒మాయు॑ర్థ॒ద్యామ్ ।

కి॒మే॒నేన॑ కు॒ర్యా॑ ఇ॒తి ।

బ్ర॒హ్మ॒చ॒ర్య॒మే॒వైనే॑న చ॒రే॒య॒మి॒తి హో॑వాచ ॥ 45 ॥

తగ్ం హ॒ త్రి॒న్ది॒రి॒రూ॒పా॒న॒పి॒జ్ఞా॒తా॒ని॒వ దర్శ॑యాం చ॒కార॑ ।

తే॒షాగ్ం హై॒కై॒క॒స్మా॒న్ము॒ష్టినా॑౨౨ద॑దే ।

స హో॑వాచ ।

భ॒ర॒ద్వా॒జే॒త్యా॒మస్త్య॑ ।

వే॒దా వా ఏ॒తే ।

అ॒న॒న్తా వై వే॒దాః ।

ఏ॒త॒ద్వా ఏ॒తైస్త్రి॒భి॒రాయు॑ర్భి॒రస॑వోచ॒థాః ।

అథ॑ త ఇ॒త॒ర॒ద॒న॒నూ॒క్తమే॑వ ।

ఏ॒హీ॒మం ఏ॒ద్ధి ।

అ॒యం వై స॑ర్వవి॒ద్యే॒తి ॥ 46 ॥

తస్మై॑ హై॒త॒మ॒గ్నిగ్ం సా॑వి॒త్ర॒ము॒వాచ॑ ।

తగ్ం స ఏ॒ది॒త్వా ।

అ॒మృ॒తో భూ॑త్వా ।

స్వ॒ర్గం లో॒కమి॑యా॒య ।

ఆ॒ది॒త్య॒స్య సా॑యు॒జ్యమ్ ।

అ॒మృ॒తో హై॒వ భూ॑త్వా ।

స్వ॒ర్గం లో॒కమే॑తి ।

ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ ।

య ఏవం వేద ।

ఏషో ఏవ త్రయా విద్యా ॥ 47 ॥

యావన్తగ్ం హ వై త్రయ్యా విద్యయా లోకం జయతి ।

తావన్తం లోకం జయతి ।

య ఏవం వేద ।

అగ్నేర్వా ఏతాని నామధేయాని ।

అగ్నేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి ।

య ఏవం వేద ।

వాయోర్వా ఏతాని నామధేయాని ।

వాయోరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి ।

య ఏవం వేద ।

ఇన్ద్రస్య వా ఏతాని నామధేయాని ॥ 48 ॥

ఇన్ద్రస్యైవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి ।

య ఏవం వేద ।

బృహస్పతేర్వా ఏతాని నామధేయాని ।

బృహస్పతేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి ।

య ఏవం వేద ।

ప్రజాపతేర్వా ఏతాని నామధేయాని ।

ప్రజాపతేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి ।

య ఏవం వేద ।

బ్రహ్మణో వా ఏతాని నామధేయాని ।

బ్రహ్మణ ఏవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి ।

య ఏ॒వం వే॑దః ।

స వా ఏ॒షోఽగ్ని॑ర॒పక్ష॑పు॒చ్ఛో వా॒యురే॒వ ।

తస్యా॑గ్ని॒ర్ముఖ॑మ్ ।

అ॒సా॒వా॒ది॒త్యః శి॑రః ।

స యదే॒తే దే॒వతే॑ అ॒స్తరే॑ణ ।

తత్స॑ర్వగ్ం సీ॒వ్యతి॑ ।

తస్మా॑త్సా॒వి॒త్రః ॥ 49 ॥

[11]

॥ ఇతి కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయకాఠకే ప్రథమః ప్రశ్నః సమాప్తః ॥ 1 ॥

॥ ద్వితీయః ప్రశ్నః ॥

లోకోఽసి స్వర్గోఽసి ।

అనన్తోఽస్య పారోఽసి ।

అక్షితోఽస్య క్షయోఽసి ।

తపసః ప్రతిష్ఠా ।

త్వయా దమంతః ।

విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ ।

విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా ।

తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ।

ప్రజాపతిస్తావ సాదయతు ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౧ ॥

తపోఽసి లోకే శ్రితమ్ ।

తేజసః ప్రతిష్ఠా ।

త్వయా దమంతః ।

విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ ।

విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా ।

తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ।

ప్రజాపతిస్తావ సాదయతు ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౨ ॥

తేజోఽసి తపసి శ్రితమ్ ।

సముద్రస్య ప్రతిష్ఠా ।

త॒వ్యయా॒దమ॒ంతః॑ ।

వి॒శ్వం య॒క్షం వి॒శ్వం భూ॒తం వి॒శ్వగ్ం సు॒భూతమ్ ।

వి॒శ్వస్య భ॒ర్తృ వి॒శ్వస్య జన॒యిత్ ।

తత్త్వోప॑దధే కామ॒దుఘ॒మక్షీ॑తమ్ ।

ప్ర॒జాప॑తిస్తా॒వ సా॒దయ॑తు ।

తయా॑ దే॒వతయా॑ఽఙ్గిర॒స్వద్ధ్రు॑వా సీ॒ద ॥ ౩ ॥

స॒ముద్రోఽసి॒ తేజ॑సి శ్రి॒తః ।

అ॒పాం ప్ర॒తిష్ఠా॑ ।

త॒వ్యయా॒దమ॒ంతః॑ ।

వి॒శ్వం య॒క్షం వి॒శ్వం భూ॒తం వి॒శ్వగ్ం సు॒భూతమ్ ।

వి॒శ్వస్య భ॒ర్తా వి॒శ్వస్య జన॒యితా॑ ।

తం త్వోప॑దధే కామ॒దుఘ॒మక్షీ॑తమ్ ।

ప్ర॒జాప॑తిస్తా॒వ సా॒దయ॑తు ।

తయా॑ దే॒వతయా॑ఽఙ్గిర॒స్వద్ధ్రు॑వా సీ॒ద ॥ ౪ ॥

ఆపః॑ స్థ స॒ముద్రే॑ శ్రి॒తాః ।

పృ॒థి॒వ్యాః ప్ర॒తిష్ఠా॑ యు॒ష్మాసు॑ ।

ఇ॒దమ॒ంతః॑ ।

వి॒శ్వం య॒క్షం వి॒శ్వం భూ॒తం వి॒శ్వగ్ం సు॒భూతమ్ ।

వి॒శ్వస్య భ॒ర్త్ర్యో వి॒శ్వస్య జన॒యిత్త్ర్యః॑ ।

తా వ ఉప॑దధే కామ॒దుఘా॑ అక్షీ॒తాః ।

ప్ర॒జాప॑తిస్తా॒వ సా॒దయ॑తు ।

తయా॑ దే॒వతయా॑ఽఙ్గిర॒స్వద్ధ్రు॑వా సీ॒ద ॥ ౫ ॥

పృథి॑వ్య॒స్యపు॒ శ్రితా॑ ।

అగ్నేః॑ ప్ర॒తిష్ఠా॑ ।

త్వయా॑దమ॒ంతః॑ ।

విశ్వం॑ య॒క్షం విశ్వం॑ భూ॒తం విశ్వగ్ం॑ సుభూ॒తమ్ ।

విశ్వస్య॑ భ॒ర్త్రీ విశ్వస్య॑ జన॒యిత్రి॑ ।

తాం త్వోప॑దధే కామ॒దుఘ॑మక్షీతామ్ ।

ప్రజాప॑తిస్తా॒స్వా సాద॑యతు ।

తయా॑ దే॒వతయా॑ఽఙ్గిర॒స్వద్ధ్రు॑వా సీద ॥ ६ ॥

అగ్ని॑రసి పృథి॒వ్యాగ్ శ్రితః॑ ।

అ॒న్తరి॑క్షస్య ప్ర॒తిష్ఠా॑ ।

త్వయా॑దమ॒ంతః॑ ।

విశ్వం॑ య॒క్షం విశ్వం॑ భూ॒తం విశ్వగ్ం॑ సుభూ॒తమ్ ।

విశ్వస్య॑ భ॒ర్తా విశ్వస్య॑ జన॒యితా॑ ।

తం త్వోప॑దధే కామ॒దుఘ॑మక్షీతమ్ ।

ప్రజాప॑తిస్తా॒స్వా సాద॑యతు ।

తయా॑ దే॒వతయా॑ఽఙ్గిర॒స్వద్ధ్రు॑వా సీద ॥ ७ ॥

అ॒న్తరి॑క్షమస్యగ్నో శ్రితమ్ ।

వా॒యోః ప్ర॒తిష్ఠా॑ ।

త్వయా॑దమ॒ంతః॑ ।

విశ్వం॑ య॒క్షం విశ్వం॑ భూ॒తం విశ్వగ్ం॑ సుభూ॒తమ్ ।

విశ్వస్య॑ భ॒ర్తృ విశ్వస్య॑ జన॒యిత్మ॑ ।

తత్త్వోప॑దధే కామ॒దుఘ॑మక్షీతమ్ ।

ప్రజాపతిస్తావా సాదయతు ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౮ ॥

వాయురస్యంతరిక్షే శ్రితః ।

దీవః ప్రతిష్ఠా ।

త్వయాదమంతః ।

విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ ।

విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా ।

తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ।

ప్రజాపతిస్తావా సాదయతు ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౯ ॥

ద్యౌరసి వాయౌ శ్రితా ।

ఆదిత్యస్య ప్రతిష్ఠా ।

త్వయాదమంతః ।

విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ ।

విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రి ।

తాం త్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్ ।

ప్రజాపతిస్తావా సాదయతు ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౧౦ ॥

ఆదిత్యోఽసి దీవి శ్రితః ।

చన్ద్రమసః ప్రతిష్ఠా ।

త్వయాదమంతః ।

విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ ।

విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా ।

తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ।

ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ 11 ॥

చన్ద్రమా అస్యాదిత్యే శ్రితః ।

నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా ।

త్వయీదమంతః ।

విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ ।

విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా ।

తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ।

ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ 12 ॥

నక్షత్రాణి స్థ చన్ద్రమసి శ్రితాని ।

సంవత్సరస్య ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు ।

ఇదమంతః ।

విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ ।

విశ్వస్య భర్త్యాణి విశ్వస్య జనయిత్యాణి ।

తాని వ ఉపదధే కామదుఘాన్యక్షితాని ।

ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ 13 ॥

సంవత్సరోఽసి నక్షత్రేషు శ్రితః ।

ఋతూనాం ప్రతిష్ఠా ।

త॒వ్యయా॒దమ॒న్తః॑ ।

వి॒శ్వం య॒క్షం వి॒శ్వం భూ॒తం వి॒శ్వగ్ం సు॒భూత॑మ్ ।

వి॒శ్వస్య భ॒ర్తా వి॒శ్వస్య జన॑యితా ।

తం త్వోప॑దధే కామ॒దుఘ॒మక్షీ॑తమ్ ।

ప్ర॒జాప॑తిస్తా॒స్వా సాద॑యతు ।

తయా దే॒వతయా॑ఽఙ్గిర॒స్వద్భ్ర॑వా సీద ॥ 14 ॥

ఋ॒తవః॑ స్థ సం॒వత్స॑రే శ్రి॒తాః ।

మాసా॑నాం ప్రతి॒ష్ఠా యు॒ష్మాసు॑ ।

ఇ॒దమ॒న్తః॑ ।

వి॒శ్వం య॒క్షం వి॒శ్వం భూ॒తం వి॒శ్వగ్ం సు॒భూత॑మ్ ।

వి॒శ్వస్య భ॒ర్తారో వి॒శ్వస్య జన॑యితారః ।

తాన్ వ ఉప॑దధే కామ॒దుఘా॒నక్షీ॑తాన్ ।

ప్ర॒జాప॑తిస్తా॒స్వా సాద॑యతు ।

తయా దే॒వతయా॑ఽఙ్గిర॒స్వద్భ్ర॑వా సీద ॥ 15 ॥

మాసాః॑ స్థర్త॒షు శ్రి॒తాః ।

అ॒ర్థమాసా॑నాం ప్రతి॒ష్ఠా యు॒ష్మాసు॑ ।

ఇ॒దమ॒న్తః॑ ।

వి॒శ్వం య॒క్షం వి॒శ్వం భూ॒తం వి॒శ్వగ్ం సు॒భూత॑మ్ ।

వి॒శ్వస్య భ॒ర్తారో వి॒శ్వస్య జన॑యితారః ।

తాన్ వ ఉప॑దధే కామ॒దుఘా॒నక్షీ॑తాన్ ।

ప్ర॒జాప॑తిస్తా॒స్వా సాద॑యతు ।

తయా దే॒వతయా॑ఽఙ్గిర॒స్వద్భ్ర॑వా సీద ॥ 16 ॥

అ॒ర్థ॒మా॒సాః స్థ॑ మా॒సు శ్రి॒తాః ।

అ॒హో॒రా॒త్రయోః ప్రతి॑ష్ఠా యు॒ష్మా॑సు ।

ఇ॒దమ॒ంతః ।

వి॑శ్వం య॒క్షం వి॑శ్వం భూ॒తం వి॑శ్వగ్ం సుభూ॒తమ్ ।

వి॑శ్వస్య భ॒ర్తారో వి॑శ్వస్య జన॒యితా॑రః ।

తాన్ వ ఉ॑పదధే కామ॒దుఘా॑నక్షితాన్ ।

ప్రజా॑పతిస్త్యా సాదయతు ।

తయా దే॒వతయా॑ఽఙ్గిర॒స్వధ్ధ్రు॑వా సీద ॥ 17 ॥

అ॒హో॒రాత్రే స్థో॑ఽర్థమా॒నేషు శ్రి॒తే ।

భూ॒తస్య ప్రతి॑ష్ఠే భ॒వస్య ప్రతి॑ష్ఠే ।

యు॒వయో॑రి॒దమ॒ంతః ।

వి॑శ్వం య॒క్షం వి॑శ్వం భూ॒తం వి॑శ్వగ్ం సుభూ॒తమ్ ।

వి॑శ్వస్య భ॒ర్త్ర్యో వి॑శ్వస్య జన॒యిత్ర్యో॑ ।

తే వా॒ముప॑దధే కామ॒దుఘే॑ అక్షితే ।

ప్రజా॑పతిస్త్యా సాదయతు ।

తయా దే॒వతయా॑ఽఙ్గిర॒స్వధ్ధ్రు॑వా సీద ॥ 18 ॥

పౌ॒ర్ణ॒మా॒స్యష్ట॑కా॒మావా॑స్యా ।

అ॒న్నా॒దాః స్థా॑న్నదు॒ఘో యు॒ష్మా॑సు ।

ఇ॒దమ॒ంతః ।

వి॑శ్వం య॒క్షం వి॑శ్వం భూ॒తం వి॑శ్వగ్ం సుభూ॒తమ్ ।

వి॑శ్వస్య భ॒ర్త్ర్యో వి॑శ్వస్య జన॒యిత్ర్యో॑ ।

తా వ ఉపదధే కామదుఘా అక్షితాః ।

ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వధ్ధ్రువా సీద ॥ 19 ॥

రాడసి బృహతీ శ్రీరసీన్ద్రపత్ని ధర్మపత్ని ।

విశ్వం భూతమనుప్రభూతా ।

త్వయీదమంతః ।

విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ ।

విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రి ।

తాం త్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్ ।

ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వధ్ధ్రువా సీద ॥ 20 ॥

ఓఙ్కోఽసి సహోఽసి ।

బలమసి భ్రాఙ్కోఽసి ।

దేవానాం ధామామృతమ్ ।

అమర్త్యస్తప్రోజాః ।

త్వయీదమంతః ।

విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ ।

విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా ।

తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ ।

ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వధ్ధ్రువా సీద ॥ 21 ॥

త॒వమ॑గ్నే రు॒ద్రో అ॑సు॒రో మ॒హా ది॒వః ।
 త॒వగ్ం శ॒ర్థో మారు॑తం పృ॒క్ష ఈ॑శిషే ।
 త॒వం వా॑తైరరు॒ణైర్యా॑సి శ॒క్తియః॑ ।
 త॒వం పూ॒షా వి॑ధ॒తః పా॑సి ను త్మనా॑ ।
 దే॒వా దే॒వేషు॑ శ్రయధ॒వమ్ ।
 ప్ర॒థ॒మా ద్వి॒తీయే॑షు శ్రయధ॒వమ్ ।
 ద్వి॒తీయాస్త్ర॑తీయే॑షు శ్రయధ॒వమ్ ।
 తృ॒తీయాశ్చ॑తు॒ర్థేషు॑ శ్రయధ॒వమ్ ।
 చ॒తు॒ర్థాః ప॑ञ్చమే॑షు శ్రయధ॒వమ్ ।
 ప॒ञ్చ॒మాః ష॑ష్ఠే॑షు శ్రయధ॒వమ్ ॥ 22 ॥
 ష॒ష్ఠాః స॑ప్తమే॑షు శ్రయధ॒వమ్ ।
 స॒ప్త॒మా అ॑ష్టమే॑షు శ్రయధ॒వమ్ ।
 అ॒ష్ట॒మా న॑వమే॑షు శ్రయధ॒వమ్ ।
 న॒వ॒మా ద॑శమే॑షు శ్రయధ॒వమ్ ।
 ద॒శ॒మా ఏ॑కాద॒శేషు॑ శ్రయధ॒వమ్ ।
 ఏ॒కాద॒శా ద్వా॑ద॒శేషు॑ శ్రయధ॒వమ్ ।
 ద్వా॒ద॒శాస్త్ర॑యోద॒శేషు॑ శ్రయధ॒వమ్ ।
 త్ర॒యోద॒శాశ్చ॑తు॒ర్థేషు॑ శ్రయధ॒వమ్ ।
 చ॒తు॒ర్థాః ప॑ञ్చద॒శేషు॑ శ్రయధ॒వమ్ ।
 ప॒ञ్చ॒ద॒శాః షో॑డ॒శేషు॑ శ్రయధ॒వమ్ ॥ 23 ॥
 షో॒డ॒శాః స॑ప్తద॒శేషు॑ శ్రయధ॒వమ్ ।

సప్తదశా అష్టాదశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 అష్టాదశా ఏకాన్నవిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 ఏకాన్నవిగ్ంశా విగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 విగ్ంశా ఏకవిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 ఏకవిగ్ంశా ద్వావిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 ద్వావిగ్ంశాస్త్రయోవిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 త్రయోవిగ్ంశాశ్చతుర్విగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 చతుర్విగ్ంశాః పంచవిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 పంచవిగ్ంశాః షడ్విగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ॥ 24 ॥
 షడ్విగ్ంశాః సప్తవిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 సప్తవిగ్ంశా అష్టావిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 అష్టావిగ్ంశా ఏకాన్నత్రిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 ఏకాన్నత్రిగ్ంశాస్త్రిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 త్రిగ్ంశా ఏకత్రిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 ద్వాత్రిగ్ంశాస్త్రయస్త్రిగ్ంశేష శ్రయధ్వమ్ ।
 దేవాస్త్రిరేకాదశాస్త్రయస్త్రిగ్ంశాః ।
 ఉత్తరే భవత ।
 ఉత్తరవర్మాన ఉత్తరసత్వానః ।
 యత్కామ ఇదం జహోమి ।
 తన్నే సమృధ్యతామ్ ।
 వయగ్ స్యామ పతయో రయీణామ్ ।

అగ్నావిష్ణో సజోషసా ।
 ఇమా వర్ధన్తు వాం గిరః ।
 ద్యుమ్నైర్వాజేభిరాగతమ్ ।
 రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ ।
 సమ్రాజ్ఞీ స్వరాజ్ఞీ ।
 అర్చిః శోచిః ।
 తపో హరో భాః ।
 అగ్నిః సోమో బృహస్పతిః ।
 విశ్వే దేవా భువనస్య గోపాః ।
 తే సర్వే సజ్గత్య ।
 ఇదం మే ప్రావతా వచః ।
 వయగ్ స్యామ పతయో రయీణామ్ ।
 భూర్భువః స్వః స్వాహా ॥ 26 ॥

అన్నప్రతేఽన్నస్య నో దేహి ।
 అనమీవస్య శుష్మిణః ।
 ప్ర ప్రదాతారం తారిషః ।
 ఊర్జం నో ధేహి ద్విపదే చతుష్పదే ।
 అగ్నే పృథివీపతే ।
 సోమ వీరుధాం పతే ।
 త్వష్టః సమిధాం పతే ।
 విష్ణవాశానాం పతే ।

మి॒త్ర స॒త్యా॒నాం ప॒తే ।

వ॒రు॒ణ ధ॒ర్మ॒ణాం ప॒తే ॥ 27 ॥

మ॒రు॒తో గ॒ణా॒నాం ప॒తయః॑ ।

రు॒ద్ర ప॒శూ॒నాం ప॒తే ।

ఇ॒న్ద్రో॒జసాం ప॒తే ।

బృ॒హ॒స్ప॒తే బ్ర॒హ్మ॒ణస్ప॒తే ।

ఆ రు॒చా రో॒చే॒ఽహగ్న్ స్వ॒యమ్ ।

రు॒చా రు॒రు॒చే రో॒చ॒మా॒నః ।

అ॒తీ॒త్యా॒దః స్వ॒రాభ॑రే॒హ ।

త॒స్మిన్ యో॒నౌ ప్ర॒జనౌ ప్ర॒జా॒యే॒య ।

వ॒యగ్న్ స్యా॒మ ప॒తయో ర॒యా॒ణామ్ ।

భూ॒ర్భు॒వః స్వః సా॒వహా॑ ॥ 28 ॥

[4]

స॒ప్త తే॑ అగ్నే స॒మి॒ధః స॒ప్త జి॒హ్వః॑ ।

స॒ప్తర్ష॑యః స॒ప్త ధా॑మ ప్రి॒యాణి॑ ।

స॒ప్త హో॑త్రా అనువి॒ద్వాన్ ।

స॒ప్త యో॒నీరా॑పృ॒ణస్వా ఘృ॒తేన॑ ।

ప్రా॒చీ దిక్ ।

అగ్ని॒ర్దే॒వతా॑ ।

అగ్ని॒గ్ం స ది॒శాం దే॒వం దే॒వతా॑నామృచ్ఛ॒తు ।

యో మై॒తస్యే ది॒శో॒ఽభి॒దాస॑తి ।

దక్షి॒ణా దిక్ ।

ఇ॒న్ద్రో దే॒వతా॑ ॥ 29 ॥

ఇ॒న్ద్రగ్ం స ది॒శాం దే॒వం దే॒వతా॑నామృచ్ఛతు ।

యో మై॒తస్యై ది॒శోఽభి॒దాస॑తి ।

ప్ర॒తీచీ॒ దిక్ ।

సో॒మో దే॒వతా॑ ।

సో॒మగ్ం స ది॒శాం దే॒వం దే॒వతా॑నామృచ్ఛతు ।

యో మై॒తస్యై ది॒శోఽభి॒దాస॑తి ।

ఉ॒దీచీ॒ దిక్ ।

మి॒త్రావ॑రుణో దే॒వతా॑ ।

మి॒త్రావ॑రుణో స ది॒శాం దే॒వో దే॒వతా॑నామృచ్ఛతు ।

యో మై॒తస్యై ది॒శోఽభి॒దాస॑తి ॥ 30 ॥

ఊ॒ర్ధ్వా దిక్ ।

బృ॒హ॒స్పతి॑ర్దే॒వతా॑ ।

బృ॒హ॒స్పతి॑గ్ం స ది॒శాం దే॒వం దే॒వతా॑నామృచ్ఛతు ।

యో మై॒తస్యై ది॒శోఽభి॒దాస॑తి ।

ఇ॒యం దిక్ ।

అ॒ది॒తిర్దే॒వతా॑ ।

అ॒ది॒తిగ్ం స ది॒శాం దే॒వీం దే॒వతా॑నామృచ్ఛతు ।

యో మై॒తస్యై ది॒శోఽభి॒దాస॑తి ।

పు॒రు॒షో దిక్ ।

పు॒రు॒షో మే॒ కా॒మా॒న్తృమ॑ర్థయతు ॥ 31 ॥

అ॒థో జా॑గృ॒విః ప్రా॑ణ ।

అ॒సా॒వేహి॑ ।

బ॒ధి॒ర ఆ॒క్ర॒న్ద॒యి॒త॒ర॒పా॒న॒ ।

అ॒సా॒వే॒హి॒ ।

ఉ॒ష॒స॒ము॒ష॒స॒మ॒శీ॒య॒ ।

అ॒హ॒మ॒సో జ్యోతి॑రశీయ॒ ।

అ॒హ॒మ॒సోఽపోఽశీ॑య॒ ।

వ॒యగ్ స్యా॑మ॒ పత॑యో ర॒యీ॒ణామ్ ।

భూ॒ర్భు॒వః స్వః స్వాహా॑ ॥ 32 ॥

[5]

య॒త్తేఽచి॑తం॒ యదు॑ చి॒తం తే॑ అగ్నే॒ ।

య॒త్త ఊ॑నం॒ యదు॑ తేఽతి॑రిక్తమ్ ।

ఆ॒ది॒త్యాస్తద॑జ్జి॒రస॑శ్చి॒న్వన్తు॑ ।

వి॒శ్వే తే దే॑వాశ్చి॒తిమా॑పూ॒రయ॑న్తు ।

చి॒తశా॑చ॒సి స॒ఞ్చిత॑శాచ॒స్యగ్నే॑ ।

ఏ॒తా॒వాగ్ శా॑చ॒సి భూ॑యాగ్శాచ॒స్యగ్నే॑ ।

తో॒కం పృ॑ణ చి॒చ్ఛద్రం॑ పృ॒ణ ।

అథో॑ సీద శి॒వా త్వమ్ ।

ఇ॒న్ద్రాగ్ని॑ త్వా బృ॒హస్ప॑తిః ।

అ॒స్మిన్ యో॑నా॒వసీ॑షదన్ ॥ 33 ॥

తయా॑ దే॒వత॑యాఽజ్జి॒రస్వ॑ద్భ్ర॒వా సీద॑ ।

తా అ॒స్య సూ॑దదో॒హసః॑ ।

సోమ॑గ్ శ్రీ॒ణన్తి॑ పృ॒శ్నయః॑ ।

జన్మం॑ దే॒వానాం॑ వి॒శః ।

త్రి॒షా॒వో రో॑చ॒నే ది॒వః॑ ।

తయా॑ దే॒వత॑యాఽఙ్గి॒రస్వ॑ద్ధ్రు॒వా సీ॑ద ।

అగ్నే॑ దే॒వాగ్ం ఇ॒హాఽఽవ॑హ ।

జ॒జ్ఞానో॑ వృ॒క్షబ॑ర్హిషే ।

అసి॑ హో॒తా న॒ ఈ॒డ్యః॑ ।

అగ్న్య॑ మ॒హా మ॑న॒సా య॑వి॒ష్ణమ్ ॥ 34 ॥

యో దీ॒దాయ॑ సమి॒ద్ధ సే॒వ దు॑రో॒ణే ।

చి॒త్రభా॑నూ రోద॑సీ అ॒న్తరు॒రీప్వ ।

స్వా॑హు॒తం వి॒శ్వతః॑ ప్ర॒త్యఞ్చ॑మ్ ।

మే॒ధాకా॑రం వి॒దథ॑స్య ప్ర॒సాధ॑నమ్ ।

అగ్ని॑గ్ం హో॒తారం॑ ప॒రిభూ॑త॒మం మ॒తిమ్ ।

త్వామ॑ర్భ॒స్య హ॒విషః॑ స॒మాన॑మిత్ ।

త్వాం మ॒హా వృ॑ణతే న॒రో నా॑న్యం త॒వత్ ।

మ॒నుష్య॑త్త్వా నిధీ॑మహి ।

మ॒నుష్య॑త్సమిధీ॑మహి ।

అగ్నే॑ మ॒నుష్య॑ద॒ఙ్గిరః॑ ॥ 35 ॥

దే॒వాన్దే॑వా॒యతే॑ య॒జ ।

అగ్ని॑ర్హి వా॒జినం॑ వి॒శే ।

దదా॑తి వి॒శ్వచ॑ర్ష॒ణిః॑ ।

అగ్ని॑ రా॒యే స్వా॒భువ॑మ్ ।

స ప్రి॒తో యా॑తి వా॒ర్యమ్ ।

ఇషగ్ స్తోత్రభ్య ఆభర ।

ప్రప్తో దివి ప్రప్తో అగ్నిః పృథివ్యామ్ ।

ప్రప్తో విశ్వా ఓషధీరాపివేశ ।

వైశ్వానరః సహసా ప్రప్తో అగ్నిః ।

స నో దివా స రిషః పాతు నక్తమ్ ॥ 36 ॥

[6]

అయం వావ యః పవతే ।

సోఽగ్నిర్నాచికేతః ।

స యత్ప్రాజ్ పవతే ।

తదస్య శిరః ।

అథ యద్దక్షిణా ।

స దక్షిణః పక్షః ।

అథ యత్ప్రత్యక్ ।

తత్పుచ్ఛమ్ ।

యదుదజ్ గ్ ।

స ఉత్తరః పక్షః ॥ 37 ॥

అథ యత్సంవాతి ।

తదస్య సమశ్చనం చ ప్రసారణం చ ।

అథో సమృద్ధేవాస్య సా ।

సగ్ం హ వా అస్మై స కామః పద్యతే ।

యత్కామో యజతే ।

యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే ।

య ఉ చైనమేవం వేద ।

యో హ వా అగ్నేర్నాచికేతస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠాం వేదః ।

ఆయతనవాన్భవతి ।

గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ ॥ 38 ॥

హిరణ్యం వా అగ్నేర్నాచికేతస్యాఽఽయతనం ప్రతిష్ఠా ।

య ఏవం వేదః ।

ఆయతనవాన్భవతి ।

గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ ।

యో హ వా అగ్నేర్నాచికేతస్య శరీరం వేదః ।

సశరీర ఏవ స్వర్గం లోకమేతి ।

హిరణ్యం వా అగ్నేర్నాచికేతస్య శరీరమ్ ।

య ఏవం వేదః ।

సశరీర ఏవ స్వర్గం లోకమేతి ।

అథో యథా రుక్మ ఉత్తప్తో భాయ్యాత్ ॥ 39 ॥

ఏవమేవ స తేజసా యశసా ।

అస్మిగ్గచ్ఛ లోకేఽముష్మిగ్గచ్ఛ భాతి ।

ఉరవో హ వై నామైతే లోకాః ।

యేఽపరేణాఽఽదిత్యమ్ ।

అథ హైతే వరీయాగ్ంసో లోకాః ।

యే పరేణాఽఽదిత్యమ్ ।

అన్తవన్తగ్ం హ వా ఏష ఙ్గయ్యం లోకం జయతి ।

యోఽపరేణాఽఽదిత్యమ్ ।

అథ హైషోఽన్తమపారమక్షయ్యం లోకం జయతి ।

యః పరేణాఽఽదిత్యమ్ ॥ 40 ॥

అనన్తగ్ం హ వా అపారమక్షయ్యం లోకం జయతి ।

యోఽగ్నిం నాచికేతం చిన్తుతే ।

య ఉ చైనమేవం వేద ।

అథో యథా రథే తిష్ఠన్పక్షసీ పర్యావర్తమానే ప్రత్యపేక్షతే ।

ఏవమహోరాత్రే ప్రత్యపేక్షతే ।

నాస్యాహోరాత్రే లోకమాపునతః ।

యోఽగ్నిం నాచికేతం చిన్తుతే ।

య ఉ చైనమేవం వేద ॥ 41 ॥

[7]

ఉశన్ హ వై వాజశ్రవసః సర్వవేదసం దదౌ ।

తస్య హ నచికేతా నామ పుత్ర ఆస ।

తగ్ం హ కుమారగ్ం సన్తమ్ ।

దక్షిణాసు నీయమానాసు శ్రద్ధాఽఽవివేశ ।

స హోవాచ ।

తత కస్మై మాం దాస్యసీతి ।

ద్వితీయం తృతీయమ్ ।

తగ్ం హ పరీత ఉవాచ ।

మృత్యవే త్వా దదామీతి ।

తగ్ం హ స్మృత్థితం వాగభివదతి ॥ 42 ॥

గౌతమ కుమారమితి ।

స హోవాచ ।

పరే॑హి మృ॒త్యోర్గృ॒హన్ ।

మృ॒త్యవే॑ వై త్వా॒దామి॑తి ।

తం వై ప్ర॒వస॑ంతం గ॒న్తాసీ॑తి హో॒వాచ ।

తస్య॑ స్మ తి॒స్రో రా॒త్రిర॑నా॒శ్వాన్త॒హే వ॑సతాత్ ।

స యదీ॑ త్వా ప్ర॒చ్ఛేత్ ।

కు॒మార॑ క॒తి రా॒త్రిర॑వాత్సీరితి ।

తి॒స్ర ఇతి॑ ప్రతి॒బ్రూ॑తాత్ ।

కిం ప్ర॒థమా॑గ్ం రా॒త్రిమా॑శ్నా ఇతి॑ ॥ 43 ॥

ప్ర॒జాం త ఇతి॑ ।

కిం ద్వి॒తీయా॑మితి ।

ప॒శూర్హ్న ఇతి॑ ।

కిం తృ॒తీయా॑మితి ।

సా॒ధుకృ॒త్యాం త ఇతి॑ ।

తం వై ప్ర॒వస॑ంతం జగామ ।

తస్య॑ హ తి॒స్రో రా॒త్రిర॑నా॒శ్వాన్త॒హే ఉ॑వాస ।

తమా॑గత్య పప్రచ్ఛ ।

కు॒మార॑ క॒తి రా॒త్రిర॑వాత్సీరితి ।

తి॒స్ర ఇతి॑ ప్ర॒త్యు॑వాచ ॥ 44 ॥

కిం ప్ర॒థమా॑గ్ం రా॒త్రిమా॑శ్నా ఇతి॑ ।

ప్ర॒జాం త ఇతి॑ ।

కిం ద్వి॒తీయా॑మితి ।

ప॒శూర్హ్న ఇతి॑ ।

కిం తృ॒తీయా॒మితి॑ ।

సా॒ధుకృ॒త్యాం త॒ ఇతి॑ ।

నమ॑స్తే అస్తు భగవ॑ ఇతి॑ హో॒వాచ॑ ।

వరం॑ వృణో॒ష్యేతి॑ ।

పి॒త॒రమే॒వ జి॒వన్నయా॑నీతి॑ ।

ద్వి॒తీయం॑ వృణో॒ష్యేతి॑ ॥ 45 ॥

ఇ॒ష్టాపూ॒ర్తయో॒ర్మోఽక్షి॑తిం బ్రూ॒హితి॑ హో॒వాచ॑ ।

తస్మై॑ హై॒తమ॒గ్నిం నా॑చి॒కేత॑మువాచ ।

తతో॒ వై తస్యే॑ష్టాపూ॒ర్తే నా॑ క్షీ॒యేతే॑ ।

నాస్యే॑ష్టాపూ॒ర్తే క్షీ॒యేతే॑ ।

యోఽగ్నిం॑ నాచి॒కేతం॑ చి॒న్తుతే॑ ।

య ఉ॑ చై॒నమే॒వం వేద॑ ।

తృ॒తీయం॑ వృణో॒ష్యేతి॑ ।

పు॒న॒ర్మృత్యో॒ర్మోఽప॑చితిం బ్రూ॒హితి॑ హో॒వాచ॑ ।

తస్మై॑ హై॒తమ॒గ్నిం నా॑చి॒కేత॑మువాచ ।

తతో॒ వై సోఽప॑ పు॒న॒ర్మృత్యు॑మ॒జయ॑త్ ॥ 46 ॥

అప॑ పు॒న॒ర్మృత్యుం॑ జ॒యతి॑ ।

యోఽగ్నిం॑ నాచి॒కేతం॑ చి॒న్తుతే॑ ।

య ఉ॑ చై॒నమే॒వం వేద॑ ।

ప్ర॒జాప॑తి॒ర్వై ప్ర॒జాకా॑మస్తపోఽత॒ప్యత॑ ।

స హి॑ర॒ణ్యము॑దా॒స్యత్ ।

తద॒గ్నౌ ప్రా॑స్యత్ ।

తదస్మై నాచ్చదయత్ ।

తద్వితీయం ప్రాస్యత్ ।

తదస్మై వైవాచ్చదయత్ ।

తత్తృతీయం ప్రాస్యత్ ॥ 47 ॥

తదస్మై వైవాచ్చదయత్ ।

తదాత్మన్నేవ హృదయ్యేఽగ్నౌ వైశానరే ప్రాస్యత్ ।

తదస్మా అచ్చదయత్ ।

తస్మాద్ధిరణ్యం కనిష్ఠం ధనానామ్ ।

భుజ్జత్ప్రియతమమ్ ।

హృదయజగ్ం హి ।

స వై తమేవ నావిన్దత్ ।

యస్మై తాం దక్షిణామనేష్యత్ ।

తాగ్ స్వామైవ హస్తాయ దక్షిణాయానయత్ ।

తాం ప్రత్యగృహ్యత్ ॥ 48 ॥

దక్షాయ త్వా దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యమీతి ।

సోఽదక్షత దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య ।

దక్షతే హ వై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య ।

య ఏవం వేద ।

ఏతద్ధ స్మ వై తద్విద్వాగ్ంసో వాజశ్రవసా గోతమాః ।

అప్యనూదేశ్యాం దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యన్తి ।

ఉభయేన వయం దక్షిష్యామహ ఏవ దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యేతి ।

తే॒దక్ష॑న్త దక్షి॑ణాం ప్రతి॒గృహ్య॑ ।

దక్ష॑తే హ॒ వై దక్షి॑ణాం ప్రతి॒గృహ్య॑ ।

య ఏ॒వం వేద॑ ।

ప్ర హ॒న్యం వీ॑నాతి ॥ 49 ॥

[8]

తగ్ం హై॒తమే॑కే పశు॒బన్ధ॑ ఏ॒వోత్త॑రవే॒ద్యాం చి॑న్వతే ।

ఉత్త॑రవే॒దిస॑మ్మిత ఏ॒షోఽగ్ని॑రి॒తి వద॑న్తః ।

తన్న తథా॑ కు॒ర్యాత్ ।

ఏ॒తమ॑గ్నిం కా॒మేన॑ వ్య॒ర్థయే॑త్ ।

స ఏ॒నం కా॒మేన॑ వ్య॒ర్థః ।

కా॒మేన॑ వ్య॒ర్థయే॑త్ ।

సౌ॒మ్యే వా॒వైస॑మధ॒వరే చి॑న్విత ।

యత్ర॑ వా భూ॒యష్టా ఆ॑హ॒తయో హూ॑యేరన్ ।

ఏ॒తమ॑గ్నిం కా॒మేన॑ సమ॒ర్థయ॑తి ।

స ఏ॒నం కా॒మేన॑ సమ॒ర్థః ॥ 50 ॥

కా॒మేన॑ సమ॒ర్థయ॑తి ।

అథ॑ హై॒నం పు॒రర్ష॑యః ।

ఉత్త॑రవే॒ద్యామే॑వ స॒త్త్రియ॑మచిన్వత ।

తతో॑ వై తే॒ఽవి॑న్దన్త ప్ర॒జామ్ ।

అ॒భి స్వ॒ర్గం లో॒కమ॑జయన్ ।

వి॒న్దత॑ ఏ॒వ ప్ర॒జామ్ ।

అ॒భి స్వ॒ర్గం లో॒కం జ॑యతి ।

యో॒ఽగ్నిం నా॑చి॒కేతం చి॑ను॒తే ।

య ఉ॑ చై॒నమే॒వం వేద॑ ।

అథ॑ హై॒నం వా॒యుర్ఋ॒ద్ధికా॑మః ॥ 51 ॥

యథా॒న్యప్త॑మే॒వోప॑దధే ।

తతో॒ వై స ఏ॒తామృ॒ద్ధిమార్ధ్నో॑త్ ।

యామి॒దం వా॒యుర్ఋ॒ద్ధః ।

ఏ॒తామృ॒ద్ధిమృ॒ద్ధోతి॑ ।

యామి॒దం వా॒యుర్ఋ॒ద్ధః ।

యో॒ఽగ్నిం నా॑చి॒కేతం చి॑ను॒తే ।

య ఉ॑ చై॒నమే॒వం వేద॑ ।

అథ॑ హై॒నం గో॒బ॒లో వా॒ర్జః ప॒శుకా॑మః ।

పా॒ఙ్క్తిమే॒వ చి॑క్యే ।

ప॒శ్చ పు॒రస్తా॑త్ ॥ 52 ॥

ప॒శ్చ దక్షి॑ణ॒తః ।

ప॒శ్చ ప॒శాచ్ఛా॑త్ ।

ప॒శ్చోత్త॑ర॒తః ।

ఏ॒క్రాం మధ్యే॑ ।

తతో॒ వై స స॒హస్రం ప॒శూనా॑ప్నోత్ ।

ప్ర స॒హస్రం ప॒శూనా॑ప్నోతి ।

యో॒ఽగ్నిం నా॑చి॒కేతం చి॑ను॒తే ।

య ఉ॑ చై॒నమే॒వం వేద॑ ।

అథ॑ హై॒నం ప్ర॒జాప॑తి॒ర్యైష్ఠ్యకా॑మో యశస్కా॑మః ప్ర॒జన॑నకామః ।

త్రి॒వృ॒త॒మే॒వ చి॒కే॒స్య ॥ 53 ॥

స॒ప్త పు॒రస్తా॑త్ ।

తి॒స్రో దక్షి॑ణ॒తః ।

స॒ప్త ప॒శ్చాత్ ।

తి॒స్ర ఉ॒త్తర॑తః ।

ఏ॒క్రాం మ॒ధ్యే ।

తతో॒ వై స ప్ర॒యశో॑ జ్యైష్ఠ్య॑మాప్నో॒త్ ।

ఏ॒తాం ప్ర॒జాతి॑ం ప్రా॒జాయ॑త ।

యా॒మి॒దం ప్ర॒జాః ప్ర॒జాయ॑న్తే ।

త్రి॒వృ॒ద్వై జ్యైష్ఠ్య॑మ్ ।

మా॒తా పి॒తా పు॒త్రః ॥ 54 ॥

త్రి॒వృ॒త్ప్ర॒జన॑నమ్ ।

ఉ॒ప॒స్థో యో॑సి॒ర్మధ్య॑మా ।

ప్ర॒యశో॑ జ్యైష్ఠ్య॑మాప్నో॒తి ।

ఏ॒తాం ప్ర॒జాతి॑ం ప్ర॒జాయ॑తే ।

యా॒మి॒దం ప్ర॒జాః ప్ర॒జాయ॑న్తే ।

యోఽగ్ని॑ం నా॒చి॒కే॒తం చి॒ను॒తే ।

య ఉ॑ చై॒నమే॒వం వేద॑ ।

అథ॑ హై॒నమి॒న్ద్రో జ్యైష్ఠ్య॑కా॒మః ।

ఊ॒ర్ధ్వా ఏ॒వోప॑దధే ।

తతో॒ వై స జ్యైష్ఠ్య॑మగ॒చ్ఛత్ ॥ 55 ॥

జ్యైష్ఠ్యం॑ గ॒చ్ఛతి॑ ।

యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే ।

య ఉ చైనమేవం వేద ।

అథ హైనమసావాదిత్యః స్వర్గకామః ।

ప్రాచీరేవోపదధే ।

తతో వై సోఽభి స్వర్గం లోకమజయత్ ।

అభి స్వర్గం లోకం జయతి ।

యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే ।

య ఉ చైనమేవం వేద ।

స యదీచ్ఛేత్ ॥ 56 ॥

తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి ।

ప్రాజాహోతుర్ధిష్ణ్యాదుత్సర్పేత్ ।

యేయం ప్రాగ్ద్యశస్వతీ ।

సా మా ప్రోర్ఛోతు ।

తేజసా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి ।

తేజస్వేవ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి ।

అథ యదీచ్ఛేత్ ।

భూయిష్ఠం మే శ్రద్ధధీరన్ ।

భూయిష్ఠా దక్షిణా నయేయురితి ।

దక్షిణాసు నీయమానాసు ప్రాచ్యేహి ప్రాచ్యేహితి ప్రాచీ జషాణా వేత్వాఽఽజ్యస్య

స్వాహేతి స్రువేణోపహత్యాఽఽహవనీయే జహుయాత్ ॥ 57 ॥

భూయిష్ఠమేవాస్మై శ్రద్ధధతే ।

భూయిష్ఠా దక్షిణా నయన్తి ।

పురీషముపదాయ॑ ।
 చి॒తిక్ ౭॒ప్తిభి॑రభి॒మృశ్య॑ ।
 అ॒గ్నిం ప్ర॒ణీయో॑పస॒మాధాయ॑ ।
 చ॒తస్ర॑ ఏ॒తా ఆ॑హుతీర్జుహోతి ।
 త్వ॑మగ్నే రు॒ద్ర ఇ॒తి శత॑రుద్రీయ॒స్య రూ॒పమ్ ।
 అ॒గ్నా వి॒ష్ణూ ఇ॒తి వ॒సోర్ధా॑రాయాః ।
 అ॒న్నప॑త ఇ॒త్యన్న॑హోమః ।
 స॒ప్త తే॑ అగ్నే స॒మిధః॑ స॒ప్త జి॒హ్వో ఇ॒తి విశ్వ॑ప్రీః ॥ 58 ॥

[9]

యాం ప్ర॒థమా॑మిష్ట॒కాము॑పద॒ధాతి॑ ।
 ఇ॒మం తయా॑ లో॒కమ॑భిజయతి ।
 అథో॑ యా అ॒స్మిన్లో॒కే దే॒వతాః॑ ।
 తా॒సాగ్ం సా॑యుజ్యగ్ం స॒లోక॑తామాప్నోతి ।
 యాం ద్వి॒తీయా॑ముపద॒ధాతి॑ ।
 అ॒న్తరి॒క్షలో॒కం తయా॑భిజయతి ।
 అథో॑ యా అ॒న్తరి॒క్షలో॒కే దే॒వతాః॑ ।
 తా॒సాగ్ం సా॑యుజ్యగ్ం స॒లోక॑తామాప్నోతి ।
 యాం తృ॒తీయా॑ముపద॒ధాతి॑ ।
 అ॒ముం తయా॑ లో॒కమ॑భిజయతి ॥ 59 ॥
 అథో॑ యా అ॒ముష్మిన్లో॒కే దే॒వతాః॑ ।
 తా॒సాగ్ం సా॑యుజ్యగ్ం స॒లోక॑తామాప్నోతి ।
 అథో॑ యా అ॒మూరి॑తరా అ॒ష్టాద॑శ ।
 య ఏ॒వామీ ఉ॒రవ॑శ్చ వరీ॒యాగ్ంస॑శ్చ లో॒కాః ।

తానే॒వ తా॑భి॒రభి॑జయతి॑॥

కా॒మ॒చా॒రో హ॒ వా అ॒స్యో॒రుష॑ చ॒ వరీ॑యః॒సు చ త్రో॒కేష॑ భవతి॑ ।

యోఽగ్నిం నాచి॑కే॒తం చి॑ను॒తే ।

య ఉ॑ చై॒నమే॒వం వేద॑ ।

సం॒వత్స॒రో వా అ॒గ్నిర్నాచి॑కే॒తః ।

తస్య॑ వ॒స॒ంతః శి॒రః॑ ॥ 60 ॥

గ్రీ॒ష్మో దక్షి॑ణః ప॒క్షః ।

వర్షా॑ ఉత్త॒రః ।

శ॒రత్ప॒చ్ఛమ్ ।

మా॒సాః క॒ర్మకా॒రాః ।

అ॒హో॒రాత్రే శత॑రుద్రీ॒యమ్ ।

ప॒ర్జన్యో వ॒సోర్ధా॑రా ।

యథా॑ వై ప॒ర్జన్యః సు॑వృ॒ష్టం వృ॒ష్టావ్ ।

ప్ర॒జాభ్యః స॒ర్వాన్కా॒మాన్స॒మ్పూ॒రయ॑తి ।

ఏ॒వమే॒వ స తస్య॑ స॒ర్వాన్కా॒మాన్స॒మ్పూ॒రయ॑తి ।

యోఽగ్నిం నాచి॑కే॒తం చి॑ను॒తే ॥ 61 ॥

య ఉ॑ చై॒నమే॒వం వేద॑ ।

సం॒వత్స॒రో వా అ॒గ్నిర్నాచి॑కే॒తః ।

తస్య॑ వ॒స॒ంతః శి॒రః॑ ।

గ్రీ॒ష్మో దక్షి॑ణః ప॒క్షః ।

వర్షాః పు॒చ్ఛమ్ ।

శ॒రదు॑త్త॒రః ప॒క్షః ।

హే॒మన్తో మ॒ధ్యమ్ ।

పూ॒ర్వప॒క్షాశ్చి॑తయః ।

అప॒రప॒క్షాః పు॑రీషమ్ ।

అహో॑రా॒త్రాణీ॑ష్టకాః ।

ఏ॒ష వా॑వ సోఽగ్ని॑రగ్ని॒మయః॑ పునర్ణ॒వః ।

అగ్ని॒మయో॑ హ॒ వై పు॑నర్ణ॒వో భూ॒త్వా ।

స్వ॒ర్గం లో॒కమే॑తి ।

ఆది॒త్యస్య॑ సా॒యుజ్యమ్॑ ।

యోఽగ్ని॑ం నాచి॒కేతం॑ చి॒న్తుతే॑ ।

య ఉ॑ చై॒నమే॑వం వేద॑ ॥ 62 ॥

[10]

॥ ఇతి కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తితరీయ కాఠకే ద్వితీయః ప్రశ్నః సమాప్తః ॥ 2 ॥

॥ తృతీయః ప్రశ్నః ॥

తుభ్యం తా అజ్గిరస్తమాఽశ్యామ తం కామమగ్నే ।

ఆశానాం త్వా విశ్వా ఆశాః ।

అను నోఽద్యానుమతిరన్విదనుమతే త్వమ్ ।

కామో భూతస్య కామస్తదగ్రే ।

బ్రహ్మ జజ్ఞానం పితా విరాజామ్ ।

యజ్ఞో రామోఽయం యజ్ఞః ।

ఆపో భద్రా ఆదితృశ్యామి ।

తుభ్యం భరన్తి యో దేహ్యః ।

పూర్వం దేవా అపరేణ ప్రాణాపానౌ ।

హవ్యవాహగ్ స్విష్టమ్ ॥ ౧ ॥

[౧]

దేవేభ్యో వై స్వర్గో లోకస్తిరోఽభవత్ ।

తే ప్రజాపతిమబ్రువన్ ।

ప్రజాపతే స్వర్గో వై నో లోకస్తిరోఽభూత్ ।

తమన్విచ్ఛేతి ।

తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వేచ్ఛత్ ।

తం యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్ ।

తమిష్టిభిరన్వేచ్ఛత్ ।

తమిష్టిభిరన్వవిన్దత్ ।

తదిష్టినామిష్టిత్వమ్ ।

ఏ॒ష్ట॒యో హ॒ వై నా॑మ॒ ।

తా ఇ॒ష్ట॒య ఇ॒త్యా॑చ॒క్ష॒తే ప॒రోక్షే॑ణ॒ ।

ప॒రోక్ష॑ప్రియా ఇ॒వ హి దే॒వాః ॥ ౨ ॥

తమా॑శాఽబ్రవీత్ ।

ప్ర॒జాప॑త ఆ॒శయా॒ వై శ్రౌ॑మ్యసి॒ ।

అ॒హ॒ము వా ఆ॑శాఽస్మి॒ ।

మాం ను య॑జస్వ॒ ।

అథ॑ తే స॒త్యాఽఽశా॑ భవిష్యతి॒ ।

అను॑ స్వ॒ర్గం లో॒కం వే॒తన్య॑సీతి॒ ।

స ఏ॒తమ॒గ్నయే॒ కా॒మాయ॑ పు॒రోడా॑శమ॒ష్టాక॑పా॒లం నిర॑వపత్ ।

ఆ॒శాయే॑ చ॒రుమ్ ।

అను॑మ॒త్యై చ॒రుమ్ ।

తతో॑ వై తస్య॑ స॒త్యాఽఽశా॑భవత్ ।

అను॑ స్వ॒ర్గం లో॒కమ॑విన్దత్ ।

స॒త్యా హ॒ వా అ॒న్యఽఽశా॑ భవతి॒ ।

అను॑ స్వ॒ర్గం లో॒కం వి॑న్దతి॒ ।

య ఏ॒తేన॑ హ॒విషా॒ యజ॑తే॒ ।

య ఉ॑ చై॒నదే॒వం వేద॑ ।

సోఽత్ర॑ జహోతి॒ ।

అ॒గ్నయే॒ కా॒మాయ॑ స్యా॒హఽఽశా॑యై స్యా॒హా॑ ।

అను॑మ॒త్యై స్యా॒హా ప్ర॒జాప॑తయై స్యా॒హా॑ ।

స్వ॒ర్గాయ॑ లో॒కాయ॑ స్యా॒హఽగ్నయే॒ సి॒ష్టకృ॑తే స్యా॒హేతి॑ ॥ ౩ ॥

తం కా॑మోఽబ్రవీత్ ।

ప్రజాపతే కామేన॑ వై శ్రామ్య॑సి ।

అహ॑ము వై కామో॑ఽస్మి ।

మాం ను॑ యజస్వ ।

అథ॑ తే స॒త్యః కామో॑ భవిష్యతి ।

అను॑ స్వర్గం లోకం వేత్స్య॑సీతి ।

స ఏ॒తమ॑గ్నయే॒ కామాయ॑ పురో॒డాశ॑మ॒ష్టాక॑పాలం నిర॑వపత్ ।

కామాయ॑ చ॒రుమ్ ।

అను॑మత్యై చ॒రుమ్ ।

తతో॑ వై తస్య॑ స॒త్యః కామో॑ఽభవత్ ।

అను॑ స్వర్గం లోకమ॑విన్దత్ ।

స॒త్యో హ॒ వా అ॒స్య కామో॑ భవతి ।

అను॑ స్వర్గం లోకం విన్దతి ।

య ఏ॒తేన॑ హ॒విషా॑ యజ॑తే ।

య ఉ॑ చైనదే॒వం వేద॑ ।

సోఽత్ర॑ జహోతి ।

అగ్నయే॑ కామాయ॑ స్వాహా॑ కామాయ॑ స్వాహా॑ ।

అను॑మత్యై స్వాహా॑ ప్రజాపతయే॑ స్వాహా॑ ।

స్వర్గాయ॑ లోకాయ॑ స్వాహా॑ఽగ్నయే॑ సి॒ష్టకృ॑తే స్వాహేతి॑ ॥ 4 ॥

తం బ్ర॑హ్మోఽబ్రవీత్ ।

ప్రజాపతే॑ బ్రహ్మ॑ణా వై శ్రామ్య॑సి ।

అహ॑ము వై బ్రహ్మో॑ఽస్మి ।

మాం ను॑ యజస్వ ।

అథ॑ తే బ్రహ్మ॑ణ్వాన్ యజ్ఞో॑ భవిష్యతి ।

అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి ।

స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।

బ్రహ్మణే చరుమ్ ।

అనుమత్యై చరుమ్ ।

తతో వై తస్య బ్రహ్మణ్యాన్ యజ్ఞోఽభవత్ ।

అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ ।

బ్రహ్మణ్యాన్ హ వా తస్య యజ్ఞో భవతి ।

అను స్వర్గం లోకం విన్దతి ।

య ఏతేన హవిషా యజతే ।

య ఉ చైనదేవం వేద ।

సోఽత్ర జహోతి ।

అగ్నయే కామాయ స్వాహా బ్రహ్మణే స్వాహా ।

అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ।

స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే సిన్ధ్యకృతే స్వాహేతి ॥ 5 ॥

తం యజ్ఞోఽబ్రవీత్ ।

ప్రజాపతే యజ్ఞేన వై శ్రౌమ్యసి ।

అహము వై యజ్ఞోఽస్మి ।

మాం ను యజస్వ ।

అథ తే సత్యో యజ్ఞో భవిష్యతి ।

అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి ।

స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।

యజ్ఞాయ చరుమ్ ।

అనుమత్యై చరుమ్ ।

తతో వై తస్య సత్యో యజ్ఞోఽభవత్ ।

అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ ।

సత్యో హ వా అస్య యజ్ఞో భవతి ।

అను స్వర్గం లోకం విన్దతి ।

య ఏతేన హవిషా యజతే ।

య ఉ చైనదేవం వేద ।

సోఽత్ర జహోతి ।

అగ్నయే కామాయ స్వాహా యజ్ఞాయ స్వాహా ।

అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ।

స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే సిష్ఠ్యకృతే స్వాహేతి ॥ ౬ ॥

తమాపోఽబ్రువన్ ।

ప్రజాపతేఽపు వై సర్వే కామాః శ్రితాః ।

వయము వా ఆపః స్మః ।

అస్మాన్ను యజస్వ ।

అథ త్వయి సర్వే కామాః శ్రయిష్యంతే ।

అను స్వర్గం లోకం వేతస్యసీతీ ।

స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।

అదభ్యశ్చరుమ్ ।

అనుమత్యై చరుమ్ ।

తతో వై తస్మిన్నర్వే కామా అశ్రయంత ।

అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ ।

సర్వే హా వా అస్మిన్కామాః శ్రయన్తే ।

అను స్వర్గం లోకం వీన్దతి ।

య ఏతేన హవిషా యజతే ।

య ఉ చైనదేవం వేద ।

సోఽత్ర జహోతి ।

అగ్నయే కామాయ స్వాహాఽదభ్యః స్వాహా ।

అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ।

స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే సిష్ఠ్యకృతే స్వాహేతి ॥ ౭ ॥

తమగ్నిర్బలిమానబ్రవీత్ ।

ప్రజాపతేఽగ్నయే వై బలిమతే సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరన్తి ।

అహము వా అగ్నిర్బలిమానస్మి ।

మాం ను యజస్వ ।

అథ తే సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరిష్యన్తి ।

అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి ।

స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।

అగ్నయే బలిమతే చరుమ్ ।

అనుమత్యై చరుమ్ ।

తతో వై తస్మై సర్వాణి భూతాని బలిమహరన్ ।

అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ ।

సర్వాణి హా వా అస్మై భూతాని బలిగ్ం హరన్తి ।

అను స్వర్గం లోకం వీన్దతి ।

య ఏతేన హవిషా యజతే ।

య ఉ చైనదేవం వేద ।

సోఽత్ర జహోతి ।

అగ్నయే కామాయ స్వాహాఽగ్నయే బలిమతే స్వాహా ।

అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ।

స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే సిష్ఠ్యకృతే స్వాహాతి ॥ ౩ ॥

తమనువిత్తిరబ్రవీత్ ।

ప్రజాపతే స్వర్గం వై లోకమనువివిత్ససి ।

అహము వా అనువిత్తిరస్మి ।

మాం ను యజస్వ ।

అథ తే సత్యాఽనువిత్తిరభిష్యతి ।

అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి ।

స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।

అనువిత్త్యై చరుమ్ ।

అనుమత్యై చరుమ్ ।

తతో వై తస్య సత్యాఽనువిత్తిరభవత్ ।

అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ ।

సత్యా హ వా అస్యానువిత్తిరభవతి ।

అను స్వర్గం లోకం విన్దతి ।

య ఏతేన హవిషా యజతే ।

య ఉ చైనదేవం వేద ।

సోఽత్ర జహోతి ।

అగ్నయే కామాయ స్వాహాఽనువిత్త్యై స్వాహా ।

అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ।

స్వర్గా॑య॒ లో॒కా॒య॒ సా॒హ॒గ్న॒యే॑ సి॒ష్టకృ॑తే॒ సా॒హే॒తి॑ ॥ ९ ॥

తా॒ వా ఏ॒తాః స॒ప్త స్వ॑ర్గ॒స్య లో॒కస్య॑ ద్వా॒రః॑ ।

ది॒వఃశ్యే॑న॒యోఽను॑వి॒త్తయో॑ నామ॑ ।

ఆశా॑ ప్రథ॒మాగ్ం ర॑క్షతి ।

కా॒మో ద్వి॒తీయా॑మ్ ।

బ్ర॒హ్మ తృ॒తీయా॑మ్ ।

య॒జ్ఞశ్చ॑తు॒ర్థీమ్ ।

ఆపః॑ ప॒ంచ॒మీమ్ ।

అ॒గ్ని ర॒బ్ధిమా॑న్త॒ష్ఠీమ్ ।

అను॑వి॒త్తిః స॒ప్తమీ॑మ్ ।

అను॑ హ॒ వై స్వ॑ర్గం లో॒కం ఏ॑న్దతి ।

కా॒మచా॑రో॒ఽస్య స్వ॑ర్గే లో॒కే భ॑వతి ।

య ఏ॒తాభి॑రి॒ష్టిభి॑ర్య॒జతే॑ ।

య ఉ॑ చైనా ఏ॒వం వేద॑ ।

తా॑స్వ॒న్విష్టి॑ ।

ప॒ష్ఠాహీ॑వ॒రాం ద॑ద్యాత్క॒గ్ంసం చ॑ ।

స్త్రియై॑ చా॒ఽఽభా॑రగ్ం స॒మృద్ధ్యై॑ ॥ 10 ॥

[2]

తప॑సా దే॒వా దే॒వతా॑మగ్ర॑ ఆయన్ ।

తప॑సర్ష॒యః స్వ॑ర॒న్వవి॑న్దన్ ।

తప॑సా స॒పత్నా॑న్ప్ర॒ణుదా॑మా॒రాతీః॑ ।

యేనే॒దం వి॒శ్వం పరి॑భూ॒తం యద॑స్తి ।

ప్రథమజం దేవగ్ం హవిషా విధేమ ।
 స్వయముభి బ్రహ్మ పరమం తపో యత్ ।
 స ఏవ పుత్రః స పితా స మాతా ।
 తపో హ యక్షం ప్రథమగ్ం సమృభూవ ।
 శ్రద్ధయా దేవో దేవత్వమశ్నుతే ।
 శ్రద్ధా ప్రతిష్ఠా లోకస్య దేవీ ॥ 11 ॥
 సా నో జషాణోప యజ్ఞమాగాత్ ।
 కామవత్సాఽమృతం దుహానా ।
 శ్రద్ధా దేవీ ప్రథమజా ఋతస్య ।
 విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా ।
 తాగ్ శ్రద్ధాగ్ం హవిషా యజామహే ।
 సా నో లోకమమృతం దధాతు ।
 ఈశానా దేవీ భువనస్యాధిపత్ని ।
 ఆగోత్సత్యగ్ం హవిరిదం జషాణమ్ ।
 యస్మాద్దేవా జజ్ఞరే భువనం చ విశ్వే ।
 తస్మై విధేమ హవిషా ఘృతేన ॥ 12 ॥
 యథా దేవైః సథమాదం మదేమ ।
 యస్య ప్రతిష్ఠోర్వన్తరిక్షమ్ ।
 యస్మాద్దేవా జజ్ఞరే భువనం చ సర్వే ।
 తత్సత్యమర్చదుప యజ్ఞం న ఆగోత్ ।
 బ్రహ్మాఽఽహుతీరుపమోదమానమ్ ।

మ॒న॒సో వ॒శే స॒ర్వమి॒దం బ॑భూ॒వ ।
 నా॒న్యస్య॒ మనో॑ వ॒శమ॑స్వి॒యాయ॑ ।
 భీ॒ష్మో హి దే॒వః స॒హస్రః॑ స॒హీయాన్ ।
 స నో॑ జ॒షాణ ఉ॑ప య॒జ్ఞమా॑గాత్ ।
 ఆ॒కూ॒తీనా॒మధి॑ప॒తిం చే॑త॒సాం చ॑ ॥ 13 ॥
 స॒క్కుల్ప॑జా॒తిం దే॒వం వి॑ప్తశి॒చ్ఛమ్ ।
 మనో॑ రా॒జాన॑మి॒హ వ॒ర్ధయ॑ంతః ।
 ఉ॒పహ॑వే॒ఽస్య సు॒మతౌ॑ స్యా॒మ ।
 చర॑ణం ప॒విత్రం॑ వి॒తతం॑ పు॒రాణమ్ ।
 యేన॑ పూ॒తస్త॑ర॒తి దు॒ష్కృతా॑ని ।
 తేన॑ ప॒విత్రే॑ణ శు॒ద్ధేన॑ పూ॒తాః ।
 అతి॑ పా॒పాన॑మరా॒తిం తరే॑మ ।
 లో॒కస్య॑ ద్వా॒రమ॑ర్చి॒మత్ప॑విత్రమ్ ।
 జ్యోతి॑ష్మద్భ్రా॒జమా॑నం మ॒హస్వ॑త్ ।
 అమృ॑తస్య॒ ధారా॑ బ॒హుధా॑ దో॒హమా॑నమ్ ।
 చర॑ణం నో లో॒కే సు॑ధి॒తాం దధా॑తు ।
 అగ్ని॑ర్మూర్ధా భు॒వః ।
 అను॑ నో॒ఽద్యాను॑మతి॒రన్విద॑నుమతే॒ త్వమ్ ।
 హ॒వ్యవా॒హగ్న్ స్వి॑ష్టమ్ ॥ 14 ॥

[3]

దే॒వేభ్యో॑ వై స్వ॒ర్గో లో॒కస్తి॑రో॒ఽభవత్ ।
 తే ప్ర॒జాప॑తిమ॒బ్రువన్ ।

ప్రజాపతే స్వర్గో వై నో లోకస్తిరోఽభూత్ ।

తమన్విచ్ఛేతి ।

తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్ ।

తం యజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్ ।

తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్ ।

తమిష్టిభిరన్వవిన్దత్ ।

తదిష్టినామిష్టిత్వమ్ ।

ఏష్టయో హ వై నామ ।

తా ఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ ।

పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః ॥ 15 ॥

తం తపోఽబ్రవీత్ ।

ప్రజాపతే తపసా వై శ్రౌమ్యసి ।

అహము వై తపోఽస్మి ।

మాం ను యజస్వ ।

అథ తే సత్యం తపో భవిష్యతి ।

అను స్వర్గం లోకం వేతస్యసీతి ।

స ఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।

తపసే చరుమ్ ।

అనుమత్యై చరుమ్ ।

తతో వై తస్య సత్యం తపోఽభవత్ ।

అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ ।

సత్యగ్ం హ వా అస్య తపో భవతి ।

అను స్వర్గం లోకం వీనతి ।

య ఏతేన హవిషా యజతే ।

య ఉ చైనదేవం వేద ।

సోఽత్ర జహోతి ।

అగ్నే యే స్వాహా తపనే స్వాహా ।

అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ।

స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ 16 ॥

తగ్ శ్రద్ధాఽబ్రవీత్ ।

ప్రజాపతే శ్రద్ధయా వై శ్రామ్యసి ।

అహము వై శ్రద్ధాఽస్మి ।

మాం ను యజస్వ ।

అథ తే సత్యా శ్రద్ధా భవిష్యతి ।

అను స్వర్గం లోకం వేతస్యసీతి ।

స ఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।

శ్రద్ధాయై చరుమ్ ।

అనుమత్యై చరుమ్ ।

తతో వై తస్య సత్యా శ్రద్ధాఽభవత్ ।

అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ ।

సత్యా హ వా అస్య శ్రద్ధా భవతి ।

అను స్వర్గం లోకం వీనతి ।

య ఏతేన హవిషా యజతే ।

య ఉ చైనదేవం వేద ।

సోఽత్ర జహోతి ।

అగ్నయే స్వాహా శ్రద్ధాయై స్వాహా ।

అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ।

స్వర్గాయ తోకాయ స్వాహాఽగ్నయే సిష్ఠ్యకృతే స్వాహేతి ॥ 17 ॥

తగ్ం సత్యమబ్రవీత్ ।

ప్రజాపతే సత్యేన వై శ్రామ్యసి ।

అహము వై సత్యమస్మి ।

మాం ను యజస్వ ।

అథ తే సత్యగ్ం సత్యం భవిష్యతి ।

అను స్వర్గం తోకం వేత్స్యసీతి ।

స ఏతహాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।

సత్యాయ చరుమ్ ।

అనుమత్యై చరుమ్ ।

తతో వై తస్య సత్యగ్ం సత్యమభవత్ ।

అను స్వర్గం తోకమవిన్దత్ ।

సత్యగ్ం హ వా అస్య సత్యం భవతి ।

అను స్వర్గం తోకం విన్దతి ।

య ఏతేన హవిషా యజతే ।

య ఉ చైనదేవం వేద ।

సోఽత్ర జహోతి ।

అగ్నయే స్వాహా సత్యాయ స్వాహా ।

అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ।

స్వర్గాయ తోకాయ స్వాహాఽగ్నయే సిష్ఠ్యకృతే స్వాహేతి ॥ 18 ॥

తం మనోఽబ్రవీత్ ।

ప్రజాపతే మనసా వై శ్రౌమ్యసి ।

అహము వై మనోఽస్మి ।

మాం ను యజస్వ ।

అథ తే సత్యం మనో భవిష్యతి ।

అను స్వర్గం లోకం వేతస్యసీతీ ।

స ఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।

మనసే చరుమ్ ।

అనుమత్యై చరుమ్ ।

తతో వై తస్య సత్యం మనోఽభవత్ ।

అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ ।

సత్యగ్ం హ వా అస్య మనో భవతి ।

అను స్వర్గం లోకం విన్దతి ।

య ఏతేన హవిషా యజతే ।

య ఉ చైనదేవం వేద ।

సోఽత్ర జహోతి ।

అగ్నయే స్వాహా మనసే స్వాహా ।

అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ।

స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే సిష్టకృతే స్వాహేతి ॥ 19 ॥

తం చరణమబ్రవీత్ ।

ప్రజాపతే చరణేన వై శ్రౌమ్యసి ।

అహము వై చరణమస్మి ।

మాం ను యజస్వ ।

అథ తే సత్యం చరణం భవిష్యతి ।
 అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి ।
 స ఏతహ్నాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।
 చరణాయ చరుమ్ ।
 అనుమత్యై చరుమ్ ।
 తతో వై తస్య సత్యం చరణమభవత్ ।
 అను స్వర్గం లోకమవిన్దత్ ।
 సత్యగ్ం హ వా అస్య చరణం భవతి ।
 అను స్వర్గం లోకం విన్దతి ।
 య ఏతేన హవిషా యజతే ।
 య ఉ చైనదేవం వేద ।
 సోఽత్ర జహోతి ।
 అగ్నయే స్వాహా చరణాయ స్వాహా ।
 అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా ।
 స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే సిష్ఠ్యకృతే స్వాహేతి ॥ 20 ॥
 తా వా ఏతాః పశ్చ స్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః ।
 అపాఘా అనువిత్తయో నామ ।
 తపః ప్రథమాగ్ం రక్షతి ।
 శ్రద్ధా ద్వితీయామ్ ।
 సత్యం తృతీయామ్ ।
 మనశ్చతుర్థీమ్ ।
 చరణం పశ్చమీమ్ ।
 అను హ వై స్వర్గం లోకం విన్దతి ।

కామచారోఽస్య స్వరే లోకే భవతి ।

య ఏతాభిరిష్టిభిర్యజతే ।

య ఉ చైనా ఏవం వేద ।

తాస్వన్విష్టి ।

ప్రౌఘీవరాం దద్యాత్కగ్ంసం చ ।

స్త్రియై చాఽఽభారగ్ం సమృద్ధ్యై ॥ 21 ॥

[4]

బ్రహ్మ వై చతుర్హోతారః ।

చతుర్హోతృభ్యోఽధియజ్ఞో నిర్మితః ।

నైనగ్ం శస్తమ్ ।

నాభిచరితమాగచ్ఛతి ।

య ఏవం వేద ।

యో హ వై చతుర్హోతృణాం చతుర్హోతృత్వం వేద ।

అథో పఞ్చహోతృత్వమ్ ।

సర్వా హస్మై దిశః కల్పన్తే ।

వాచస్పతిర్హోతా దశహోతృణామ్ ।

ప్రథివీ హోతా చతుర్హోతృణామ్ ॥ 22 ॥

అగ్నిర్హోతా పఞ్చహోతృణామ్ ।

వాగ్ధోతా షడ్ధోతృణామ్ ।

మహాహవిర్హోతా సప్తహోతృణామ్ ।

ఏతద్వై చతుర్హోతృణాం చతుర్హోతృత్వమ్ ।

అథో పఞ్చహోతృత్వమ్ ।

సర్వా హస్మై దిశః కల్పన్తే ।

య ఏ॒వం వే॑దః ।

ఏ॒షా వై స॑ర్వవి॒ద్యాః ।

ఏ॒తద్భే॑ష॒జమ్ ।

ఏ॒షా ప్ర॒జ్ఞః స్వ॑ర్గస్య తో॒కస్యా॑జ్ఞా॒సాఽయ॑నిః స్తు॒తిః ॥ 23 ॥

ఏ॒తాన్ యో॑ఽధ్యైత్య॑భది॒ర్దర్శే॑ యావ॑త్త॒రస॑మ్ ।

స్వ॑రేతి ।

అ॒న॒ప॒బ్ర॒వః స॑ర్వమా॒యురే॑తి ।

వి॒న్దతే॑ ప్ర॒జామ్ ।

రా॒యస్ఫో॑షం గౌప॒త్యమ్ ।

బ్ర॒హ్మ॒వ॒ర్చ॒సీ భ॑వతి ।

ఏ॒తాన్ యో॑ఽధ్యై॒తి ।

స్పృ॒ణోత్యా॑త్మా॒నమ్ ।

ప్ర॒జాం పి॒త॒వ్హాన్ ।

ఏ॒తాన్ వా అ॑రు॒ణ జౌ॑ప॒వేశి॑ర్ద్వి॒దాం చ॑కార ॥ 24 ॥

ఏ॒తైర॑ధి॒వాద॑మపా॒జయ॑త్ ।

అథో॑ వి॒శ్వం పా॑ప్మా॒నమ్ ।

స్వ॑ర్యయా ।

ఏ॒తాన్యో॑ఽధ్యై॒తి ।

అ॒ధి॒వా॒దం జ॑యతి ।

అథో॑ వి॒శ్వం పా॑ప్మా॒నమ్ ।

స్వ॑రేతి ।

ఏ॒తైర॒గ్నిం చి॑న్విత స్వ॑ర్గకా॒మః ।

ఏ॒తై॒రాయు॑ష్కా॒మః॑ ।

ప్ర॒జాప॑శు॒కామో॑ వా ॥ 25 ॥

పు॒రస్తా॑ద్ధ॒శహో॑తా॒రము॑ద॒క్షాచ॑ము॒పద॑ధాతి యావత్పదమ్ ।

హృ॒దయం॑ య॒జుషీ॑ ప॒త్యో చ॑ ।

ద॒క్షిణ॑తః ప్రా॒క్షాచ॑ం చతు॒ర్హోతా॑రమ్ ।

ప॒శ్చాదు॑ద॒క్షాచ॑ం ప॒క్షాచ॑హోతా॒రమ్ ।

ఉ॒త్తర॑తః ప్రా॒క్షాచ॑గ్ం ష॒డ్ధోతా॑రమ్ ।

ఉ॒పరి॑ష్టాత్పా॒క్షాచ॑గ్ం స॒ప్తహో॑తా॒రమ్ ।

హృ॒దయం॑ య॒జుగ్ంషి॑ ప॒త్యశ్చ॑ ।

య॒థావ॑కా॒శం గ్ర॑హన్ ।

య॒థావ॑కా॒శం ప్ర॑తిగ్ర॒హత్లో॑కం పృ॒ణాశ్చ॑ ।

స॒ర్వా హ॑స్యై॒తా దే॒వతాః॑ ప్రి॒తా అ॒భీష్టా॑ భవ॒న్తి ॥ 26 ॥

సదే॑వమ॒గ్నిం చి॑నుతే ।

ర॒థస॑మ్మి॒తశ్చే॑త॒వ్యః॑ ।

వ॒జ్రో వై ర॑థః ।

వ॒జ్రేణై॒వ పా॑పా॒నం భ్రా॑తృ॒వ్యగ్ స్తు॑ణతే ।

ప॒క్షః స॑మ్మి॒తశ్చే॑త॒వ్యః॑ ।

ఏ॒తావాన్ వై ర॑థః ।

యావత్ప॒క్షః॑ ।

ర॒థస॑మ్మి॒తమే॒వ చి॑నుతే ।

ఇ॒మమే॒వ లో॒కం ప॑శు॒బన్ధే॒నాభి॑జయతి ।

అ॒థో అ॒గ్నిష్టో॒మేన॑ ॥ 27 ॥

అ॒న్తరి॑ష॒ముక్త్యే॑న ।

స్వ॑రతి॒రాత్రే॑ణ ।

స॒ర్వాఽ॒త్తోకా॑న॒హినే॑న ।

అథో॑ స॒త్రేణ॑ ।

వ॒రో దక్షి॑ణా ।

వ॒రేణై॑వ వ॒రగ్గ్ స్పృ॑ణోతి ।

ఆ॒త్మా హి వ॑రః ।

ఏ॒కవి॑గ్ శతి॒ర్దక్షి॑ణా దదాతి ।

ఏ॒కవి॑గ్ శో వా ఇ॒తః స్వ॒ర్గో లో॒కః ।

ప్ర స్వ॒ర్గం లో॒కమౌ॑పోతి ॥ 28 ॥

అ॒సా॒వాది॑త్య ఏ॒కవి॑గ్ శః ।

అ॒ము॒మే॒వాఽఽది॑త్యమౌ॑పోతి ।

శ॒తం దదా॑తి ।

శ॒తా॒యుః పు॑రుషః శ॒తేన్ద్రి॑యః ।

ఆ॒యు॒ష్యే॒న్ద్రియే॑ ప్రతి॒తిష్ఠ॑తి ।

స॒హస్రం॑ దదాతి ।

స॒హస్ర॑స॒మృతః॑ స్వ॒ర్గో లో॒కః ।

స్వ॒ర్గస్య॑ లో॒కస్యా॑భిజి॒త్యై ।

అ॒న్విష్ట॑కం దక్షి॑ణా దదాతి ।

స॒ర్వాణి॑ వ॒యాగ్ం॑సి ॥ 29 ॥

స॒ర్వస్యా॑ఽఽప్త్యై ।

స॒ర్వస్యా॑వ॒రుద్ధ్యై॑ ।

య॒ది న వి॒న్దే॑త॒ ।

మ॒న్థానే॑తా॒వతో ద॑ద్యాదో॒దనాన్ పా॑ ।

అ॒శ్ను॒తే తం కా॑మమ్ ।

య॒స్మై కా॑మా॒యాగ్ని॒శ్చి॒యతే॑ ।

ప॒ష్ఠాహి॑ం త॒వ్నర్వ॑తీం దద్యాత్ ।

సా హి స॑ర్వా॒ణీ వయా॑గ్ం॒సి ।

స॒ర్వసా॑ఽఽ॒ప్త్యై ।

స॒ర్వసా॑వ॒రుద్ధ్యై॑ ॥ 30 ॥

హి॒రణ్యం॑ దదాతి ।

హి॒రణ్య॑జ్యోతి॒రే॒వ స్వ॒ర్గం తో॒కమే॑తి ।

వా॒సో దదా॑తి ।

తేన్ఽఽ॒యుః ప్ర॑తి॒రతే॑ ।

వే॒ది॒తృ॒తీయే॑ య॒జేత॑ ।

త్రి॒ష॒త్యా హి దే॒వాః ।

స స॑త్యమ॒గ్నిం చి॑నుతే ।

తదే॒తత్ప॑శు॒బ్ధనే॑ బ్రా॒హ్మ॑ణం బ్రూ॒యాత్ ।

నే॒తరే॑షు య॒జ్ఞేషు॑ ।

యో హ॒ వై చ॑తుర్హోత॒వ్నాన॑నుస॒వనం త॑ర్పయి॒తవ్యాన్ వేద॑ ॥ 31 ॥

తృ॒ప్యతి॑ ప్ర॒జయా॑ ప॒శుభిః॑ ।

ఉ॒పై॒నగ్ం సోమ॑ప్తి॒థో న॑మతి ।

ఏ॒తే వై చ॑తుర్హోతా॒రోఽను॑స॒వనం త॑ర్పయి॒తవ్యాః॑ ।

యే బ్రా॒హ్మ॑ణా బ॒హువి॑దః ।

తే॒భ్యో॑ యద్ధక్షి॑ణా న నయే॑త్ ।

దురి॑ష్టగ్ స్యాత్ ।

అగ్ని॑మ॒స్య వృ॒జ్జీరన్ ।

తే॒భ్యో॑ యథాశ్రద్ధం ద॑ద్యాత్ ।

స్వి॑ష్టమే॒వైతత్క్రి॑యతే ।

నాస్యాగ్నిం వృ॒జ్జితే॑ ॥ 32 ॥

హి॒రణ్యే॒ష్టకో భ॑వతి ।

యావ॑దుత్త॒మమ॑ఙ్గులికా॒ణ్డం య॑జ్ఞప॒రుషా॑ స॒మ్మితమ్ ।

తే॒జో హి॒రణ్యమ్ ।

యది॑ హి॒రణ్యం॑ న వి॒న్దేత్ ।

శర్క॑రా అక్తా ఉప॑దధ్యాత్ ।

తే॒జో ఘృ॑తమ్ ।

సతే॑జసమే॒వాగ్నిం చి॑నుతే ।

అగ్నిం చి॒త్వా సౌ॒త్రామ॒ణ్యా య॑జేత మైత్రావ॒రుణ్యా వా॑ ।

వీ॒ర్యే॒ణ వా ఏ॒ష వ్యృ॑ధ్యతే ।

యోఽగ్నిం చి॑నుతే ॥ 33 ॥

యావ॑దే॒వ వీ॒ర్యమ్ ।

తద॑స్మిన్దధాతి ।

బ్ర॒హ్మ॑ణః సా॒యుజ్యగ్ం స॒తోక॑తామాప్నోతి ।

ఏ॒తాసా॑మే॒వ దే॒వతా॑నాగ్ం సా॒యుజ్యమ్ ।

సా॒ర్జితా॑గ్ం సమాన॒తోక॑తామాప్నోతి ।

య ఏ॒తమ॒గ్నిం చి॑నుతే ।

య ఉ చైనమేవం వేదం ।

ఏతదేవ సావిత్రే బ్రాహ్మణమ్ ।

అథో నాచికేతే ॥ 34 ॥

[5]

యచ్చామృతం యచ్చ మర్త్యమ్ ।

యచ్చ ప్రాణీతి యచ్చ న ।

సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా ।

ఉప కామదుఘా దధే ।

తేనర్షితా తేన బ్రహ్మణా ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భ్రవా సీద ।

సర్వాః స్త్రియః సర్వాన్పుగ్ంసః ।

సర్వం న స్త్రీపుమం చ యత్ ।

సర్వాస్తాః ।

యావంతః పాగ్ంసవో భూమేః ॥ 35 ॥

సఙ్ఖ్యతా దేవమాయయా ।

సర్వాస్తాః ।

యావంతః ఊషాః పశూనామ్ ।

పుథీవ్యాం పుష్టిర్హితాః ।

సర్వాస్తాః ।

యావతీః సికతాః సర్వాః ।

అప్స్వంతశ్చ యాః శ్రితాః ।

సర్వాస్తాః ।

యావతీః శర్కరా ధృత్యై ।

అ॒స్యాం పృ॑థి॒వ్యామ॑థి॒ ॥ 36 ॥

స॒ర్వాస్తాః॑ ।

యావ॑న్తోఽశ్మా॒న్తోఽస్యాం పృ॑థి॒వ్యామ్ ।

ప్రతి॑ష్ఠాసు॒ ప్రతి॑ష్ఠితాః ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ।

యావ॑తీర్వి॒రుధః॑ స॒ర్వాః ।

వి॑ష్ఠితాః పృథి॒వీమ॑ను ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ।

యావ॑తీరోష॒ధీః స॒ర్వాః ।

వి॑ష్ఠితాః పృథి॒వీమ॑ను ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ॥ 37 ॥

యావ॑న్తో వన॒స్పత॑యః ।

అ॒స్యాం పృ॑థి॒వ్యామ॑థి ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ।

యావ॑న్తో గ్రా॒మ్యాః ప॒శవః॑ స॒ర్వే ।

ఆ॒ర॒ణ్యాశ్చ॑ యే ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ।

యే ద్వి॒పాద॑శ్చతు॒ష్పాదః॑ ।

అ॒పాద॑ ఉదర॒స్త్రిపి॑ణః ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ।

యావ॑దా॒జ్ఞాన॑ము॒చ్యతే॑ ॥ 38 ॥

దే॒వత్రా॑ యచ్చ॑ మా॒నుష॑మ్ ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ॥

యావ॑త్కృ॒ష్ణాయ॑స్త్గ్ం స॒ర్వమ్ ।

దే॒వ॒త్రా య॑చ్చ మా॒ను॒ష॒మ్ ।

స॒ర్వా॒స్తాః ।

యా॑వ॒త్తో॒హా॒య॑స॒గ్ం స॒ర్వ॒మ్ ।

దే॒వ॒త్రా య॑చ్చ మా॒ను॒ష॒మ్ ।

స॒ర్వా॒స్తాః ।

స॒ర్వ॒గ్ం సీ॒స॒గ్ం స॒ర్వం త్ర॑పు ।

దే॒వ॒త్రా య॑చ్చ మా॒ను॒ష॒మ్ ॥ ౩౯ ॥

స॒ర్వా॒స్తాః ।

స॒ర్వ॒గ్ం హి॑ర॒ణ్య॒గ్ం ర॒జ॒త॒మ్ ।

దే॒వ॒త్రా య॑చ్చ మా॒ను॒ష॒మ్ ।

స॒ర్వా॒స్తాః ।

స॒ర్వ॒గ్ం సు॑వ॒ర్ణ॒గ్ం హ॑రి॒త॒మ్ ।

దే॒వ॒త్రా య॑చ్చ మా॒ను॒ష॒మ్ ।

స॒ర్వా॒స్తా ఇ॒ష్ట॑కాః కృ॒త్వా ।

ఉ॒ప కా॑మ॒దు॒ఘా ద॑ధే ।

తే॒నర్షి॑ణా తే॒న బ్ర॑హ్మ॒ణా ।

తయా॑ దే॒వత॑యాఽఙ్గి॒ర॒స్వద్ధ్ర॑వా సీ॒ద ॥ ౪౦ ॥

[౬]

స॒ర్వా ది॑శో ది॒క్షు ।

య॒చ్ఛా॒న్త॒ర్భూ॒తం ప్ర॑తి॒ష్ఠిత॑మ్ ।

స॒ర్వా॒స్తా ఇ॒ష్ట॑కాః కృ॒త్వా ।

ఉ॒ప కా॑మ॒దు॒ఘా ద॑ధే ।

తే॒నర్షి॑ణా తే॒న బ్ర॑హ్మ॒ణా ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ।

అన్తరిక్షం చ కేవలమ్ ।

యచ్ఛాస్మిన్నన్తరాహితమ్ ।

సర్వాస్తాః ।

అన్తరిక్ష్యశ్చ యాః ప్రజాః ॥ 41 ॥

గన్ధర్వాప్సరసశ్చ యే ।

సర్వాస్తాః ।

సర్వానుదారాన్తస్సలిలాన్ ।

అన్తరిక్షే ప్రతిష్ఠితాన్ ।

సర్వాస్తాః ।

సర్వానుదారాన్తస్సలిలాన్ ।

స్థావరాః ప్రోష్యాశ్చ యే ।

సర్వాస్తాః ।

సర్వాం ధునిగ్ం సర్వాన్ధ్వగ్ంసాన్ ।

హిమో యచ్ఛ శీయతే ॥ 42 ॥

సర్వాస్తాః ।

సర్వాన్మరీచీన్ వితతాన్ ।

నీహరో యచ్ఛ శీయతే ।

సర్వాస్తాః ।

సర్వా విద్యుతః సర్వాన్తనయిత్నూన్ ।

హ్రోదునీర్యచ్ఛ శీయతే ।

సర్వాస్తాః ।

స॒ర్వాః స్రవ॑న్తిః స॒రితః॑ ।

స॒ర్వమ॑స్స॒చరం చ॒ యత్ ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ॥ 43 ॥

యాశ్చ॑ కూ॒ప్యా యాశ్చ॑ నాదా॑ః స॒ముద్రియాః॑ ।

యాశ్చ॑ వైశ॒న్తిరు॒త ప్రాస॑చీ॒ర్యాః ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ।

యే చో॒త్తిష్ఠ॑న్తి జి॒మూతాః॑ ।

యాశ్చ॑ వర్ష॑న్తి వృ॒ష్టయః॑ ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ।

తప॑స్తేజ ఆకా॒శమ్ ।

యచ్ఛా॑ఽఽకాశే ప్రతి॑ష్ఠితమ్ ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ।

వా॒యుం వయాగ్ం॑సి స॒ర్వాణి॑ ॥ 44 ॥

అ॒న్తరి॒క్షచ॒రం చ॒ యత్ ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ।

అ॒గ్నిగ్ం సూ॑ర్యం చ॒ంద్రమ్ ।

మి॒త్రం వరు॑ణం భగమ్ ।

స॒ర్వాస్తాః॑ ।

స॒త్యగ్ శ్ర॒ద్ధాం తపో॑ దమమ్ ।

నామ॑ రూ॒పం చ॑ భూతానామ్ ।

స॒ర్వాస్తా ఇ॑ష్టకాః కృ॒త్వా ।

ఉప॑ కామదు॒ఘా దధే॑ ।

తేన॑ర్షి॒ణా తేన॑ బ్రహ్మ॒ణా ।

తయా॑ దే॒వతయా॑ఽఽగ్ని॒రస్వ॑ద్ధ్రు॒వా సీద॑ ॥ 45 ॥

స॒ర్వా॒న్ది॒వగ్ం॒ స॒ర్వా॒న్దే॒వాన్ది॒వి ।
 య॒చ్ఛా॒న్త॒ర్భూ॒తం ప్ర॒తి॒ష్ఠిత॑మ్ ।
 స॒ర్వా॒స్తా ఇ॒ష్ట॑కాః కృ॒త్వా ।
 ఉ॒ప కా॒మ॒దు॒ఘా దధే॑ ।
 తేన॑ర్షి॒ణా తేన॑ బ్ర॒హ్మ॑ణా ।
 తయా॑ దే॒వత॑యాఽఙ్గి॒రస్వ॑ద్ధ్రు॒వా సీ॑ద ।
 యా॑వ॒తీస్తా॑ర॒కాః స॒ర్వాః ।
 వి॒తతా॑ రో॒చనే॑ ద్వి॒వి ।
 స॒ర్వాస్తాః॑ ।
 ఋ॒చో య॒జుగ్ం॑షి సా॒మాని॑ ॥ 46 ॥
 అ॒థ॒ర్వాఙ్గి॒రస॑శ్చ యే ।
 స॒ర్వాస్తాః॑ ।
 ఇ॒తి॒హాస॑పు॒రాణం॑ చ ।
 స॒ర్వదే॒వజ॑నాశ్చ యే ।
 స॒ర్వాస్తాః॑ ।
 యే చ॑ లో॒కా యే చా॑లో॒కాః ।
 అ॒న్తర్భూ॒తం ప్ర॒తి॒ష్ఠిత॑మ్ ।
 స॒ర్వాస్తాః॑ ।
 య॒చ్ఛ బ్ర॒హ్మ య॒చ్ఛ బ్ర॒హ్మ ।
 అ॒న్తర్బ్ర॒హ్మన్వృ॑తి॒ష్ఠిత॑మ్ ॥ 47 ॥
 స॒ర్వాస్తాః॑ ।
 అ॒హోరా॒త్రాణి॑ స॒ర్వాణి॑ ।
 అ॒ర్థమా॑సాగ్గ్ఞు కే॒వలాన్॑ ।

సర్వాస్తాః ।

సర్వాన్సృతూన్సర్వాన్మాసాన్ ।

సంవత్సరం చ కేవలమ్ ।

సర్వాస్తాః ।

సర్వం భూతగ్ం సర్వం భవ్యమ్ ।

యచ్ఛాతోఽధిభవిష్యతి ।

సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా ।

ఉప కామదుఘా దధే ।

తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా ।

తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్భ్రవా నీద ॥ 48 ॥

[8]

ఋచాం ప్రాచీ మహతీ దిగుచ్యతే ।

దక్షిణామాఘర్యజషామపారామ్ ।

అథర్వణామఙ్గిరసాం ప్రతీచీ ।

సామ్నాముదీచీ మహతీ దిగుచ్యతే ।

ఋగ్భిః పూర్వాష్టా దివి దేవ ఈయతే ।

యజుర్వేదే తిష్ఠతి మధ్యే అహ్నః ।

సామవేదేనాఽస్తమయే మహీయతే ।

వేదైరశూన్యస్త్రిభిరేతి సూర్యః ।

ఋగ్భ్యో జాతాగ్ం సర్వశో మూర్తిమాహుః ।

సర్వా గతిర్యాజుషీ హైవ శశ్వత్ ॥ 49 ॥

సర్వం తేజః సామరూప్యగ్ం హ శశ్వత్ ।

సర్వగ్ం హేదం బ్రహ్మణా హైవ స్పృష్టమ్ ।

ఋగోఽభ్య జాతం వైశ్యం వర్ణమాహుః ।

యజుర్వేదం క్షత్రియస్యాఽఽహుర్యోనిమ్ ।

సామవేదో బ్రాహ్మణానాం ప్రసూతిః ।

పూర్వే పూర్వేభ్యో వచ ఏతదూచుః ।

ఆదర్శమగ్నిం చిన్వానాః ।

పూర్వే విశ్వస్సజోఽమృతాః ।

శతం వర్షసహస్రాణి ।

దీక్షితాః సత్రమాసత ॥ 50 ॥

తప ఆసీద్గృహపతిః ।

బ్రహ్మ బ్రహ్మాఽభవత్స్వయమ్ ।

సత్యగ్ం హ హోతైషామాసీత్ ।

యద్విశ్వస్సజ ఆసత ।

అమృతమేభ్య ఉదగాయత్ ।

సహస్రం పరివత్సరాన్ ।

భూతగ్ం హ ప్రస్తోతైషామాసీత్ ।

భవిష్యత్ప్రతి చాహరత్ ।

ప్రాణో అధ్వర్యురభవత్ ।

ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిషాసతామ్ ॥ 51 ॥

అపానో విద్వానావృతః ।

ప్రతిప్రాతిష్ఠదధ్వరే ।

ఆర్తవా ఉపగాతారః ।

సదస్యా ఋతవోఽభవన్ ।

అ॒ర్థ॒మా॒సా॒శ్చ॒ మా॒సా॒శ్చ॒ ।
 చ॒మ॒సా॒ధ॒వ॒ర్యో॒వో॒భవన్ ।
 అ॒శగ్ం॑స॒దబ్బ్ర॑హ్మ॒ణస్తే॑జః ।
 అ॒చ్ఛా॒వాకో॑భ॒వద్య॑శః ।
 ఋ॒తమే॑షాం ప్ర॒శాస్తా॑ఽఽసీత్ ।
 యదీ॑శ్వ॒స్వస్ప॒జ ఆ॑స॒త ॥ 52 ॥
 ఊర్గా॑జా॒నము॑ద॒వహత్ ।
 ధ్రు॒వగో॑పః స॒హోభ॑వత్ ।
 ఓ॒జోభ్య॑ష్టా॒ద్ధ్రాష్టః॑ ।
 యదీ॑శ్వ॒స్వస్ప॒జ ఆ॑స॒త ।
 అప॑చితిః పో॒త్రీయా॑మ॒యజత్ ।
 నే॒ష్ఠ్రియా॑మ॒యజ॒త్త్విషిః॑ ।
 ఆగ్నీ॑ద్ధా॒ద్విదు॑షీ స॒త్యమ్ ।
 శ్ర॒ద్ధా హై॒వా॒యజ॑త్స్వ॒యమ్ ।
 ఇ॒రా ప॑త్నీ వి॒శ్వస్ప॑జామ్ ।
 ఆ॒కూ॒తిర॑పి॒నద్ధ॑విః ॥ 53 ॥
 ఇ॒ధ్మగ్ం॑ హ॒ ఋ॒చ్చైభ్య॑ ఉ॒గ్రే ।
 తృ॒ష్ణా చా॑ఽఽవ॒హతా॑ము॒భే ।
 వాగే॑షాగ్ం సు॒బ్రహ్మ॑ణ్యాఽఽసీత్ ।
 ఛ॒న్దోయో॒గాన్ వి॑జాన॒తీ ।
 క॒ల్పత॑స్త్రాణీ త॒న్వానా॑హః ।

సగ్గస్థాశ్చ సర్వశః ।

అహోరాత్రే పశుపాత్యా ।

ముహూర్తాః ప్రేష్యా అభవన్ ।

మృత్యుస్తదభవద్ధాతా ।

శమితోగ్రో విశాం పతిః ॥ 54 ॥

విశ్వస్సృజః ప్రథమాః సత్రమాసత ।

సహస్రసమం ప్రసుతేన యంతః ।

తతో హ జజ్ఞే భువనస్య గోపాః ।

హిరణ్మయః శకునిర్బ్రహ్మ నామ ।

యేన సూర్యస్తపతి తేజసేద్ధః ।

పితా పుత్రేణ పితృమాన్ యోనియోనౌ ।

నావేదవిన్మనుతే తం బృహస్తమ్ ।

సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సమృథాయే ।

ఏష నిత్యో మహిమా బ్రౌహ్మణస్య ।

న కర్మణా వర్ధతే నో కసీయాన్ ॥ 55 ॥

తస్యైవాఽఽత్మా పదవిత్తం విదిత్వా ।

న కర్మణా లిప్యతే పాపకేన ।

పశ్చపశ్చాశతస్త్రివృతః సంవత్సరాః ।

పశ్చపశ్చాశతః పశ్చదశాః ।

పశ్చపశ్చాశతః సప్తదశాః ।

పశ్చపశ్చాశత ఏకవిగ్ంశాః ।

విశ్వస్సృజగ్ం సహస్రసంవత్సరమ్ ।

ఏ॒తే॒న॒ వై॒ వి॒శ్వ॑స్స॒జ ఇ॒దం॑ వి॒శ్వ॑మస్స॒జన్త॑ ।

య॒ద్వి॒శ్వ॑మస్స॒జన్త॑ ।

తస్మా॑ద్వి॒శ్వ॑స్స॒జః ।

వి॒శ్వ॑మే॒నాన॒ను ప్ర॑జాయతే ।

బ్ర॒హ్మ॑ణః సా॒యు॒జ్యగ్ం॑ స॒త్తోక॑తాం యన్తి ।

ఏ॒తాసా॑మే॒వ దే॒వతా॑నాగ్ం సా॒యు॒జ్యమ్ ।

సా॒ర్జితా॑గ్ం స॒మాన॑త్తోక॑తాం యన్తి ।

య ఏ॒తదు॑ప్తయన్తి ।

యే చై॒నత్ప్రా॑హుః ।

యేభ్య॑శ్చై॒నత్ప్రా॑హుః ॥ 56 ॥

ఓమ్ ॥

[9]

॥ ఇతి కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయకాఠకే తృతీయః ప్రశ్నః సమాప్తః ॥ ౩ ॥

॥ ఇతి కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయకాఠకం సమాప్తమ్ ॥

హరిః ఓమ్ ॥

